

193. Maanantaina 21 päivänä joulukuuta 1992

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta 5755

Hallituksen esitys n:o 185
Lakivaliokunnan mietintö n:o 12

2) Ehdotukset laiksi velkojen maksunsaantijärjestyksestä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys n:o 181
Lakivaliokunnan mietintö n:o 13

3) Ehdotus laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä 5760

Hallituksen esitys n:o 183
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14

4) Ehdotukset laiksi yrityksen saneerausesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 5761

Hallituksen esitys n:o 182
Lakivaliokunnan mietintö n:o 15

5) Ehdotukset laiksi ulkomaalaisten yritystösten seurannasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys n:o 120
Lakivaliokunnan mietintö n:o 16

6) Ehdotukset laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta 5823

S. Hallituksen esitys n:o 187
Toivomusaloitteet n:ot 70 ja 136/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 88

7) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta .. 5824

Hallituksen esitys n:o 142
Toivomusaloitteet n:ot 99 ja 144/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 89

8) Ehdotus laiksi eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten luovuttamisesta Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle ”

Hallituksen esitys n:o 333
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90

9) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 282
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 91

10) Ehdotus laiksi eräiden entisen Jugoslavian kansalaisten tekemien turvapaikkahakemusten poikkeuskäsittelystä ”

Hallituksen esitys n:o 294
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 17

11) Ehdotus laiksi ilmailulain muuttamisesta 5826

Hallituksen esitys n:o 334
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12

		S.			S.
12) Ehdotus laiksi oppisopimuskoulutuksesta	5826		19) Ehdotus laiksi vuodelta 1993 peritävistä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta	5855	
Hallituksen esitys n:o 311			Hallituksen esitys n:o 339		
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 20			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 49		
13) Ehdotus laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1993 rahoitusta koskevista järjestelyistä	5827		20) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain ja kuntoutusrahalain 9 §:n muuttamisesta sekä kuntoutusrahalain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta	5856	
Hallituksen esitys n:o 160			Hallituksen esitys n:o 313		
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 19			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 50		
14) Ehdotukset laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 45 §:n muuttamisesta	5830		21) Ehdotus laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta	5862	
Hallituksen esitys n:o 291			Hallituksen esitys n:o 327		
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 46			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 52		
15) Ehdotus laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksusta	5843		22) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta	5863	
Hallituksen esitys n:o 325			Hallituksen esitys n:o 110		
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 47			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 53		
16) Ehdotus laiksi kuntien valtionosuuslain muuttamisesta	5845		23) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta	5864	
Hallituksen esitys n:o 276			Hallituksen esitys n:o 242		
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 18			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 54		
17) Ehdotus laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta	5846		24) Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta	5865	
Hallituksen esitys n:o 337			Hallituksen esitys n:o 316		
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 51			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 56		
18) Ehdotus laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta	5852		25) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta	5866	
Hallituksen esitys n:o 338			Hallituksen esitys n:o 343		
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 48			Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 57		

26) Ehdotus laiksi koulutus- ja erorahastosta annetun lain muuttamisesta 5869

Hallituksen esitys n:o 336
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
n:o 55

27) Ehdotukset laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 5870

Hallituksen esitys n:o 324
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö
n:o 58

28) Ehdotukset laeiksi tavaramerkkilain sekä yhteismerkkin lain 1 §:n muuttamisesta 5871

Hallituksen esitys n:o 302
Talousvaltiokunnan mietintö n:o 57

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alaranta, Aula, Hautala, Korkea-osa, Koski, Lahikainen, Leppänen J., Lindqvist, Morri, Mäkelä, Niinistö, Nyby, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pietikäinen S., Röntynen, Saari, Särkijärvi, Vähäkangas ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Pekkarinen, Aula, Särkijärvi, Lindqvist, Niinistö, Lahikainen, Mäkelä, Hautala, Leppänen J., Vähäkangas ja Pietikäinen S.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia ed. S. Pietikäinen ja yksityisasioiden takia ed. Paasio sekä tästä ja huomista päivästä yksityisasioiden takia edustajat Alaranta, Koski ja Saari.

S. Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 530, 538, 549, 550, 556, 559, 561, 565, 574, 576, 582—584, 586, 592, 604 ja 612. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 185
Lakivaliokunnan mietintö n:o 12

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laiksi velkojien maksunsaantijärjestyksestä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 181
Lakivaliokunnan mietintö n:o 13

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—11. lakiehdotus sekä lakivaliokunnan mietinnössä ehdotetut 12. ja 13. lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3) ja 4) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Halonen: Herra puhemies! Velkasaneerauspaketti, joka on nyt kolmannessa käsittelyssä, on mielestäni askel oikeaan suuntaan, mutta aivan turhilla riskeillä. Nimittäin velkasaneerussäädäntö on valmisteltu kiireessä, se on tavattoman laaja kokonaisuus ja alue, josta

meillä ei ole tähän mennessä mitään käytännön kokemuksia tässä lakisääteisessä muodossa. Tuomioistuinpainotteisen järjestelmän luominen ilman lakisääteistä kunnallista velkaneuvontaa on mielestäni tarpeettoman suuri riski muutinkin epävarmassa tilanteessa.

Nyhdän astuu voimaan monessa suhteessa tavattoman paljon odotettu lainsäädäntöuudistus, ja uskon, että nämä odotukset tässä taloudellisessa tilanteessa ovat ylittävät. Eduskunnan tiedossa on, että tuomioistuimet etenkin eteläisessä Suomessa pelkäävät tilanteen johtavan kaokseen. Oikeusministeriön johtaman vapaaehtoisesti organisoitavan velkaneuvonnan käyttöön tulee siis ehdottomasti antaa riittävät varat, ja mielestäni olisi erinomaisen tärkeää, että hallitus antaisi välittömästi kevätkaudella jo valmiina olevan velkaneuvontalainsäädännön eduskunnalle, jos vähääkään tilanne muuttuu ennakoarvelujen suuntaan.

Herra puhemies! Nimittäin tuomioistuinten ruuhkauttaminen tämän paketin johdosta ei vaaranna pelkästään alkavaa velkasaneerausta, vaan helposti myöskin kansalaisten muunkin oikeusturvan. Kunnille annettava taloudellinen tuki olisi erittäin pieni hinta tästä, puhumattaakaan jo tarkoitukseen aikaisemmin annetuista pankkilaitokselle kuluneista miljardeista.

Ed. Häkämies: Arvoisa puhemies! Tämän lakipaketin 13. lakiehdotuksen hyväksyminen merkitsisi sitä, että maksukyvyttömyydestä tulisi pysyvä este sakon muuntorangaistukselle. Tämä on väärä suunta, ja ehdotan 13. lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. V. Laukkanen: Arvoisa herra puhemies! Kannatan tätä ed. Häkämiehen välttämättömyydestä ehdotusta, jotta tämä kömmähdyks voitaan korjata.

Ed. Halonen: Herra puhemies! Viitaten ed. V. Laukkasen käyttämään sanontaan kysymyksessä ei ole kömmähdyks, kysymyksessä on valiokunnan harkiten tekemä päätös, josta nimenomaisesti on kysytty myöskin oikeusministeriön rikoslakiprojektin valmistelijoiden kantaa. Tämä valmistelun suunta on ollut koko ajan myöskin oikeusministeriön tiedossa.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Käsitakseni mukaan kyseinen lisäys, joka lakivaliokunnassa on tehty, ei ole sopusoinnussa nimenomaan sen kriminaalipoliittisen linjan kanssa,

joka meillä on ollut. Sen johdosta minun mielestäni tämä valiokunnassa tehty lisäys tulisi hylätä.

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Haluan vain täsmentää, että 13. lakiehdotus, joka siis sisältää rikoslain erään säännöksen muuttamisen, on tehty lakivaliokunnassa. Mielestäni eduskunnalla on täysi valta ratkaista, halutaanko tämä lisäys lainsäädäntöön sisällyttää vai ei. Haluan kuitenkin saattaa edustajatovereiden tiedoksi, että kyllä laki voidaan panna toimeen ilman tätä säännöstäkin, siinä mielessä se ei ole hengentärkeä säännös. Rikoslaisissa on jo mahdollisuudet ja edellytykset tällaiseen toimintaan, mitä tässä muutoksessa ehdotetaan.

Mitä muutoin tulee lakiesityksen täytäntöönpanoon, niin kuten valiokunnan varapuheenjohtaja, kansanedustaja Halonen kertoi, oikeusministeriössä on erittäin määrätietoisesti ja tunnollisesti ryhdytty toimiin, millä nimenomaan yksityisten henkilöitten velkajärjestelylaki saataisiin joustavasti tuomioistuimia kuormittamatta toimeen. Lain voimaantuloa tullaan hyvin tarkkaan seuraamaan. Kyllä täytyy olla myös valmiuksia, että sekä lisäresursseihin että toimeenpanoon voidaan jatkossa puuttua, jos suuria ongelmia ilmenee. Katson kuitenkin, että on tärkeää, että konkurssilainsäädännön laaja ositaisuudistus saadaan täällä nyt hyväksyttyä, saadaan askel eteenpäin nykyaikaisten keinojen kehittämiseksi ylivelkaantuneiden avuksi.

Ed. Louekoski: Herra puhemies! Koko tässä paketissa se osa, joka koskee konkurssilainsäädännön uudistamista ja yritysten velkasaneerausta, on varsin hyvä. Mutta se osa paketista, joka koskee yksityishenkilöiden velkojen saneerausta, on tehty hyvin hankalaksi. Vaihtoehtona olisi voinut olla, niin kuin ed. Halonen jo sanoi, kunnallinen järjestelmä velkojen sovitteluksi tai jokin muu sellainen järjestely, johon ei olisi kytketty tuomioistuimia. Sitä pidän tässä virheenä. Hyvin arveluttava osa tätä ratkaisua on myös se, että tässä yhteydessä muutetaan rikoslain rikosten täytäntöönpanojärjestelmää yleisellä tavalla.

Tässä yhteydessä olen kyllä mukana hyväksymässä ratkaisua, mutta nämä arveluttavat piirteet on nähtävä, kun vastaisuudessa asiaan tullaan palaamaan.

Ed. Sasi: Arvoisa puhemies! Velkasaneerauspaketti kokonaisuudessaan on sinänsä hyvä uudistus, mutta haluan myös korostaa sitä, että

siihen ei tule liittää liiallisia odotuksia. Se ei vapauta sinänsä ketään velkavastuusta. Pidän sinänsä tätä uudistusta ongelmallisena, sillä se on varsin monimutkainen teknisesti ja tulee aiheuttamaan suuria ongelmia käytännön sovelutuksen kannalta sekä tuomioistuimissa että myös asianajajien keskuudessa.

Herra puhemies! Haluan yhtyä myös ministeri Pokan kantaan siltä osin, kun hän viittasi valio-kunnassa uutena otettuun 13. lakiehdotukseen, jolla on tarkoitus muuttaa rikoslain 2 lukua, jossa muuntorangaistukseen puututaan. Jo hallituksen esityksessä oli riittävät säännökset, joilla muuntorangaistus sovitetaan uusiin säännöksiin. Lakiehdotusta ei mielestäni tarvitse hyväksyä, joten kannatan ed. Häkämiehen tekemää hylkäysesitystä.

Oikeusministeri P o k k a : Herra puhemies! Ed. Louekoski käytti täällä saman puheenvuoron kuin lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä ja antoi ymmärtää, että hän olisi ollut hyvin varauksellinen oikeusministerinä tällaisen uudistusesityksen esittelemiseen eduskunnalle. Niinhän te todella olitte, ed. Louekoski, silloin kun te olitte itse oikeusministerinä. Jos konkurssilainsäädännön uudistaminen olisi jo silloin ollut valmisteltu ja täällä hyväksytty, niin meillä ei olisi tällä hetkellä 7 000:ta konkurssia tänä vuonna eikä 50 000:ta ylivelkaantunutta ihmistä.

Valitan, että uudistuksen valmisteluun eri ryhdytty silloin, kun olisi vielä voitu näitä ongelmia suuressa määrin hoitaa, jotka nyt ovat päällä. Nyt kuitenkin, niin kuin ed. Louekoski-kin myöntää, muuta ei ole tehtävissä. Tämä on parempi linja kuin jättää asiat kokonaan pankkien armoille. Sen sijaan, että kaksi vuotta sitten vielä kovin voimallisesti keskityttiin rahamarkkinoiden vapauttamislakeihin, olisi pitänyt miettiä myös näitä säättämistoimia. Se on jälkijättöistä ajattelua, mutta haluan tämän eduskunnan pöytäkirjaan saattaa tietoon merkittäväksi, koska mielestäni nyt on yhdestoista hetki yrittää saada asiaa jonkinlaiseen järjestykseen.

Ed. H a l o n e n : Herra puhemies! Haluan samaan pöytäkirjaan merkittäväksi sen, että se uudistus, jonka itse olen omana kautenani aloittanut ja jota varten olen hankkinut henkilöt, jotka ovat loppuun asti asian valmistelleet, on ollut oikean suuntainen esitys ja mielestäni hyvin tarpeellinen.

Toinen asia on se, että tämän hallituksen aikana, todennäköisesti osin taloudellisesta la-

masta johtuen, mutta joka tapauksessa, on jätetty olennaisia osia siitä kokonaisuudesta pois, jota edellisen hallituksen aikana valmisteltiin. Näistä keskeisin oli kunnallisen velkaneuvonnan aikaansaaminen, joka olisi estänyt omalta osaltaan tuomioistuinten ruuhkautumista.

Toinen yhtä tärkeä asia on se, että etuoikeusjärjestystä ei olisi tullut muuttaa ennen kuin palkkaturvalainsäädäntö olisi saatu sille tasolle, että se turvaisi palkansaajien palkka- ja eläkeoikeudet. Nämä kaksi osaa puuttuvat nyt annettavasta hallituksen esityksestä. Omalta osaltani olen kuitenkin loppuharkinnan jälkeen tullut siihen tulokseen, että tämä on, kuten sanottu, askel oikeaan suuntaan, vaikkakin tarpeettomilla riskeillä varustettuna.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Ettei kenellekään salissa jäisi epäselvyyttä sakon muuntorangaistuksen osalta, niin on itsensä selvää, että muuntorangaistusta ei tarvitse määrätä velkajärjestelyasioissa täytäntöön. Siitä on velkajärjestelylain 18 §:n 3 momentin selvä sanamuoto: "Velkajärjestelyn alettua ei saa ryhtyä sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon." Kun otetaan voimassa oleva lainsäädäntö huomioon, joka sallii muuntorangaistuksen määräämättä jättämisen, jos siihen on olemassa erityisiä syitä, niin vähäisintäkään tarvetta rikoslain muutosesitykseen, joka on lakivaliokunnassa tapahtunut, ei ole ollut velkajärjestelyn kannalta.

Ed. S a v o l a i n e n : Arvoisa puhemies! Ministeri Pokan puheenvuoron johdosta totean, että tuskin tämän maan konkurssit johtuvat siitä, että oikeusministerinä on ollut joskus ed. Louekoski: Puheenvuorossanne sanoitte, että tässä maassa ei olisi nyt niin paljon konkurssseja, jos ed. Louekosken ministerikauden aikana olisi konkurssilainsäädäntö saatu parempaan malliin. Tässä maassa konkurssit ovat varmastikin tämän maan talouspoliittisesta tilanteesta johtuvia.

Olen itse tasan samaa mieltä siitä kuin ed. Louekoskikin, että yksityisen ihmisen kohdalla tämä laki ei tule toimimaan.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Rikoslainsäädännön puolelle menevä uudistus on varastamassa liian suuren osan sinänsä mahtavan kokoisesta velkasaneerauspaketista. Hallituksen esitysten aikaisemmissa käsittelyissä, sekä ensimmäisessä että toisessa käsittelyssä, on tunti-

tolkulla selvitetty tilannetta ja tuotu hyvin yksiselitteisesti esille se, että jotta käytäntö olisi koko maassa selkeästi samanlainen, muutos, joka on, kuten ministeri Pokka totesi, saman suuntainen kuin oikeusministeriössä nyt rikoslakiprojektissa ollaan muutenkin tekemässä, varmistaa sen, että tilanne, joka velkasaneerauspaketin yhteydessä tulee aikaisempaa useammin tuomioistuinten eteen, tulee nyt hyvin yksiselitteisesti saman suuntaisesti ratkaistuksi.

Tämä ei kuitenkaan käytännössä merkitse sitä, että henkilö, jolla olisi maksuvaikeuksia tai joka edes olisi velkasaneerausjärjestelmän piirissä, automaattisesti pääsisi aina muuntorangais- tuksista pakoon. Ei siis voi tehdä sakkoo saamatta sellaisia tekoja, joista muut joutuisivat maksamaan sakon tai siitä tulisi muunnettuna vankeutta, vaan nimenomaan tuomioistuimella on oikeus ja mahdollisuus katsoa nyt erityisesti maksukyvyttömyyden aiheuttama tilanne, ei siis maksuhaluttomuuden vaan maksukyvyttömyyden. Tämä on modernin oikeusvaltion periaate muutenkin, ja voimme mielestäni hyvällä mielin tehdä tämän osauudistuksen nyt velkasaneeraus- paketin yhteydessä. Sillä on rikoslakiprojektin valmistelijoitten hyväksyntä. Kuten ministeri Pokka on todennut, me voimme siitä täysin turvallisesti nyt päättää.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhe- mies! En usko, että edellinen oikeusministeri voi aivan vakavissaan väittää, että ehkä tämän vuosi- sadan suurimpia periaatteellisia kriminaalipo- liittisia uudistuksia vietäisiin siten läpi, että laki- valiokunnassa ei kuultu henkilökohtaisesti yhtä- kään asiantuntijaa. Kaiken lisäksi, kuten sanot- tu, hallituksen esitys oli tietoisesti ottanut kan- nan, jossa asia ratkaistaan ilman, että rikoslakia tarvitsisi lainkaan muuntaa suuntaan, joka käy- tännössä pian johtaa siihen, että maksukyvyttö- myystapauksissa henkilö voi näpistellä suunnil- leen loputtomasti ja silti muuntorangastus jätet- täisiin määräämättä, koska muuntorangastus- ten määräämättä jättämiset eivät rekisteröidy millään tavalla tuomioistuimen tietoon ja näin ollen tämä avaisi sellaisen oven, jota kukaan ei voisi sulkea.

Ed. Pekkarinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a x : Arvoisa puhemies! Minä haluan yhtyä siihen, mitä ed. Halonen totesi. On nyt

vähän suhteetonta, että tämä asia vie niin paljon huomiota käsiteltävänä olevassa kokonaisuus- dessa. Asiasta varsin perusteellisesti valiokun- nassa keskusteltiin, ja kahta valiokunnan jäsentä lukuun ottamatta valiokunnalla oli rikoslain avaamisen kannalta tavoitteena nimenomaan yhdenmukaistaa käytäntö. Ei tässä ole missään nimessä kysymyksessä mikään vuosisadan suu- rin rikospoliittinen uudistus, joka livahtaisi läpi. Se on täysin suhteeton väittämä salissa.

Ed. V. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhe- mies! Ymmärsin, että asiasta oli keskusteltu aika huolellisesti hallituspuolueiden kanssa, paneu- duttu siihen voimakkaasti ja muodostettu kan- taa sulassa sovussa. Mutta kun näyttää siltä, että lakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Lax antaa täysin väärän kuvan asiasta ja tekee kaikkensa, että päätös ei menisi niin kuin on oikeaksi koettu, niin joudun nyt vielä uudestaan peruste- lemaan lyhyesti asiaa.

Sanotaan, että kysymyksestä tehdään tarpeet- toman suuri. Minä kysyn, miksi tästä kysymyk- sestä ei pitäisi tehdä suurta, kun tämä on krimi- naalipoliittisesti ja rangaistusjärjestelmän kannalta yksi suurimpia ja massiivisimpia kysy- myksiä, mitä eduskunta tulee varmaan tulevai- suudessaakaan päättämään.

Jos lakiehdotus hyväksytään, niin kuin sen sanamuoto sanoo, käytännössä muuntorangas- tus jätetään määräämättä, jos henkilö on ilmei- sesti maksukyvytön ja tästä syystä se olisi koh- tuutonta. Minä todella vilpittömästi kysyn, onko täällä niitä kansanedustajia, jotka paneutuneina tähän kysymykseen vilpittömästi ovat sitä mieltä ja jotka ovat voineet riittävästi varmistaa oman kantansa, jotta he vakaumuksensa perusteella kansaa edustaen ovat tätä mieltä. Jos vastaus on myönteinen, hyväksyn täysin tämän, koska olen vastalauseessani jo todennut, että en ylipäättänsä usko rikosoikeudelliseen järjestelmään ja sen toimivuuteen. Mutta rikosoikeudellisen sisäisen systematiikan kannalta on täysin kohtuutonta, että henkilö, joka on maksukykyinen, maksaa sakkonsa, mutta henkilö, joka on maksukyvy- tön, jää rikosoikeudellisen järjestelmän ulkopuo- llelle kokonaisuudessaan, koska kun hän saa sakon, hän ei maksa sitä ja sitä sakkoo ei voida muuntaa vankeudeksi.

Nyt voi tietysti kysyä, onko väärin, että mak- sukyvyttömät henkilöt pannaan vankeuteen esi- merkiksi kymmeneksi päiväksi. Vastaan tähän niin, että pelkästään se riski, että henkilö joutuisi vankeuteen maksamattoman sakon takia, johtaa

erittäin usein siihen, käytännössä lähes aina, että viimeistään vankilan portilla henkilö kaivaa takataskustaan juuri niin monta markkaa, mikä on välttämätöntä, että hän voikin lähteä kotiinsa sen sijaan, että hän kävelisi kiven sisään. Mutta jos me poistamme tämän uhan, että hän voisi joutua vankilaan, hän ei kaiva sitä takataskuaan eikä sitä taskua kukaan hänen puolestaan tutki. Sen takia on välttämätöntä säilyttää ainakin tässä vaiheessa tämä mahdollisuus ja riski joutua vankilaan, ettei synny kahta erilaista ihmisluokkaa, niitä joita voidaan uhata rangaistuksella, ja niitä joita ei voida uhata minkäänlaisella rangaistuksella.

Minusta tämä on erittäin vakava kysymys, koska tiedämme, että Suomessa näpistyksestä voi seurata vain sakkoo. Näpistyksen yläraja nousee koko ajan, ja tänä päivänä ... — Arvoisa herra puhemies, pelkänpä, että en pysty puhumaan, kun meteli on niin kova. — Joka tapauksessa, kun näpistyksestä ei voi seurata mitään muuta kuin sakkoo, se käytännössä johtaa siihen, että henkilöt voivat tietoisesti valita itselleen tällaisen uran. Esimerkiksi Saksan liittotasavallassa näpistelijä voi saada jo neljännellä tai viidennellä kerralla ehdollisen vankeusrangaistuksen. Siellä nähdään täysin välttämättömäksi laittaa piste tietoisesti valitulle ammattimaiselle uralle näpistellä ikään kuin päivästä toiseen, viikosta toiseen ja kuukaudesta toiseen. Emme ole täällä vaatimassa mahdollisuutta tuomita näpistyksestä vankeusrangaistusta, mutta totean, että mahdollisuus muuntaa tämä sakko vankeudeksi on vähintä, mitä tässä vaiheessa voidaan tehdä.

Se, että ed. Lax viittaa lakivaliokunnan huolelliseen käsittelyyn, on täysin naurettavaa, koska lakivaliokunta ei millään tavalla orientoitunut asiaan eikä ottanut edes huomioon sitä, että 18 §:n 3 momentti todella sanoo, että ”velkajärjestelyn alettua ei saa ryhtyä sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon”. Ainoa syy, miksi rikoslain muutos ajateltiin tehdä, oli huoli siitä, että jos henkilöllä on velkajärjestely päällä ja hän maksaa kaiken, minkä hän pystyy, velkojille, siinä tilanteessa tulee ulosottomies ja sanoo, että ”nyt, kaveri, lähdet lusimaan vanhoja maksamattomia sakkoja kuukaudeksi”. Eikö se olisi ollut kohtuutonta? Tämän takia muutettiin rikoslain pykälää, ja juuri tämän takia jo voimassa oleva ja hyväksytty laki sisältää määräyksen, että sakon muuntorangaistusta ei saa panna täytäntöön koko maksuohjelman aikana, oli se sitten viisi vuotta tai kymmenen vuotta.

Sen takia ed. Lax antaa täysin väärän ja virheellisen kuvan asiasta, ja yhtäkään asiantuntijaa ei lakivaliokunnassa todellakaan kuunneltu. Saatiin vain yksi A4-paperi, jossa puollettiin tällaista ratkaisua. Ymmärrän sen, että yksi henkilö voi puoltaa tällaista ratkaisua, mutta sitä, että tämä vastaisi kansan enemmistön tahtoa, en usko.

Ed. Aula merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L a x : Arvoisa puhemies! Tämän saaran jälkeen minä olen valmis äänestämään asiaa.

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Hyvin pitkälle voin yhtyä siihen, mitä ed. Vesa Laukkanen totesi nimenomaan siitä, että käytännössä uhka, joka pykälään on sisältynyt, on aiheuttanut sen, että henkilöt, ennen kuin vankilan portti sulkeutuu, maksavat, ja nykyisin se on mahdollista jopa vankilassaoloaikana. Voimassa oleva pykälä on aiheuttanut sen, että valtio on saanut sakkorahoja, mutta jos tämän mukaisesti edetään, mitä lakivaliokunta esittää mietinnössään, se käytännössä tarkoittaa sitä, että minkäänlaista todellista rangaistusuhkaa ei olekaan sakkorangaistusten osalta.

Ed. S u h o n e n : Herra puhemies! Salissa on kaksisataa henkeä. Meitä on hyvin vähän, jotka ovat olleet käytännössä perimässä vankilan portilla rahaa. Itse olen ulosotossa joutunut. Yllättävät ihmiset, jotka eivät koskaan maksaneet mitään velvoitteita, kun vankilan portilla näkivät, mikä tosiasia on, yllättävästi taskun pohjalta löytävät kuitenkin sen rahakerän, josta pinottiin rahat pöytään. Minusta, jollei tällaista uhkaa ole olemassa, viimeinenkin raharulla jää antamatta yhteiskunnalle.

Minusta on tärkeää, että laki tulee sellaiseksi, että edelleenkin jokin pelko on jossakin vaiheessa olemassa, ja käytännössä tämä on pelannut hyvin. Tätä ei saa poistaa. Näin vankilan portilla tervehditään vartijaa ja maksetaan itsensä ulos. Oli muutamia, jotka halusivat mennä vankilaan, koska siellä oli talven lämpimämpi olla, halusivat ja tekivät kolttosiansa, halusivat talveksi vankilaan. He ovat sitten taas oma ryhmänsä sinänsä. He eivät koskaan maksa muitakaan velvoitteitaan.

Ed. Särkijärvi merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Häkämies ed. V. Laukkasen kannattamana ehdottanut, että lakivaliokunnan mietinnössä ehdotettu 13. lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

1.—12. lakiehdotus hyväksytään.

P u h e m i e s : Nyt on äänestettävä 13. lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy 13. lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Biaudet, Donner, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Lax, Lehtinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Nordman, Norrback, Ojala A., Paakkinen, Pietikäinen M., Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Renlund, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vuoristo, Vähänäkki ja Wahlström.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Björkenheim, Dromberg, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jokiniemi, Jouppila, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaannie-

mi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Kuitinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lehtosaari, Liikkanen, Linnainmaa, Louvo, Markkula, Mattila, Moilanen, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Näsi, Ollila, Peltari, Perho-Santala, Pesälä, Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Riihijärvi, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Väistö ja Zyskowiec.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Paloheimo ja Savolainen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Hautala, Juhantalo, Kanerva, Koski, Lahikainen, Leppänen J., Lindqvist, Miettinen, Morri, Mäkelä, Nikula, Nyby, Ojala O., Paasio, Pekkarinen, Pietikäinen S., Rehn E., Röntynen, Saari, Vuorensola, Vähäkangas, Väyrynen ja Westerlund.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 79 jaa- ja 94 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 1)

Eduskunta on hylännyt 13. lakiehdotuksen.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 183
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laiksi yrityksen saneerauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 182

Lakivaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laiksi ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 120

Lakivaliokunnan mietintö n:o 16

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt, hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—16. lakiehdotus ja lakivaliokunnan mietinnössä ehdotetut 17. ja 18. lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lakiehdotukset muodostavat asiallisesti yhden kokonaisuuden, joten niistä päätetään yhdessä samalla kertaa.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Eduskunta on taannoin korkeassa viisaudessaan hyväksynyt Eta-sopimuksen, ja parlamentarismien sääntöjen mukaan ne 12 kansanedustajaa, jotka olivat tätä sopimusta vastaan, joutuvat tietysti tyytymään eduskunnan päätökseen. Tällä hetkellä ei ole siis mitään muuta toivoa kuin se, että mahdollon EY — Eta-järjestelmä hukkuu oman mahdollomuuteensa, mihin on tällä hetkellä tietynlaista toivoa olemassa, niin kuin meistä jokai-

nen tietää, koska tuon järjestelmän pilarit pahasti murtuvat ja rapkaus on jo putoilemassa.

Herra puhemies! Meidän neuvottelumme Eta-sopimuksen suhteen antoivat periksi lähes kaikissa kansallisissa kysymyksissä, ja ainoaksi konkreettiseksi tapahtumaksi jäi se, että Suomelle saatiin ulkomaisten yritysostojen ja kiinteistöjen ostopien osalta kolmen vuoden siirtymäaika Eta-sopimuksen voimaantulosta alkaen.

Hallitus ja sen neuvottelijat eivät kuitenkaan tarkoittaneetkaan säilyttää tällaista mahdollisuutta, vaan jo siinä vaiheessa, kun Eta-sopimuksesta vielä neuvoteltiin ja täällä käsiteltiin Eta-sopimukseen liittyviä asiakirjoja, oltiin jo valmistelemassa pitkälle tätä hallituksen esitystä, joka on nyt eduskunnan päätettävänä ja jolla toisin sanoen siirtymäajasta luovuttaisiin ja ulkomaiset yritysostot ja kiinteistöjen ostot sallittaisiin jo mahdollisesti ensi vuoden alusta, toisin sanoen silloin kun nämä lait astuvat voimaan.

On erittäin hankala tilanne, jos me tässä vaiheessa hyväksymme nämä lait nimenomaan kiinteistöjen ulkomaisen omistuksen osalta. Yrityselämässä ei ole ongelmia niinkään, koska olen varma, että huonokuntoisia suomalaisia yrityksiä tuskin monetkaan eurooppalaiset ovat tässä vaiheessa hamuamassa. Ne pyrkivät lähinnä hyvässä kunnossa oleviin yrityksiin, ja niitä Suomessa on hyvin vähän.

Kaikkein suurin ongelma lakipaketissa koskee kiinteistöjen joutumista ulkomaiseen omistukseen. Meidän maamme on tällä hetkellä kuin köyhtynyt talo, talo, jossa ei ole isäntää, ei ole emäntää tai on sitten huono emäntä, ja jos laki kiinteistöjen ostoista ulkomaalaisten omistukseen täällä hyväksytään tässä vaiheessa, meille käy kuin köyhtyneelle talolle. Siinä myydään polkuhintaan rannat, metsät, loppujen lopuksi koko talo velkojen ahdistamana. Sen vuoksi tällä hetkellä ja tällä kertaa, herra puhemies, olisi ollut erittäin tärkeää, että me olisimme Eta-sopimuksen mahdollistamalla tavalla siirtäneet kiinteistöjen osto-oikeutta koskevan lain hyväksymisen vuoteen 96, jolloin meillä taloudellinen tilanne toivon mukaan on parempi emmekä ole enää kuin köyhtynyt talo, joka pakon edessä joutuu myymään maansa ja mantunsa.

Herra puhemies! Tästä syystä minä ehdotan, että hallituksen esitykseen liittyvä toinen lakiehdotus hylätään. Tämä koskee nimenomaan kiinteistöjen osto-oikeutta ulkomaalaisten toimesta, ja koska niin kuin puhemies tässä lausui, nämä lait ovat kaikki sidoksissa toisiinsa, myös yritysostoja koskeva lainsäädäntö ja kaikki nämä lait,

jotka hallituksen esitykseen liittyvät, kaatuvat sen mukana, jos eduskunta täällä viisaasti päättää, että me hylkäämme tuon toisen lakiesityksen.

Kohdistan hylkäsesitykseni tähän lakiin juuri siitä syystä, että pidän sitä kaikkein vaarallimpana tällä hetkellä suomalaiselle yhteiskunnalle. Koska maa on köyhä, se myy halvalla maapohjansa. Yrityspuolella ei ehkä niinkään ole suurta vaaraa.

Herra puhemies! Haluan tässä vielä todeta sen asian lopuksi, että jos meillä olisi lepäämäänjättämissäännoisto voimassa emmekä olisi siirtyneet enemmistöparlamentarismiin, oppositio voisi nyt äänestää nämä lait lepäämään yli valtiopäivien, toisin sanoen meillä olisi mahdollisuus saada vuoden hengähdysaika asiassa. Mutta sekä vasemmistoliitto, eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta, että sosialidemokraatit ja vihreät aikanaan myivät tämän mahdollisuuden pois, he myivät silloin köyhän asian. Me emme ole täällä pystyneet yhdessäkään asiassa puolustamaan köyhiä ihmisiä, koska emme ole voineet yhden kolmasosan enemmistöllä äänestää lakiesityksiä lepäämään yli valtiopäivien. Tässäkin tapauksessa kysymys on juuri siitä. Toisin sanoen te myitte lepäämäänjättämissäännoiset pois, että saisitte soittaa täällä suutanne, mutta siinä vaiheessa, kun tulee tosi konkreettinen paikka, te levittelette käsiänne: Mitä me tälle asialle voimme? Olisi voitu, jos näin ei olisi tehty.

Herra puhemies! Tässä asiassa ei ole sen enempää. Katsotaan, kuinka asiassa käy, onko eduskunta ja erityisesti keskusta vielä järjissään tänä päivänä eikä myy Suomea polkuhintaan ulkomaisille ostajille.

Edustajat Lindqvist ja Niinistö merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemi suvaitsi käyttää kieli-kuvaa. Hän puhui rappausten rapisemisesta. Tosiasia on se, että ainoa paikka, mistä rappaus rapisee, on ed. Aittoniemen puheen jälkeen hänen motiiveittensa naamio, sillä tosiasiallisesti tämä laki, jonka hallitus on tänne päätettäväksi tuonut, saattaa Suomelle tarjota pienen mahdollisuuden selvittää tulevaisuudessa hieman paremmin. Se ei ollenkaan toteutuessaan tarkoita ulkomalaisten invaasiota. Se ei tarkoita sitä, että kaupat lähtisivät villisti käymään, mutta se tar-

koittaa sitä, että Suomella on nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua taloudellisesti järkevään kansainväliseen vuorovaikutukseen.

On masentavaa kuulla ja havaita, että ulkomaalaispelko, erityisesti kun otetaan huomioon, että suuri osa suomalaisesta infrastruktuurista ja teollisesta pohjasta on rakennettu nimenomaan ulkomaisen pääoman toimesta aikanaan, antaa aiheen sen kaltaiseen populismiin, joka täällä tämän asian yhteydessä esiintyy.

Ed. Paloheimo: Arvoisa puhemies! Kolmantena päivänä toukokuuta 1808 Suomen sodan aikana antautui Viaporin linnoitus komendanttinaan vara-amiraali C. O. Cronstedt taiste- luutta kahden kuukauden piirityksen jälkeen. Sitä pidettiin silloin ja sitä on pidetty sen jälkeen Suomen historian häpeällisimpänä tapahtuma- na.

Nyt lähes 200 vuotta myöhemmin näyttää siltä, että tuota tapahtumaa ei enää tarvitse pitää Suomen historian häpeällisimpänä. Tämän keskustelun päättyessä ilmeisesti tämä eduskunta tulee todennäköisesti lyömään laudalta tuon häpeätahrana ja lyömään ennätyksen Suomen historian häpeällisimmässä tapahtumassa. Arvoisa puhemies! Minua hävettää kuulua tähän eduskuntaan. Minua hävettää kuulua tähän sukupolveen, joka tekee tällaisia päätöksiä, joita tässä ollaan juuri tekemässä.

Tässä yhteydessä on todettu ainakin kolme seikkaa, ensinnäkin se, minkä ed. Halonen on täällä joissakin yhteyksissä sanonut, että kun tämä laki on hyväksytty, niin sitä ei voida enää tiukentaa. Sitä voidaan löysentää kyllä, ja siitä syystä tästä laista olisi pitänyt tehdä niin ankara kuin vain Eta-sopimus ja EY:hyn liittyminen olisi tehnyt mahdolliseksi. Näin ei kuitenkaan ole toimittu. Myöhemmin vakavan harkinnan jälkeen sitten, jos olisi todettu, että sitä voidaan liberalisoida, sitä olisi voitu liberalisoida. Nyt kuitenkin, kun tämä laki lyödään lukkoon, paluuta ei ole. Sen kaikki tietävät, ja tähän ei ole ollut mitään aihetta. Ei ole mitään aihetta ollut siihen, ettei tätä olisi tehty niin tiukaksi kuin mahdollista.

Siitä syystä minä kannatan ehdotusta tämän lain hylkäämisestä.

Täällä on keskusteltu hyvin paljon siitä, aiheuttaako tämä laki ja nimenomaan kiinteistöjen omistamisen vapauttaminen kaikille ulkomalaisille EY-kansalaisille ryntäyksen Suomeen vai ei. Tämä ei oikeastaan edellytä kuin hyvin yksinkertaista matematiikkaa. EY-maiden väestö on

noin satakertainen Suomeen nähden. Suomen maisemat — rannat, saaristo ja järviluonto — ovat ainutlaatuisia. Suomen rantoihin tulee kohdistumaan tästä lähtien noin satakertainen paine tähän saakka nähtyyn nähden. Kysymys ei ole siis siitä, minkälaisia ihmisiä tänne tulee asumaan tai mitä kieltä he puhuvat, vaan kysymys on vain siitä, että se määrä ihmisiä, joka tänne pyrkii, on noin satakertainen tähänastiseen nähden.

Keskieurooppalaiselle ruuhkassa ja autojen saasteessa asuvalle ihmiselle tämä maa on loma-paratiisi ja täällä ovat tontit erittäin halpoja. Jos verrataan suojatun alueen, Ahvenanmaan, ja Turun saariston tonttihintoja, niin siitä saa jonkinlaisen kuvan siitä, mitä tulee tapahtumaan suomalaisten tonttien hinnoille. Tämä on tietysti kiinnostavaa ja houkuttelevaa maanomistajille, mutta kaikille muille Suomen kansalaisille tämä on katastrofaalinen kehitys.

Neuvottelujen aikana, joita tässä nyt on käyty, jos niitä ylipäänsä on käytykään, kun lopputulos on kerran näin heikko, ovat Ruotsi ja Tanska saaneet aikaan oikean, itselleen isänmaallisen lopputuloksen. Ne ovat pystyneet suojaamaan maisemansa massiiviselta loma-asutukselta. Suomalaiset eivät ole sitä edes halunneet tehdä.

Tässä ollaan siis tekemässä vapaaehtoisesti sopimusta, joka on huomattavasti löysempi kuin olisi ollut tarpeellista. Tätä ei voi selittää oikeastaan millään muulla kuin aivan uskomattomalla sinisilmäisyydellä ja hyväuskoisuudella.

Minulla on aikanaan ollut tilaisuus tehdä joitakin konsulttisopimuksia Libyaan, Syyriaan, Saudi-Arabiaan, Kuwaitiin ja Algeriaan. Kaikki ovat arabimaita. Näissä maissa on yleisenä tapana, että kun länsimaalaiset tekevät sopimuksia paikallisten kanssa, niin jotta he saisivat aikaan itselleen myönteisiä sopimuksia, virkamiehiä lahjotaan. Tämä on yleinen käytäntö. Meillähän tällaista käytäntöä ei ole, ja haluan korostaa sitä, että minä en epäile, että tässä olisi jotakuta lahjottu. Siis en epäile sitä, enkä edes viittaa siihen. (Ed. Rinne: Ei edes MTK:n toimesta!) Mutta haluan kuitenkin tuoda selvästi julki, että jos noissa maissa, noissa kaupankäyntimaissa, joissa osataan jollain tavalla pitää puoliaan, joku menisi tekemään tällaisen sopimuksen kuin tässä on nyt tehty ja liittämään siihen tällaisen lain, jota tässä ollaan nyt liittämässä, niin koko kansa olisi ehdottoman vakuuttunut siitä, että sopimusneuvottelija on lahjottu, ja ryhdyttäisiin ottamaan selvää, mille pankkitilille Sveitsissä rahat

ovat menneet, siitä syystä, että kukaan ei voisi siellä käsittää, että voi olla olemassa sellainen kansa, johon sisältyy niin paljon hyväuskoista hölmöyttä kuin tässä tapauksessa on pystytty onnistuttu sisällyttämään tähän sopimukseen ja siihen liitettyyn lakiin.

Toisen käsittelyn yhteydessä minä viittasin täällä ihmiskäsitykseen, joka näyttää realistiselta, ja jos joitakin asioita tarkastelee sitä taustaa vasten, niin ne muuttuvat ymmärrettäviksi. Puhuin silloin siitä, että haitallisimpia maailmassa ovat tietysti pahat ihmiset: ahneet, laiskat, itsekäät, epärehelliset ihmiset. Mutta toiseksi haitallisimpia ovat kuitenkin hyväuskoiset hölmöt, jotka luovat maaperän tämän tyyppisille ihmisille toimia. Ilman tätä hyväuskoisten hölmöjen passiivista tukea taustalla eivät nämä pahat ihmiset voisi toimia, koska he jäisivät kiinni siitä. Tässä yhteydessä merkittävin joukko, joka on periaatteessa puolustanut tämän lain läpimenoa, ovat olleet maanomistajat, prosentuaalisesti hyvin pieni ryhmä Suomessa. Mutta he huomauttavat, että myymällä edellisiltä polvilta saamansa perinnön, joka heidän pitäisi jättää tietysti seuraaville polville, he pystyvät omalle sukupolvelleen rahastamaan aivan kohtuuttoman lyhytaikaisen materiaalisen edun. Tästä on kysymys. Tämä pieni ryhmä näyttää nyt saaneen esimerkiksi Suomen keskustan lähes yksimielisesti mukaansa, samoin Suomen kokoomuksen. (Ed. Helle: Missä se keskusta muuten on!) — Keskusta piileskelee, ja se on ymmärrettävää. (Ed. Seppänen: Keskusta kurkkii tuolla ovella!)

Arvoisa puhemies! Silloin, kun EY:stä ja Etasta aikanaan ryhdyttiin keskustelemaan, näin siinä hyvin monia hyviä puolia ja muistutin joskus ensimmäisissä keskusteluissa siitä, että on joitakin arvoja, jotka ovat sellaisia, että niistä ei luovuta, vaikka sopimusta ei syntyisikään, jotka ovat sopimuksen ehdottomia ehtoja, reunaehtoja, kynnyskysymyksiä. Tämä oli yleisenäkin henkenä eduskunnassa silloin. En muista, että alkuvaiheessa juuri kukaan olisi käyttänyt puheenvuoroa, jossa olisi sanottu, että kaikki saa mennä, kunhan sopimus saadaan aikaan. Millään ei ole mitään väliä, kunhan sopimus saadaan aikaan. Kukaan ei olisi uskaltanut tällaista silloin aikanaan puhua.

Sen sijaan, arvoisa puhemies, minun on tässäkin yhteydessä luettava ääneen joittenkin tunnettujen kansalaisten lausuntoja näistä asioista kolmen vuoden takaa siitä syystä, että tiedettäisiin, ketkä ovat luotettavia henkilöitä ja ketkä eivät.

Seuraavassa joitakin poimintoja pöytäkirjoista marraskuulta 1989 ja maaliskuulta 1990. Silloin sanoi esimerkiksi Suomen keskustan kansanedustaja, nykyinen pääministeri Esko Tapani Aho kepun ryhmäpuheenvuorossa, huomataa ryhmäpuheenvuorossa edustaen siis koko ryhmän kantaa seuraavaa. (Ed. Seppänen: Tämähän oli jo toisessa käsittelyssä esillä!) — Se on uudelleen esillä tässä nyt kertauksen vuoksi. — ”Ulkomaista omistusta koskevien rajoitusten purkamisessa tulee lähteä siitä, että maapohja ja keskeisimmät luonnonvaramme sekä niitä jalostava teollisuus voidaan säilyttää suomalaisessa omistuksessa.”

Siltä varalta, että joku ei toisessa käsittelyssä kuullut silloisen kauppa- ja teollisuusministerin Ilkka Olavi Suomisen, nykyisen puhemiehen, lausuntoa kyseisestä asiasta, hän sanoi seuraavasti: ”Hallituksen kantaa muotoiltaessa on lähtökohtana ollut, että on ensiarvoisen tärkeää säilyttää raaka-ainevaramme kotimaisessa omistuksessa. Nyt omaksutun kannan mukaista on, että esimerkiksi maa- ja metsäomaisuus, siis kaikenlainen maapohja, pysyy vastaisuudessaakin kotimaisessa hallussa.”

Edelleen ed. Seppo Arimo Kääriäinen, nykyinen Suomen keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja, sanoi: (Ed. Gustafsson: Milloin hän on syntynyt?) — Ei ole näissä asiapapereissa nyt. — ”Kyllä määräysvallan yritystoiminnassamme ja luonnonvarojen omistamisen suhteen täytyy pysyä suomalaisten käsissä. Se on meidän kantamme, koska ajattelemme sen olevan nimenomaan Suomen ja suomalaisten etu.”

14 päivänä maaliskuuta 1990 ed. Paavo Matti Väyrynen, nykyinen ulkoministeri, sanoi ryhmäpuheenvuorossaan: ”Meidän on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että Suomen talouselämän keskeiset osat eivät siirry ulkomaiseen omistukseen ja määräämisvaltaan. Tämä edellyttää, että kiinteän omaisuuden omistusrajoitusten lisäksi tulee säilyttää mahdollisimman laajoina myös yritysten omistusrajoitukset.”

On huomattava, että näiden kolmen vuoden aikana ei ole tapahtunut mitään merkittävää, mitään sellaista, mikä oikeuttaisi näiden kantojen muuttamiseen. Näiden kantojen, kaiken johdonmukaisuuden perusteella, olisi pitänyt säilyä entisellään. On ilmeisesti niin, että hallitus on kuitenkin hoitanut niin huonosti asiansa, ajanut maan sellaiseen taloudellisesti katastrofaaliseen tilaan, sellaiseen konkurssitilaan, että kaikki on pakko myydä, kuten ed. Aittoniemi aikaisemmassa puheenvuorossaan mainitsi.

Kun on puhuttu siitä, että Suomi ei menisi kaupaksi, niin lyhyt laskelma, nopea laskelma osoittaa sen, että EY-maiden ei tarvitse kuin 10 vuoden aikana uhrata alle 1 prosentti bruttokansantuotteestaan, niin koko Suomi on myyty. Eikä kysymys tietenkään ole siitä, että koko Suomea edes oltaisiin ostamassa. Kyllä suomalaiset saavat jäädä joihinkin reservaatteihin asumaan. Kyllä suomalaisille joitain alueita varmasti jätetään. Mutta kysymys on siitä, että parhaat, kauneimmat, luonnonkauneimmat paikat myydään, ne ostetaan, ne rakennetaan, ne tuhoetaan.

Kysymys on siitä, että itse asiassa se merkittävin, mitä suomalaiset ovat esimerkiksi sodassa puolustaneet ja mikä olisi kaikkein parasta, mitä tuleville sukupolville voidaan jättää, ollaan peruuttamattomasti myymässä nyt lyhytnäköisten taloudellisten etujen nimissä. Suomen ostaminen vaikka kokonaisuudessaan ei ole tempu eikä mikään esimerkiksi niille lukuisille keskieurooppalaisille firmoille, joiden liikevaihto on suurempi kuin Suomen valtion budjetti. Niitä on monta.

Tässä on myöskin puhuttu siitä, että meillä on tietyn tyyppinen lupahakumenettely, mutta samalla on todettu, että se on mekaaninen, se on muodollinen, sitä ei oikeastaan aiotaakaan noudattaa. Tarkoituksena on nimenomaan maan myyminen, maan alennusmyyminen.

Täällä on lohdutauduttu esimerkiksi sillä, että meillä on jokamiehenoikeus, että ei ole merkitystä, kuka maan omistaa Suomessa, koska kaikki voivat kuitenkin tallustella siellä, kaikki voivat poimia sieltä sieniiä ja marjoja jne. Niinhän meillä tällä hetkellä on, sellainen käytäntö, se pitää paikkansa, mutta sekään ei ole laki, se on pelkkä käytäntö. Sitä käytäntöä voidaan muuttaa, ja epäilenpä, että nämä samat takinkääntäjät, jotka tällä hetkellä ovat innokkaasti ja liukkaasti kolmen vuoden aikana kääntäneet täysin takkinsa tässä perustavassa kysymyksessä, ovat tietysti valmiit kääntämään asiansa näin mitättömässä kysymyksessä sitten, kun on kyseessä jokamiehenoikeus, koska tottahan meidän sen jälkeen, kun olemme EY:hyn liittyneet, täytyy ryhtyä noudattamaan samoja eurooppalaisia tapoja kuin sielläkin noudatetaan. Voin vain kuvitella, kuinka siinä vaiheessa, kun aikanaan ryhdytään purkamaan jokamiehenoikeutta, johon jotkut nyt uskovat, täällä samat piirit tulevat ja kertovat ihmisille, että emmehän me nyt voi olla sellaisia metsäläisiä, täytyyhän meillä nyt olla vähän eurotapoja. Ei Euroopassakaan saa kuljeskella toisten mailla. Kun ihmiset ovat Euroopasta tulleet tänne ja ostaneet kalliilla maata täältä, niin

täytyyhän heillä nyt olla oikeus sen maan hallintaan. Kyllä meidän täytyy muuttaa käytäntöämme tässä suhteessa. Meidän täytyy säätää laki, jossa tämä ikimiestoinen jokamiehenoikeus puretaan. Näin tulee todennäköisesti käymään. Ainaakaan ei ole mitään loogisia syitä, miksi näin ei kävisi. Päinvastoin on erittäin johdonmukaista, että ne, jotka maata myyvät, myyvät sen sitten kokonaan.

On erittäin hyvä ollut nähdä tämän keskustelun yhteydessä, mitä merkitsee esimerkiksi kookomuslainen isänmaallisuus. Ei se näytä merkitsevän yhtään mitään muuta kuin rahaa, lyhytnäköistä taloudellista etua isänmaan myymisestä, lasten maan myymisestä. Tästä on kysymys.

Toinen puolustelu, joka täällä on esitetty useita kertoja, on se, että meillä on joka tapauksessa oikeus kaavoitukseen, että me pystymme kaavoituksella estämään sen, että kauneimpia paikkoja ei turmella. Kaavoitus on kuitenkin kuntakohtainen asia, ja se kunta, joka on prostituoituin, pystyy myymään helposti kaikkein kauneimmatkin paikat kenelle hyvänsä, joka ne on ostamassa. Näin tulee varmasti myös tapahtumaan.

Tätä estämään pitäisi tietysti saada aikaan laki, joka ei olisi pelkästään rantalaki vaan maisemansuojelulaki, jossa huolehdittaisiin siitä, että suojellaan sellaiset maisemat, jotka voidaan turmella rakentamisella monien neliökilometrien alueelta, eli maisemat, jotka sijaitsevat rannoilla yleensä, niemien kärjessä tai yleensä paikoissa, jotka näkyvät aavoille järvenselille, soiden reumat, tunturien lakialueet, korkeat mäet ym. Näiden rakentaminen tuhoaa ympäristöä laajoilla alueilla, ja se pitäisi pystyä estämään. Meidän pitäisi tietysti saada aikaan tämän tyyppinen laki. Siitä ei ole mitään toiveita näillä näkymillä sen tähden, että kun kerran maa halutaan myydä rahasta, niin kyllä se varmasti sitten myydään kokonaan. Ei ole mitään toiveita siitä, että tätä peruttaisiin.

Maisemansuojelulainhan pitäisi tietysti olla sellainen, että kaikki arat paikat suojeltaisiin ja rakentaminen olisi vain poikkeuksellista osoitetuna tietyille alueille, jotka olisivat esimerkiksi lahden pohjukoiissa tai joissakin muissa sellaisissa paikoissa, jotka eivät näy kovin pitkälle. Se olisi systemaattista, jäsenneltyä ja jättäisi laajoja luonnon valta-alueita rakentamattomaksi, puhtaaksi, käyttämättä. Tällä tavoin voitaisiin varjella sitä osaa Suomesta, joka Suomessa on kuitenkin kaikkein arvokkainta. Eihän Suomes- sa arvokkainta ole teollisuus tai pankit. Suomes-

sa on arvokkainta luonto ja maisema. (Ed. Riihijärvi: Oikein! — Ed. Jaakonsaari: Ihmiset!) Se on peruuttamattomimmin menossa nyt. (Ed. Riihijärvi: Ainoa, mitä ei tule lisää!)

Maa tulee tietysti kallistumaan aikanaan. Se myydään nyt halvalla. On mahdollista, että meidän lapsenlapsemme tai jotkut seuraavat sukupolvet aikanaan, kun maa vaurastuu, saavat ostaa sen takaisin reaalihintaan, joka on moninkertainen siihen hintaan nähden, millä se nyt myydään. Kyllä eurooppalaiset osaavat hoitaa sen, tarkoitan keskieuropalaisia, että kun he nyt ostavat maata, niin he eivät maksa siitä liikaa, ja kun he aikanaan sen myyvät, he ottavat siitä rahansa takaisin.

Keski-Euroopassakin on tietysti rantatontteja, ja ne ovat harvemmin myynnissä, mutta niitä on kuitenkin myynnissä. Esimerkiksi saksalaisten jokien varrella on rantatontteja myynnissä. Niiden hinta on suunnilleen 5 000 Suomen markkaa neliömetri. Pieni laskelma: Keski-Euroopassa asuva henkilö haluaa rantatontin, ja hänen valittavanaan on, ostaisiko hän sieltä rantatontin 5 000 markalla neliö vai ostaisiko hän sen Suomesta vaikkapa 20 markkaa neliö ja kuinka monta suihkukoneen lentoa hän pystyy kustantamaan sillä erotuksella, jolla hän ostaa tontin Suomesta.

Sanahan tulee leviämään äärettömän nopeasti. Suomeen tulee muodostumaan lukemattomia pikkujobbareita pieniä Suomen myyjiä näiden suurten Suomen myyjien ansiosta (Ed. Rinne: Suomen syöjiä!) — Suomen syöjiä, näitten suurten Suomen syöjien ansiosta — jotka ammatikseen välittävät tontteja. He eivät piittaa silloin siitä, vedetäänkö suomalaista mummoa vähän höplästä, vedetäänkö suomalaista pienviljelijää höplästä, höynäytetäänkö yleensä suomalaista maanviljelijää vähän, kun siitä tulee kuitenkin hyvä provisio, kun hän myy Keski- tai Etelä-Euroopasta tulevalle rahakkaalle miehelle. Tämähän on tarkoituskina. Eihän tässä mitään muuta puolustetakaan. Tässä puolustetaan periaatteessa niitä suurmaanomistajia, jotka yhtäkkiä kuvittelevat saavansa huonosti hoitamansa raha-asiat kertaheitolla kuntoon (Ed. Rinne: Saavatkin!) myymällä lastensa maan, siitähän on kysymys. Eiväthän he omaa maataan myy, vaan lastensa maan.

Täällä näyttää olevan niin, että Suomen kookomus erityisesti suosii keplottelijoita, keinotellijoita, vehkeilijöitä ja vilpistelijoita. Nämä pikku porukat keräävät Helsingin Sanomista mummojen ilmoituksia, käyvät pakkohuuto-

kaupoissa ostamassa pois tiloja, jotka ovat joutuneet siihen tilanteeseen, että on pakko myydä tilansa, telefaksaavat Bonniin, Düsseldorfin, Brysseliin ja eri puolille ruuhkaiseen Eurooppaan tietoja siitä, kuinka täällä ihmeellisessä pohjoisessa maassa on taas myynnissä uskomattoman ihania niemenkärkitontteja, sellaisia, mistä he eivät voisi unelmoidakaan Keski-Euroopassa tai Välimeren rannalla, jotka on jo täyteen rakennettu. Näinhän tulee käymään. Tässä lyhytaikaisesti ansaitsevat ne maanomistajat, jotka sormet syyhyen odottelevat tätä tilannetta. Siis näille keplottelijoille ollaan myymässä lapsille tarkoitettua perintöä. (Puhemies: 30 minuuttia!)

Minä esitin talousvaliokunnassa asiasta erivän mielipiteeni, jossa edellytettiin, että edes kaikkein arvokkain alue pystyttäisiin säilyttämään. Esitin laadittavaksi maisemansuojelulakia, jotta voitaisiin hoitaa se, ettei ihan kaikki menisi. Kun tämä laki oli käsittelyssä talousvaliokunnassa viime torstaina, toisessa käsittelyssä, ja siellä laadittiin mietintöä, niin ed. Björkenheim oli opposition mukana muodostamassa enemmistöä, joka periaatteessa olisi voinut saada aikaan edes joitakin vaatimattomia tiukennuksia lakiin. Mutta miten sitten kävikään? (Ed. Halonen: Totuus valkeni!) Torstain ja perjantain välisenä yönä, suomalaisena pitkien puukkojen yönä, ed. Björkenheim pantiin muuttamaan mieltänsä. (Ed. Halonen: Ei vaan äänestämään! Hän sanoi, ettei muuttanut mielipidettään!) — Ed. Halonen korjasi: Äänesti omaa mielipidettään vastaan, pakotettiin äänestämään omaa mielipidettään vastaan. — Minusta ed. Björkenheimia ei voi tässä syyttää eniten, koska pahimpia eivät ole hyväuskoiset hölmöt, vaan pahimpia ovat pahat ihmiset. Hyväuskoiset hölmöt ovat vasta toiseksi pahimpia ihmisiä.

Arvoisa puhemies! Minä puhun tässä näin lyhyesti, toistaiseksi, jotta muutkin pääsisivät puhumaan. Toistan siis sen, että olen ehdottanut tämän lain hylkäämistä edellä mainituin erittäin vakavin perustein.

P u h e m i e s: Muistutan ed. Paloheimoa edustajalle sopivasta kielenkäytöstä.

Ed. Lahikainen merkitään läsnä olevaksi.

E d. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimon viittasi sinisil-

mäisyyteen tässä asiassa. Minä korostaisin viimeaikaisen tapahtumien valossa lyhytnäköistä rahastusta. Näyttää siltä, että MTK:n rooli on ennenkokematon ja sanoinkuvaamaton tämän nykyisen hallituksen poliittisissa linjauksissa. Ed. Paloheimon ei riittävästi tuonut esille sitä, että Maataloustuottajain Keskusliitto johtaa hyvin yksityiskohtaisesti tämän hallituksen lainsäädäntötyötä. Muun muassa vastoin kaikkia kaaviluja metsäverotus pantiin myyntiverotuksen puolelle, että puun hinta saataisiin nousemaan. Edelleen tämä ulkomainen omistus rannoissa vastoin kaikkia eduskunnan Eta-neuvottelutavoitteita on puhtaasti vain lähinnä lyhytnäköisen rahastuksen ja maan hinnannousun vauhdittamiseksi.

On todella huolestuttavaa, että eduskunnan yksimieliset Eta-neuvottelutavoitteet valiokunnassa, jossa keskustapuolue oli täysin sosialidemokraattien kanssa silloin samaa mieltä, on nyt muutettu MTK:n lyhytnäköisen rahastuksen takia. Minä toivoisin, mikäli tätä asiaa ei voitaisi jättää vielä uudelleen harkintaan, että keskustapuoluekin voisi lähestymistään ylipäätään uudelleen arvioida tässä asiassa. Koska kyseessä on sentään rajusti ja kohtalokkaasti Suomeen monella tapaa vaikuttava asia, niin ainakin hyväksyttäisiin myöhemmin esittämäni lausuma, jolla rajattaisiin edes sijoittajat ja keinottelijat ulos tästä kansallisaarteesta.

E d. K a r h u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa ed. Paloheimoa, että tällä lailla sinällään ei myydä yhtään rantatonttia. (Ed. Rajamäki: Nimenomaan tällä lailla!) Tässä laissa ei tehdä yhtään kauppaa. Täällä eduskunnassa ei päätetä yhdestäkään yksittäisestä maakaupasta. Jokainen maakauppa vaatii erillisen päätöksen, jonka tekee suomalainen ihminen, joka rakastaa isänmaataan, jolla on lapsia, jotka odottavat perintöä ja haluavat suojella — niin kuin nykyiset sukupolvet haluavat — suomalaista luontoa. On hyvin hyvin surullista kuulla, millainen käsitys ed. Paloheimolla on suomalaisesta ihmisestä.

Minun mielestäni tämä laki ei ylipäätään ole oikea paikka rajoittaa rantamaan käyttöä. Minun mielestäni suomalainen tuhoaa luontoa ihan samalla tavalla kuin ulkomaalainen. Meillä on syytä suojella rantatonttejamme ja rantojemme rakentamista samalla tavalla suomalaisilta kuin ulkomaalaisilta. Samalla lailla suomalaiset voivat keinotella maalla.

Mielestäni meidän pitäisikin pikaisesti saada aikaiseksi rantalaki, (Ed. Rinne: Se olisi pitänyt tehdä ensin!) joka olisi tarpeen myös sen vuoksi, että nykyinen rantojen suojeleluohjelma on aivan liian kallias Suomen kaltaiselle maalle.

Sitä paitsi sanon ihan huomautuksena sen verran, että itse jos saisin valita, niin mieluummin ottaisin mökkinaapuriksi saksalaisen, joka sie- mailee sivistyneesti viiniä, kuin suomalaisen, joka koskenkorvapullon ja puukon kanssa riehuu iltoja mökillään.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla ei ole pienintäkään epäilystä ollut siitä aikaisemminkaan, etteikö suomalainen kokoomuslainen monissa tapauksissa mieluummin ottaisi saksalaisen aateveljen kuin suomalaisen työläisen juomaan vaikka kahvia saunamökille.

Mutta se, mistä halusin käyttää puheenvuoron, on todellakin se, että tässä keskustelussa ei tietenkään tehdä kauppvoja. Eihän koskaan eduskunta tehdessään lainsäädäntöä niin tee. Ensimmäisenkin kauden kansanedustaja toki tajunnee sen, että me teemme lainsäädäntöä, joka mahdollistaa tiettyjä toimenpiteitä. Silloin siinä vastaanvittäminen, antaako tämä konkreettisesti mahdollisuuden vai ei, on tietysti olennaista. Emmehan me toki onneksi ole vielä pörssisali.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, kuten ed. Rajamäki totesi, että eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntakin on silloin aikanaan, kun Eta-lausuntoa käsiteltiin, tästä asiasta muistaakseni lähes yksimielisesti lausunut. Mutta muistuttaisiin mieleen tämän asian kohdalla nimenomaan sen, että nyt asenteet ovat muuttuneet hyvin paljon. Jos oikein muistan, niin tasavallan presidentti jossain vaiheessa avatesaan valtiopäivät kiinnitti huomiota Euroopan yhdentymisen yhteydessä suomalaisten metsien omistukseen. Nyt kuitenkin ollaan säätämässä lainsäädäntöä, joka tämän vapauttaa. Nähdäkseni tässä on taustalla se, että edelleen kuitenkin maanhankintaoikeuslaki jää voimaan. Siis ne lait, jotka meillä nyt ovat voimassa, jäävät voimaan. Maanhankintaoikeuslakia ei olla kumoamassa, eikä sitä ole syytäkään kumota. Toisaalta olen itse siinä mielessä aika luottavainen, että tuskin tänne Suomeen mitään ryntäystä rannoille tulee.

Tänä päivänä tänne tarvittaisiin joku ryntäys, koska millään ei ole mitään arvoa. Meillä ovat

arvot romahtaneet lamasta johtuen. Jos lainsäädäntö tavalla tai toisella voi ulkomaista pääomaa tänne tuoda, niin minä sanon ainakin, että tervetuloa.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Käytin äsken pitkän puheenvuoron, johon sisältyi vastaus ed. Karhuselle jo. Mutta koska hän ei ilmeisesti kuullut sitä osaa puheenvuorostani, niin toistan sen: Pahimpia, vahingollisimpia ovat pahat ihmiset, mutta toiseksi vahingollisimpia ovat hyväuskoiset hölmöt.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo ehdittiin todeta ed. Karhuselle vastauksena, että tässä ei suinkaan lainsäädännöllä nyt ryhdytä, niin kuin ei koskaan aikaisemminkaan ole ryhdytty, tekemään kauppvoja. Sen sijaan mahdollistetaan kaupanteeko. Ja ed. Sirkka-Liisa Anttila juuri vastasi ed. Karhuselle, että tarkoitus olisikin, että nyt tulisi todellinen ostoryntäys tähän maahan niin, että se siirtyisi ulkomaalaisomistukseen.

Myönteisenä pidin ed. Karhusen puheenvuorossa sitä, että hän ilmoitti kannattavansa rantalain säätämistä. Mutta kielteistä on se, että sitä ei ole säädetty jo, niin että siihen todellisuuteen projisoitaisiin tämä ulkomaalaisomistus. Asia olisi aivan kokonaan toinen. Jos tämä malli olisi toteutettu, olisimme länsieurooppalaisessa ja skandinaavisessa käyttäytymisessä mukana, mutta näinhän ei asianlaita ole. Suomi on ainoalaatuinen poikkeus tässä suhteessa läntisessä Euroopassa.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on monessa puheenvuorossa todettu, että tänne tulee ryntäys, mutta kyllä liityn niihin, jotka ovat sitä mieltä — taisi ed. S-L. Anttila todeta sen viimeksi — että tuskinpa tänne aivan heti kova ryntäys tulee. Tämä on kylmä maa kuitenkin ja täällä on kärtytys kansa, joten en usko, että kovin tulee ryntäystä olemaan.

Olisin ed. Karhuselle todennut tuon, mitä ed. Pulliainenkin toi esiin. Ed. Pulliainen toi esiin, että me tarvitsimme rantalain, joka olisi pitänyt jo olla. Viime kaudella Harri Hermannin Holkerin edustama puolue punamustahallituksessa nimenomaan oli sitovaa rantojenkäyttösuunnitelmaa vastaan. Ainoastaan jonkinlainen ohjeellinen suunnitelma suostuttiin kokoomuksen taholta hyväksymään.

Sitten kun ed. Karhunen totesi, että hän näkisi saksalaisen naapuritontilla mielellään, niin minä palauttaisin mieleen, miten kävi viime sodan jälkeen saksalaisen omaisuuden, jota he olivat saaneet erikoisvapaudella Suomesta. Se luovutettiin sodan voittajalle eli neuvostoliittolaisille. Onko, jos historia toistaa itseään, niin kuin monet pelkäävät, ed. Karhuselle yhtä miellyttävä se venäläinen vodkanjuoja siinä viereisellä tontilla?

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä talossa kaikkein voimakkaimmin rantalakia on vastustanut keskustapuolue. Sen tiedämme jo vuosien varrelta. On tietysti hyvin miellyttävää, että jotkut kokoomuslaisetkin edustajat ilmoittavat julkisesti olevansa rantalainsäädännön kannalla, mutta on valitettavasti nähtävissä hyvin vähän tekoja, jotka todistaisivat tämän kannan aitouden. Toivottavasti tällaisia kannanottoja löytyy eikä kävisi niin, että näissä asioissa kokoomus peesaa keskustaa koko ajan.

Huomautan, että olen tehnyt rantalakiehdotuksen ensimmäisen kerran kai jo kolmisen vuotta sitten, mutta nyt voimassa olevan rantalakiehdotuksen sisältö on sisällytetty lakialoitteeseen n:o 1 (1991 vp). Ehdotus lähtee siltä perustalta kuin Pohjoismaiden rantalakiesitykset. Tuossa juuri katselin, että Keski-Euroopassa, ainakin kaikissa ns. EY-maissa, on selkeästi säädelty rantojen käytöstä. Suomi on ainoa kehitysmää näissä asioissa. On todella ihmeellistä, että ennen nyt käsitellyssä olevaa lakiesitystä ei ole säädetty rantalakia. (Ed. Rinne: Se on tarkoituksellista!) — Se on tarkoituksellista tietysti. — Mielestäni, jos meillä olisi sellainen rantalaki, tämänkin lakipaketin voisi jossain mielessä jopa hyväksyä. Mutta nyt kun tilanne on tällainen, ei voi olla tämän maanmyyntirahastuslain kannalla.

Ed. Laine: Herra puhemies! Jos ed. Karhunen on niin suomalainen ja isänmaallinen, kuin hän koetti puheenvuorossaan äsken sanoa, on vaikea ymmärtää niin kielteistä käsitystä suomalaisista, kuin hänen puheenvuoroonsa sisältyi, ellei se sitten ole yhteydessä siihen kokoomuksen puoluevaltuuston muutamia vuosia sitten tekemään päätökseen, jossa myös todettiin, että itsenäisyyttä ei enää voida käsitellä samalla tavalla kuin ennen.

Herra puhemies! Viikonvaihteessa minun puoleeni on kääntynyt tavattoman moni puhelimitse puhuen nimenomaan esillä olevasta asias-

ta. Kaikki soittajat ovat olleet huolissaan siitä, onko eduskunta nyt hyväksymässä sellaisen ehdotuksen, jota hallitus ehdottaa. Kun nyt arvelen, ettei minun kantani kaikkein epäselvin ole tässä asiassa ollut, niin ilmeisesti kansalaiset ovat muutoinkin olleet tässä liikkeellä.

Kun ed. V. Laukkanen viime viikolla arvosteli minua siitä, että minä puhun niin vanhoista asioista kuin hallitusmuotoon vuonna 70 tai 71 tehdystä lisäyksestä ja sitten viitisen vuotta voimaan astuneesta työllisyyslaista, nyt otan hie- man tuoreemman asiakirjan. Tämä on eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan mietintö runsaan kahden vuoden takaa, johon liittyi kaikkien eduskunnan valiokuntien lausuntoja. Linaan näistä lausunnoista eräitä.

Esimerkiksi maa- ja metsätalousvaliokunta, johon täällä aikaisemmin viitattiin, on todella yksimielisesti lausunut näin: "Valiokunta edellyttää niin ikään hallituksen toimivan siten, että maapohjan, metsien ja rantojen sekä muiden keskeisten luonnonvarojen omistus ja päätösvalta säilyy suomalaisissa käsissä."

Laki- ja talousvaliokunta puolestaan lausui silloin hallituksen antaman selonteon johdosta näin: "Valiokunta edellyttääkin, että ulkomalaisia koskevat rajoitukset kiinteän omaisuuden omistamisessa ovat Suomen tarvitsema poikkeus Ees:ssä. Myöskään luonnonvarojemme ja metsien omistus ei saa siirtyä ulkomaalaisten omistukseen."

Toinen lakivaliokunta lausui esillä olevaan asiaan liittyen silloisen hallituksen selonteon johdosta näin: "Valiokunta katsoo, että lomakiinteistöjen osalta ulkomaisen omistuksen laajenemista tulee edelleen varsin tiukasti säädellä." — Tämä oli siis tähänastisista lainauksistani lievin.

Valmistellessaan valiokuntien lausuntojen pohjalta oman mietintönsä ulkoasiainvaliokunta viitaten myös hallituksen selontekoon lausui mm. näin: "Hallitus totesi marraskuussa 1989 antamassaan tiedonannossa Suomen suhtautumisesta Länsi-Euroopan yhdentymiskehitykseen, että ulkomaalaisten omistusoikeuden rajoitukset olisi pidettävä perustavaa laatua olevan kansallisen edun edellyttämällä pohjalla, erityisesti maapohjan, metsien ja muiden keskeisten luonnonvarojen sekä perusenergian tuotannon osalta." Tähän perustuen ulkoasiainvaliokunta edellytti, näin mietinnössään sanotaan, "että Suomen viranomaisilla säilyy mahdollisuus valvoa ja rajoittaa ulkomaalaisomistusta suomalaisissa yhtiöissä ja tuotantolaitoksissa silloin, kun tämä on tarpeen kansallisten etujen varjelemiseksi".

Sitten ulkoasiainvaliokunta vielä totesi mietinnössään valtioneuvoston selontekoon yhtyen: "Valiokunta edellyttää, että Suomelle jää mahdollisuus valvoa ja rajoittaa ulkomaalaisten oikeutta hankkia Suomessa omistukseensa kiinteää omaisuutta." Valiokunta jatkoi: "Maassamme on käytössä laajat ns. jokamiehenoikeudet, joita keskieurooppalaisessa lainsäädännössä ei juuri tunneta. Jokamiehenoikeuksien perinteisen ja periaatteellisen merkityksen vuoksi ne tulee ottaa huomioon Eta-järjestelyjen yhteydessä."

Kun ulkoasiainvaliokunta sitten eduskunnalle jätti varsinaisen ehdotusosansa hallituksen silloisen selonteon johdosta, niin ponsiensa edellä ulkoasiainvaliokunta lausui näin: "Ulkomaasiainvaliokunta edellyttää, että hallitus ottaa asianmukaisesti huomioon myös liitteenä oleviin lausuntoihin sisältyvät huomautukset ja lausumat vastaisissa integraatiovalmisteluissa." Siis kyseessä ovat juuri mm. ne lausunnot, joita edellä lainasin. Ulkoasiainvaliokunta edellytti, että ne otetaan huomioon. Eduskunta hyväksyi ulkoasiainvaliokunnan mietinnön, jonka ponsissa ulkoasiainvaliokunta vielä ehdotti kohdassa 4 a) näin: "Suomen viranomaisilla säilyy mahdollisuus valvoa ja rajoittaa ulkomaalaisomistusta suomalaisissa yhtiöissä ja tuotantolaitoksissa sekä kiinteän omaisuuden osalta."

Kun nyt arvioi näistä lähtökohdista esillä olevaa hallituksen esitystä, niin on siellä jossain määrin otettu huomioon osa siitä, mitä näissä valiokuntien lausunnoissa ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä ja sen perusteluissa lausuttiin. Mutta huomattava osa näistä ehdoista on kuitenkin syöty, ja niin kuin viime perjantaina totesin, niin tämä on tapahtunut hallituksen neuvottelijoiden ja neuvotteluohjeita antaneiden taholta.

Ed. Paloheimon viime perjantaina kertomat ja nyt toistamat tunnettujen eduskunnan jäsenten lausunnot viime eduskuntakaudelta sinänsä olivat hyvin mielenkiintoisia ja ilmaisivat ainakin silloin vallinneen käsityksen monissa eduskuntaryhmissä. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että eduskunta olisi alistumassa hallituksen esityksen hyväksymiseen.

Väitän, että jos näin todella tapahtuu, niin eräs syy on se, että kansalaisten keskuudessa ei vielä riittävästi tunneta sitä, mitä hallitus on ehdottanut ja mitä vaihtoehtoja olisi olemassa. Siitäkin syystä tietenkin olisi ollut aiheellista, että esimerkiksi viime perjantain keskustelu olisi voinut saada suurempaa julkisuutta, mutta se ei voinut olla mahdollista sellaisen lakisuman kä-

sittelyn johdosta ja ehkä siitäkin syystä, että kaikilla tahoilla ei nyt esillä olevaa asiaa pidetä niin tärkeänä kuin esimerkiksi monissa eduskuntaryhmissä ja monien kansanedustajien keskuudessa kuitenkin pidetään.

Herra puhemies! Minä kannatan hallituksen esityksen hylkäämistä. Tarkoitin nyt erityisesti toista lakia, mutta keskinäisen yhteytensä vuoksi kaikki on sidottu siihen. Korostan, että mielestäni toinen on pahin. Syynä ei ole muukalaisviha. Syynä ei ole halu eristäytyä muusta Euroopasta tai suojata Suomi niin, ettei täällä kukaan voisi olla, kukaan tänne tulla, yhteyttä ei voisi olla. Siis tällaiset eivät ole käsitykseni perustana, ei myöskään se, että Eta-sopimus kokonaisuutena on kelvoton. Se ei ole syynä siihen, että olen hylkäämisen kannalla. Eihän Eta-sopimus näin pitkälle menevää esitystä edes olisi vaatinut. Kaiken lisäksi hallituksen esitys ei vastaa sitä eduskunnan tahtoa, joka kirjattiin runsaan kahden vuoden takana valiokuntien lausuntoihin ja mielestäni myös ulkoasiainvaliokunnan mietintöön. On muita perusteluja, joista osa on edellä tullut muissa puheenvuoroissa julki. Toivoakseni jälkeinpäin käytettävissä puheenvuoroissa esimerkiksi vasemmistoliiton ryhmän osalta tullaan vielä tarkentamaan niitä perusteluja, joiden vuoksi vasemmistoliiton ryhmässä myös on edustajia, jotka suhtautuvat hallituksen esitykseen kielteisesti.

Ed. R a j a m ä k i : Arvoisa puhemies! Tässä asiassa pyrkivät herkästi tietysti lakisisällön tosiasialliset vaikutukset jäämään osin tunteidenkin kuohujen alle, mutta kyllä ed. Karhuselle on kuitenkin syytä todeta, että sinisilmäinen lähestymistapa tässä kysymyksessä puoleen tai toiseen on kyllä vihoviimeinen asiasisällön kannalta. J. V. Snellman totesi aikoinaan, että niin tuhmia me emme täällä ole, että kuvittelisimme yhdenkään suurvallan uhraavan penniäkään tai yhdenkään krenatöörin koipia näin vähäpätöisen maamme puolesta. Se on aikamoinen viisaus, tietty varovaisuus pienellä kansalla. Varsinkin silloin, kun on kansallisista eduista kyse, hyväntekeväisyyteen yleensäkin emme ole tottuneet, vaan itse olemme joutuneet asioitamme tarkastelemaan. Tällaista tiettyä varovaisuutta ja kritiikkikykyä pitäisi Suomen poliittisen johdon ja erityisesti tämän tasavallan hallituksen omata myös laman, massatyöttömyyden ja kansainvälistymisen monien uhkien ja paineiden, mutta myös mahdollisuuksien vallitessa.

Nimenomaan eduskunnalle on erittäin ikävää, että sen enemmistö on täällä hylkäämässä aikaisemman eduskunnan varsin yksimieliset kannanotot Euroopan talousaluetta koskeviin neuvottelutavoitteisiin liittyen nimenomaan rantojen ja kiinteistöjen omistukseen, vapaa-ajan asuntojen omistukseen. Silloin itse maa- ja metsätalousvaliokunnan työtä vetäneenä, puheenjohtajan sairauden vuoksi, totean, että teimme hyvin yksimielisesti, siis ilman äänestyksiä, ne kannanotot. Siinä olivat myös kokoomus ja keskustapuolue mukana.

Minä käsitin, että siinä oli täysin perusteltu lähestymistapa, jossa haluttiin korostaa sitä periaatetta, jota keskustapuolue muutoin yleensä on oppinut ymmärtämään, että lehmä kannattaa mieluummin lypsää kuin tappaa. Eli jos meillä on Euroopan viimeiset rannat: matkailullisesti ja maaseutupoliittisesti erittäin arvokkaat hyödynnettävät kohteet, niin tulisi niitä lomaosakkeita vuokraamalla ja myymällä hyödyntää Suomen kansantalouden ja maaseudun työllisyydenkin hyväksi eikä lähteä näitä mahdollisuuksia antamaan toisten hyödynnettäviksi. Se oli toinen lähtökohta.

Toinen oli se, että se hintabuumi, jonka pelätään syntyvän kasvavan kysynnän seurauksena hyvin herkästi, loitontaa maattoman väestön, palkansaajaväestön rantaomistuksen ulkopuolelle jnp.

Tämä kannanotto joka tapauksessa oli hyvin yksituumainen.

Samoin aluepoliittinen parlamentaarinen neuvottelukunta. Siellä toimi jo 80-luvun loppupuolelta kansainvälisten asiain jaosto, joka selvitti EY-integraation aluepoliittisia vaikutuksia. Yksituumaisesti se esitti myös aluepoliittiselle neuvottelukunnalle ihan samanlaista kannanottoa, kun arvioitiin EY-integraation etuja ja haittoja. Koettiin, että Suomen maaseutu- ja aluepolitiikan lähtökohdista tulee hyödyntää juuri näitä voimavaroja, mitä meillä maaseutuun rantojenkin puolelta liittyy. Toiset tavoitteet olivat metsäteollisuuteen liittyviä myös, mutta niiltä osinhan on uudelleenarviointia kyllä laajemmin tapahtunut.

Ulkomaalaisen omistuksen lisääminen sinänsä teollisuudessa ja yritystoiminnassa on myönteistä, mutta nimenomaan nyt tämä voimakkaiden devalvaatioiden jälkeen ja ennennäkemättömän laman aikana alehintaan tapahtuva rantojen myynti tekee niistä alkuvaiheessa hyviä sijoituskohteita, ja hallitsematon ulkomainen sijoittaminen luo semmoisen hintabuumin, että eräi-

den metsähallituksen arvioiden mukaan se moninkertaistaisi, jopa kolminkertaistaisi, maapohjien hinnat.

On ihan selvää, että rannan myyjälle, joka on taloudellisissa vaikeuksissa syystä tai toisesta, on tietysti houkutteleva asia saada tällainen hintakehitys käyntiin, mutta pitkän päälle se tulee iskemään takaisin lisämaiden hankinnoissa ja muutenkin maatalouden omien tuotantopanosten hankinnoissa.

Myöskään lääninhallituksen ohjaus- ja lupakäytäntö, vaikkakin valiokunta lisäsi, että kuulaa sijaintikuntaa, ei missään nimessä ole riittävä, koska nyt jo nähdään, että laki on rakennettu nimenomaan myyntiä varten, siten että myyntitoiminta lähtee aktiivisesti liikkeelle. Nyt jo eräissä maakunnissa Pohjois-Savoja myöten eräät rantojen omistajat ovat jo aloittaneet saksalaisiin lehtiin ilmoituskampanjan ja ovat tällä tavalla nopeasti hyödyntämässä lama-aikana lain sisältöä.

Tilanne olisi luonnonsuojelunkin kannalta hyvin ongelmallinen, koska meillä ei ole, niin kuin ed. Helle ja monet muut ovat tuoneet esille, rantalainsäädäntöä. Tässä suhteessa meillä on, niin kuin voimakkaalla ulkomaisella omistuksella, myös luonnonsuojelliset haittajat hallintaongelmat sen lisäksi, että se aiheuttaisi maattoman ja maata omistavan väestön vastakkainasettelun voimistumisen tässä maassa.

Muutoinkin maata omistavien ja omistamattomien väestöryhmien vastakkainasettelu on korostumassa Suomessa. Se näkyy maattomien metsästäjien asemasta mutta myös kalavesiä omistamattomien mahdollisuuksista. On melko ilmeistä, että rantojen ulkomaalaisomistus hintakehityksen lisäksi myös muiden, mm. jokamiehen oikeuteen liittyvien, suunnitelmien osalta aiheuttaisi paineita jatkossa maattomille ja vesialueita omistamattomille.

Olen aikaisemminkin tuonut esille täällä Pel-lervon taloudellisen tutkimuslaitoksen julkaisun Metsäsektorin tulevaisuuden kuva, jossa esitetään jopa, että tulisi säätää lievempi muoto jokamiehen oikeudesta, sellainen että metsien käyttö määriteltäisiin tiettyihin kellonaikoihin, viikonpäiviin tai vuodenaikoihin tai että luonnon käyttäjällä olisi ilmoitusvelvollisuus käyttöaikeestaan metsänomistajalle, mutta metsänomistajalla ei olisi oikeutta evätä käyttöä. Myös on ajateltu rajata jokamiehen oikeus kuntakoh- taiseksi, jolloin oikeus koskisi vain kussakin kunnassa pysyvästi asuvia.

Ylipäänsä ulkomaisen omistuksen hallinnalla on eräissä keskusteluissa keskustapuolueen ja MTK:n taholta myös perusteltu jokamiehenoikeuteen kajoamista. Eli katsotaan, että kun ulkomaalaisomistus kasvaa, on puututtava myös jokamiehenoikeuteen ja tällä tavalla pyrittäisiin muka hallitsemaan tiettyjä luonnonsuojelu- ym. asioita. Tämä on erittäin suuri vaara, ja sen takia koko lainsäädäntö tulisi laajemmin arvioida.

Oli erittäin valitettavaa, että toisessa käsittelyssä hallituspuolueet, erityisesti keskusta, lähtivät hyväksymään täysin eduskunnan ja keskustan itsensä pari vuotta sitten hyväksymän kannan vastaisen lakisäädöksen vapaa-ajan asuntoja ja virkistysalueiden hankintaa koskevaan kohtaan. Siinä on täysin vapaa järjestelmä luotu, jossa tänä aikana lääninhallitukset eivät tule asettamaan esteitä kiinteistöjen ulkomaiselle omistukselle.

Se, että 2 momentissa tuodaan esille puuttumismahdollisuus hintojen kohoamisen tai Suomessa asuvien aseman vaikeutumisen vuoksi, tulee olemaan hyvin jälkijättöinen. Se ei ole ennakoivasti reagoivaa lainsäädäntöä, vaan josain vaiheessa voidaan uusia lupia hieman jarrutella, jos hinnat ovat liian moninkertaisiksi tulleet. Tässä mielessä koko lain sisältö on surullinen esimerkiksi siitä sinisilmäisestä EY-integraatioasenteesta, mikä Suomen virkakunnassa ja hallituksessa on. Eduskunnan neuvottelutavoitteet hukattiin lentokentälle.

Toinen asia on se, että olisi edes Tanskasta otettu oppia. Tanskahan rajoitti rantaomistusta Tanskassa pysyvästi asuviin. Se olisi pitänyt vähintään olla myös Suomen lähtökohta, eli maassa pysyvästi asuvilla olisi omistusoikeus. Portugalin tyyliin toki lomaosakkeiden käyttöoikeuksia ja muita olisi voitu myydä ja rahastaa nimenomaan matkailun ja maaseudun eteen tässä suhteessa.

Tässä tilanteessa, kun laki on jo toisen käsittelyn ohi mennyt ja sen hylkääminen näyttää hyvin epätodennäköiseltä, joskin toivottavalta, olisi hyvä, että eduskunta voisi ottaa vielä aikalisää ja voisi tältä osin eduskuntaryhmien kesken neuvotellulla tavalla siirtää asian tarkempaa pohdintaa varten tammikuulle tai kevätkaudelle.

Mutta mikäli näin ei tapahdu, herra puhemies, ehdotan lain perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää, että lääninhallituksen harkitessa ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistön hankintojen valvontaa koskevan lain 5 §:ssä tarkoitettua vapaa-ajan

asuntojen tai virkistysalueiden hankintaa koskevan luvan myöntämistä, luvan myöntämisen edellytyksenä tulee pääsääntöisesti olla, että hakija asuu pääosan vuodesta Suomessa.”

Herra puhemies! Tällä lausumalla eduskunta rajaisi lääninhallituksen harkintavaltaa ja estäisi keinottelun ja sijoittajien mielivaltaisen pelin. Suosittaisiin nimenomaan niitä, jotka aikovat myös matkailullisesti ja maaseutupoliittisesti omistuksensa tässä maassa järjestää. Korostan sitä, että tällä ei poisteta lain huonoa sisältöä. Tällä yritetään pelastaa edes tässä kolmannessa käsittelyssä, jossa on enää jäljellä hylky tai jokin lausuma, lain soveltamisesta jotain.

Ed. Mäkelä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä keskustelussa on hyvin mielenkiintoinen piirre siinä suhteessa, että useimmat, elleivät kaikki, ne kansanedustajat, jotka ovat suhtautuneet hyvin epäluuloisesti ulkomaalaisomistukseen, olivat siinä ryhmässä aikanaan, joka hyvin ennakkoluulottomasti suhtautui ulkomaalaisten äänioikeuteen Suomessa. Minua askarruttaa kovasti se, koetaanko jotenkin niin, ettei äänioikeus, demokraattisen vallan käyttäminen, ole ongelma, onko omistaminen suurempi ongelma. Minä näkisin ne päinvastaisina. Nimittäin äänioikeutta käyttämällä kykenee muuttamaan myös lainsäädäntöä esimerkiksi sellaiseksi, että suomalaiset eivät saa omistaa täällä, jos ääriesimerkkejä halutaan hakea.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Niinistölle selitykseksi, että tässä ei oikeastaan ole kysymys siitä, että täällä esimerkiksi liikkuu ihmisiä fyysisinä ihmis-hahmoina, vaan kysymys on enemmän siitä, että jos ostetaan maata, niin maalle voi rakentaa, maata voi käyttää ja sen käyttöä voi säädellä myöskin kieltämällä sen tietty käyttö muilta. Tällä tavoin on mahdollista, että nimenomaan tämän lain myötä Suomi pala palalta muuttuu sellaisiksi alueiksi, joiden käyttö on suomalaisilta itseltään rajattua. Siitä tässä on kysymys. Se rakentaminen, mikä näillä alueilla tapahtuu, ei tapahdu suomalaisten ehdoilla, vaan ulkomaalaisten ehdoilla, joidenkin muualla asuvien ihmisten ehdoilla. Kysymys on siitä, että Suomi pala palalta muuttuu sellaiseksi alueeksi, jonka säännöt ja täällä eläminen ja oleminen tapahtuu

joidenkin sellaisten ihmisten ehdoilla, jotka eivät edes asu täällä.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomalaiset säännöt ovat sellaisia, miksi ne suomalaisen demokratian kautta muotoutuvat. Juuri tätä kautta mielestäni ed. Paloheimo jätti viisaasti vastaamatta siihen, mitä seuraa, jos äänivallan käyttöä, sääntöjen määrittämisoikeutta, luovutetaan pala palalta. Täällä lähän vähemmistö oli valmis kunnallisen äänioikeuden luovuttamaan hyvinkin satunnaisesti maassa asuville tai jopa vieraileville ulkomaalaisille, siinä suhteessa vieraileville, että on kovin vaikea päätellä, onko heillä esimerkiksi kaksi asuinpaikkaa; sitä ei vähemmistön mielestä olisi pitänyt äänioikeuden käyttämisen ehdoksi edes panna. Eikö tämä ole paljon, paljon radikaalimpi päätösvallan luovuttaminen?

Minä totean, että suomalaista maaperää koskevat suomalainen lainsäädäntö ja suomalaiset säännöt, niin kauan kuin ne ovat voimassa.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Niinistö tietää varmasti erittäin hyvin, että ne säännöt, mitä tässä nyt noudatetaan, eivät muotoudukaan enää suomalaisen demokratian kautta, kuten hän sanoi, vaan ne muotoutuvat sitä kautta, että on tehty Eta-sopimus, ollaan liittymässä EY:hyn. Se edellyttää useita asioita. Kaikissa valiokunnissa on koko syksyn ajan vedetty lävitse lakeja, joita on perusteltu yksinomaan sillä, että meidän pitää hyväksyä tällaiset lait sen tähden, että olemme tehneet Eta-sopimuksen. Tästähän on kysymys.

Mitä tulee keskusteluun, joka joitakin vuosia sitten käytiin ulkomaalaisten demokratian laajentamisesta, sen suhteen minulla on erittäin hyvä omatunto. Olen ollut tässä asiassa melko johdonmukainen koko ajan. Mutta näen myöskin johdonmukaisuutta niiden ihmisten joukossa, jotka silloin olivat heidän oikeuksiensa myöntämisen puolella ja nyt ovat maanomistuksen liberalisointia vastaan, sen tähden että maanomistuksen liberalisointiin sisältyy nimenomaan merkittävä määrä sellaisia ympäristökysymyksiä, jotka ovat torjuttavia, ja toisaalta sellaisia Suomen kansalaisten maan käyttöön liittyviä kysymyksiä, jotka ovat ehdottoman torjuttavia myöskin.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Niinistö kyllä puhui vähän läpiä päähänsä ulkomaalaisten äänioikeusasias-

ta antaen sellaisen kuvan, että olisi oltu sitä mieltä, että suurin piirtein turistikin, maassa vierailevat henkilöt tai lyhyenkin ajan täällä olevat, voisivat äänestää. En muista kuulleen yhtään sellaista puheenvuoroa salissa. Ed. Niinistö on varmasti käsittänyt väärin ne puheenvuorot, joita silloin on käytetty. Jos oikein muistan, keskusteltiin mm. siitä, pitäisikö kahden vai neljän asumivuoden perusteella saada tällainen oikeus, ja silloin puhutaan aivan muusta kuin maassa etenkin tilapäisesti tai sattumalta tai noin vain vierailevista ihmisistä, jotka yhtäkkiä voisivat äänestää.

Mitä tulee äänioikeuden saamiseen suhteessa ulkomaalaisomistuskysymykseen, mielestäni tässä on kysymys kokonaan toisen tyyppisestä asiasta niillä perusteilla, joihin ed. Paloheimo viittasi, ja sillä perusteella, että suomalaisten asia kuitenkin on luoda sitä lainsäädäntöä, jolla meidän kansallisvarallisuuttamme, meidän luontoamme, hoidetaan. Siitä on nyt kysymys ja esimerkiksi siitä mahdollisuudesta, että sellainen ihminen, jolla ei ole tänne mitään yhteyttä eikä mitään tekemistä Suomen kanssa, täältä vain sattuu saamaan tällaisia maa-alueita, kun muista Pohjoismaista niitä ei saa enää, ja valitsee täältä sellaisen lomakohteekseen. Hän on aivan toisessa asemassa kuin esimerkiksi työhön Suomeen tulleet ihmiset, joiden äänioikeudesta silloin aikaisemmin keskusteltiin.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sellainen yhteneväisyys näissä seikoissa tietysti on, että molemmissa tapauksissa me olemme poikenneet muiden Pohjoismaiden linjalta ja huonompaan suuntaan.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Aivan lyhyesti, herra puhemies! Ed. Haavisto, ulkomaalaisten äänioikeuden käyttämisessä on se ongelma, että meillä kotipaikkarekisteri ei toimi kontrollina, toisin sanoen ilmoittautuminen tänne asumaan muodostaa kotipaikan. Huoltahan kannettiin siitä, että sama henkilö voi asua monissa maissa yhtä aikaa, käyttää monissa maissa yhtä aikaa äänioikeutta. Sen vuoksi oli perusteltua, ettei muun muassa ed. Haaviston silloin kannattama linja mennyt lävitse.

Ed. Paloheimo, ei Eta sääntele esimerkiksi sen esityksen suhteen, jonka valiokunnan enemmistö on tänne tuonut. Toteaisin sellaisenkin käytännön esimerkin, että kun siinä eräänä jarruna tulee epäilemättä olemaan asianomaisen kunnan lausunto siitä, voidaanko juuri haetun maapalan

omistamiseen myöntää lupa ulkomaalaiselle, kunnassa sitten käytetään demokraattista päätöksentekoa sen suhteen, mikä lausunto sieltä annetaan. Ed. Paloheimo on ymmärtänyt varmasti myös demokratiapuolen, mutta ne, jotka ovat siinä olleet kovin liberaaleja, ymmärtänevät sen, että sitä kautta he ovat luovuttaneet varsin suuren osan suomalaista päätösvaltaa, mm. mahdollisuuden käyttää päätösvaltaa nyt esillä olevan lain lupamenettelyn osalta.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Edustan niitä, joiden mielestä kysymys on itsenäisen Suomen ajan periaatteellisesti tärkeimmästä lainsäädännön muutoksesta. Me olemme muuttaneet presidentin vaalitapaa, me olemme siirtyneet syyskuun alusta lukien enemmistöparlamentarismiin. Näitä muutoksia on pidetty erittäin merkittävinä sekä periaatteellisella että käytännöllisellä tasolla. Mutta kummassakin esimerkkitapauksessa on mahdollista paluu takaisin toiseen suuntaan, mikäli niin hyväksi katsotaan salissa. Sen sijaan tässä nimenomaisessa tapauksessa kysymys on periaatteellisesti ja käytännöllisesti peruuttamattomasta tapahtumasta. (Ed. Jaakonsaari: Miten niin!) — Sen takia, että Eta-järjestelmä estää paluun takaisin. Nyt olisi vielä viimeinen mahdollisuus, ed. Jaakonsaari, esimerkiksi Tanskan mallin mukaisesti käyttäytyä rantaomistuksessa. Jos nyt mennään tämän mallin mukaan, ei mahdollisuutta paluuseen enää ole vuodenvaihteen jälkeen tai siitä lukien, kun Eta-sopimus on astunut voimaan.

Arvoisa puhemies! Käsittelen puheenvuorossani ehkä hyvinkin laajasti yritysomistustilannetta, metsäasioita, ranta-asioita, kulttuurikysymyksiä ja päätöksentekokulttuuriamme ja myös mainittua Eta-todellisuutta.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee yritysomistukseen, mielestäni historia on aika tavalla mielenkiintoinen. Nimittäin väitän, että suhtautumismme ulkomaalaisomistukseen sadan viime vuoden aikana heijastaa erinomaisen hyvällä tavalla suomalaisten itsetuntoasiasa, suomalaisten ns. isänmaallisuutta ja suomalaisten ahneutta. Kun 1800-luvulla silloisessa Venäjän vallan alaisessa valtakunnassa eivät talousasiat olleet kunnossa, 1860-luvullakin ajaututtiin nälkäkatastrofeihin, silloin tänne olivat tervetulleet ulkomaiset yrittäjät perustamaan tehdaslaitoksiaan. Muistan hyvin sen, kuinka koulupaikkakunnallani Varkaudessa paljon pohdiskeltiin sitä, millä tavalla Varkaus syntyi Leppävirran ja Joroisten kuntien alueelle. Ni-

mitys Varkaus tulee sanasta Werkhaus eli työpaja, jossa keskieuropalaiset olivat Werkhausin perustajia. Oulun kaupunkiin, jossa nyt asun, lähelle nykyistä asuinpaikkaani tulivat engelsmannit perustamaan sulfiittiselluloosatehdastaan, jota eivät kylläkään koskaan miksiäkään kehittäneet, siitä tuli varsinainen ympäristöongelma tuolle paikkakunnalle. Joka tapauksessa lähtökohta oli selvä.

Jos ajatellaan suomalaisen lainsäädännön kehittymistä, ulkomaalaisten kaupallista toimintaa ryhdyttiin säätämään 1919, siis heti kohta sen jälkeen, kun itsenäisyysjulistus oli annettu, jolloin Suomi eli vaikeita itsenäistymisen alkuvuolia. Ulkomaalaisten omistusrajoituksia koskeva ns. rajoituslaki, joka on edelleen voimassa, annettiin vuonna 1939 juuri tietyllä tavalla kriittisessä tilanteessa. Mielenkiintoista on se, että kun elettiin sodanjälkeistä vaikeaa kautta, jolloin isänmaallisuus hävityn sodan jälkeen oli huipussaan, kenellekään ei tullut mieleen hakea ulkomailta apua. Ei esitetty lain kumoamista, vaan päinvastoin se säilytettiin voimassa ja vain erityisillä valtioneuvoston päätöksillä saatettiin antaa ulkomaalaiselle mahdollisuus maaomaisuuden ja tehdaslaitosten jnp. ostoon. Toisin sanoen isänmaallisuus ja kansallinen yrittämisenhalu ja itsetunto olivat korkealla, vaikka hävitty sota oli takana.

Nyt sitten ollaan valmiit tällaisiin järjestelyihin, joilla tämä kulttuuri kokee supermuutoksen. Tämä tapahtuu hyvin mielenkiintoisessa tilanteessa, kun ajatellaan suomalaisen omistamisen rakennetta. Pörssinoteerattu arvo pörssi-yhtiöillä on tällä hetkellä 65 miljardia markkaa. Näiden yritysten ja yhtiöiden substanssiarvo on noin 200 miljardin markan tienoilla edellyttäen, että yhtymät ovat käynnissä. Toisin sanoen kolmasosalla niiden substanssiarvosta yritykset ovat tällä hetkellä kaupan ja tässä tapauksessa, jos laki hyväksytään, ovat kaupan ulkomaalaisille. Jos näin tapahtuu, se antaa mahdollisuuden monenlaisiin seuraamuksiin ainakin spekulatiivisella tasolla.

Ensinnäkin työn hinta joutuu spekulatiiviseksi. Siihen toki Suomen Teollisuuden Keskusliitto ja Suomen Työnantajain Keskusliitto ovat erinomaisen halukkaita lähtemään mukaan. Ne haluavat nimenomaan, että työn hintaspekulaatio käynnistyy kaikkein voimakaimmalla tavalla ja että työehtosopimusten yleissitovuuslauseke kumotaan. Tässä suhteessa on tietysti erittäin selvä asia, että poliittinen oikeisto on tämän hankkeen takana.

Seuraava asia, josta varmasti on käytännön seuraamuksia, on ympäristöasiat. Muistan erinomaisen hyvin sen, kun täällä siteerattuina aikoina vuonna 1990 silloinen kansanedustaja Osmo Soininvaara käytti puheenvuoron, jossa hän totesi hyvin yksikantaan, että on aivan toisenlainen asia, jos neuvotellaan suomalaisten omistajien kuin ulkomaisten omistajien kanssa ympäristönsuojeluasioiden toteuttamisesta. Ulkomaisten kanssa aina on se kiristysmomentti, että jos ette suostu meidän asettamiimme ehtoihin, me viemme yrityksemme täältä pois.

Itse asiassa suomalaiset käyttäytyvät ulkomailla juuri samalla tavalla. Valtiojohtoiset yhtiötkin ovat menneet Ruotsiin, Saksaan ja Ranskaan ja harjoittaneet ympäristönsuojeluspekulaatiota siellä ja tehneet kaikenlaisia uhkailuoperaatioita saavuttaakseen itsekkäitä päämääriä. Niin ikään samat suomalaiset yhtiöt ulkomailla, siis pääosiltaan valtion omistamat yhtiöt, ovat myös harjoittaneet markkinaspekulaatiota vallahtakseen markkinoita: Ostamalla yhtiöitä ja lakkauttamalla niitä on hankittu asiakkaat omaan piiriin. Siis me emme ole sen kummallisempia kuin muutkaan tässä suhteessa. Mutta jos olemme tällaisia, tarvitseeko meidän Suomessa hyväksyä tällaista ulkomaalaisilta?

Osoitus siitä itsetuntoasiasta, josta juuri puhuin, on Kvaerner-konsernin tulo Masa-Yardsin systeemin omistajaksi. Suomalaiset olivat sotkeneet asian perusteellisesti, eivät pystyneet asiaa hoitamaan ja sen jälkeen luovuttivat tilanteen, ja norjalaiset tulivat ja hoitivat asian.

Arvoisa puhemies! Tämän jälkeen muutama sana metsistä.

Hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, että vain 9 prosenttia Suomen metsistä on yhtiöiden omistuksessa ja että muuten, kun Suomen metsillä on yli 300 000 omistajaa, omistus on siis hyvin pitkälle pirstoutunut, tästä seuraisi, että mitään pelkoa siitä, että tapahtuisi metsäomaisuuden laajempi ulkomaalaisomistukseen siirtyminen, ei ole.

Kuitenkin ilmeisesti tilanne on hiukan toisenlainen. Ymmärrän sillä tavalla, että nyt jo on sellaisia spekulanttitaloja, jotka hyvin tietävät sen, että yhtenäiset metsäalueet ovat erinomaisen houkuttelevia sijoituskohteita, ei niinkään ehkä puun tuotantoa silmälläpitäen vaan nimenomaan metsästyks- ja kalastusosoikeuksien hankkimisen takia. Ihan täsmälleen samalla tavalla kuin japsit tulevat Suomeen golfia pelaamaan, keskieuropalaiset ovat intohimoisia metsästä-

jiä ja haluavat tulla tänne metsästäämään ja kalastamaan. (Ed. Jaakonsaari: En ole nähnyt paljon japanilaisia golfinpelaajia!) — Tässä oli kysymys spekulatiosta, johon viittasin sen takia, että tällainen spekulatio oli olemassa ja siihen varauduttiin. (Ed. Jaakonsaari: Niitä toivottiin tulevan, ei tullut ketään!) — Täsmälleen, mutta periaatteellisesta vertauksesta, ed. Jaakonsaari, oli kysymys. — Toisin sanoen tämä vaihtoehto, metsästyks- ja kalastusosoikeusspekulaatio, on realistinen ja todellinen, vaikkakaan japsit eivät vielä ole tulleet golfia pelaamaan, vaikka siihen on varustauduttu. (Ed. Jaakonsaari: Toivottiin!) — Ehkä toivottiin.

Toinen mahdollisuus, joka on hyvin relevantti ja johon suomalaisetkin ovat jo syyllistyneet, on se, että ostetaan metsäalue vain yhdessä ainoassa tarkoituksessa eli riistatarkoituksessa. Tässä ovat suomalaiset näyttäneet hyvää esimerkkiä kaikille. Olen miettinyt tätä asiaa myös toteutetun metsäverouudistuksen valossa ja nimenomaan siinä valossa, palveliko toteutettu ja juuri hyväksytty metsäverouudistus metsästyks- ja kalastusosoikeusasiaa vai ei. Se varmasti sitä palveli, koska ei tarvitsekaan enää metsämaapohjasta maksaa veroa vaan nimenomaan myydystä puuaineksesta eli myyntivoitosta. Toisin sanoen tällä tavalla tavallaan maapohjaveroa ei tarvitse maksaa silloin, kun on kysymys ulkomaalaisomistuksesta metsästyks- ja siihen liittyvän kalastusosoikeuden tarkoituksessa.

Arvoisa puhemies! Sitten rannoista.

Olen jo useissa vastauspuheenvuoroissa todennut, kuinka fundamentaalinen, perustavaa laatua oleva, ero on tilanteessa, miten Länsi-Eurooppa ulkopuolella Suomen mahdollistaa ulkomaalaisomistuksen, versus että se tapahtuu Suomessa. Kaikissa muissa läntisissä maissa, Efta- ja EY-maissa, on rantalakinsa jollakin tavalla, jos ylipäättään rantoja on olemassa. Suomessa ei rantalakia ole. Ed. Karhunen ilmoittautui rantalain kannattajaksi. Marssijärjestys on vain väärä. Ensiksi olisi pitänyt säätää rantalaki länsieurooppalaisen mallin mukaan ja sen jälkeen ryhtyä ehkä muihin puuihin, jos on sitä mieltä kuin ed. Karhunen.

Meillä on tällä hetkellä 354 000 vapaa-ajan asuntoa, jossa luvussa on 100 000 lisäystä viime vuosikymmenen aikana, ja trendi näyttäisi jatkuvan samaan suuntaan. Asia, joka minulle henkilökohtaisesti on erinomaisen tärkeä, on luonto ja luonnonsuojelu, ja katson, että tällä kehityskululla, mikä nyt on nähtävissä, ajaututaan siihen tilanteeseen, että superhäviöjä tässä

operaatiossa on luonto. Siinä on myös muita häviäjiä. Yksi sellainen on tavallinen suomalainen duunari, joka niukan luonnonvaran kyseessä ollen ei pysty kohonneita hintoja maksamaan silloin, kun kesäasuminen rannan tuntumassa olisi muutoin hyväksyttävää.

Minusta on aika järkyttävää ollut se, että tässä taloudellisessa tilanteessa, jossa elämme, kokoomus ja keskusta tarjoavat kertakäyttökauppakulttuuria ratkaisuna, jopa sillä tavalla kuin äsken jo vastauspuheenvuoroissa kuulin, että suorastaan toivotaan ryntäystä tähän kertakäyttökauppakulttuuriin. Kun se on keran myyty, niin se on sitten myyty ja myös omaa taloutta ajatellen vakuudetkin on menetetty. (Ed. Laaksonen: Se kokoomuksen isänmaallisuudesta!) — Aivan oikein, ed. Laaksonen. Se kokoomuksen ja keskustan isänmaallisuudesta.

Mitä menetetään luonnon kannalta? Ehkä se asia on monelle aika vaikeatajuinen, miksi tästä nimenomaisesta tapauksesta kannattaa kantaa niin suurta huolta. Se on kuitenkin tieteessä ja ekologiassa nimeltään reunavaikutus. Rannat ovat kaikkein tehokkaimpia reunavaikutusalueita, siis veden ja kiinteän maan raja-alue. Siinä on erittäin suuri eläintiheys, joka tuo mukanaan sen, että siinä on joukossa harvalukuisia lajeja ja sellaisia, jotka eivät ihmisen toimintaa ja vaikutusta hyväksy. Osa sopeutuu, mutta melkoinen osa ei sopeudu. Sattuu vain olemaan haitaksi se, että nyt sattuvat intressit menemään ajallisesti päällekkäin. Lintujen ja monien muiden eläinten lisääntymiskausi sattuu parhaimpaan mökki-kauteen. Toisin sanoen tämä haittavaikutus on maksimaalinen. Tämän vuoksi tarvitaan välttämättömästi henkilökohtaisen näkemykseni mukaan sellaisia ratkaisuja, joilla ei vaaranneta tätä luonnonsuojelullista aspektia. Totean, että tällä nimenomaisella ratkaisulla se rakenteellisesti vaarannetaan. Siis ihminen on valmis muutamasta markasta myymään luontonsa ja mahdollisuutensa jättää jotain omille tulevien sukupolvien yksilöille. Minä en voi tätä oikein ymmärtää. Maamme ruotsinkielinen väestönosa on mielenkiintoinen.

Ahvenanmaalla toimiessaan he ovat olleet valmiit säättämään sinne eräänlaisen rantalain. Mutta kun mennään Ahvenanmaalta mantereelle, niin tämä ei näköjään käykään enää päinsä. Tämä on aika mielenkiintoinen asetelma, joka eteemme on tuotu. Siihen varmasti vastauspuheenvuoroja tulee, miksi näin on tapahtunut ja tapahtumassa.

Lukuisissa puheenvuoroissa hallituksen esityksen ja valiokunnan mietinnön käsittelyn aikaisemmissa vaiheissa on tuotu esille se, että hoidamme sitten kaavoituksella nämä asiat, nämä luonnonsuojelulliset näkökohdat jnp. Olen todennut tältä samalta paikalta jo aikaisemminkin toisen käsittelyn aikana sen, että parhaillaan istuu ympäristöministeriön asettama kaavoitustyöryhmä, jossa on harvinaisen selville käynyt se, mihin suuntaan trendit ovat menossa tällä hetkellä. Ne ovat menossa pois päin kaavoitusratkaisuihin eivätkä missään nimessä kaavoitusratkaisuihin päin. Tämä ongelma on vielä syvällisempi, nimittäin sillä tavalla, että jos olisi rantakaavoitusta, jonka piirissä on tällä hetkellä 10 prosenttia näistä rakennetuista alueista, ja sitä osuutta kasvatettaisiin, niin jokaisessa tällaisessa tapauksessa ulkomaalaisomistukseen siirtyminen olisi automaatti. Näin on meille todistettu asiantuntijakuulemisissa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ilmoitus lääninhallituksen rekisteriin ja siinä kaikki.

Jos mennään kaavoituksellisesti muihin vaihtoehtoihin, niin pitäisi luoda sellainen järjestelmä, jossa varataan luonnolle itselleen tietty osa ranta-alueista esimerkiksi niin, että puolet tietyn vesistön ranta-alueesta on yhtenäisesti ulkopuolella ihmisen mökkirakentamisen ja toinen puoli olisi mökkirakentamisen kohdalla. Olennaista tässä on se, että mitään tällaista ratkaisua ei ole tarjottu ennakkoon ennen tämän lain hyväksymistä, ei sen kanssa samanaikaisesti synkronissa eikä ole mitään lupautusta, että sellaista tulisi myöskään lähitulevana aikana jatkossa. Toisin sanoen tässä suhteessa mitään toivoa ei ole tällä hetkellä. Päinvastoin täällä toivotaan hartaasti, niin kuin ed. Sirkka-Liisa Anttila sen sanoiksi puki, ryntäystä ostamaan nämä rannat, niin että ne ovat sitten vallatut ja ihminen saa siellä puuhailia joko ed. Karhusen tyyliin tai ed. Vähänäkin kuvailemaan tyyliin tai johonkin muuhun tyyliin.

Arvoisa puhemies! Tämän jälkeen muutama asia kulttuurinäkökohdista. Jo varuilla sanon, jos ed. Niinistö on kuuntelemassa tätä puheenvuoroani jossakin ja ilmestyy kohta pyytämään vastauspuheenvuoron, että tätä näkökohtaa, jota nyt kuvailen, en käytä minään perusteena mihinkään. Se vain on henkilökohtaisia havaintoja ympäristöstä. Tämä liittyy ns. omistamiskulttuuriin Keski-Euroopassa versus jokamiehenoikeuksiin täällä kotimaassa.

Keski-Euroopassahan maan omistaminen merkitsee sitä, että olen kunkku omalla maalla-

ni. Minulla on mahdollisuus laittaa omistamani maan rajoille ilmoitus, että tämä on yksityisalue ja läpikulkuunkin on saatava lupa. Tämä on siis kulttuuritausta, jolla tullaan tänne Suomeen maanomistajaksi. (Ed. Riihijärvi: Durchgang verboten!)

Kun ajatellaan tšekäläistä kulttuuria tämän rinnalla, tilanne muuttuukin aika tavalla toisenlaiseksi. Täällä onkin ns. jokamiehenoikeudet, ja ne tulevat ilmaistuksi näillä sanotaan vaikka kongressikielillä sillä tavalla, että ne nimenomaisesti kertovat, että on luonnonhyödyntämisoikeus, siis saa hyödyntää vapaasti — paitsi liikkua omalla maallaan ja hyödyntää sieltä tiettyjä luonnonvaroja — myös toisen maalla, jollei sitä ole erityisesti kielletty jostakin syystä.

Tässä on sitten tulkintakysymys edessä, miten tämä jokamiehenoikeus tulkitaan. Se on tulkittu eräissä tapauksissa sillä tavalla, että on hyvin laajat oikeudet myös sellaisella alueella, missä suomalaisittain ollaan jo väärrällä tiellä. Toisin sanoen tästä historiallisesta taustasta ja kulttuurierosta johtuen ollaan eräänlaisella törmäyskurssilla. Jokainen antaa sille oman arvonsa ja merkityksensä. Se on ainakin sen arvoinen asia, että se on syytä tiedostaa, antoipa tuolle sitten minkä arvon tahansa.

Arvoisa puhemies! Sitten hiukan omasta käytäytymiskulttuuristamme. Ed. Rajamäki täällä jo kuvasi sitä työtä, mikä tehtiin parisen vuotta sitten maa- ja metsätalousvaliokunnassa hänen varapuheenjohtajan ominaisuudessa toimiesaan valiokunnan puheenjohtajana varsinaisen puheenjohtajan ollessa sairaana. Hän aivan oikein totesi, että me olimme täysin yksimielisiä. Ainoastaan yksi jäsenistämme keskustelun aikana — se jäi niin hyvin mieleen — esitti, mutta ei vaatinut merkintää lopputulokseen, joitakin spekulatiivisia arvioita tässä suhteessa ja arvailuja, olemmekohan nyt ihan täysin miettineet kaikki ulottuvuudet. Mutta kun keskustelua jatkettiin ed. Rajamäen puheenjohtajalla, niin lopputulos oli täysin yksimielinen. Mitään vastalauseita tai eriävää mielipidettä ei jätetty. (Ed. Rajamäki: Kyseinen edustaja putosi eduskunnasta!) — Asianomainen edustaja putosi eduskunnasta, niin kuin ed. Rajamäki tuossa kuiskasi.

Ed. Paloheimo puolestaan täällä ansiokkaasti jo toiseen kertaan siteerasi johtavien poliitikkojen lausumia tässä asiassa. Ne eivät jätä pienimmässäkään määrin spekulatioille aihetta, mitä asianomaiset johtavat poliitikot oikein ovat tarkoittaneet tällä asialla. Erikoisen mielenkiintoinen oli hyvin lähellä tätä pistettä, josta puheen-

vuoroni käytän, kahden merkittävän ministerin, pääministerin ja varapääministerin, välinen debatti, onko kysymys reunaehdoista vai neuvottelutavoitteista. He vuoron perään tulivat tälle paikalle todistamaan, kummasta on kysymys. Pääministeri käytti viimeisen sanan ja sanoi, että tässä on kysymys reunaehdoista, joista pidämme kiinni. Tässä olemme nyt sitten puhtaitten ja muitten kaulojen kanssa näitten reunaehtoien kanssa. Mitään merkitystä tuollakaan debatilla ei ollut, ei pienimmästäkään määrin mitään merkitystä. Jos nyt uskottavuus ylipäättään suomalaiselta politiikalta on mennyt, niin tämän laatuilla fundamentalismin — perin juurin suomalaisuuteen, isänmaallisuuteen — liittyvillä valheilla on suuri merkitys.

Jos ajatellaan tanskalaisia näissä asioissa, he ovat olleet superosaajia suomalaisiin poliittikkoihin nähden. Kun Tanska oli hakeutumassa vuonna 1969 EY-täysjäsenyyteen, Tanska järjesti huikean näytelmän, jolla se kiristi itselleen erityisehtoja. Nyt olemme nähneet tuoreen näytelmän Tanskan oltua jo yli 20 vuotta EY:n täysjäsenenä: Jälleen Maastrichtin sopimuksen käsittelyn yhteydessä se veti koko potin kotiin, juuri sen mitä halusikin. Kyllä me suomalaiset olemme täysin kelvottomia elämään tuossa yhteisössä ja kulttuurissa, jossa vain todelliset pelurit pärjäävät. Meiltä ei tällaisia poliitikkoja ole löytynyt, jotka pystyisivät tuossa pelissä pärjäämään. Tässä nimenomaan rantojen omistuskysymys, josta löytyy prejudikaatti EY-käytännöstä, olisi ollut asia, jossa olisi nimenomaan pitänyt käyttää tätä mahdollisuutta, vaan eipä käytetty.

Arvoisa puhemies! Nyt on ainoalaatuinen ja viimeinen mahdollisuus toimia Tanskan mallin mukaan. Tässä suhteessa Sveitsi antoi kansanäänestyksessä meille tarpeellisen aikalisän. Toisin sanoen jos hylätään nyt tämä hallituksen esitys, hallituksella on aikaa tuoda uusi Tanskan mallin mukainen esitys eduskuntaan helmikuussa. Me ehdimme hyvin käsitellä sen, ennen kuin Eta-sopimus tulee voimaan, ja niin tämä asia on korjattu. Mutta jos me nyt hyväksymme tämän, kaikki on menetetty.

Lisäksi, arvoisa puhemies, totean, että olisi erinomaisen hyvä joulutauolla kuunnella kansankin mielipidettä näissä asioissa.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. H a a v i s t o : Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin, joiden mielestä nyt käsitellään itsenäisyyden ajan yhtä tärkeimmistä lainsäädäntökysymyksistä, periaatteellisesti merkityksellistä asiaa: suomalaisten rantojen ulkomaalaisomistuskysymystä. Itselleni oli melkoinen pettymys se tapa, jolla tätä asiaa käsiteltiin ensin lakivaliokunnassa siinä mielessä, että lakivaliokunnassa, niin kuin monet tietävät, tämän syksyn varsinainen työrupeama tehtiin velkasaneerauspaketin yhteydessä. Tämä ulkomaalaisomistuskysymys oli siellä odottelemassa, ja sitten aivan viimeisinä päivinä tai viimeisellä viikolla puserrettiin nopeasti tämän asian ympäriltä mietintö lakivaliokunnan puheenjohtajan ajatellessa, että tämä on hyvin ongelmaton kokonaisuus. Vaikka vinkkejä siitä oli yritetty antaa, että nimenomaan tämän nyt 18-osaisen lakipaketin toiseen lakiin liittyy monia ongelmia, niin näihin ei lakivaliokunnassa mielestäni kunnolla pureuduttu.

Talousvaliokunta ja ympäristövaliokunta molemmat omissa lausunnoissaan lakivaliokunnalle ottivat esiin monia keskeisiä ongelmakohtia, joita lakivaliokunnan käsittelyssä sitten korkeintaan sivuttiin. Ja ehkä yhtä suuri pettymys kuin lakivaliokunnan käsittely oli eduskunnan toinen käsittelykerta asiassa, koska silloinkaan opposition ehdottamiin pykälämuutoksiin tämä sali ei halunnut yhtyä.

Asia on periaatteellisesti merkityksellinen tietysti sen takia, että on kysymys suomalaisen kansallisomaisuuden kohtalosta. Suomalaisista metsistä, suomalaisista rannoista ja niiden hoidosta ja niiden tulevaisuudesta on vastattava suomalaisella lainsäädännöllä. Ei voida oikeastaan edes ajatella, että olisi olemassa semmoista eurooppalaista lainsäädäntöä tai eurooppalaista mallia lainsäädännöksi, joka suojelisi kaikkea eurooppalaista luontoa ja yhtenä pakettina kävisi kaikissa maissa kaikilla alueilla. Eurooppa on niin monenlainen alue myös luonnontieteellisesti, että jokaisen maan ja jokaisen alueen pitää tietysti pitää itse huolta siitä, että sillä on sellaiset luonnonsuojelulait, rantojensuojelulait ja metsiensuojelulait, jotka juuri siinä ympäristössä toimivat ja ovat tarpeellisia. Jollemme me pidä huolta tämän tyyppisestä suomalaisesta lainsäädännöstä, siitä ei kukaan todellakaan pidä huolta. Siitä ei pidetä Brysselissä huolta, ei siitä pidetä millään eurooppalaisella tasolla huolta. Siitä on täällä pidettävä huolta.

Kuten esimerkiksi EY-jäsenyyshakemuksen tai Eta-neuvottelujen yhteydessä on käynyt ilmi, Suomen luonto on hyvin erilainen verrattuna

jopa muiden Pohjoismaiden tilanteeseen, kun on vaikkapa verrattu maanviljelyolosuhteita ja vaikkapa Ruotsin ja Suomenkin ympäristöolosuhteita. Pohjoinen havumetsävyöhyke, järvien runsaus ja rikkonainen rantaviiva, nämä kaikki, ovat Suomelle hyvin tyypillisiä piirteitä ja niitä asioita on mahdotonta millään direktiivillä hoitaa, joka kattaisi koko Euroopan.

Erityisesti, kun sanon näin, mielessäni ovat tietysti Suomen luonnon kannalta kaikkein herkimmat alueet, sellaiset alueet kuin Turun saaristo tai Saimaa, missä kysymys on tietysti paitsi maisemanhoidosta, esteettisistä tai henkisistä arvoista myös puhtaasti luonnonarvoista silloin, kun puhutaan luonnon monimuotoisuudesta, biodiversiteetin säilymisestä, lajien säilymisestä. Esimerkkinä on käytetty Saimaan osalta esimerkiksi saimaannorpan pesimämahdollisuuksia. Ne ovat täysin riippuvaisia siitä, kuinka paljon suojeltua, häiriintymätöntä ja rakentamatonta ranta-aluetta siellä on käytössä.

Tätä taustaa vasten en ole itse ainakaan valmis tässä vaiheessa menemään liberaalimpaan suuntaan rantojen ulkomaalaisomistuksen vapauttamisessa sen vuoksi, että meiltä puuttuu kokonaan kunnollinen kansallinen lainsäädäntö, jolla omia luonnonvarojamme ja omia luonnonrikkauksiamme tänä päivänä hoidamme.

Tässä eduskuntakeskustelussa on moneen otteeseen viitattu rantalakiin. Mielestäni keskustelun valopilkkuja ovat olleet ne puheenvuorot, joissa mm., jos oikein ymmärsin, ed. Karhunen ja ed. Björkenheimkin ovat viitanneet siihen, että tämän keskustelun tai nämä argumentit kuultuaan tämän asian käsittelyn yhteydessä he ovat valmiit ehkä kannattamaan rantojensuojelua jonkinlaisen rantalain muodossa. Jos tässä keskustelussa on ollut jotain iloa tai joitain valopilkkuja, nämä ovat mielestäni tietysti niitä ajatuksia.

Kuten täällä aikaisemmassa käsittelyssä debattissa jo kävi ilmi, en itsekään kannata mekaanista rantalakia. Ei ehkä voi ajatella Suomessa sillä tavalla, että otetaan sadan metrin viiva, piirretään se kaikkiin karttoihin ja todetaan, että tässä on nyt sitten se rakentamaton alue. Meillä pitäisi olla sen tyyppinen joustava rantalainsäädäntö, jossa todellisia luonnonarvoja kunnioitettaisiin ja jossa riittäviä suojelualueita varattaisiin, jotta luonnon monimuotoisuus säilyisi.

Tässä mielessä Holkerin hallitus omalla rantojensuojeluohjelmallaan on myös ehkä luonut järjestelmän, joka on kaikkein kallein tapa maailmassa suojella rantoja eli pyrkiä ostamaan

valtiolle ne rannat, joita halutaan suojella. Tätä olen pitänyt aika järjettömänä ja kalliina järjestelmänä luonnon suojelemiseksi. Meillä on käymässä vähän niin, että luonnonsuojelusta tehdään niin kallista, että Suomella ei enää ole varaa siihen. Tämä on tietysti täyttä järjettömyyttä, varsinkin kun on vaikea asettaa yksityisiä taloudellisia arvoja yhteiskunnan kokonaisarvoja vastaan, kuinka paljon arvoa annamme maisemalle, koskemattomalle luonnolle, luonnon monimuotoisuudelle. Näitä ei kukaan mitata rahassa, sen sijaan mitataan tietysti rahassa jokainen puu, jota ei voidakaan hakata, tai jokainen rantapalsta, jolle ei voidakaan rakentaa mökkiä. Perusoletetus on koko ajan ollut, että luontoa voidaan täysimääräisesti hyödyntää viimeiseen tonttiin ja viimeiseen metsäsaarekkeeseen asti. Tämän tyyppisestä ajattelusta tietysti Suomessa olisi nyt korkea aika luopua ja miettiä kokonaisuuden kannalta luonnonsuojelua ja myös rantojensuojelua.

Rantojensuojelun suuntaan olisivat tietysti vieneet ne pykäläehdotukset, joita lakivaliokunnassa oppositio ed. V. Laukkasen tukemana teki nimenomaan tämän lakikokonaisuuden kakkoslain 1 ja 5 §:ään. Jos ne olisi hyväksytty joko lakivaliokunnassa tai viimeistään täällä salissa, Suomessa olisi otettu käyttöön ns. Tanskan mallin mukainen ulkomaalaisomistusrajoitus. Se olisi ollut siinäkin mielessä perusteltu, että kyse oli viimeisestä mahdollisuudesta ennen Etan voimaantuloa tehdä tällaista tiukentavaa, kiristävää lainsäädäntöä. Eta- ja EY-määräykset antavat siihen nyt mahdollisuuden, mutta ne eivät anna mahdollisuutta jälkepäin tehdä lainsäädäntöä, joka esimerkiksi kiristäisi ulkomaalaisten oikeutta sitten hankkia suomalaisia rantapalstoja itselleen.

Selvyyden vuoksi sanottakoon, että ei minulla mitään ole ulkomaalaisia vastaan ja uskon, että he ovat aivan yhtä hyviä mökinomistajia tai maanomistajia kuin suomalaisetkin. Ei se ero siinä ole, mutta ero on siinä, kuinka suurelle kysynnälle me avaamme rantamme ja loma-asuntoalueemme, kuinka suureen kysyntäpaineeseen täällä on varaa. Toisaalta tietysti kyseessä on hintojen näkökulma eli se, miten turvataan suomalaisille mahdollisuus virkistyä ja hankkia täältä loma-asuntoja, toisaalta se, kuinka paljon rakentamiseen Suomessa on varaa tai mahdollisuuksia. Jo nyt vuotuinen mökkien lisääntyminen Suomessa on 8 000—10 000 mökkiä. Täällä viitattiin siihen, että se tarkoittaa yhtä mökkiä 40:tä neliökilometriä kohti, vai miten se oli,

mutta valitettavasti ne mökit eivät sijaitse sillä tavalla, vaan kasautuvat tietyille suosituille loma-alueille, ja nämä loma-alueet tätä kautta slummiutuvat, ennen kuin ehditään välttämättömiä alueita suojella.

Olemme nyt tulleet tämän lakikokonaisuuden kolmanteen käsittelyyn. Tässä kokonaisuudessa on 18 eri lakia. Viimeiset lait 17. ja 18. laki tähän liitettiin, kun Eta ei tullutkaan voimaan vuodenvaihteesta ja samaan pakettiin haluttiin vielä vakuutusyhtiöt ja pankkilaitos. Oma kantani on, että 17 näistä 18 laista on täysin hyväksyttäviä. Voisin hyväksyä ne tältä istumalta, mutta 2. lakia, joka tässä lakipaketissa on, joka vapauttaisi tässä vaiheessa rantojen ulkomaalaisomistuksen, minä en ainakaan voi hyväksyä.

Kun luen sitä pykälämuotoa, joka hallituksen esityksessä on, niin ainakin minä käsitan sen niin, että vaikka tämä rantojen ulkomaalaisomistus jää ikään kuin lääninhallitusten luvanvaraiseksi toiminnaksi, niin ne ehdot, joita lupien myöntämiselle on pantu, ovat niin lievät ja tavallaan niin reunatapauksia koskevat, että pääsääntö tulee olemaan, että tällaiset luvat aina myönnetään. On totta, että tietenkin tämä on aina harkintaa. Voidaan myöntää lupa tai olla myöntämättä, mutta mikäli tarkoitus on tässä noudattaa jotakin kireämpää linjaa, se olisi ehkä eduskunnan viimeistään pitänyt sanoa tämän lain hyväksymisen yhteydessä. Sitä mielestäni ed. Rajamäen jättämä ponsiehdotus tarkoittaa, että eduskunta tässä yhteydessä tekisi sen kriittisen linjauksen, miten lääninhallitusten tulisi tätä lakia ja luvan myöntämisperusteita tulkita.

Tässä mielessä haluan kannattaa ed. Rajamäen tekemää perustelulausumaehdotusta ja katson, että se on ikään kuin viimeinen mahdollisuus jollakin tavalla täältä eduskunnasta käsin opastaa, miten tätä toimintaa lääninhallitusten puolelta tulisi ohjata.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla, joita olen tässä puheenvuorossani tuonut esiin, olen sitä mieltä, että koko tämä lakipaketti pitäisi kolmannessa käsittelyssä nyt täällä hylätä. Se pitäisi palauttaa uudelleen valmisteltavaksi siltä pohjalta, että rantojen ulkomaalaisomistuksen osalta Suomessa mentäisiin Tanskan mallin suuntaan. Uskon, että kovin suurta aikatauluongelmaakaan tämän tyyppiseen lainvalmisteluun ei sisältyisi. Tanskan mallista ja pykälästä tietysti Tanskassa on jo kokemuksia, on kokemus siitä, että EY ja Eta hyväksyisivät tämän tyyppisen lainsäädännön, ja siinä mielessä Suomessa voitaisiin hyvin pitkälle noudattaa ihan sitä pykäli-

en kirjoitustapaakin tai rakennetta, jota Tanskassa tässä asiassa on noudatettu. Tätähän tar koittivat myös lakivaliokunnan opposition jättä mät esitykset.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että edus kunta vielä käyttäisi tässä asiassa viimeistä har kintamahdollisuuttaan. Tämän päivän jälkeen tämä harkintamahdollisuus on ohi eikä tähän asiaan Eta-määräysten vuoksi tältä kannalta enää voi palata. Siinä mielessä jää enää rantalain tai toisen tyyppisen rantojensuojelun tie, johon sitten on pakko palata varsin nopeasti, uskon niin, jos suomalaista luontoa halutaan suojella ja säilyttää.

Ed. M ä k e l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että vihreät ovat lähteneet todella ponnekaasti puolusta maan suomalaisten kansalaisomaisuutta. Todel la kansallinen suomalainen henki on silloin liik keellä, kun he ovat puhuneet. Tuntuu välillä, että puheenvuorot alkavat muistuttaa SMP:läisten puheenvuoroja, vaikka tosin täytyy sanoa, että heidän perusteensa tämän lain hyl käämiselle ovat luonnonsuojelliset, vähän eri laiset kuin meillä SMP:läisillä. Meillä ensisijaista on se, että maa jää suomalaisten käsiin ja jokai sella tämän maan kansalaisella pitäisi ensisijai sesti olla oikeus puhtaaseen luontoon, rantaan ja maan omistamiseen.

Olen iloinen siitä, että ed. Pekka Haavisto on liittynyt myös niihin joukkoihin, jotka esittävät koko lakiesityksen hylkäämistä. Näinhän itse tein myös lakivaliokunnassa. Nyt kun tästä ää nestetään, niin varmasti koko ryhmämme tulee jatkossa antamaan tukeaan ed. Haaviston esi tykseen tai sitten ed. Haavisto antaa tukea SMP:n esitykselle.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En tiedä, pitäisikö olla imar reltu siitä, kun ed. Mäkelä sanoi, että vihreät muistuttavat SMP:tä. Joissakin suhteissa ehkä saattaa olla, että meidän linjamme todellakin sivuavat kovasti toisiaan. Ei vihreiden kanta tähän kysymykseen ole pelkästään luonnonsuo jelullinen. Se on kyllä hyvin vahvasti sitä ja vahvasti painotettuna niihin kysymyksiin.

Mutta kyllä tässä on aika pitkälle kysymys myös siitä, miten vihreät katsovat sitä, että nyt Suomi pala palalta luovutetaan pois sellaisten ihmisten käyttöön tai päätäntävaltaan, jotka eivät edes asu Suomessa vaan käyvät täällä kerran vuodessa ja oleskelevat täällä ehkä silloin

kaksi viikkoa, ja ne ihmiset, jotka asuvat täällä jatkuvasti, joutuvat kulkemaan ja olemaan rajoi tetulla alueella maasta, joka periaatteessa on se pieni palanen, joka on kymmenen tai kahden kymmen vuoden kuluttua sen prosessin jälkeen jäänyt suomalaisten rajoittamattomaan käyt töön. Kyllä tämä tietysti erittäin suuressa määrin rajaa suomalaisen ihmisen ja niiden ihmisten oikeuksia jotka asuvan täällä jatkuvasti, tekevät täällä työtä ja lisäävät tämän maan varautta. Kysymys on tietysti siitä oikeudenmukaisuuspe riaatteesta, että vihreät paitsi haluavat säilyttää luonnon myöskin haluavat säilyttää oikeudet ja tasapuolisuuden niitä ihmisiä kohtaan, jotka ovat täällä ympäri vuoden, haluavat rakentaa tätä maata ja haluavat lisätä ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Ar voisa puhemies! Olen iloinen ed. Tina Mäkelän puheenvuorosta, vaikka en todella tiedä, pitääkö SMP:läiseksi sanominen ottaa kunnioituksen osoituksena. Mutta totean, että lakivaliokunnas sa ehkä linjamme poikkesivat SMP:n osalta siinä mielessä, että ed. Tina Mäkelä ei ollut ehkä kovin innostunut Tanskan mallin hyväksymises tä tässä yhteydessä. Mutta todellakin olen sitä mieltä, että kun toisessa käsittelyssä ne pykälä ehdotukset, joita oppositio tähän ehdotti, eivät menneet läpi, sen jälkeen on parempi hylätä tämä kokonaisuus.

Tietysti olisi helpointa, jos vain kakkoslain voisi hylätä erikseen, koska osakkeiden ulko maalaisomistuksen vapauttamista vastaan ei ai nakaan minulle ole kovin paljon moitittavaa. Mikäli näin tehtäisiin, että kakkoslaki yksinään hylättäisiin, silloin mikään ei enää säätelisi ulko maalaisomistusta; nämä ovat sillä tavalla yhtey dessä toisiinsa. Niin epä-älyllistä kuin se onkin, niin ainoa mahdollisuus tässä yhteydessä on esittää kaikkia kahdeksatoista lakia hylättä väksi.

Ed. N i i n i s t ö (vastauspuheenvuoro): Ar voisa puhemies! Minua alkaa askarruttaa, mikä se Tanskan malli oikein on Tanskan mallin esittäjien mielestä? Täällä tulee nimittäin lukui sia erilaisia versioita siitä, millainen on ns. Tans kan malli.

Sitä vastalauseita, jonka ed. Haavisto ja hä nen myötäpuolensa tekivät lakivaliokunnassa, kutsuttiin Tanskan malliksi. Nyt ed. Rajamäki

esittää ihan toisen Tanskan mallin ponnessaan. Mikä nyt on se Tanskan malli, jota te ajatte takaa, tiedättökö te sen itse?

Ed. H a a v i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Niinistö ei varmaankaan kuunnellut puheenvuoroani kovin tarkasti. En tiedä, pitäisikö minun käydä toistamassa se, mutta jos sanon se tiiviisti, niin Tanskan malli on juuri sellainen, jonka me täällä lakipykälissä esitimme siinä muodossa, että se koskee myös kotimaisia ja ulkomaisia yhteisöjä silloin, kun yhteisö on ranta-alueen hankkija. Tämä ehdotushan on hyvin selvä.

Se, mitä ed. Rajamäki esittää ponnessaan, on tietysti minimi, mitä voidaan ehdottaa lääninhallituksen harkintaan käytettäväksi, koska struktuuria, joka Tanskassa on käytössä, ei tietysti tällä lakirakenteella pysty enää lainkaan omaksumaan, joten ed. Rajamäen esitys on mielestäni minimi, joka tässä tilanteessa eduskunnan tulisi hyväksyä.

Ed. P o l v i : Arvoisa puhemies! Kun käsitellyssä oleva lainsäädäntö on sidoksissa Eta-sopimukseen ja Eta-sopimuksen voimaantulo on lykkääntynyt, kuten kaikki tiedämme, en näe mitään perusteita tämän lakipaketin hyväksymiseen tässä yhteydessä.

Muutamina kielteisinä perusteina, jotka liittyvät näihin lakiesityksiin ja puoltavat niiden hylkäämistä, voidaan todeta seuraavia:

Yritystojen seurannan osalta hallituksen esitys poikkeaa merkittävästi osiltaan ulkomalaisomistuskomitean mietinnössä esitetystä. Käytännössä valvonnan piiriä kavennetaan työntekijämäärällä mitattuna viidennekseen Rissasen komiteassa esitetystä mallista. Tuota vähennystä ei ole kuitenkaan mitenkään perusteltu. Valvonnan piiriin esityksen mukaan jäisi käytännössä yritystilaston mukaan 138 yritystä komitean esityksen runsaan 700:n sijasta.

Lakiesitykseen liittyy esitys laiksi ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistön hankintojen valvonnasta, jossa lähtökohta on samaten omalta osaltani se, että se on syytä hylätä.

Nykyisen ulkomaista omistusta koskevan säännösten mukaan kaikki ulkomaalaiset yritykset ja perustamiset edellyttävät yleensä jonkin asteista viranomaisen lupaa tai myötävaikutusta. Tällä hetkellä on mahdollisuus harkita yritystojen tai sulautumisen vaikutuksia erityisesti kilpailun kannalta, kun toisena osapuolena on

ulkomaalainen. Esitykseen sisältyvät muutokset rajoittavat tätä seuranta merkittävästi.

Eta-maiden kansalaisten osalta poistuvat rajoitteet automaattisesti 1.1.1996. Tuo lakiesitys kuitenkin mahdollistaa samalla asetuksella myöhemmin lakkautettavaksi valvonnan muidenkin maiden kansalaisten osalta. Vaikka tuohon sisältyy säännös valvonnan mahdollisesta palauttamisesta tärkeän kansallisen edun niin vaatiessa Eta-sopimuksen perusteella, kuitenkin 1.1.1996 jälkeen ei ole olemassa mitään mekanismeja, jolla viranomaiset voisivat saada tietoja ja estää yrityskauppoja tai sulautumisia, jotka voivat vinouttaa kilpailua tai synnyttää monopolieja kaikissa niissä tapauksissa, joissa yhtenä osapuolena on ulkomaalainen ostaja.

Jos vuoden 1996 jälkeen haluttaisiin palauttaa valvonta, minkä tuo lakiesitys mahdollistaa, sillä ei kuitenkaan voida puuttua enää niihin tapauksiin, jotka antavat aiheen tuon seurannan palauttamiseen, eli takautuvasti ei kuitenkaan voitaisi vaikuttaa jo tapahtuneisiin ratkaisuihin. Niinpä kilpailun varmistamiseksi ja markkinatalouden puolustamiseksi on välttämätöntä luoda yleisesti syrjimättömät säännöt yritystojen ja sulautumisten valvomiseksi. Eta-sopimus tai mahdollinen EY:n jäsenyyssään ei sinänsä kiellä yritystojen tai sulautumisen seuranta taikka valvontaa, kunhan niihin ei vain sisälly syrjintää. Päinvastoin mm. EY:n komission Suomea koskevassa maalausunnossa korostetaan tällaisten kansallisten säännösten tarpeellisuutta.

Kilpailulainsäädäntöä aikanaan uudistettaessa vasemmistoliitto on esittänyt sulautumisten ja yritystojen valvontaa koskevien säännösten ottamista lakiin. Siinä vaiheessa niitä ei kuitenkaan lakiin kelpuutettu. Niinpä hallituksen tulisi antaa eduskunnalle esitys yritystojen ja yritysten sulautumisesta ja niiden valvonnasta.

Lakinippuun liittyvä toinen lakiesitys, laki ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistönhankintojen valvonnasta, on merkittävä. Nyt käydyssä keskustelussa on hyvin pitkälle keskustelu kulminoitunut ulkomaalaisten omistusoikeuteen ja erityisesti ranta-alueiden omistukseen. Minä henkilökohtaisesti en näe niin merkittävää eroa siinä, omistaako rannan ulkomaalainen vai suomalainen. Tärkeämpää minusta on se, sallitaanko rantaan rakentaminen vai ei. Hallituksen lähtökohta on turvata keskeisesti maanomistajien rajoittamaton oikeus. Se ei niinkään arvioi virkistysmahdollisuuksien turvaamista eikä rantamaisen ja rantaluonnon suojaamista ja väliä niistä.

Oma lähtökohtani niin valiokunnassa kuin edelleenkin on ollut hyvin pitkälle rantojensuojelun painottama. Rantojen säilyttäminen pääosin rakentamattomina sekä rantaluonnon ja ranta- maiseman suojaaminen ja virkistyskäyttömahdollisuuksien turvaaminen ovat keskeisiä. Se tietenkin parhaiten toteutuisi poistamalla rakennusoikeus veden ääreltä. Nyt voidaan kuitenkin arvioida, että tällaista rantalakia tai rakennuslain muutosta ei kuitenkaan tämä hallitus ilmeisesti esitä säädettäväksi. Sen vuoksi kun rantarakentaminen jää edelleen nykyisten säännösten varaan, ulkomaalaisten omistusoikeuden vapauttamiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Ulkomaalaisomistuksen paine Suomen rantoja kohtaan on ilmeisesti suurempi kuin muissa Pohjoismaissa, koska Suomessa voi rakentaa rannan ja sulkea käytännössä sen yksityiskäyttöön.

Toisaalta vaikka rantapalstojen hinnat ovat suhteellisen korkeita, on ilmeistä, että monet ulkomaalaiset ovat kuitenkin valmiit maksamaan sellaisesta edusta, mikä Suomen rantoihin sisältyy. Ranta on edelleen verrattain edullinen sijoituskohde. Suomen rantoihin sijoituksen houkuttelevuutta lisäävät erityisesti nykyiset rakennussäädökset, jotka antavat huomattavat perusrakennusoikeudet haja-asutusalueellakin.

Valiokuntakäsittelyssä ja samaten lauantaina äänestyksessä oli yhtenä muutoskohteena 3 momentin lisääminen 5 §:ään lähinnä siltä pohjalta, mitä ympäristövaliokunnan lausuntoon liitetyssä erävässä mielipiteessä oli antojen suojelemiseksi ehdotettu. Siinäähän lähtökohtana oli se, että lupa edellytettäisiin niin suomalaiselta kuin ulkomaalaiseltakin yhtiöltä, milloin kyse on rantatontista. Muutosesityksellä oli yritetty paikata sitä, että rakennuslain tunnustama perusrakennusoikeus ja rantakaava nykyisellään sallivat sulkea rantojen käytön ulkopuolisilta, mikäli maanomistaja laatii rantakaavan ja lisää sen avulla rantarakentamista merkittävästi.

On melko selvää, että näillä säädöksillä ei voida rajoittaa maassa asuvien oikeutta hankkia rantakaavan mukaista tonttia ja rakentaa käytännössä rannalle. Se on hoidettavissa rakennuslainsäädännön muuttamisella. Ed. Helteen tekemä lakialoite n:o 1/91 tarjoaa siihen hyvät lähtökohdat ja perustelut.

Kaiken kaikkiaan yhdyin niihin näkemyksiin, joita on esitetty perusteluna lakiesitysten kokonaan hylkäämiselle.

Aikaisemmin esittämäni viitaten ehdotan samalla perustelussa lausuttavaksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus kiireisesti valmistelee ja antaa eduskunnalle esityksen kilpailulainsäädännön tarkistamiseksi niin, että lain nojalla voidaan seurata yrityskauppoja ja yritysten sulautumisia sekä estää sellaiset yritys-kaupat ja yritysten sulautumiset, jotka voisivat vinouttaa kilpailua tai synnyttää monopoleja.”

Toiseksi ehdotan seuraavaa lausumaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle ensi tilassa esityksen, jolla suojellaan rantoja kieltämällä rakentaminen määräetäisyydellä vesirajasta lukuunottamatta tilanteita, jolloin se erikseen sallitaan.”

Lausumat sisältyvät valiokunnan mietintöön liittämäni III vastalauseeseen.

Ed. Björkenheim (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nythän on tietysti niin, että rantalaki on erittäin ongelmallinen asia. Siihen en ainakaan tällä hetkellä, niin kuin perjantaina sanoin, ota kantaa, vaan rupean harkitsemaan asiaa, jos käsillä oleva esitys hyväksytään. Esityksen perusteluissakin sanotaan, että vapaa-ajanasuntojen hankintaa koskevien erillisrajoitusten ylläpitäminen on mahdollista Eta-sopimuksen nojalla.

Se muutos, jonka ed. Haavisto lakivaliokunnassa esitti 5 §:ään, ei varmaankaan ole kovin kaukana siitä, mitä me voisimme yksimielisesti hyväksyä. Kun tässä salissa epävirallisesti on hyvin monesti puhuttu siitä, että nyt ei kannattaisi kovin hosumalla kakkoslakia hyväksyä, niin olisin sitä mieltä, että me iltapäivän mittaan ennen kuin asia lyödään lopullisesti lukkoon harkitsisimme sitä, eikö otettaisi vähän aikalisää. Kyllä minun täytyy ainakin EY:n vastustajille lähettää sellaiset terveiset, että miksi me emme käytä tätä mahdollisuutta hyväksemme, mikä meille nyt annetaan. Jos laki hyväksytään näin, niin mielestäni se on ristiriidassa kaikkein niiden EY-vastustamismallien kanssa, mitä minä tiedän, että meidänkin ryhmässämme on.

Ed. Halonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo olla samaa mieltä ed. Björkenheimin kanssa, niin kuin me olimme lakivaliokunnassakin. Itse asiassa ainoastaan surulliseksi tekee se, että ed. Björkenheimin edustamat kannat eivät ole näyttäneet olevan kyllin laajalti tuettuja. Mutta jos vielä on mahdollisuus asiaa miettiä, niin mielestäni myöhäänkin mietitty on parempi kuin ei ollenkaan. Sen vuoksi, jos tänään sen jälkeen, kun istunto todennäköisesti kohtapuolin keskeytetään, tämän

asian kohdalta jotakin positiivista olisi tulossa, niin ainakin omalta osaltani nimenomaan lakivaliokunnan jäsenenä olen valmis kaikkeen siihen työhön, mikä loma-aikana vain mahdollista on, jos me pääsemme asiassa parempaan suuntaan.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minulle on erittäin suuri pettymys ollut se keskustapuolueen asenne, (Ed. Rinne: Minulle ei kepu ole ollut pettymys, se tunnetaan!) joka on periaatteessa EY-kriittinen, mutta kun on menty käytäntöön, niin onkin suostaan EY-hurmahenkinen. Nytkin on kysymys siitä, että te olette valmiita myymään Suomen rannat ja myös Lapin tunturimaisemat heti, kun D-markkaa, puntaa ja frangia vähän vilkkuu jossakin päin. Se silloin voittaa sen, että pidettäisiin omistusta suomalaisissa käsissä ja suojeltaisiin meidän kansallisuusomaisuuttamme.

Täällä on mennyt ylipäänsäkin tilanne mielenkiintoisellakin tavalla ristiin. Osa EY-kriittisestä kansanedustajaporukasta on, nyt kun käytäntö on tullut eteen eli EY-todellisuus, hyvin EY-myötsämielisiä eikä pane minkäänlaista painoa sille, että vähän edes yritettäisiin pitää Suomen puolta. Sitten on taas niitä, jotka EY:tä lämpimästi ja kiihkeästikin kannattivat ja nyt, kun käytäntö on tullut eteen, alkavatkin sentään ainakin joissakin asioissa olla Suomen puolella. Keskustapuolue on tehnyt tässä täydellisen lehmänkäännöksen.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen erittäin ilahtunut ed. Björkenheimin äskeisestä puheenvuorosta siitä syystä, että erityisesti minua on koko tässä prosessissa huolestuttanut se, että juuri keskustapuolueen kansanedustajat ovat tekemässä päätöksiä, jotka ovat aivan peruuttamattomia ja olennaisia suomalaisen maankäytön kannalta tulevaisuudessa. Näin ollen olisi kuvitellut, että kysymys on heidän kannaltaan mahdollisimman merkittävästä asiasta. Kun kuulin, että osa keskustapuolueen edustajista on menemässä tähän päätökseen perehtymättä siihen kovin perusteellisesti, vain ikään kuin rutiniinomaisesti hyväksymässä kannan, joka on jostakin heille esitetty, niin olin erittäin hämmentynyt ja hyvin pettynyt. Minusta ed. Björkenheimin äskeinen puheenvuoro oli hyvin lohdullinen. Toivoisin todellakin, että jos keskustapuolue kello 15 pidettävässä ryhmäkokouksessaan haluaisi tähän lisäaikaa, niin asia voitaisiin

siirtää tammikuuhun ja kaikki voisivat miettiä sitä vielä, ettei tapahtuisi mitään aivan peruuttamattomia virheitä, joille sitten ei voida mitään, vaikka kuinka hyvällä tahdolla yritettäisiin jotakin tehdä sille asialle.

Ed. P y k ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Henkilökohtaisesti mielestäni ei ole pääasia ja tärkeintä se, kuka maan omistaa, vaan se, kuinka maata käytetään ja miten sitä suojellaan. Mielestäni tässä tilanteessa, kun rantojensuojelulakia ei ole saliin tuotu, niin on erittäin hyvä, jos asia edes lykätään. Toivotaan tietysti, että siinä ajassa, kun asia on pöydällä, rantojensuojelulakiesitys tulee saliin käsittelyyn, koska nähdäkseni tällä hetkellä Suomessa kuin ylipäänsä koko maailmassa luonnonsuojelu ja rantojensuojelu on erityisen tärkeää ja huomioon otettavaa. Siksi toisaalta ihmettyttää, minkä takia tällaisesta asiasta tässä salissa tulee näin suurta erimielisyyttä, koska ainakin vaalien alla kaikki puolueethan olivat hyvin ympäristöystävällisiä ja luonnonsuojelun kannalla. Senpä takia toivonkin, että se luonnonsuojeluhenkisyys jatkuisi tässä salissa myös tämän vuoden loppuun ja ensi vuoden alkuun.

Ed. M ä k e l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että ed. Björkenheim on pysynyt siinä kriittisessä kannassaan, jota hän edusti jo lakivaliokunnassa tämän lain käsittelyvaiheessa. Oikeastaan ihmetelenkin sitä, kuinka muut keskustalaiset eivät ole tulleet hänen taaksensa, sillä juuri keskustapuolueen luulisi olevan huolissaan Suomen maaja metsäomaisuudesta, meidän kansallisesta aarteestamme. Toivoisi, että he tulisivat hänen taakseen, mutta nyt näyttää siltä, että keskusta onkin ensimmäisenä myymässä tätä kaikkea kalliilla hinnalla lunastettua omaisuutta tai antamassa lähes puoli-ilmaiseksi sen. Kun olen kuullut, että kello 15 keskustan ryhmälläkin on kokous, niin toivon, että ed. Björkenheim siellä voisi esittää epäilyjään ja kylväisi epäilyksen siemenen muihinkin ryhmätovereihinsa ja saisi heidät vakuutuneeksi siitä, että nyt tarvitaan aikalisää. Niin paljon epäselviä avoimia kohtia on.

Todella toivotan hyvää menestystä siihen työhön, jota kello 15 toivon mukaan tulette tekemään omassa ryhmässänne. Pitäkää pääanne! Olen huomannut, että jyrä on koettanut käydä jo valiokuntatasolla teidän kimppuunne, mutta pitäkää pääanne ja kantanne.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä käydyin keskustelun johdosta totean ensinnäkin, että en ole EY-vastaisuuttani mitenkään muuttamassa. Olen edelleen tiukasti EY:n vastustaja. Mutta tässä on eräs ongelma. Hyväksyn nimittäin täysin ed. Rajamäen lähtökohdan siitä, että vapaa-ajan-asunnon tai virkistysalueen hankinta pitäisi sitoa Suomessa asumiseen. Se on ihan ok. Mutta teidän lähtökohtanne olikin rantalaki, ja sitä taas en ole valmis ainakaan ilman perusteellisempaa selvitystä hyväksymään. Eli menettelytapa on asettanut itselleni sen ongelman, että en ole voinut olla tukemassa sitä vaihtoehtoa. Sen sijaan vaihtoehto, jonka ed. Rajamäki vastalauseessaan tuo esiin, on juuri se, joka olisi pitänyt ottaa.

Täytyy sanoa rehellisesti, että ainakaan itselläni ei ole ollut mahdollisuutta eikä tilaisuutta toistaiseksi kysyä, miksi tällaiseen ratkaisuun on aikanaan päädytty. Nyt kun ryhmäkokous alkaa, niin se tullaan varmasti selvittämään. Ministeri saa selvittää, miksi on aikanaan päädytty tähän.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan tavattomasti sitä problematisointia, jota ed. Björkenheim on eri yhteyksissä lain käsittelyssä tuonut esille ja myös sitä, mitä ed. S-L. Anttila äskeisessä puheenvuorossaan toi esille. Selvästi on nyt nähtävissä, että tämä asia on aika monimutkainen ja monille kansanedustajillekin nyt vasta selviämässä.

Selvyiden vuoksi sanottakoon, että Tanskassa on tavallaan kaksi eri lakia, jotka säätelevät asiaa. Toinen on ns. Tanskan malli, joka kohdistuu ulkomaalaisomistusrajoitukseen loma-asunnoissa, ja toinen on rantalaki. Eli siellä on kaksi eri säännöstä. Nyt ei todellakaan tässä yhteydessä ole lakivaliokunnassa ehdotettu minkäänlaisia rantalakia, vaan pelkästään sitä, että otettaisiin käyttöön ns. Tanskan malli. Eli pelko siitä, että nyt kerralla hypättäisiin rantalakiin saakka, on tässä yhteydessä turha, jos sellaista on virinyt.

Kiinnostavaa on se, että yksityisissä keskusteluissa lakivaliokunnan kokoomuslaiset ja RKP-läiset jäsenet ovat tuoneet esiin, ettei se ainakaan heistä ole kiinni, jos Suomessa mentäisiin Tanskan malliin, eli eivät he henkilökohtaisesti intohimoisesti aja tällaista täyttä vapautusta. Kun täällä nyt keskustalaisetkin sanovat niin, niin ihmettelen, kuka sitä sitten ajaa. Epäilen, että tässä on taustalla jokin vanha riita kauppa-

ja teollisuusministeriön ja ehkä ympäristöministeriön välillä siitä, missä muodossa laki eduskunnalle annetaan, ja ilmeisesti kauppa- ja teollisuusministeriö on saanut selätyksen liberaalimman mallin puolesta.

Nyt olisi kyllä eduskunnan aika tarkistaa tätä käsitystä. Mielestäni täytyy kiinnittää huomiota siihen, että näkemykset eivät ole kovin kaukana toisistaan. Järkevä kompromissi olisi nyt varmasti löydettävissä tämän asian ympäriltä.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa, että keskustapuolueen taholta löytyy nyt sellaisia järjen ääniä. Tässä ollaan muuten tekemässä peruuttamattomia päätöksiä, jotka ovat hyvin vahingollisia Suomen luonnolle ja meidän rannoillemme.

Tässä on puhuttu Tanskan mallista. Tanskassa on hyvin tiukka lainsäädäntö. Siellä on kolme eri lakia, jotka suojaavat rantojen rakentamista. Kun täällä puhutaan, että me voisimme täällä soveltaa Tanskan mallia, niin minun mielestäni voitaisiinkin siinä mielessä, että rantoja voisi ostaa vain sellainen henkilö, joka asuu Suomessa.

Kaikkein tärkeintä kuitenkin minusta on, että me toiminnallamme pystymme suojelemaan suomalaisia rantoja, eikä niinkään se, kuka näitä rantoja omistaa. Eli jos rantalaki tai vastaava lainsäädäntö olisi meillä voimassa, niin minun mielestäni ongelma olisi aivan erilainen. Kannatan hyvin lämpimästi sitä, että pohdittaisiin vielä hyvin tarkkaan ennen kuin mennään äänestämään tällaisesta laista, joka peruuttamattomasti kyllä on erittäin tuhoisa meidän luonnollemme.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä en ole tarpeeksi perehtynyt tähän asiaan, koska minun on tavattoman vaikea ymmärtää niitä pelkoja, jotka liittyvät ulkomaalaisomistukseen, sen paremmin luonnonsuojelullisia näkemyksiä kuin muitakaan, koska kaavoitushan joka tapauksessa jää meidän suomalaisten käsiin. Toisaalta on hyvin vaikea kuvitella myöskään, että ulkomaalaiset olisivat jotenkin holtittomampia siisteyden tai luonnonsuojelun suhteen kuin me suomalaiset.

Esimerkiksi lentokoneesta kun katselee, niin en minä tiedä, onko missään maailmassa ikinä nähnyt niin paljon rantoja ja metsiä kuin tässä Suomenmaassa, joten on vaikea ymmärtää myös pelkoa rantojen riittävyysmielessä.

Sellainen ristiriita minua myös askarruttaa, että me suomalaiset pidämme kuitenkin itses-

täänselvänä, että voimme ostaa viinitilan Ranskasta tai rantatontin Portugalista emmekä samaa oikeutta voisi suoda ulkomaalaisille. Minusta tässä on aika kummallisia ristiriitänäkemyksiä.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Sirkka-Liisa Anttilan EY-kriittisyys on minusta ihan yhtä tyhjän kanssa, jos se on, niin kuin se näyttää olevan, vain hyvin yleistä. Mutta kun tullaan konkreettisiin asioihin, se häipyä saman tien ja muuttuu kovimman ja huonoimman EY-käytännön tukemiseksi. Näin on käynyt jo useissa yhteyksissä keskustan osalta. Näyttää olevan niin, että kun D-markka silmissä vilahtaa, niin vilahtaa sielukin EY-käytännön puolelle. Näin se näyttää olevan.

Minä jo ihmettelin, mikä keskustaväen niin helposti käänsi, kun Aho ja Väyrynen sitä jyräsivät. Oliko niin, että silloin jo suputeltiin isännille, että kunhan EY-käytäntöön mennään, niin tulee ulkomaalaista ostajaa ja saatte rahaa maasta? Oliko se näin alun alkaenkin, kun käännös niin nopeasti kävi?

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.45.

Täysistunto keskeytetään kello 15.00.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16.45.

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Hautala merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu päiväjärjestyksen 5) asiasta jatkuu:

Ed. Riihijärvi: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ilmoitan, että kannatan ed. Aittoniemen tekemää toisen lain hylkäämisehdotusta. Haluan tämän esitykseni tehdä heti tässä alussa, sillä koko käsiteltävänä oleva laki, jolla kiinteistöjä ruvettaisiin nyt sitten kenkkäämään eli lahjoittamaan pilkkahintaan ulkomaalaisille, kiih-

dyttää syvästi mieltäni ja pahoittaa mieltäni, kun nyt itsenäisyytemme juhluvuotena hallitus tuo tällaisen esityksen tänne päätettäväksi. Tämä on niin törkeätä, että ei olisi uskonut, että tällais-täkin lakia täytyy vielä eduskunnan tämän vuoden viimeisinä istuntopäivinä käsitellä.

SMP:n kanta lakiesitykseen on pitkälti sama, mikä täällä jo moneen kertaan on tullut esille niin vihreiden kuin vasemmistonkin puheenvuoroissa. Kuitenkin meidän kantamme on enemmän yhteiskunnallinen ja kansallinen kuin esimerkiksi vihreiden. SMP ei pelkää huoletunut rantojen joutumisesta vierasmaalaisten käsiin vaan myöskin yleensä maaomaisuuden joutumisesta vieraiden käsiin.

Menemättä pidempään historialliseen katsaukseen haluan vain muistuttaa erikoisesti keskustalle, että Lex Kallio tehtiin kansalaissodan jälkeen, torpparinvapautuslaki, jolla entiset kartanoiden torpparit saivat maitaan omikseen, niitä maita joita olivat ehkä sukupolvia viljelleet. Eikä tämä niin kaukana meistä kenestäkään ole, sillä minun vaarini, äitini isä, oli tällainen Ritonien kartanon torppari eikä oikeastaan ollut edes torppari, kun oli torpan vuokraaja eli lampuoti, josta yleni torppariksi ja aikanaan sai itsenäiseksi lunastaa torpan.

Se, että yleensä Suomessa maanomistusolosuhteet ovat kuitenkin kehittyneemmät kuin muualla Euroopassa, on kyllä kansalaisten ponnistuksen tulosta, ei vähiten ollut siihen vaikuttamassa myöskin vuosi 18. Tämäkin täytyy to-tuuden nimessä tältä paikalta sanoa, että kyllä se torpparin vapautumista kiihdytti. Sitä varten torpparit olivat hyvin suuressa määrin punaisten puolella. He eivät olleet sosialisteja, vaan he pyrkivät saamaan torppansa itsenäisiksi.

Meillä on maaomaisuus jakautunut verrattain tasaisesti, ja meillä on paljon vähävaraisia maanomistajia, jotka tämän lain voimaan tultua ovat varmasti kaikkein suurimmassa vaarassa menettää omistamansa maan. Maakauppa on siitä ikävää, että sen kun kerrat teet, se on sitten sillä selvä. Se on raskasta kauppaa jo meidän keskenämme tehdä, saati sitten kun myydään ulkomaalaisille.

Rouva puhemies! Meitä suomalaisia on vähän. Täällä on kokoomuksen taholta esitetty, että kun suomalainen saa omistaa viinitilan Ranskassa, miksei ranskalainen täällä. On kai nyt aivan eri asia, jos 55 miljoonaa ihmistä saa täysin vapaasti ostaa köyhtyneiltä suomalaisilta, kuin köyhtyneiden suomalaisten ostaa Ranskasta. Tässä on aivan eri asiasta kyse. Jos emme olisi

olleet niin ynseitä vierasmaalaisia kohtaan vuosisatoja kuin me olemme olleet, jos emme olisi ajatelleet kansallista tulevaisuuttamme ja lastemme tulevaisuutta, olleet itsenäisiä ja itsellisiä ja itsekkeitä oikealla tavalla, meidänhän olisi tallattu moneen kertaan jo maan rakoon. Ei meidän tarvitsisi tätäkään lakia olla puimassa.

Ihmyttää, että hallitus tuo meille tällaisen lain käsiteltäväksi. Mutta se osoittaa täydellistä historiantajun puutetta, niin kuin täällä esimerkiksi ed. Karhusen puhekin, että mieluummin hän on huvilanaapurina saksalaisen viininlöpittäjän kanssa kuin suomalaisen juntin, joka juo Koskenkorvaa. (Naurua) — No niin, oli hyvä, että ne, jotka eivät olleet puheenvuoroa kuulemassa, kuulivat nyt tämänkin kannanmäärittelyn.

Suomalaisilla tulee olla ennen kaikkea kaikilla kansalaisilla oikeus omistaa vaikka vain pienikin palsta, oli se sitten rantapalsta tai metsäpalsta. Minua ihmyttää se, kun kokoomus ja keskusta ovat olleet hyvin voimakkaasti ajamassa ns. metsienpirstomislakia, jolla estetäisiin perikuntia jakamasta maitaan. He ovat olleet tässä suurteollisuuden, puunjalostusteollisuuden, asiamiehinä ja ovat pyrkineet saamaan tänne suurempia metsälöitä tämän lain kautta. Se on valmistelussa se laki. Kyllä se valmiina on, mutta sitä ei ole hirvitty tuoda. Nyt kuitenkin ollaan valmiita myymään maita ulkomaalaisille.

Minulla on oma määritelmäni, milloin suomalainen on onnellinen. Suomalainen on onnellinen silloin, kun saa tehdä kovasti työtä ja kaikessa rauhassa kylpeä omassa saunassaan. Tämä hallitus on pitänyt huolen siitä, että ei ole työtä puolella miljoonalla ihmisellä, ja nyt se pitää huolta myös siitä, että tällä kansalla ei ole kohta enää rauhaa kylpeä eikä edes omaa saunaa rannalla.

En hyväksy myöskään vihreitten nuivaa ja liian tiukkapipoista kantaa rantarakentamiseen. Ketä se nyt haittaa, jos siellä pieni sauna on? Mehän tiedämme, että kesämökkiä kohti tarvitaan vesialuetta 4 hehtaaria, silloin pysyy luonnon tasapaino.

SMP:n kanta on se, että paras rantojen ja luonnon suojelija on juuri tällainen pienmaanomistaja. Hän pitää todella tiukasti kiinni, että vesistöä ei pilata. Tässä suhteessa meidän pitäisi päinvastoin laajentaa omistusoikeutta kotimaassa suomalaisille ja tehdä se mahdolliseksi, että voivat ostaa kesämökin ja tontin ja rakentaa. Suomihan on rakentajakansaa.

Mutta sitä onnea, että saa tehdä työtä kovasti ja rauhassa kylpeä omassa saunassaan, Ahon hallitus ei tule tälle maalle antamaan. (Ed. Rinne: Kesärannan sauna on ainut, joka kiinnostaa sitä miestä!) — Ed. Rinne tuntuu tietävän, mikä enemmän tätä hallitusta kiinnostaa.

Minä vain haluan kysyä teiltä keskustan edustajat, (Eduskunnasta: Älkää vaivautuko!) — mutta kuitenkin kysyn — vastatkaa sitten miellesänne, mitenkä tulette vastaamaan äänestäjille. Lupasivathan ennen vaaleja mm. Aho, Kääriäinen, Väyrynen, myös kokoomuksen Suominen ja monet monet muut, että ei tuumakaan suomalaista maata vieraille. Kun täällä on näin paljon kuulijoita, niin minulla on nyt tässä hyvä tilaisuus muistuttaa erästä keskustelusta eduskunnassa marraskuussa 89, siis juuri ennen eduskuntavaaleja.

Silloin mm. kansanedustaja E. Aho, nykyinen pääministeri, sanoi näin: ”Ulkomaista omistusta koskevien rajoitusten purkamisessa tulee lähteä siitä, että maapohja ja keskeisimmät luonnonvaramme sekä niitä jalostava teollisuus voidaan säilyttää suomalaisessa omistuksessa.” Näin siis ed. E. Aho.

No, entäs sitten ed. Kääriäinen suuressa viisaudessaan: ”Kyllä määräysvallan yritystoiminnassamme ja luonnonvarojen omistamisen suhteen täytyy pysyä suomalaisten käsissä. Se on meidän kantamme, koska ajattelemme sen olevan nimenomaan Suomen ja suomalaisten etu.” Näin ed. Kääriäinen.

No, entäs sitten ed. Väyrynen: ”Meidän on ehdottomasti pidettävä huoli siitä, että Suomen talouselämän keskeiset osat eivät siirry ulkomaiseen omistukseen ja määräämisvaltaan. Tämä edellyttää, että kiinteän omaisuuden omistusrajoitusten lisäksi tulee säilyttää mahdollisimman laajoina myös yritysten omistusrajoitukset.”

Näin ehdottomia puheenvuoroja te käyttitte johtomiestenne kautta, joita te olitte kannattamassa, Suomen kansalle, ja kansalaiset uskoivat vilpittömästi. Milloinkahan rehellisyyttäkkin ruvettaisiin käyttämään vaalityössäkkin? (Ed. Jaakonsaari: Turha toivo! — Ed. Rinne: Sitten kun ei muu auta!) — Nähtävästi! Mutta nyt alkaa olla kyllä rehellisyyden aika.

Entäs sitten eduskunnan nykyinen puhemies, silloin kokoomuksen puheenjohtaja, kansanedustaja Suominen samasta asiasta: ”Hallituksen kantaa muotoiltaessa on lähtökohtana ollut, että on ensiarvoisen tärkeää säilyttää raaka-ainevaramme kotimaisessa omistuksessa. Nyt omaksutun kannan mukaista on, että esimerkik-

si maa- ja metsäomaisuus, siis kaikenlainen maa-pohja, pysyy vastaisuudessaakin kotimaisessa hallussa.”

Näin ovat siis keskusta ja kokoomus esittäneet. Nyt kohta katsotaan, kun tästä äänestetään, onko mies sanansa mittainen. Ennen sanottiin, että ennen mies maansa myö ennen kuin sanansa syö, (Ed. Jaakonsaari: Nyt menee molemmat!) mutta nyt sanotaan näin, että ensin mies sanansa syö ja sitten maansa myö.

Arvoisa puhemies! Minä vetoan kansanedustajien isänmaallisuuteen, ovatko he todella fenofiilejä itsenäisyytemme juhluvuotena ja äänestävät tämän erittäin turmiollisen lain kumoon.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen aivan samaa mieltä mitä edustajaveri Riihijärvi, mutta torpparien kohdalla on syytä kyllä kommentoida. Torpparit olivat sosialisteja, pääosin nimenomaan siitä syystä, että he halusivat vapautta, niin kuin sosialistit ovat aina halunneet. Nyt porvarit ovat selvästi puristamassa talvisodan veripisaroista Saksan markkoja. Tästähän perimmältään on kysymys. He eivät, eritoten kepu, missään tapauksessa halua rantalakia eikä mitään muutakaan, vaan todella muuttaa D-markoiksi ne veripisarot, joilla tätä maata on joskus puolustettu. Tositilanteessa tällaisille kepulaisille ja porvareille olisi annettu nappituomio. Vainovalkeita polttelevat niemenokassa, mutta kaiken vievät.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin jo aika pitkälti ajatelmassa, että kannatan hylkäys ehdotusta, mutta ne sanat, joita SMP:n ed. Riihijärvi toi, vähän panivat aprikoimaan, ollaanko kuitenkin oikealla tiellä. Siellä tuli niin kuin kumpujen yöstä tarinaa. Muistui se tarina mieleen, kuinka lastu tuli ylävirroilta ja suomalainen otti kirveensä ja lähti sinne ylävirroille katsomaan, kuka siellä mökkiä kalkuttaa.

Nämä torpparien tyttären tyttären pojat, joita ed. Riihijärvi sanoi edustavansa, ovat sanomassa ”ei” EY:lle sen vuoksi, että kukaan ulkomaalainen ei ostaisi suomalaista maaperää, ”ei” ydinvoimalle, jotta ulkomaalaiset ostaisivat suomalaista maata, ja ”ei” ydinvoimalle, jotta he voisivat turvetta ja puuta myydä, että heistä tulisi todella tontti- ja turvesheikkejä.

Kun ed. Riihijärvi jätti kesken ed. Karhusen arvostelun, kun tämä mainitsi, että jotkut naapureikseen suvaisivat saksalaisia, palautan mieleen asian, joka liittyi ed. Karhusen kanssa

käytyyn keskusteluun. Totesin sen seikan, että kun Saksa on aloittanut muutaman maailmanpalon, se omaisuus, jonka saksalaiset ehtivät Suomessa ottaa haltuunsa, myöhemmin luovutettiin voittajalle. Tiedustelin ed. Karhuselta, pitäisikö hän sitten mahdollisesti parempana venäläistä naapuria, joka joisi vodkaa ja tanssisi ripaskaa. Se voisi olla mahdollista, mikäli saksalaisille tontteja tarpeettoman paljon myydään.

Ed. H a l o n e n : Rouva puhemies! Useat puhujat ovat tässä yhteydessä vertailleet edustajaveriittensa kannanottoja EY:hyn ja Etaan ja toisaalta nyt käsiteltävänä oleviin lakeihin. Olen itse aikaisemmin todennut, että olen ollut Eta-sopimuksen kannalla ja olen edelleenkin. EY:n jäsenhakemuksen ajankohtaa pidin oikeana, mutta olen edelleen kriittinen itse jäsenhakemuksen suhteen. Siitä huolimatta en mielelläni kuitenkaan vastaa iltapäivälehtien gallupeihin ”Maastricht kyllä vaiko ei”. Valitettavasti tilanne ei ole niin yksinkertainen.

Mutta joka tapauksessa me olemme integroitumassa ja meidän on totuttava avoimeen kilpailuun. Mutta mitä tämä avoin kilpailu on? Se on nimenomaan marxilaisittain ajateltuna tuotannolle tärkeiden tekijöiden, pääoman ja työvoiman, vapauttamista, jotta tavarat ja palvelut voisivat liikkua. Mutta on olemassa valkoisen kirjan ohella myös punainen kirja, ja se puhuu ihmisen puolesta, ihmiskasvoisen Euroopan puolesta, ja siitä voidaan puhua yhtä hyvin EY:n kuin Euroopan neuvoston tai muun eurooppalaisen integraation yhteydessä. Tämä näkökulma antaa mahdollisuuden puhua myös omien vesien, rantojen, tuntureiden ja kallioiden puolesta siitä huolimatta, olemmeko me EY:ssä vai emmekö me ole.

Minusta tuntuu erittäin omalaatuiselta, että Suomen neuvottelijat, joita evästettiin monessa vaiheessa erittäin tiukasti ja joille annettiin nimenomaisesti nyt käsiteltävänä olevat kohdat puolustettavaksi, nyt toteavat tehneensä aivan turhaa työtä. Mehän saimme nämä kohdat käytettäväksemme ja nyt sanomme, etteivät ne kelpaa.

On oikeastaan strategisesti aika epämielekästä jatkoneuvotteluja silmälläpitäen, että me nyt kerromme kaikelle kansalle, ettei meidän neuvottelijoitamme tarvitse niin kovin vakavasti ottaakaan, esittävät mitä esittävät, eduskunta kuitenkin hyväksyy kaiken klimpissä ja ilman ehtoja. Tässä mielessä minusta on erittäin epäviisasta juuri nyt, kun me olemme siirtymässä

neuvotteluareenalle, myöskään tehdä tällaista päätöstä, jossa melkein, niin kuin sanoisi keittökielellä, tiskirätillä pyyhkien todetaan, että turhaa työtä olette tehneet.

Toisaalta voi sanoa myös sen, että vaikka vapaa kilpailu sinänsä on hyväksi, kannattaa katsoa tietysti, minkälaiset mahdollisuudet suomalaisella kansantaloudella on, ja pitää meidän ihmistemme ja meidän kansantaloutemme puolta. Se on täysin sallittavaa, ja tässä mielessä olen edelleen hyvin hämmentynyt siitä, että meillä ei ole haluttu valvoa edes siirtymävaiheen aikansa sen kokoisia yrityksiä, jotka ovat jo huomattavia Suomessa, kuten yli 500 hengen yritykset, tai kuten talousvaliokunta edellytti, sellaisten yritysten toimintaa katsoa perään, joilla ei ole laajempaa sidosta meidän kansantalouteemme, joten jää kysymään, mitä mieltä on, jos me emme halua näitä etuja käyttää.

Toisen kysymys sitten on, arvoisa puhemies, kysymys ulkomaalaisista. En tiedä, pitäisikö itkeä vai nauraa, kun muistan, että samat puhujat, jotka nyt ovat niin intomielisesti ottamassa milloin saksalaisia, silloin venäläisiä saunalaiturille kavereikseen edellyttäen, että heillä on rahaa, silmää räpäyttämättä olivat valmiita tiukentamaan pakolaisten maahanottoa, tekemään hyvin yksiselitteisen ulosheittojärjestelmän ihmisille, jotka tulivat ilman rahaa todellisessa hädässä, vain sen vuoksi, että heistä oli mukavampaa niin.

Toinen kysymys, joka meillä on myös ollut esillä, on se, miten me suhtaudumme näihin ihmisiin silloin, kun heidän omista maissaan on vaikeuksia. Suomen kehitysapu on leikattu historiallisen nopealla vauhdilla, mistä me saamme nyt jo palautetta kansainvälisiltäkin kentiltä. On vaikea luottaa maahan, joka tänään lupaa yhtä ja huomenna tekee toista.

Emme muutenkaan voi erityisemmin kehua, että nyt istuva hallitus olisi hankkinut meille kansainvälistä mainetta olemalla yhteistyökykyinen, sanansa pitävä ja muutenkin yhteistyötä kehittävä hallitus. Se on ollut yhtä kylmä ja kova niin oman maan vähäväkisiä kuin muitakin kohtaan. Sen vuoksi, aivan toisin kuin kokoomuksen kansanedustajat, jotka nyt joka ainoa loistavat poissaolollaan salista, väittävät, kysymys ei ole siitä, onko täällä ulkomaalaisia vai ei, vaan kysymys on siitä, onko näillä ulkomaalaisilla rahaa vai ei.

Arvoisa puhemies! Minua todella hämmästyttää. Lieneekö sitten kyseessä mielenosoitus, että salissa ei tällä hetkellä ole yhtään ainoata ruotsa-

laisen kansanpuolueen, kokoomuksen, kristillisen liiton tai keskustapuolueen kansanedustajaa (Ed. Tuomioja: He ovat kaikki pelastamassa pankkeja!) tilanteessa, jossa sentään maamme tulevaisuuden kannalta erittäin keskeistä asiaa käsitellään? — Ehkä he kaikki ovat pelastamassa pankkeja ja saamassa mahdollisesti tietoa siitä, miten sen jälkeen, kun miljardit on laitettu pankkimailman tervehdyttämiseen ja kehitetty roskapankki, avataan ulkomaalaisille myös omistushallittavuus, mikä tapahtuu tämän lakipaketin kautta. Todellakin voi olla niin, että pieni lisäopastus on nyt tarpeen, kun ovet tulevat apposen ammolleen.

Arvoisa puhemies! Toisaalta aikataulujärjestyksestä on tänään ollut paljon puhetta. Yleensä meille annetaan katumisen mahdollisuus. Meidän protestanttis-marxilaiseen maailmankatsomukseemme sosialidemokraattisessa piirissä sopii loistavasti se, että jokainen aamu on uusi ja aina voimme ruveta entisten erehdysten jälkeen korjaamaan tilannetta. Näin uskon, että myös puoluekannasta riippumatta suomalaiseen mentaliteettiin kuuluu hyvin selkeästi katumisen mahdollisuus, ja sitähan eduskuntakin aina tekee.

Nyt käsiteltävänä olevat lait, kuten olemme koettaneet alleviivatusti todeta, ovat hyvin vaikeita sen vuoksi, että niissä ei tällaista katumismahdollisuutta ole. Niiltä osin, jos me vuodenvaihteeseen mennessä teemme nyt esillä olevan kaltaisen lainsäädännön, katumismahdollisuutta ei ole. Mutta jos teemme varovaisemman lainsäädännön, löysentämismahdollisuus löytyy.

Olemme tänään istunnon keskeydyttyä kuulleet, että keskustapuolueella on ollut ryhmäkokous. Olemme toiveikkaasti evästäneet muun muassa ed. Björkenheimiä, joka joutui vastoin omaa tahtoaan ja kantaansa äänestämään lakivaliokunnassa, samoin ed. S-L. Anttilaa siitä, että he saisivat ryhmätoverinsa kuuntelemaan. Ed. Vihriälä sanoi palatessaan, ettei siellä keskustelua syntynyt.

Voi olla, että nyt on liian kiire tehdä näin, mutta mitään ei pitäisi tehdä kiireessä, ei ainakaan näin tärkeitä asioita. Sen vuoksi, rouva puhemies, ehdotan käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen ja siihen perustuvan mietinnön pantavaksi pöydälle joulutauon jälkeiseen ensi tammikuun 11 päivän istuntoon.

Ed. R ä t y: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Halosen pöydällepanoehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu ja kun pöydällepano keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, kehoitan seuraavia puhujia ilmaisemaan käsityksensä pöydällepanoehdotuksesta.

Keskustelu pöydällepanoehdotuksesta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Halonen ed. Rädyn kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tammikuun 11 päivänä pidettävään täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Halosen ehdotus hyväksytty.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 91 jaa- ja 78 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 29. (Koneään. 2)

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Ed. V. L a u k k a n e n: Arvoisa rouva puhemies! Lainsäädäntö, jota parhaillaan käsitellään, herättää ilmiselvästi hyvin voimakasta kahtiajakoa eduskunnassa, ja on ymmärrettävää, että perimmäisenä huolena on todellakin se, miten meidän perimmäisen kansallisen omaisuutemme kanssa käy. On selvää, että eduskunta on kyennyt valtavassa kiireessä varsin niukasti todella paneutumaan, jos ajatellaan yksittäisiä kansanedustajia lakivaliokunnan ulkopuolella ja oikeastaan lakivaliokunnassakin, suhteellisen heikosti paneutumaan siihen, mitkä ovat tämän ratkaisun kansantaloudelliset vaikutukset.

Ulkomaalaisomistuskomitean mietintö ei suinkaan ollut niin ruusunhoiteinen, että sekään olisi rehellisesti sanonut, että on yksistään myönnettävä Suomen kansantalouden kannalta, että rajat avautuvat yritysostojen ja maaomaisuuden osalta. Päävastoin ulkomaalaisomistuskomitean mietinnössä selkeästi todetaan, että on myönnettävä, että valtavilla yrityksillä osana maailman laajuista strategiaa on se, että ostetaan tiettyjä pienempiä yrityksiä eri maista ja sen

jälkeen nämä yritykset lakkautetaan. Näin voimme ymmärtää, että Suomen kannalta tämä olisi äärimmäisen vaarallinen kehitys.

Niin paljon kuin on puhuttukin Euroopan yhteisön lainsäädännöstä ja siitä, että kilpailulainsäädäntö takaa jotenkin kilpailun, tosiasiasa nämä Euroopan yhteisön direktiivit lähtevät lakonisesti siitä, että valtavia keskittymiä tulee syntymään Euroopan yhteisön alueella. Näiden yrityskeskittymien takia itse asiassa tapahtuu päinvastainen vaikutus kuin on ajateltu. Mitä massiivisempia ja suurempia yrityksiä pääsee valtaan, sen vähemmän pienillä ja keskiuurilla yrityksillä on sijaa tässä kansainvälisessä kilpailussa. Kun ne häviävät kansainvälisen kilpailun, niin sen jälkeen on yhä vähemmän todellista kilpailua, kun yhä suuremmat yhtiöt valtaavat markkina-alueet.

En tiedä, onko se onnistunut esimerkki, mutta voisi vain kuvitella, että jotkut Lego-palikat saattaisivat käydä esimerkistä, jossa hyvin tuotettua artikkelia markkinoidaan systemaattisesti vuosien ja vuosien ajan, kunnes yksikään kilpailuva tuote ei enää pärjää. Sen jälkeen on itsestään selvää, että tämä markkinajohtaja, jolla on suvereeni asema, voi nostaa hintatasoa hitaasti, mutta varmasti ylöspäin eikä löydy oikeastaan mitään vaihtoehtoa tälle, koska tämän yrityksen asema on kaikin tavoin täysin suojattu.

Yksi asia, mihinkä kiinnitin huomiota, on todella se, että Cecchinin komiteassa, joka varsin laajasti ja mämmuttimaisella tavalla pohti, mikä on vapautuvan kilpailun vaikutus Euroopassa, todella todettiin, että Euroopassa ei ole tilaa kuin kahdelle nykyisistä 15:stä junavetureita valmistavasta tehtaasta. Tämä on se kehitys, johon Suomi on menossa täysin rinnoin mukaan. Ilmeisesti tässä on hieman olympia-aatteen ja olympiahengen makua, että pieni Suomi on kyllä väkevä ja vahva ja päihittää isot kilpailijansa täysin rajoittaman, vapaan kansainvälisen kilpailun kentällä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen aikoinani vastustanut Eta-sopimusta siitä syystä, että Eta sinetöi tämän täysin vapaan kansainvälisen kilpailun ja sen, että markkinavoimat ovat muodostuneet määrääväksi tekijäksi, kun puhutaan siitä, onko meillä varaa tiettyihin sosiaalietuuksiin, onko meillä varaan jonkinlaiseen työttömyyskorvaukseen, itse asiassa onko meillä yhtään mihinkään varaa. Kukaan kansanedustajista täällä ei kiistä laidasta laitaan, ettei mielellään suotaisi Suomen kansalaisille mahdollisimman hyviä etuja ja mahdollisimman hyviä palveluja.

Samanaikaisesti väitetään ikään kuin väistämättömällä tavalla, että koska tähän ei ole rahaa, me emme voi missään tapauksessa suoda näitä etuja. Tämä Eta-sopimus on todella nyt ikään kuin sinetöinyt tämän kielteisen kehityksen. Se sinetöi sen, että pääomat liikkuvat vapaasti, mikä tarkoittaa juuri sitä, että esimerkiksi kansainvälinen valuuttakeinottelu mahdollistaa sen, että Suomen kansantalous ja rahatalous romahtaa vain siksi, että jotkut maailman suurimmat kansainväliset valuuttakeinottelijat voivat hyötyä tästä Suomen valuutan romahduksesta.

En voi olla toistamatta sitä, mitä liikemies Soros teki Englannin puntaan nähden. Hän otti yksinkertaisesti 10 miljardin dollarin position Englannin puntaan nähden, ja kun Englannin punta romahti, hän rikastui samalla hetkellä 5 miljardia Suomen markkaa. Tämäkö on sitä rehellistä työntekoa, jota me arvostamme ja jota me vaadimme ja jota me sinetöimme tämän Eta-sopimuksen nojalla niin, että tämä on mahdollista?

Olin itse Suomen Pankissa, kun siellä pääjohtaja Hämäläinen ja muutkin Suomen Pankin asiantuntijat esitelmöivät, ja he nöyryästi myönsivät, että nykyinen järjestelmä, joka mahdollistaa valuuttakeinottelut, on äärimmäisen vaarallinen ja tekee Suomen kovin haavoittuvaiseksi. Mutta he eivät näe sitä, että Suomi voisi jotenkin palata takaisin, vaan ajatellaan, että Euroopan yhdenytyminen suorastaan vaatii, että pitäisi kiihdyttää tätä kehitystä, joka toisi Eurooppaan yhden yhtenäisen valuutan ja estäisi valuuttakeinottelun.

Ymmärrän kyllä sen, arvoisa rouva puhemies, että yhtenäinen valutta estäisi todellakin keinottelun Euroopan sisäisten valuuttojen osalta, mutta toisaalta maa, joka on menettänyt oman rahansa, on menettänyt olennaisen osansa myös itsenäisyyttään, enkä missään tapauksessa voi ajatella, että tämän pitäisi olla Suomen tie.

Jotenkin tuntuu, että tällä hetkellä koko Suomi ja oikeastaan koko Eurooppa on sellaisessa Euroopan integroitumisen huumassa, jossa ei enää kriittistä älyllistä keskustelua käydy siitä, onko tämä Euroopan yhdentymiskehitys myönteistä, koska niin paljon kuin olen itse tehnyt havaintoja siitä, minusta viesti on aivan päinvastainen kuin sellaista, että tämä yhdentymiskehitys olisi myönteistä.

On kuultu niin paljon siitä kielteisestä kehityksestä, mikä liittyy esimerkiksi työttömyyteen. Euroopan yhteisön kaikissa maissa työttömyys kasvaa koko ajan, ja sillä on hyvin painavat

perustelunsa, koska teollisuuden rakenne, automaatio plus tehtaiden siirtyminen alhaisten palkkakustannusten maihin väistämättä johtavat siihen, että ei ole enää perinteistä työtä näille ihmisille, koska rahalle voidaan saavuttaa suurempi voitto sellaisilla ratkaisulla, jotka aiheuttavat suuren työttömyyden kotimaassa, mutta se ei ole ikään kuin tämän pääoman omistajan murhe.

Tällaisessa tilanteessa jotenkin yhä uudestaan ja uudestaan kaipaen sitä, että Suomessa löytyisi oppositio, todellinen oppositio, joka pureutuisi näiden ongelmien syvimpään juureen, (Ed. Halonen: Miksette tule oppositioon?) nimittäin Suomen harjoittamaan kansantalouteen. — Ed. Halonen kysyy, miksi en tule oppositioon, mutta vastaukseni on, että vaikka asettuisinkin hallituksen oppositioksi, asettuisin varmuudella myös nykyisen opposition oppositioksi (Ed. Jaakonsaari: Siitä vain!) sen takia, että nykyisellä oppositiolla ei talouspoliittisesti ole pienintäkään eroa eikä todellista vaihtoehtoa sille, mitä nykyinen hallitus harjoittaa.

Markkinavoimat ovat saaneet määräävän aseman Suomessa. Minä toistan: Markkinavoimat ovat saaneet määräävän aseman Suomessa. Sen ovat sinetöineet myös vasemmistoliitto ja sosialidemokraatit. Pääomien vapaa liikkuvuus on yksi Suomen suurimmista uhkista, ja se on sinetöity täällä niin valtavalla enemmistöllä, että koko Suomella ei ole tällä hetkellä vaihtoehtoja talouspolitiikkaa. Merkillistä tässä vapauden ja moniarvoisuuden maailmassa ja maassa on, että ei ole olemassa mitään vaihtoehtoista talouspolitiikkaa. On vain yksi talouspolitiikka. Se johtaa yhä suurempaan työttömyyteen, se johtaa yhä enemmän pääomien pakenemiseen maasta. Se johtaa siihen, että korkeasti koulutettu työvoima voi siirtyä Eurooppaan ja alhaisesti koulutettu työvoima siirtyä Suomeen. Se johtaa siihen, että viennin ja tuonnin välillä ei ole tasapainoa, vaan siinä on epätasapaino siinä mielessä, että Suomi on velkaantunut ja velkaantuu yhä enemmän ulkomaille.

Tällaisessa tilanteessa ei ole olemassa vaihtoehtoa, ja minusta on Suomen raastavin ongelma, että esimerkiksi Eta-ratkaisu vietiin läpi. Nyt Eta-ratkaisun myötä vaaditaan, että rannat voitaisiin myydä ulkomaalaisille ja kaikki yritykset periaatteessa, lukuun ottamatta yli 1 000 henkilön yrityksiä, voitaisiin viedä ulkomaille. Haetaan siis vastausta ajatellen, niin kuin valtiovainministeri Viinanen sanoi, että täytyy löytää ratkaisuja, joilla saataisiin rahaa virtaamaan

Suomeen. Jälleen kerran asiassa näen sen tilanteen, että pohditaan, miten ratkaista nykyisiä taloudellisia ongelmia, mutta ei mennä taloudellisen ongelman ytimeen, joka on mielestäni väärä talouspolitiikka, väärät valinnat perustavaa laatua olevissa kysymyksissä.

Totta kai jos henkilö sanokaamme käyttää rahansa huonosti ja tuhlailevasti, onhan yksi tapa ratkaista ongelma tilapäisesti myydä omaa omaisuuttaan. Mutta ellei hänen talouspolitiikassaan ajattelussaan tapahdu mitään muutosta, niin oman omaisuuden myyminen johtaa vain hetkellisesti tilanteen paranemiseen ja sen jälkeen, kun siitäkin saatu raha on pantu menemään, lama ja konkurssikierre on entistä syvempiä.

Tällaisessa tilanteessa, arvoisa rouva puhemies, uskon, että eduskunnan olisi pitänyt todella ottaa lisää harkinta-aikaa tähän, jotta kansanedustajat todella voisivat omakohtaisesti miettiä, mikä on kansan perimmäinen tahto tällaisissa kysymyksissä. Eta-sopimuksen osalta olisi varmasti ollut hyvä, jos olisi järjestetty neuvoo-antava kansanäänestys, sillä niin syvällisellä ja massiivisella tavalla tämä sopimus vaikuttaa Suomen tulevaisuuteen.

Aivan samalla tavalla rantakysymyksessä ja yhtiöiden siirtymisessä ulkomaille, mihin Eta ei sellaisenaan pakota tässä laajuudessa varsinkaan, kun Eta ei ole tullut lainkaan voimaan, eduskunnan pitäisi herättää laaja kansalaiskeskustelu ja vasta sen jälkeen pitäisi todella vakavasti ratkaista, onko se ratkaisu, mitä nyt ollaan viemässä eteenpäin, Suomen kansan etu.

Joku voi tietysti sanoa, että, hyvänen aika, onhan lakivaliokunta yhden äänen enemmistöllä jo ottanut selvää asiasta. Mutta kyllä kaikki tietävät, miten tämä prosessi meni. Minusta oli surullista, että ensiksi päätettiin äänin 8—7, että nämä rajoitukset tulevat tiukemmiksi, niin kuin oppositio esitti. Se oli järkevä päätös. Ajatellaan nyt yksinkertaisesti niin pientä seikkaa, että suomalainen viranomaisena saisi valvoa, että jo 500 työntekijän yritysten kohdalla Suomen edun perusteella voitaisiin evätä tämä yrityskauppa. Ei se ollut valtava muutos 1 000 työntekijään nähden, mutta joka tapauksessa se olisi tuonut noin 600 yritystä tämän harkinnan ja tarkastelun kohteeksi.

Edes tällaisessa pienessä kysymyksessä eduskunnasta ei löytynyt enemmistöä ja kuten tiedämme hallituksen puolelta ei löytynyt kuin muutama hassu nimi. (Ed. Gustafsson: Miten kristillisen liiton ryhmä suhtautui asiaan?) —

Ed. Gustafsson varmasti tietää, että henkilökoh- taisesti tuin 500 henkilön rajaa ja ed. Eeva-Liisa Moilanen tuki, mutta muut nähdäkseni vastusti- vat. Olen tulossa juuri siihen, mistä puhun. (Ed. Vähänäkki: Ensiksi pitäisi saada oma ryhmä ajatusten taakse!) — Minä puhun nyt siitä yleis- estä ongelmasta, joka liittyy ryhmäkuriin. Tar- koitan vain sitä, että emme me voi odottaa, että me voisimme täällä jollakin pätevällä, validilla, tavalla edustaa kansaa, jos täällä äänet sanellaan sen mukaan, mitä ryhmäkurista johtuu. (Ed. Gustafsson: Eikö tämä asia nouse ylitse ryhmä- kurin?) — Minä väitän, että tässä salissa ei pitäisi tehdä yhtäkään päätöstä pelkästään ryhmäkurin takia. (Ed. Gustafsson: Aivan!) — Aivan niin, ed. Gustafsson. Mutta minä myös väitän, että ei tässä suhteessa ole vapaa tällä hetkellä yksikään puolue sen enempää vasemmalla kuin oikealla- kaan.

Otan vain yhden esimerkin, arvoisa rouva puhemies, koska puhun nyt ryhmäkurista, joka siis oikeastaan ratkaisee, minkälaiset päätökset ovat. Kysymyksessä siitä, voidaanko alkoholi- ostoille myöntää verovähennysoikeus liittyen edustuskuluihin, tiedän, että sosialidemokraa- teissa näin äärimmäisen pienessä asiassa ja jo oikeastaan periaatteessa omantunnon kysy- myksessä harjoitettiin painostusta yhtä kansan- edustajaa kohtaan siten, että hän kertoi, että hän ei saanut nukkuttua yöttään. (Ed. Tuomioja: Se ei johtunut ryhmästä, meillä oli vapaat kä- det!) Ajatelkaa, kuinka pienessä kysymyksessä, vain siinä, miten hänen tulisi äänestää siinä, hyväksytäänkö alkoholin juonti verovähennyk- seksi vai ei. Hän sanoi, että hän menetti yönsä. (Ed. Tuomioja: Se ei johtunut ryhmästä!) — Minä sanon, mitä hän kertoi, että häntä pai- nostettiin äänestämään vastoin omaa vakau- mustaan. Tämä on jotakin sellaista, joka joh- taa vääriin lopputuloksiin.

Toisaalta voin ottaa aivan yhtä hyvin esimer- kin omasta ryhmästäni. Velkajärjestelyasiassa oli niin yksinkertainen asia, että piti vain päättää siitä, onko maksimaalinen aika maksaa miljoon- navelkansa viisi vuotta vai seitsemän vuotta. Tiedän, että meidän ryhmämme oli oikeastaan yksimielinen kuukausi sitten siitä, että viisi vuot- ta on liian lyhyt aika ja seitsemän vuotta on sopiva, ainakin seitsemän vuotta. Mutta kun lakivaliokunnassa mietintö ei toteutunut ja sen jälkeen kysyttiin ryhmän kantaa, niin kuinka ollakaan, koko ryhmä lukuun ottamatta jälleen ed. Moilasta olikin sitä mieltä, että se on se viisi vuotta. Mutta kun tuli äänestyksen hetki, sa-

noin, että minä en ymmärrä tällaista menettelyä, että näin häviävän pienessä asiassa kansanedustaja ei saa edustaa omaa vakuumustaan ryhmäkurin ja pelisääntöjen takia, ja sanoin, että minä en voi vaieta tästä asiasta, koska tämä on häpeä koko eduskunnalle ja Suomen päätöksenteolle. Kun näin sanoin, että tulen asiasta puhumaan, niin sen jälkeen eräät edustajat ylsivät tukemaan tätä minun seitsemää vuottani ja sitten toisetkin ylsivät jopa painamaan tyhjää, ajatelkaa: tässä historiallisessa kysymyksessä tyhjää painaminen vastoin ryhmäkuria! Eikö tämä ole hieno saavutus?

Arvoisa rouva puhemies! Olen todella syvästi surullinen ja huolissani siitä, että meillä ei ole vaihtoehtoja politiikkaa talouspolitiikan osalta, ja itse asiassa ei tämä eduskunta ole pakotettu siinä mielessä ryhmäkurin mukaisesti toimimaan. Mutta kuitenkin näyttää siltä, että laidasta laitaan kansanedustajat suostuvat tähän ja hyväksyvät tämän ryhmäkurin omalla kohdallaan toimivaksi malliksi sen suhteen, miten he äänestävät. Jos näin tapahtuu, miksi täällä käydään keskusteluita, miksi täällä argumentoidaan, miksi täällä puhutaan rantojen suojelesta ja kaikesta muusta, jos kuitenkin äänestystulos määräytyy sen takia, että on tullut käsky painaa vihreitä nappia siinä ja siinä kohdassa. Tästä kaikesta tulee enemmän tai vähemmän teatteria. Tämä kaikki tuntuu hyödyttömältä ja lohduttomalta, kun jossain muualla sanellaan, miten äänestetään, ja tämä sitten vain ikään kuin kauniisti justifioi ja luo kulissit kansanvallalle ja demokratialle. En kerta kaikkiaan voi ymmärtää, miksi tällainen menettely hyväksytään vuodesta toiseen, enkä ymmärrä, että en saa edes oikeastaan tukea tälle ajattelulle. Onko niin, että jos henkilö alkaa puhua ryhmäkurista, hän on sen jälkeen poliittisesti pois pelattu ja päähänpotkittu eikä hänellä ole minkäänlaista tulevaisuutta? Siitäkö se johtuu vai mistä se johtuu? (Ed. Koskinen: Kyllä se muusta johtuu!) — Johtuuko se siitä, että ed. Koskinen ei voisi ehkä haaveilla ryhmän puheenjohtajuudesta tai ministerintehtävistä? Vai johtuuko se siitä, että hän ei voi haaveilla puolueensa merkittävistä paikoista, jos hän nousisi pystyyn ja sanoisi, ettei hyväksy ryhmäkuria, ei yhtäkään päätöstä pelkäänsä ryhmäkurin perusteella?

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kehotan puhujaa palaamaan asiaan!

Puhuja: Arvoisa puhemies! Minä todella puhun siitä asiasta, mikä ratkaisee sen kysymyksen, miten tässä kysymyksessä käy, hylätäänkö tämä laki vai ei. Minä puhun siitä, että kansanedustajat äänestäisivät oman vakuumuksensa mukaisesti tässä asiassa, jos he henkilökohtaisesti tulevat siihen tulokseen, että tätä lakia ei tulisi hyväksyä ilman Eta-sidonaisuutta, ilman niitä mahdollisuuksia, jotka Eta-sopimus sallii tälle eduskunnalle. Puhun nyt juuri siitä. Jotta näin voitaisiin tehdä, oikein haastan kansanedustajia vastuullisesti äänestämään, kieltäytymään kunnioittamasta ryhmäkuria tällaisessa kysymyksessä, jossa ratkaistaan vain se, mikä on Suomen kansan etu. Ei tässä nyt ole kysymys rahasta sinänsä vaan siitä, mikä on Suomen kansan etu. Enkä ymmärrä, että täällä on yhtäkään kansanedustajaa, joka salin ulkopuolella väittäisi, että hän ajattelisi mitään muuta päättäessään jostakin asiasta kuin yksinkertaisesti sitä, mikä on hänen parhaan käsityksensä mukaan Suomen etu. Tämä olisi minusta sellaista demokratiaa, joka eduskunnan pitäisi ottaa käyttöönsä, ja jollei se sitä tee, ei ole oikeastaan mitään inhimillisiä keinoja vaikuttaa siihen, miten asiat täällä suuressa salissa päätetään.

Ed. J. Leppänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Mäkelä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Vesa Laukkanen oli hyvin ryhdikkäästi puolustamassa suomalaisten maaomistamista. Kun asiaa käsiteltiin lakivaliokunnassa, niin hän varmaan vastoin omaa ryhmäänsä on uskaltanut olla siellä eri mieltä kuin ryhmän enemmistö ja tuonut rohkeasti esiin oman kantansa. Mutta sitä ihmettelin, kun hän piti niin mahtavan saarnan ryhmäkurista. Minun mielestäni ryhmäkurin purkamisessa jokaisen pitäisi aloittaa taistelu omasta ryhmästään, ja ainakaan siinä ed. Vesa Laukkanen ei ole onnistunut. Meillä on useita näyttöjä ja dokumentteja, pöytäkirjoja, jotka kertovat siitä, että jos missä pelaa ryhmäkuri niin kristillisten ryhmässä. Ikävä sanoa, mutta niinkin suuressa asiassa kuin EY-äänestyksessä käytiin kovaa kaupankäyntiä. Ryhmän piti jakautua kahtia, ja eräät henkilöt kertoivat jopa, että korkeampi käsi johdatteli sormeaa äänestysnapilla, kun ei voinut ottaa vastuuta itse siitä, että oli joutunut painostuksen kohteeksi.

Minun mielestäni on valitettavaa, että tästä joudutaan puhumaan, mutta ei pidä puhua yksisilmäisesti ja vain toisia osoittaen, vaan puhdistuksen pitää lähteä omasta ryhmästä ja sitä kautta lähteä malliesimerkkinä muillekin osoittamaan, miten ryhmäkuria puretaan.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. V. Laukkasen puheenvuoroon liittyy valtava määrä ilmeisesti henkilökohtaista dramatiikkaa ja pettymystä, ja sen takia sen moniin yksityiskohtiin ja vivahteisiin ei kannata tässä vastauspuheenvuorossa puuttua. Mutta kun siinä annettiin aivan väärä tieto myös sosialidemokraattien ryhmäkurista koskien edustuskulujen vähennystä, niin halki vuosikymmenten, heti kohta halki vuosisadan, sosialidemokraattisessa liikkeessä on ollut tapana, että uskontoon ja alkoholiin liittyvissä kysymyksissä on kansanedustajilla ja muissakin päätöksentekolimissä vapaat kädet. En tiedä, kuka mahdollisesti tämä yksi henkilö on ollut, joka on ehkä antanut mielestäni väärän kuvan todellisuudesta.

Mitä tulee sosialidemokraattien talouspolitiikkaan ja siihen, ettei ole vaihtoehtoa, niin totean tässä yhteydessä, että meillä on selvä talouspoliittinen vaihtoehtolinja osoitettu vaihtoehtobudjetissa, ja se rakentuu elvytykseen. Uskallan luvata, että jos ed. V. Laukkanen taas kuuntelee, kun budjettipuheenvuoroja käytetään tammikuussa, niin varmaan kirkastuu kyllä ed. V. Laukkasellekin, että vaihtoehtoinen linja tälle kaiken tappavalle ja kuihduttavalle Aho — Viinosen hallituksen talouspolitiikalle on, on pakko olla ja sellainen on.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Minusta ed. V. Laukkanen puhui todellakin hyvin perustavasta asiasta, kun hän puhui ryhmäkurista ja siitä, kuinka paljon sitä noudatetaan ja mistä syystä. Minä luulen, että tämä johtuu aika suurelta osin siitä, että osa kansanedustajista on ainakin jossain vaiheessa kokenut ryhmäkurin erittäin ahdistavaksi omalla kohdallaan ja jotkut mahdollisesti eivät. Oletan, että sellaisiakin kansanedustajia on, joille ryhmäkuri luontuu erittäin hyvin ja joilla ei ole itse asiassa mitään omaa poliittista linjaa, vaan poliittinen linja on periaatteessa vaan karrierismiä, jota pystyy parhaiten toteuttamaan noudattamalla ryhmäkuria. (Ed. Kekkonen: Voi se olla yksinkertaisuuttakin!) — Voi olla yksinkertaisuuttakin. Mutta jos en puhu niistä tapauksista,

vaan puhun niistä tapauksista, jotka ovat nähdäkseni aika tavallisia täällä, niin useimmat kansanedustajat ovat jossain vaiheessa tämän ryhmäkurin kokeneet ahdistavana. Se hyvin helposti johtaa siihen, että sitä ruvetaan vähättelemään ja uskotellaan itse itselleenkin, että ollaan jotakin mieltä, jota mieltä todellisuudessa ei olla. Minä pidin tätä puheenvuoroa kyllä hyvin vilpittömänä, ja tällaisia pitäisi olla enemmän täällä.

Ed. V. Laukkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin vastaisin ed. Tina Mäkelälle, että tämä EY-kysymys oli juuri sellainen kysymys, jossa kristillisen liiton ryhmä tinkimättömästi piti oman vakauksensa. Tämä on huippuesimerkki siitä, missä kristillinen liitto todella kaiken uhallakin piti tätä asiaa niin tärkeänä. Itse veisin paljon pidemmälle tämän vapauden, itse asiassa kaikkiin kysymyksiin.

Toisaalta ed. Gustafsson jo myönsikin, että sosialidemokraateillakin on oikeastaan rautainen ryhmäkuri, jonka ulkopuolelle jäävät uskonto ja alkoholiasiat ja varmasti nyt ydinvoima. Haluaisin uskoa niin. Mutta sen ulkopuolella ryhmäkuri todella puree ankarasti.

Mitä tulee tähän vähennysoikeuteen, niin en tiedä, johtuuko se siitä, että siinä oli tämä veroelementti mukana, vai mistä ikinä se johtui, mutta minua henkilökohtaisesti vain järkytti, että tätä henkilöä oli painostettu sen takia, että hän äänestäisi vastoin omaa vakaumustaan. (Ed. Gustafsson: Ei ole painostettu!) — No sitten tämä kansanedustaja, joka edustaa sosialidemokraattista ryhmää, ed. Gustafsson, ilmeisesti haluaa väittää, että hän valehtelee. Minusta se on aika raskas syytös.

Ed. Tuomioja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä luulen, että ed. Gustafsson ei ole tästä asiasta eri mieltä, ja tuskinpa ed. V. Laukkasta kunnian miehenä kannattaa epäillä, että hän antaisi väärää todistusta. Kysymys on yksinkertaisesti siitä, että monessa tapauksessa asioissa, joissa edustajilla on vapaat kädet, niin kuin meillä oli alkoholijuomien verovähennysoikeuskysymyksessä, on usein tilanne sellainen, että päätöksenteko on paljon vaikeampaa silloin, kun ei voi nojata ryhmäpäätökseen tai ryhmän enemmistön kantaa ja joutuu vastaamaan itse henkilökohtaisesti omille valitsijoilleen, omille tukijoilleen, ammattiyhdistysliikkeen edustajille ja kaikille muil-

le, joilla on aivan oikeutettu intressi valvoa ja vaikuttaa siihen, mitä kansanedustaja eduskunnassa tekee. Ehkä ed. V. Laukkanen ei ole tullut ajatelleeksi, että tällainen tilanne itse asiassa on paljon vaikeampi.

Minä uskon, että eduskuntatyö kyllä hyötyy siitä, että tällaisia tilanteita on usein. Mutta itse asiassa ryhmäkuri, ryhmäpäättösten noudattaminen tai sellaisten tekeminen, on usein helpompia.

Ensimmäinen varapuhemies: Totean tässäkin yhteydessä, että käsiteltävänä on päiväjärjestyksen 5) asia.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Yritän omasta puolestani keskittyä tähän päiväjärjestyksen kohtaan.

Ed. Riihijärvi otti jo esiin vanhan sanonnan, joka on ollut minunkin mielessäni tänään: "Ennen mies maansa myö kuin sanansa syö." Tätä lakipakettiahan perustellaan Eta-sopimuksella, joka toivon mukaan astuu jossain vaiheessa voimaan. Mutta tilanne on sikäli outo, että Suomi ei söisi sanaansa, mikäli rantojen omistusoikeutta rajoitettaisiin sillä tavoin kuin valio-kunnassa vähemmistöön jäänyt ryhmä on esittänyt, koska juuri tästä asiasta Suomi on Eta-neuvotteluissa saanut poikkeusluvan.

Ed. Haavisto totesi jo tämän asian toisessa käsittelyssä, että on todella outoa, että tästä ainosta poikkeuksesta, joka Suomelle on Eta-neuvotteluissa myönnetty, eduskunta on nyt vapaaehtoisesti luopumassa.

Olen itse sanonut aikaisemmin muissa yhteyksissä, että integraatioprosessissa pidän Suomen kaikkein suurimpana vaarana euronöyristelyä. Mielestäni tämä lakipaketti on nyt oikein malliesimerkki tästä euronöyristelystä eli siitä, että mennään EY-normeihin ja -periaatteisiin sopeutumisessa pidemmälle kuin itse asiassa meiltä edes vaaditaan.

Erityisesti keskustapuolueessa niille kansanedustajille, jotka suhtautuvat kriittisesti EY-jäsenyyteen, haluaisin todeta, että jos Suomi ei osaa ottaa muunlaista asennetta EY-normeihin, kuin mitä tämä lakipaketti valiokunnan hyväksymässä muodossa edustaa, silloin on todella syytä kavahtaa EY-jäsenyyttä, jos Suomi ei osaa pitää huolta omista eduistaan. Mutta olen itse sitä mieltä, että tällainen euronöyristelyasenne ei todellakaan ole ainoa vaihtoehto.

Mielestäni yritysten ja maaomaisuuden omistusoikeus ovat aivan erityyppisiä kysymyksiä.

Firmoja syntyy ja kuolee luonnostaankin jatkuvasti. Niitä voidaan ostaa ja myydä ja synnyttää. Maatakin voidaan tietenkin ostaa ja myydä, mutta maa ei häviä eikä myöskään uutta maata synny. (Ed. Pulliainen: Paitsi nouse vedestä!) — No, se mitä vedestä kohoa, vedenalaisesta maasta syntyy kuivaa maata, mutta sitä lukuunottamatta uutta maata ei synny. — Eli siinä mielessä se, kenellä on oikeus ostaa maata ja kenellä on oikeus ostaa yrityksiä ovat aivan eriluontoisia kysymyksiä.

Tässä keskustelussa moni kansanedustaja, muun muassa ed. Antvuori, on vedonnut siihen, että Suomessa on rantoja runsaasti. Se on totta, ja siinä juuri vaara piileekin. Suomessa on useimpiin muihin Euroopan maihin verrattuna todella runsaasti rantoja. Ympäristöministeriöstä saamani tiedon mukaan Suomessa on järvenrantaa 140 000 kilometriä ja merenrantaa 40 000 kilometriä eli yhteensä noin 180 000 kilometriä. Nykyisen EY:n alueella, jos siitä lasketaan pois Kreikan saaristo ja Tanskan sisämerialue, rantaa on 58 000 kilometriä eli vajaa kolmasosa siitä, mitä Suomessa on rantaa.

Tämä merkitsee siis sitä, että Suomen liittyminen Eta-alueeseen toisi erittäin huomattavan lisän Eta-alueen rantaan. Toisaalta Suomessa asuu erittäin pieni osa Eta-alueen väestöstä. Mielestäni tästä yhtälöstä seuraa aivan itsestäänselvästi se, että ostajien kiinnostus Suomen ranta-alueita kohtaan tulee nousemaan. Se merkitsee sitä, että niiden hinnat tulevat nousemaan.

Pidän erittäin todennäköisenä varsinkin, jos ulkomaalaisomistuksen vapauttaminen toteutetaan sellaisessa suhdannetilanteessa, jota nyt elämme, tilanteessa, jossa kaikenlaisten kiinteistöjen hinnat ovat matalalla, että tämä johtaa siihen, että näitä rantoja siirtyy todella ripeässä vauhdissa ulkomaalaisomistukseen ja ajan myötä hinnat nousevat sellaisiin lukemiin, että tavallisilla suomalaisilla ei rantakiinteistöjä enää ole mahdollisuutta ostaa.

On mielestäni varsin mahdollista myös se, että rantojen omistuksen vapauttaminen tulee johtamaan siihen, että luonnonsuojelullisista syistä joudutaan säättämään se yleinen rantalaki, jota vihreät ovat kauan esittäneet, eli rajoittamaan rantarakentaminen tiettyyn etäisyyteen rantaviivasta, esimerkiksi 100 metrin päähän. Jos näin käy, se on tietysti varsinaisen ympäristönsuojelun kannalta parempi kuin ei rantalakia, mutta suomalaisten rantojenkäyttöoikeuden kannalta tilanne voi tämän prosessin myötä muuttua tosi onnettomaksi, sillä sehän tulisi merkitsemään

sitä, että niiden rantakiinteistöjen hinnat, joissa on ennestään rakennuksia, tulisivat nousemaan pilviin ja tulisi entistä todennäköisemmäksi, että silloin kun ne vaihtavat omistajaa, ostaja on joku muu kuin Suomessa asuva.

Esimerkiksi Irlannissahan on käynyt niin, että monin paikoin ranta-alueiden hinnat ovat nousseet sellaisiksi, että Irlannin asukkaille ei ole mahdollisuuksia niitä ostaa. Unkari ei kuulu Eta-alueeseen, ainakaan vielä, mutta esimerkiksi sieltä olen kuullut pari esimerkkiä: Pari tuttavani Tampereelta on sieltä ostanut maatiloja Suomen hintatasoon nähden aivan naurettavalla hinnalla. Se on tietysti näiden tuttavieni kannalta ihan mukava asia, mutta en tiedä, miten mukava asia se on pitemmän päälle unkarilaisten kannalta, ja pidän todella hyvin onnettoman sitä, jos tilanne ryöstäytyy sellaiseksi, että suomalaisten rantojen hinnat nousevat Suomessa asuvien ulottumattomiin.

Yhtenä perusteluna rantojen omistuksen liberalisoinnille on esitetty, että tämä on tapa pitää maaseutu elävänä. Mielestäni on olemassa huomattavan paljon ympäristöystävällisempiä tapoja yrittää pitää maaseutu elävänä. Suosittelisin lämpimästi esimerkiksi poliittisia toimia puun energiakäytön ja sitä kautta työpaikkojen lisäämiseksi maaseudulla. Jos tarkoituksena on rahastaa keskieuropalaisia, niin mielestäni hiilidioksidivero ja energiavero olisivat paljon tehokkaampia tapoja siihen. Tarkoitin sitä, että olisi paljon tehokkaampaa se, että Suomi ajaisi EY- ja Eta-alueen yhteistä hiilidioksi- ja energiaveroa, tuntuvaa veroa. Suomen kannaltahan se merkitsisi sitä, että tällöin suomalaisen paperin hinta verrattuna Keski-Euroopassa tuotettuun paperiin olisi kilpailukykyinen, koska sama energia- ja hiilidioksidivero kohdistuisi molempiin, mutta koska Suomen vientiteollisuus on varsin energiavaltaista, niin hiilidioksi- ja energiaveron kautta Suomi itse asiassa rahastaisi vientituotteittensa ostajia varsin suurilla summilla. Mikäli lakiesityksen tavoitteena on keskieuropalaisten rahastaminen, tähän tarkoitukseen suosittelisin mieluummin tätä verojärjestelyä.

Ed. Pulliainen muiden ohella on tuonut esiin myös kysymyksen jokamiehenoikeuksista siinä mielessä, että keskieuropalainen näkemys siitä, minkälaisia oikeuksia maan omistaminen antaa, on erilainen kuin suomalainen. Tässä salissa on monessa puheenvuorossa todettu, että rannat eivät tule siirtymään Suomesta mihinkään. Mutta on täysin mahdollista se, että ranta-

alueita ja muutakin maaomaisuutta yhä enemmän tulee siirtymään sellaisten ihmisten omistukseen, jotka eivät ole sisäistäneet jokamiehenoikeutta samalla tapaa kuin suomalaiset, ja jotka siis yrittävät siitä huolimatta, että se ei perustu suomalaisen lainsäädäntöön, kuitenkin estää omistamallaan alueella jokamiehenoikeuksien käytön. Myös tällaista kehityskulkua pidän onnettomana.

Kun itse olen keskustellut suomalaisen luonnon erityispiirteistä keskieuropalaisten ihmisten kanssa, olen huomannut, että useimmat heistä ovat täysin yllättyneitä, kun kuulevat monista meidän luontomme erityispiirteistä, esimerkiksi siitä, että vaikka Suomessa järviä on paljon, järvipinta-alaa on paljon, niin vettä järvissä on vähän. Suomen järvien keskisyvyys on vain 7 metriä, ja tähän merkitsee sitä, että Suomen järvet ovat erittäin alttiita kuormitukselle. Kun otetaan huomioon se, että tällä hetkellä vesistöjemme kaikkein suurin kuormitus tulee hajakuormituksesta, niin se, että ranta-asutus oleellisesti lisääntyisi, olisi omiaan entisestään pahentamaan painetta vesistöjämme ja vesistöjemme eliöitä kohtaan.

On otettava huomioon myös se, että Suomen luonnon uhanalaisissa lajeissa on myös ranta-eliöstöä, jonka elinmahdollisuuksille aivan oleellinen asia on se, että riittävä määrä rantaa säilyy luonnonvaraisessa tilassa.

Ylipäänsä koko Etelä-Suomessa on aivan liian vähän luonnonsuojelualueita. Esimerkiksi metsistämme on Oulunjärven eteläpuolisessa Suomessa suojeltu vain 0,25 prosenttia, ja lienee itsestäänselvää, että juuri nimenomaan Suomen eteläiseen osaan tulee kohdistumaan valtaosa siitä rantojen ostopaineesta, jonka tämä lakiesityksen hyväksyminen toisi tullessaan.

Pidän sinänsä hyväksyttävänä sitä, että Suomen luonnon houkuttelevuuden avulla rahastetaan ulkomaalaisia, mutta pidän hyvin kömpelönä ajatuksena sitä, että pääasiallinen tapa tähän olisi maan myyminen. Muistuttaisin esimerkiksi siitä, että Saimaa ja Näsijärvi kuuluvat koko Euroopan parhaisiin sisävesipurjehdusalueisiin. Mielestäni tämä on semmoinen asia, mikä pitäisi ottaa aina tällaisissa valtakunnallisissa suunnitelmassa huomioon. Tätä lomaviettomahdollisuutta voidaan tarjota varakkaille ulkomaalaisille. Tietenkin se edellyttää sitä, että näillä purjehdusreiteillä yöpymislaiturit ja veneiden jätahuolto ja sen sellaiset järjestetään kunnolla, mutta se nyt on vain yksi esimerkki siitä, miten kansainvälisen kanssakäymisen ja ulkomaalaisten läsnä-

olon lisääntyminen ja jopa se, että suomalaiset rahastavat keskieurooppalaisia, voisi tapahtua jollain muullakin tavalla kuin rantoja myymällä.

Ed. Halonen äsken puheenvuorossaan korosti sitä, että katumismahdollisuutta tämän lain suhteen ei ole. (Ed. Halonen: Paitsi rantalaki!) Yleisen rantalain säätäminen on ainoa katumismahdollisuus, joka jää jäljelle, mikäli nämä lait hyväksytään siinä muodossa, kuin valiokunta esittää. — Minä haluan myös korostaa tätä asiaa. Minun on vaikea käsittää tätä kiirettä. Nythän ei ole mitään todellista syytä siihen, että nämä lait pitäisi hyväksyä ennen vuodenvaihdetta. Tämä ei ole mikään budjettilaki. Eta-sopimuksen voimaan astuminen on joka tapauksessa viivästyneessä. Se antaa Suomelle tervetullutta hengähdysaikaa. Mitään pakkoa tämän asian nuijimiseen nopeasti ei ole. Eli toivon hartaasti, että lopullisessa äänestyksessä toinen lakiesitys äänestetään kumoon, jotta tämä asia voidaan harkita kunnolla. Mielestäni tämä on niin kauaskantoinen kysymys, että on kerta kaikkiaan aivan uskomatonta, että sellainen asia vietäisiin kiireessä tämän syksyn budjettilakisekamelskan yhteydessä, viikosta toiseen vaihtuvien hallituksen esitysten ym. sekamelskan yhteydessä. Siihen ei ole mitään syytä.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ole ollut kovin paljon äänessä enkä tiedä, ovatko tämänkään vastauspuheenvuoron kriteerit sellaiset, että se voidaan hyväksyä, mutta ed. Hassi piti varsin ansiokkaan puheenvuoron. Hän totesi alkuosassa pidettävän ihmeellisenä varmasti kansainvälisestäkin siitä, että me olemme neuvotelleet mukamas sitkeissä neuvotteluissa tietyn siirtymäajan ja sitten luovumme siitä nyt. Ed. Hassilta jäi sanomatta — hän varmaan, näin arvelen, ajatteli myös sitä — miten tämä asia vaikuttaa EY-neuvotteluissa siihen, miten uskottavia me olemme. Meidäthän on ennakoon lyöty täysin lättäjalaksi tämän systeemin kautta. Jos me yritämme katsoa itseämme peilistä ja katsoa itsemme tanskalaisiksi, niin se on naurettavaa. Katsotaan vain suomalaisiksi, jotka antavat kaikki periksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Paloheimo: Herra puhemies! Käsitelen tässä puheenvuorossa ainoastaan tämän

prosessin päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä. Tämän keskustelun aikana on jo esitetty, että tästä asiasta olisi pitänyt järjestää neuvoa-antava kansanäänestys. Olen täysin samaa mieltä.

On kaksi asiaa, joita voitaisiin verrata tämän lain hyväksymiseen tai hylkäämiseen, joista toinen on mielestäni selvästi tätä pienempi asia, toinen jossain määrin suurempi asia. Se asia, jota pidän selvästi pienempänä, on kysymys viidenestä ydinvoimalasta. Se asia, jota pidän jonkun verran suurempana, on EY-jäsenyys. Tämän nyt käsiteltävänä olevan asian suuruusluokka asetuu johonkin näiden kahden väliin.

Jos tarkastellaan nyt sitä, mitä näille kahdelle muulle vertailukelpoiselle kysymykselle on tapahtunut, niin kansalaiset ja päättäjät ovat yleisesti olleet sitä mieltä, että EY-jäsenyys on asia, joka pitäisi alistaa neuvoa-antavalle kansanäänestykselle siitä syystä, että on katsottu sen olevan niin tärkeä kysymys, että kansalaisten mielipidettä siinä on kuultava. Olen itsekin ollut tätä mieltä, tosin sillä reunahuomautuksella, että kansanäänestystä pitäisi edeltää huomattavan tiedotuksen, jotta kansalaiset varmasti tietäisivät, mistä on kysymys. EY-jäsenyyshän on tietysti asia, joka on huomattavasti abstraktimpi eli vaikeammin käsiteltävä kuin käsillä oleva asia, mutta sekin oltaisiin siis valmiit alistamaan neuvoa-antavalle kansanäänestykselle. On pidetty ikään kuin moraalisenä velvollisuutena kysyä kansalaisten mieltä siitä asiasta.

Muutama sana viidennessä ydinvoimalasta, joka on myöskin kuohuttanut mieliä aika paljon ja jonka vuoksi on järjestetty itse asiassa jo vuosikausia kansalaisten kampanjoita, lähinnä viidettä ydinvoimalaa vastaan, ja jossa poikkeuksellisesti täällä äänestettäessä viidettä ydinvoimalaa koskevasta ponnesta eri ryhmissä kansanedustajille annettiin ns. vapaat kädet. Siis siinäkin asiassa katsottiin demokratia välttämättömäksi päätöstä tehtäessä.

Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tämä asia, joka on, kuten jo aikaisemmin mainitsin, isompi kuin viides ydinvoimala, halutaan ajaa läpi kiireessä sillä tavoin, että monien kansanedustajien mielipidettä ei edes näillä viime metreillä vaivauduta kysymään, kuten ilmeisesti kepun ryhmäkokouksessa on juuri käynyt: Keskustelu siellä on keskeytetty ja siitä ei ole päästy kunnolla puhumaan.

Olen ed. V. Laukkasen kanssa eri mieltä siitä, kun hän äskeisessä puheenvuorossaan sanoi, että ryhmäkurin pitäisi rikkoutua edes pienissä kysymyksissä. Voi olla, että on joitakin pieniä-

kin kysymyksiä, joiden kohdalla ryhmäkurin pitäisi rikkoutua, mutta tietysti ennen muuta ryhmäkurin pitäisi rikkoutua kaikkein suurimmissa periaatteellisissa kysymyksissä.

Ajatellessaan nyt esimerkiksi sellaisia teoreettista mahdollisuutta, että äänestettäisiin siitä, menettäkö Suomi nimensä ja itsenäisyytensä ja alistuuko Suomi vaikkapa jonkin keskieuropalaisen valtakunnan pikku maakunnaksi. Vaikkapa tällaisesta kysymyksestä äänestettäisiin, joka on läheistä sukua tälle kysymykselle, josta nyt puhutaan. Olisiko sellaisenkin kysymyksen kohdalla niin, että kansanedustaja, joka täällä miettisi tällaista Suomen kohtalonkysymystä, ennen muuta pohtisi sitä, voinko minä äänestää omantuntoni mukaan tässä Suomen kohtalonkysymyksessä vai pitäisikö minun taas noudattaa tätä kuuluisaa ryhmäkuriä?

Minä ihmettelen oikeastaan sitä, että jos täällä kansanedustajat käsi sydämellä pohtivat asioita, mitkähän olisivat sellaisia asioita, joiden kohdalla nämä edustajat yksittäisinä olisivat valmiit sanomaan, että tämä on jo niin suuri asia, että tämän kohdalla ryhmäkurikin on jo pienempi asia. Näyttää siltä, että sellaisia asioita ei oikein löydy. Toistaiseksi ei vielä niin suuria asioita ole ollut, ellei sitten ole annettu erikseen vapautusta ryhmäkurista, kuten viidennen ydinvoimalan tapauksessa annettiin.

Näin ollen tänään käsiteltävänä olevan asian kohdalla olen sitä mieltä, että tässä olisi ehdottomasti pitänyt luopua ryhmäkurista. Tämä olisi ehdottomasti pitänyt tarvittaessa alistaa neuvoantavalle kansanäänestykselle. Olen vakuuttunut siitä, että Suomen kansan valtava enemmistö olisi ollut tämän lain hylkäämisen kannalla.

Olen myöskin vakuuttunut siitä, että jos eduskunnassa ei ryhmäkuriä tässä asiassa noudatettaisi, vaan äänestys olisi salainen, enemmistö olisi hylkäämisen kannalla. Salaisessa lippuäänestyksessä enemmistö olisi varmasti hylkäämisen kannalta. Kysymys on pikkusieluisesta poliittisesta karrierismistä, siitä että edustajat menevät mukaan sellaiseen, joka on ehdottomasti heidän omaatuntoaan vastaan.

Seuraavaksi, puhemies, käsittelemme lyhyesti vielä eduskunnan roolia tässä kysymyksessä. Mitä täällä oikein on tapahtunut? Kun näitä kysymyksiä aikanaan ryhdyttiin eduskunnassa käsittelemään, meille jatkuvasti jankutettiin edellisen vaalikauden aikana jo, että eduskunnan mielipidettä tullaan kuulemaan kaikissa vaiheissa, täällä tullaan käymään pitkiä perusteellisia keskusteluja siitä, millä tavoin Eta-sopimus tehdään,

miten EY:hyn liitytään, millä reunaehdoilla näitä tehdään. Näin toimittiinkin. Mutta kaikki näyttäisi olevan ajanhukkaa siitä syystä, että näistä keskusteluista ei ole jäänyt mitään jäljelle. Eduskunta on aikanaan ehdottoman selvästi esittänyt, että Eta-sopimus voidaan tehdä, EY:hyn voidaan liittyä, mikäli tämän kaltainen laki, joka täällä tänään on käsiteltävänä, ei tule hyväksytyksi. Se oli ehdoton reunaehto ja ehdoton kynnyskysymys Eta-sopimukselle ja EY:hyn liittymiselle.

Nyt näyttää siltä, että siitä on suuri osa livennyt, todennäköisesti ei siitä syystä, että he itse olisivat sitä mieltä, vaan heidät on painostettu lipeämään. Se on kaikkein surullisinta tietysti, että eduskunta on nyt tekemässä täällä aivan ilmeisesti päätöstä, joka on laajojen kansalaispiirien mielipiteen vastainen. Tänään eduskunta on ilmeisesti tekemässä kansan tahdon vastaisesti päätöstä, joka jäisi surkealle tappiolle, jos siitä asiasta järjestettäisiin kansanäänestys. Mutta lisäksi näyttää siltä, että eduskunta on tekemässä päätöstä omankin tahtonsa vastaisesti niin, että täällä on tietyt ryhmät, tietysti Suomen keskusta ennen muuta ja kansallinen kokoomus, alistettu jonkin pienemmän porukan tahdon alaiseksi. Näin ollen tämä ei ole edes eduskunnan enemmistön tahto todellisuudessa, vaan eduskunnan vähemmistön tahto. Tämä pitää ääneen ja selvästi sanoa siitä syystä, että tämä instituutti nauttisi sitä arvovaltaa tämän jälkeen, mikä sille kuuluu. (Ed. Rinne: MTK:n toimiston tahto!) — Toivon, että ed. Rinne tulevassa puheenvuorosaan riittävän selvästi sanoo tämän niin, että kaikki muistavat sen varmasti. (Ed. Seppänen: Eivät täällä muut pääse puhumaan, kun te puhutte kaiken aikaa!) — Minä lopetan kohta, ed. Seppänen, teillä on vielä monta puheenvuoroa jäljellä, jos haluatte niitä käyttää. — Haluan huomauttaa, että juuri tämä päätöksentekoprosessi, joka tässä on, että ensin toimitaan kansan tahdon vastaisesti ja lopuksi myöskin eduskunnan tahdon vastaisesti, on kaikkein häpeällisin piirre tässä prosessissa.

Kun täällä on aikaisemmin viitattu siihen, millä tavoin tämä tulee vaikuttamaan meidän jatkoneuvotteluihimme ulkomaille, niin se tulee tietysti vaikuttamaan niin, että neuvottelijoitahan ja eduskuntaa, joka taustalla on, pidetään (Ed. Halonen: Pelleenä!) — täydellisinä pelleenä — ja se on oikein siitä syystä, että jos kerran meillä on sellainen eduskunta, joka on esittänyt jotkin reunaehdot, ja neuvottelijat sitten menevät niitten reunaehtojen kanssa ja antavat kai-

keksä periksi, niin onhan oletettavissa, että he jatkossakin antavat kaikessa periksi. Sehän on periaatteessa toimintaa, jossa ilmoitetaan etukäteen, että meidän emme ole tiukkoja missään, me tingimme kaikesta. (Ed. Halonen: Ja jos jotain annetaan, niin ei käytetä!) Minä makaan niin kuin herrat haluaa, kuten entinen sanonta kuuluu.

Tässä tapauksessa siis jatkoneuvottelut tulevat Suomen kannalta olemaan vielä surkeampia kuin tähänastiset neuvottelut. Eduskunnalla ei ole tässä asiassa mitään merkitystä. Neuvottelijat ovat täydellisesti menettäneet arvovaltansa, oikeutetusti. Suomi on tämän päätöksen mukaan myyty, Suomella ei ole enää mitään sanottavaa asioissa. Se on tietysti tämän täällä olevan porukan vastuulla täysin.

Arvoisa puhemies! Minä tämän puheenvuoroni lopetan tähän.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En ole ihan vakuuttunut ed. Paloheimon johtopäätöksestä, että tämä huono lakiesitys menee läpi ryhmäkurin takia. Ehkä joidenkin keskustan edustajien kohdalla näin voi olla asianlaita, mutta olen huomannut, että hyvin pitkälti näkyy edunvalvonta ja lyhytnäköinen rahastus enemmänkin. Hyvin monet edustajat, sanottakoon se pöytäkirjaan, tunnustavat maanomistajien ja MTK:n painostuksen olevan aika kova tässä asiassa, jopa niin kova, että todella keskustapuolue muuttaa kahdessa vuodessa kantansa tähän asiaan täysin, muutamaa edustajaa lukuun ottamatta. Kyllä tässä selvästi näkyy se, että MTK on tämän hallituksen ylimäinen käskynhaltija ja poliittinen johtaja ja ajaa jopa keskustapuolueenkin kansallisesti ja maaseutupoliittisesti todella tökerösti alehintaan ja lama-aikaan tapahtuvaan rantatonttien myyntiin.

Ed. Paloheimon lailla kiinnitän todella huomiota myös siihen, että kun Eta-tavoitteet eduskunnassa yksimielisesti asetettiin, niin kyllä tämä aika ikävän kuvan nyt antaa juuri EY-jäsenyyshuoneisteluvaliokunnan. Jos eduskunnan yksimieliset Eta-neuvottelutavoitteet ovat olleet tämän arvoisia neuvottelijoille ja tälle uudelle hallitukselle, niin olisiko nyt sitten keskustapuolueen ja sen kentän varauduttava siihen, että EY-neuvottelutavoitteet ovat ihan samanarvoisia hallitukselle ja Brysselissä käytäville neuvottelulle? Ei tässä asiassa nyt, hyvät ystävät, näy kansan mielipide, vaan näkyy ja kuuluu ääni ja käsky Simonkadulta.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäelle toteaisin, että tässä keskustelussa on nyt unohdettu kuitenkin se, että tämän lakiesityksen hyväksymisenkin jälkeen ostoluvat ovat tiettyjen lukkojen takana. Ensinnäkään kukaan ei Suomesta tule ostamaan pakolla, vaan kunnilla on hyvin merkittävä rooli tässä yhteydessä. Edelleen etuostolaki ja maanhankintaoikeuslaki säilyvät voimassa, eli tässä tavallaan suurennellaan tätä ongelmaa. Ei tämä ole niin suuri ongelma, kuin täällä käytetyissä puheenvuoroissa on todettu, koska minä kuitenkin luotan siihen, että kunnissakin näitä asioita mietitään ja kunnista pyydetään lausunto jokaisen kaupan yhteydessä. Lääninhallituksellakin on tietty mahdollisuus, niin kuin laissa sanotaan. Eli tässä tavallaan suurennellaan.

Myönnän avoimesti sen, että aika suuri muutos on tapahtunut sen jälkeen, kun se Eta-tavoite maatalousvaliokunnassakin yksimielisesti asetettiin, että Suomessa pysyvästi asuville pitäisi rannat säilyttää ja taata, niin kuin Tanskassa on tehty. Mutta tämä maailma on muutenkin muuttunut. Tällä hetkellä se on huomattavasti erilainen kuin kaksi vuotta sitten.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Juuri olennaista, ed. S-L. Anttila, on se, että keskeisessä asiassa te ette ole valmiita säilyttämään puoltakaan siitä periaatteesta, jota keskustakin kaksi vuotta sitten eduskunnassa kannatti. Näyttää pahalta, oletteko te edes sen ponnen takana, jota täällä esitetään ja jossa pikkuisen lupajärjestelmää raamitetaan siihen suuntaan kuin eduskunta lausui. Lupajärjestelmä on hyvin löysä, se on erittäin löysä, ed. Anttila. Jos siellä on lukkoja, niin avaimet ovat yleisessä käytössä. Ja kun kunnilla kysytään, niin keskustaa ja maanomistajia edustavat kunnat eivät tule ole minkäänlainen lukko tässä asiassa.

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Olen pahoillani, että ed. V. Laukkanen ei satu olemaan salissa paikalla, koska minulla on teoria, jota olisin halunnut testata hänen dialektiikkaansa vastaan.

Nimittäin minun näkemykseni mukaan maapohja on ollut luonnossa valmiina eikä Jumala ole sitä luonut. Maailma on syntynyt aurinkokunnassamme vähitellen erilaisten kylmettymis- ja jähmettymisprosessien tuloksena ja elämä maapallolle otollisissa olosuhteissa sen jälkeen.

Olen sitä mieltä, että maapohjan yksityisöisyys ei ole Jumalasta, ei ole jumalallinen suhde, vaan yhteiskunnallinen suhde, ihmisten välinen suhde.

Itse asiassa maapohjan yksityisöisyys Suomessa on sangen nuori ilmiö. Kun suomalaiset tulivat näille lakeuksille tuhat vuotta sitten ja sitäkin aikaisemmin, täällä oli maata kaikenlaisiin tarkoituksiin riittävästi. Vasta kun ihmisiä tuli enemmän, maapohjasta tuli niukka pääomahyödyke. Ihmiset erilaisilla menetelmillä jakoivat maata keskenään. Sitä riitti suhteellisen pitkään kaikille. Mutta sitten erilaiset jakomenetelmät muodostuivat ongelmallisiksi, sillä ne eivät palvelleet tuotantovoimien kehitystä, ja syntyi tarve jakaa maa uudelleen suomalaisten kesken.

Itse asiassa vasta 1750-luvulla, siis noin 250 vuotta sitten, isonjaon yhteydessä vakiintui yksityisöisyys suomalaiseen maapohjaan siihen suuntaan ja sentapaiseksi, kuin se on meillä keskuudessamme tänä päivänä.

Isojakoa seurasi maanomistusolosuhteiden tarkistus, jota kutsutaan nimellä uusjako. Siinä vain itse asiassa poistettiin niitä virheitä, jotka olivat syntyneet isonjaon yhteydessä.

Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen avulla olemme tulleet suomalaisten maanomistusolosuhteiden kehityksessä kolmanteen yhteiskunnalliseen vaiheeseen. Ensiksi oli isojako, sitten oli uusjako, ja nyt on vuorossa poisjako. Eli poistetaan suomalaisten hallusta niitä maa-alueita, jotka Suomen heimon tänne tultua ovat olleet suomalaisten monopolina ja joissa suomalaisilla on ollut suvereeni oikeus siihen maapohjaan, joka meillä rajojemme sisällä on.

Itse asiassa tätä maapohjaa on puolustettu vierasta valtaa vastaan huomattavan kauan. Jo paljon ennen valtiollista itsenäisyyttä suomalaiset ovat kokeneet, että tämä maapohja on meidän. Suomalaiset ovat jopa henkensä kaupalla puolustaneet maapohjaa, oikeutta siihen, että suomalaiset omistavat maan. Erityisesti viime sodissa erittäin vaikeissa olosuhteissa sekin onnistui. Eräällä tavalla hinta siitä, että maapohja säilyi suomalaisessa omistuksessa, oli se, että maata jaettiin vähän uudelleen myös niiden hyväksi, jotka olivat maata puolustaneet. He saivat pienen tilkkasia maata ikään kuin symboliseksi merkiksi siitä, mitä olivat olleet puolustamassa.

Nyt kun meillä on maanomistusolosuhteiden kehityksessä esillä poisjakovaihe, täytyy sanoa, että se tapahtuu Suomen historiassa hyvin mielenkiintoisena ajankohtana. Nimittäin meillä on tällä hetkellä maassa tapahtunut varallisuusar-

vojen romahdus. Suomessa maapohjan, kiinteistöjen, omaisuuden ja varallisuuden hinnat ovat alemmat kuin koskaan. Maassa tuotanto on alentunut enemmän kuin kertaakaan sitten 1860-luvun. Tällä tavalla ajoittuna maanomistuksen vapauttaminen ulkomaalaisille eli käytöön otettava poisjako on hyvin ongelmallinen asia.

Minä henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että Eta-sopimus täytyi hyväksyä sen takia, että me emme voi eristäytyä kansainvälisestä työnjaosta, me emme voi eristäytyä tieteellis-teknillisestä kehityksestä, me emme voi eristäytyä kansainvälisestä kaupasta, meidän ei pidä keksiä itse sitä, mikä muualla on jo keksitty. Pidän tarpeellisuena taloudellista yhdentymistä siinä muodossa kuin Eta sitä ilmentää.

Mutta Etaanhan kuuluisi periaatteessa Suomen ulkomaalaisomistus. Eli myönnän hyväksyneeni mitä suurimmassa määrin teoreettisella tasolla sen lähtökohdan, että Eta-sopimukseen kuuluu ulkomaalaisomistus Suomessa. Sen takia olen suhtautunut vähemmän kriittisesti tähän lakiesitykseen kuin ne, jotka ovat vastustaneet jo Eta-sopimusta. Mutta rajansa kaikella. Meillä on tällä hetkellä hallitus, johon on erittäin vaikea luottaa ja joka ei ole puolustanut Suomen etuja sillä tavalla, kuin ne edut määriteltiin niissä reunaehdoiksi kokemissamme ehdoissa, jotka annettiin Suomen Eta-neuvottelijoille ohjeiksi ja neuvoiksi, itse asiassa määräyksiksi. Käsillä oleva lakiesitys on yksi niistä lakeja, joissa isänmaan etua ei ole puolustettu, jossa hallitus on myynyt isänmaan edun nopeamassa aikataulussa ja suuremmassa laajuudessa kuin olisi ollut välttämätöntä.

Siis suhtaudun myönteisesti niihin kielteisiin piirteisiin, joita Eta-sopimuksessa on, mukaan lukien ulkomaalaisomistus Suomessa. Mutta en silti pidä välttämättömänä sitä, että meille tuodaan tämäntapaisia lakiesityksiä, joissa ei vähäisimmässäkään määrin puolusteta suomalaisten oikeutta suomalaiseen maapohjaan, jota esisämme ovat henkensä kaupalla puolustaneet erilaisia vainoojia ja vihollisia vastaan.

Siis on täysin väärä ajoitus, että tämä laki halutaan voimaan jo ennen kuin Eta-sopimus tulee voimaan. On täysin väärä tilanne se, että tähän ei liity mitään suojalausekkeita suomalaisten etujen turvaamiseksi bryssiä vastaan silloin, kun kilpailu pääomahyödykemarkkinoilla on vapaa.

Hallitusta ei kielletty ajamasta isänmaan etua tässä yhteydessä. Päinvastoin eduskunta antoi

sen tyyppisiä ohjeita, että isänmaan etua pitäisi puolustaa niissä kysymyksissä, jotka liittyvät ulkomaalaisomistukseen, isänmaamme ulkomaalaisomistukseen Eta-sopimusten ja siitä tulevien velvoitteiden seurauksena. Meiltä uupuvat suojaäännökset ulkomaalaisia vastaan tämän lain yhteydessä. Tanskalaiset puolustavat omaa maataan, omia rantojaan suojalausekkein, jotka antavat Tanskassa asuville tanskalaisille etuase- man muualla asuvia ulkomaalaisia vastaan. Mielestäni olisi ollut kohtuullinen suojalauseke se, joka on EY:ssä hyväksyttävissä, että myös Suomessa olisi puolustettu suomalaisten etua, Suomessa asuvien suomalaisten etua ulkomailla asuvia ulkomaalaisia vastaan.

Toinen kysymys, johon minä haluan laajentaa tätä keskustelua ja jota en pidä yhtä ongelmattomana kuin esimerkiksi vihreiden edustajat ovat pitäneet, on kysymys yrityskauppojen vapauttamisesta ulkomaalaisille. Mielestäni vihreät fundamentalistit, jotka ovat puolustaneet suomalaista maapohjaa ja suomalaisia rantoja, ovat tehneet sitä vähemmän yhteiskunnallisista lähtökohdista kuin henkilökohtaisesti olisin valmis asettamaan yhteiskunnallisia lähtökohtia tälle keskustelulle eli sellaisia lähtökohtia, että maanomistus on yhteiskunnallinen suhde, ihmisten välinen suhde, sosiaalinen suhde eikä Jumalasta tai luonnosta, vaan yhteiskunnallinen suhde. Samalla tavalla yritysten omistus on yhteiskunnallinen suhde. Mielestäni itsenäisessä Suomessa meidän velvollisuutemme on mahdollisuuksiemme mukaan suojata suomalaisten harjoittamaa suomalaisten yritysten omistustoimintaa suomalaisten intressien turvaamiseksi.

On olemassa huonoja esimerkkejä, mitä tapahtuu, jos me emme pyri turvaamaan suomalaista omistusta yrityksissä. Kaikkein karmeimpiin esimerkkeihin luen Calibran valmistuksen lopettamisen Uudessakaupungissa. Siinä omistussuhteet olivat ratkaisevia taloudellisen päätöksenteon suhteen. GM:n saksalaiset johtajat tekivät raa'asti Saksaa suosivan päätöksen viedessään Calibran valmistuksen Suomesta Saksaan. Tässä tapauksessa se, että heillä oli hallussaan Saksassa autotehtaita, saneli ratkaisun, joka oli suomalaisille epäedullinen ja josta suomalaiset joutuivat kärsimään. Me emme voi luottaa ulkomaalaisiin näissä kysymyksissä.

Masa-Yardsin omistus on usein tuotu esi- merkkinä siitä, miten ulkomaalaisomistus olisi jotenkin myönteinen asia. Mutta kyllä kai se täytyy avoimesti sanoa, että ei Kværner-yhtymän omistus Masa-Yardsissa ole ollut ratkai-

seva yhtiön menestykselle. Yhtiön menestyksel- le oli ratkaisevaa se, että sen velat nollattiin konkurssimenettelyn yhteydessä. Veronmaksajille pantiin maksuun parin miljardin markan velat ja yhtiö puhdistettiin velkataakasta, ja sen jälkeen norjalainen omistaja rupesi jatka- maan veloista puhdistetun yrityksen toimintaa. Minusta olisi uskomatonta, jos sellainen yritys ei menestyisi näillä eväillä, jotka Suomi tarjoaa tänä päivänä yritystoiminnalle, tällä valuutta- kurssilla, tällä kilpailukyvyyn paranemisella, jonka Suomi on antanut omistajille. Eli ei ole kysymys siitä, että Kværner-yhtiö olisi tuomas- sa Suomeen jotain sellaista ulkomaalaista omistusta, joka olisi ollut ratkaisevassa ase- massa. Ratkaisevassa asemassa oli se, että Suomessa toimivan yrityksen velat nollattiin meidän veronmaksajien tappioksi ja tässä ta- pauksessa norjalaisyhtiön eduksi.

Myös ABB Strömberg -yhtiötä on käytetty esimerkkinä siitä, miten ulkomaalaisomistus toi- si jotakin myönteisiä tuloksia yrityksen toimin- taan. Mutta mitä enempi aikaa on kulunut, sitä ongelmallisemmaksi on havaittu se, että Ström- berg on osa ulkomaista konsernia, ja vähitellen Strömbergin toimintoja on ruvettu viemään ABB-yhtiön muille paikkakunnille maan rajojen ulkopuolelle. Eli konsernityönjaossa Strömberg ei ole hyötynyt siitä, että sen omistus on ulko- maalaisissa käsissä.

Strömberghän on yhtiö, jonka suomalais- omistuksesta taisteltiin sodanjälkeisenä aikana. Silloin Asea-niminen yhtiö koetti kaapata sen. Silloin suomalaisliike piti yhtiön suomalaisomis- tuksessa. Sen ansiosta Suomessa säilyi pitkään merkittävää osaamista sähkötekniisessä teolli- suudessa. Vaadittiin se, että Ehrnroothit kaap- pasivat Strömberg-yhtiön, ennen kuin ulkomaai- laiset saivat siitä riittävän kovan omistusotteen. Ehrnroothithan myivät sitten Strömbergin pois Kymmene-yhtiön omistuksesta Wallenbergeille. Eli Ehrnroothien omistuksessa Strömbergin kohtaloksi muodostui joutua Wallenbergien omistukseen, mitä eivät pystyneet toteuttamaan Wallenbergit sodanjälkeisenä aikana, jolloin yh- tiössä oli laajempi suomalainen omistus pohja. Eli vaaditaan epäisänmaallisia kapitalisteja, jot- ka ovat valmiita luopumaan suomalaisomistuk- sesta rahan saamiseksi.

Siitä samasta aiheudesta ja samasta isän- maallisuudesta on kysymys myöskin ilmeisesti maanomistuskysymyksissä, joissa suomalainen talonpoika etujärjestöineen on nyt lobannut kä- sillä olevan lain hyväksymisen puolesta.

Herra puhemies! Olen nyt käyttänyt lyhyen johdattelupuheenvuoron tähän asiaan, johdattelupuheenvuoron siihen, että vaikka Eta-sopimuksen olenkin hyväksymässä, silti en voi hyväksyä käsillä olevaa lakiesitystä. Tulen äänestämään sen hylkäämisen puolesta nimenomaan siitä syystä, että sen toteuttamisessa ei ole toteutettu isänmaan etua. Tämän lain säätämisajoitus on väärä, Eta-sopimus ei ole vielä tulossa voimaan. Ja tätä lakia, ulkomaalaisten vapaata omistusoikeutta, ollaan Suomessa toteuttamassa olosuhteissa, joissa Suomi on alennusmyynnissä.

Pelkään, että tässä suhdannevaiheessa, tässä varallisuusarvojen romahdustilassa, tässä deflaatiopolitiikan kohteena olevan Suomen alasajossa tapahtuu peruuttamattomia omistuksellisia muutoksia ulkomaalaisomistuksen hyväksi eikä vain maapohjan osalta vaan myöskin yritystoiminnan omistuksen osalta ja mitä suurimmassa määrin yritystoiminnan omistuksen osalta, koska yritystoiminnan kautta bryssät saavat otteen suomalaisesta maapohjasta ja suomalaisista kiinteistöistä. Ostamalla suomalaisia yrityksiä halvalla bryssät saavat omistukseensa tässä tilanteessa huomattavia kiinteistömassoja.

Jos suomalaisten liikepankkien omistajat ovat tällä hetkellä joutuneet nollaamaan osakkeitaan siihen malliin, että liikepankkien käypä arvo, markkina-arvo, on luokkaa 3 tai 4 miljardia markkaa, hankkimalla omistukseensa nämä pankit bryssät saavat huomattavat kiinteistömassat suomalaisen yhteiskunnan perusytymistä, taajamien ja kaupunkien keskustoista, parhailta paikoilta, Aleksanterinkadun varrelta. Tästä on kysymys. Siis bryssät saavat kaapatuksi yritysostojen välityksellä suomalaisen yhteiskunnan kovan ytimen, jonka musertuminen murentaa myös suomalaista itsetuntoa.

Kun Aleksanterinkadulla lukee joissakin paikoissa Deutsche Bank tai Barclays Bank tai Credit Lyon tai muuta vastaavaa, mielestäni se ei ole etu suomalaiselle itsetunnolle silloin, kun me tiedämme, että me olemme tässä suhdannetilanteessa joutuneet luopumaan niistä suomalaisen identiteettiin kuuluvista liikepaikoista alennusmyyntihinnoin. Tämän takia tätä lakia ei pitäisi saattaa voimaan nyt, kun Suomi on alemmyynnissä, vaan täytyisi lykätä lain voimaantuloa siihen, kunnes me olemme saaneet Suomen nousuun ja suomalaiset varallisuusarvot ovat jossakin normaalitilassa, jossa ne nyt eivät ole. Sen takia lakia ei pitäisi saada voimaan. Asetan suuren vastuun sille suomalaiselle porvaristolle, suomalaisille kokoomuslaisille ja suomalaisille maalais-

liittolaisille, jotka ovat isänmaata tällä tavalla myymässä ulkomaalaisille tilanteessa, jossa isänmaa on alennustilassa.

Ed. Donner on tietysti yksi niitä henkilöitä, jotka puolustelevat tätä lakia sillä perusteella, että laki tuo uutta ulkomaista kysyntää Suomesa, että suomalainen kapitalisti ja maanomistaja hyötyy tilanteesta, että varallisuusarvot lähtevät nousemaan sen seurauksena, että tulee ulkomaista kysyntää. Mutta onko meillä varaa siihen, että deflaatiopolitiikalla alasajettu Suomi saadaan sitten nousuun sillä tavalla — mikä on myös epävarmaa, lähtee se nousuun — että ulkomaalaiset tulevat ja nurkkaavat ja kaappavat Suomelta sen, mikä Suomen identiteettiin kuuluu mitä suurimmassa määrin ja mikä Suomessa on tähän asti kalleinta ollut, sen kaappaavat halvalla, mikä Suomessa tähän asti kalleinta on ollut?

Herra puhemies! Tämän lyhyen alustuspuheenvuoron jälkeen palaan myöhemmissä puheenvuoroissani tähän lakiin liittyviin substanssinäkökohtiin.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka vastauspyyntöni ei niin välittömästi lakivaliokunnan mietintöä koskekaan, niin kun ed. Seppänen korostetusti puhui maailman synnystä jonkin kylmettymisteorian pohjalta, minun on tässäkin tilaisuudessa kaikella ystävyydellä ojentettava ed. Seppästä. Toivoin sinkin, että kun lähemme itse kukin joululomalle, ottaisiitpa jouluaattona siellä Seppäsen pirtissä vaikka Vanhan testamentin, jossa lukee alkusanoissa: "Alussa loi Jumala taivaan ja maan." Jos ed. Seppänen tässä paikassa sanoo, että se on puppua, uskallan sanoa, että niin minun kuin myös ed. Seppäsen tulee se jossakin vaiheessa elämässä tunnustaa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Arvostan syvästi vilpittömiä mielipiteitä ja vilpittömyydessä hengessä käytettyjä puheenvuoroja. Olen hyvinkin tarkoin kuunnellut käydyin keskustelun ja luen edustajien V. Laukkanen, Riihijärvi ja Seppänen puheenvuorot näiden vilpittömien puheenvuorojen joukkoon halveksimatta yhtään puheenvuoroa, joka on käytetty. Siitä huolimatta voi olla jossakin määrin eri mieltä siitä, mitä on kerrottu ja mitä on kielteisen ja hylkäävän kannan puolesta esitetty. Itsekin kuulun niihin, jotka ovat päätyneet siihen, että toinen lakiehdotus ainakin pitäisi hyljätä.

Kello 14.57 — nyt kello on 18.36 — ed. Antvuori päätti vastauspuheenvuoronsa ja pyysin siihen vastauspuheenvuoron, mutta sitten kun tuli katko, jäi vastauspuheenvuoro ymmärrettävistä syistä saamatta. Ed. Antvuori totesi, että hän ei ole kovin hyvin perehtynyt asiaan, mutta hän esittää käytännöllisiä ratkaisuvaihtoehtoja osoittamaan sen, että se, mitä juuri puhuva ja varsin monet muut ovat kriittisesti esiin tuoneet, tulee mitättömäksi. Hän viittasi mahdollisuuteen hoitaa ranta-asiat kaavoituksella. Häneltä olivat jääneet kokonaan havainnoimatta ne perusteelliset puheenvuorot, joissa on kiinnitetty huomiota siihen, että meneillään oleva trendi on nimenomaan kaavoituksesta pois päin. Hänen oma puolueensa on tuonut näitä näkemyksiä varsin voimallisesti esiin, ja erikoisesti Suomen keskusta -merkinen puolue on esiintynyt tämän suuntaisesti. Toisin sanoen tässä on eräänlaista hurskastelun makua ja myös erällä tavalla jälkiviisauden makua.

Edelleen ed. Antvuori totesi, että rantoja meillä riittää. Tietysti tätä taustaa vasten on syytä kiinnittää huomiota siihen, millä tavalla tähän tietyllä tavalla absoluuttiseen suureen on pienentävästi pyritty vaikuttamaan viime vuosien aikana. Ensimmäisessä varsinaisessa puheenvuorossani totesin, että meillä on 354 000 valtausta rannoilla jo suoritettu ja viime vuosikymmenen aikana tämä valtaus edistyi 100 000:lla. Tästä seuraa, että tämän vuosikymmenen, ensi vuosikymmenen ja seuraavan vuosikymmenen aikana alkaa ollakin sitten tilanne sellainen, että valtaus on täydellinen. Tähän pitäisi merkittävästi vaikuttaa käsittelyssä olevalla hallituksen esityksellä, ja sen pohjalta annetussa mietinnössä päädytään siihen, että nyt onkin syytä nopeuttaa kehitystä merkittävässä määrin. Ed. Sirkka-Liisa Anttila totesi, että tarvitaan ryntäys tähän asiaan.

Ed. Riihijärvi totesi, että hän hyväksyy pienen saunan filosofian tässä yhteydessä. Hän jätti kertomatta, että hyvin usein sen pienen saunan takanakin järveltä, joelta tai mereltä katsottuna jotakin on: Pihamaa ja siellä on varsinainen kesäasunto, vapaa-ajan asunto. Toisin sanoen siinä onkin jo vähän laajemmasta valtauksesta kysymys kuin pienen saunan alueen valtaamisesta. Näin onkin tultu siihen, miksi luonnosta huolta kantavat ovat olleet siinäkin määrin äänessä kuin ovat olleet.

Ed. Seppänen äskeisessä puheenvuorossa palautti mieleen sen historian, mitä on tapahtunut parinsadan viime vuoden aikana. Se oli minulla-

kin mielessäni, kun puheenvuoroa aikoinaan pyysin. Nimittäin se kehitys, jonka ed. Seppänen juuri ehti todeta, mielenkiintoisella tavalla hui-pentuu kotiläänissäni, nykyisessä kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla. Siellä isojako on monilla alueilla edelleen voimassa oleva jako sarkajakoineen sun muineen. Siellä on vasta nyt saatu uusjako monin paikoin käyntiin, ja nyt sitten hallituksen esityksellä ollaan siinä tilanteessa, jonka ed. Seppänen risti poisjaoksi. Toisin sanoen on kolme eri jakoa yhtä aikaa päällekkäin käynnissä Pohjois-Pohjanmaalla, jos tämä meno jatkuu. Se, joka varmuudella on häviävä, on luonto. Minusta tämä on luonnonoi-keudellinen asia samalla, kun se on ihmisenoi-keudellinen asia sillä tavalla, kuin yhteiskunnallisenä ilmiönä ed. Seppänen juuri siitä puhui ja sitä kuvasi. Sen takia tästä asiasta tässä ainoalaatuisessa ja kertakäyttöisessä tilanteessa on pakko puhua, vaikka joulu menisi pilalle.

Minusta on ollut järkyttävää todeta, kun hypään tästä asiasta seuraavaan asiaan, että tämä on paljastanut suomalaisessa yhteiskunnassa huikean diskriminointipolitiikan. En puhumissään nimessä rasismista niin kuin ed. Niinistö vaan diskriminoinnista: ihmisten luokittelusta varallisuuden mukaan. Varakkaat ovat hyväksyttäviä, köyhät ovat hylättäviä. Minä vain odotan nyt, että diskriminointipolitiikan kannattajat ilmoittavat, mikä on hyväksyttävä raja pankkitilisdolle ja mikä on ylipäättään lompakon pak-suuden filosofia, että tulee ihmisenä hyväksytyksi. Sen verran kurjalta tämä keskustelu on kuulostanut. On hyvä, arvoisa ed. Niinistö, että se paljastui nyt, ja miltä puolelta barrikadia se paljastui, sekin oli hyvin mielenkiintoista todeta.

Ed. Sirkka-Liisa Anttila on useaan otteeseen todennut, että on olemassa koko joukko järjestelmiä ja menettelytapoja suomalaisessa yhteiskunnassa, jotka toimivat sen puolesta, että kysymys ei olisi erällä tavalla automaattisesta myyntitapahtumasta. Ed. Sirkka-Liisa Anttila maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajana muistane KTM:n asiantuntijan kuulemistilaisuuden, jossa puoluetoverinne ed. Saapunki kysyi KTM:ää edustavalta asiantuntijalta, olisiko nyt olemassa vielä joitakin esteitä maan myynnille, kun hän oli päättänyt siihen tulokseen, että nimenomaan niitä esteitä ei saa olla. KTM:ää edustava asiantuntija totesi, että nyt niitä kerta kaikkiaan ei ole. Kaikkein joustavinta menettely on silloin, kun on rantakaavoitetusta alueesta kysymys. Se on automaattinen tapahtuma, joka kirjataan vain lääninhallituksen rekisteriin, siinä

kaikki, ja muutenkaan merkittäviä esteitä ei ole olemassa.

Mikä koskee kuntien kannanottoja, meidän perällämme on tilanne se, että meillä on kaksi puoluetta, säästöpankkipuolue ja osuuspankkipuolue, jotka tietysti pankinjohtajiansa välityksellä valvovat sitä, että pankkien edut tulevat turvatuiksi ja luvat varmasti tulevat, kun halutaan myönteisiä päätöksiä synnyttää, kunhan rahavirtoja esiintyy.

Arvoisa puhemies! Totesin jo aikaisemmin, että Sveitsi kansanäänestyksellään antoi erinomaisten mahdollisuuden meille lisäharkinta-aikaan. On erittäin valitettavaa, jos on nyt päädytty keskustan ryhmäkokouksissakin, niitähän on ollut jo kaksi kappaletta, siihen että harkinta-aikaa ja harkintamahdollisuutta ei hyväksikäytetä. On selvä asia, että tämä tulee olemaan suuren luokan poliittinen keskustelukysymys, kun kentällä liikutaan.

Aivan erikoisen merkittävä tämä on siinä katsannossa, joka on jo ehditty muutamaaan kertaan tuoda esille, että nyt on lopullisesti päättynyt reunaehto- ja tavoitekeskustelu EY-jäsenyysneuvotteluissa. Itse asiassa yksi rehellinen ihminenkin on tässä suhteessa jo löytynyt. Hän on pääministeri Ahon poliittinen erityisavustaja Esa Härmälä, joka ilmoitti kuulemma ihan dokumentoidusti Itävallan maatalousministerille, ettei Suomella mitään neuvotteluvaatimuksia ja -tavoitteita ole, korkeintaan joitakin siirtymäaikatavoitteita ja siinä kaikki. Totean vain sen, että se putiikki, joka varmuudella on nyt tehnyt suuren poliittisen virheen, on MTK, joka on tehnyt totaalisen arviointivirheen omalta kannaltaan ja jäsenkuntansa kannalta, ja se on syvästi valitettavaa.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti oikaisen yhden asian ed. Pulliaisen puheenvuorosta, jossa tulkittiin aamupäivällä käyttämäni puheenvuoroa. Kun peräänkuulutin pääomien tuloa Suomeen, en suinkaan tarkoittanut sitä, että nyt rantoja pitäisi ensimmäisenä ruveta pääomittamaan, vaan onhan kysymys muustakin. Mehän olemme käsittelemässä nyt nimenomaan ulkomaalaisten yritysostojen seuranta ja eräitä siihen liittyviä lakiesityksiä. Kun peräänkuulutin tänne ulkomaista pääomaa ja toivotin sen tervetulleeksi, tarkoitin silloin muuta kuin rantoja.

Edelleen painotan sitä, että keskustan ryhmässä käydyn keskustelun perusteella on edelleen olemassa aikamoinen määrä lukkoja sille,

että täältä rantoja vain sillä tavalla vietäisiin. Siinä pitää olla sekä ostajan että myyjän tahto. Täältä ei väkisin kukaan pysty niitä saamaan, ja silloin minusta kysymykseen tulee se, miten asia kunta- ja läänitasolla harkitaan. Luotan paikalliseen päätöksentekoon tässä asiassa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. S-L. Anttila, ei suomalaisia yrityksiä kukaan osta tällä kertaa. Mutta se, joka on eurooppalainen liikemies, ostaa polkumyynnissä olevaa maata. Siitä on kysymys.

Ed. Rinne: Herra puhemies! Olen aika paljon työskennellyt ulkomailla, asunut ulkomailla, ollut erittäin paljon vieraitten ihmisten kanssa kotimaassa tekemisissä. Eli minulla ei ole mitään ennakkoluuloja. Niitä ei ole koskaan ollut. Ehkä johtuu kotikasvatuksesta, että tämmöisiä ennakkoluuloja ei kerta kaikkiaan huushollissa sallittu minkäänlaisia, minkään värisiä, minkään ikäisiä ihmisiä kohtaan.

Minulle on aivan sama, soitetaanko vaskimusiikkia rantatontilla nahkahousuissa vai soitetaanko sirmakkaa roimahousuissa vai lauletaanko Isoo-Anttia ja Rannanjärveä kaksikymmentä kertaa nuotin vierestä. Ei sillä ole mitään merkitystä, aivan sama. Ehkä kuuntelen mieluummin kuin tätä Rannanjärveä esimerkiksi oikein hyvää tirolilaismusiikkia. Se on hyvin viehättävää suomalaisessa järvimaisemassa ja luonnossa. Kyllä se sinne hyvin sopii.

Eli ei ole kysymys mistään ennakkoluuloista, vaan se, mikä tässä on paha, se minkä takia tätä ei voi hyväksyä, on se, että yksi väestöryhmä, omistava luokka, Suomen hädänalaista tilaa hyväksi käyttäen on valmis myymään alehintaan. Se, mikä tässä on erittäin valitettavaa ja lähestulkoon loukkaavaa, on nimenomaan se, että ei käytetä kansallisesti niitä mahdollisuuksia, joita Eta-sopimus antaa, vaan ollaan tietoisesti avaamassa portit tällaisessa tilanteessa, jossa tärkeät EY-neuvottelut ovat alkamassa.

Jos oikein pahasti sanoisin, miltä se tuntuu pahimmillaan, niin tuntuu kyllä siltä, että talvisodan veripisaria muutetaan alkemistisesti Saksan markoiksi yhden ainoan omistavan luokan kohdalla, siis omistavan luokan kohdalla. Se tietää huonoa sille maattoman lapselle, pikkupojalle, joka haluaisi onkia tai ravustaa rannoilla vapaasti, niin kuin tähänkin asti me olemme onneksi saaneet tehdä.

Silloin suomalainen talonpoika oli liberaali. Se antoi sen mahdollisuuden, mutta sitä se ei

valitettavasti enää ole. Se on samanlainen kuin sorvari, joka ei ole koskaan ollut maaseudulla. Se pistää sellaisen piikkilanka-aidan siihen ympärille, että siellä ei kyllä 50 metrin säteellä mukulat metelöi. (Ed. Laine: Riippuen vähän sorvarista!) — Se on totta. Sorvareita täytyy puolustaa, mutta täytyy totuuden nimessä sanoa kyllä, että sellaisiakin on. (Ed. Laine: Niin on!)

Mitä tässä on tämän viikon aikana tapahtunut? Tämä on ollut todella uskomaton viikko. Sosiaaliturvaa romutetaan. Nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työn perusoikeus ryöstettiin. Meidän nuoremme joutuvat lähemmään töihin ulkomaille. Mitään muuta toimintaa ei työvoimatoimistossa enää ole kuin se, että otetaan vastaan nuorten hakemuksia, täysin uskonsa menettäneiden suomalaisnuorten hakemuksia ulkomaisille työmarkkinoille.

Toisin sanoen ne, jotka omistavat, saavat kyllä todella superjättipotin. Se on aivan totta, se on totta. Kyllä tulee superjättipotti omistavalle luokalle. Rauha rahoillenne yksinäisyydessänne sitten tulevaisuudessa!

Itse Mestari käytti joskus vertauksia, ja minun mielestäni vertaukset ovat itse asiassa paras tapa sanoa jokin asia. Minä ottaisin tositapauksen vertaukseksi tähän, mistä tässä ryöstöhankeessa nyt on kysymys, joka tulee menemään läpi.

Minun isäkköni haavoittui vakavasti talvisodassa aivan loppuvaiheessa, toiseksi viimeisenä päivänä. Tästä syystä hän oli toisen sodan aikana punnitsemassa sikoja ja teki kevyitä teurastustöitä, mitä nyt haavoittunut mies kykeni tekemään. Hän meni erääseen taloon, joka oli ökytalo paikkakunnalla Turun puolella, ja isäntä oli itse tappanut sian. (Ed. Aittoniemi: Anttilako!) Isäntä sanoi, että hän on tappanut sian itse ja se painoi niin ja niin paljon. Isäkköni sanoi, että ei pelkkä ilmoitus käy, sika täytyy löytyä. Sika haettiin, ja kun isäni vaatimuksesta pistettiin päät vastakkain, ei jäänyt kuin 10 senttimetrin pala etu- ja takajalkojen väliin. Isäni sanoi, että tästä siasta on otettu pala mustanpörssiin eikä tällaista voi hyväksyä. Isäntä väitti kivenkovaa, että se on sellaista lajia, ettei siinä ole etu- ja takajalkojen väli kuin 10 senttimetriä. Isäntä oli sellaista kevyttä tekoa. Siinä tuli tappelu tietysti, ja isäni oli räjähteiden mies, nappasi isäntää kiinni. Isäntä tuli ensin kirveen kanssa, otti kirveen penkiltä. Kaksi venäläistä sotavankia istuivat penkillä ja katselivat kummissaan. Isäni otti kiinni ja heitti isännän, ja isäntä lensi niin, että jalat löivät kermaämpäriin

kumoon. Kermaämpärikin oli tarkoitettu mustanpörssiin. Koko 10 litraa kermaa lensi lattialle. Mutta pala haettiin pahnakasan alta ja rintamalla taistelevat pojat, jotka taistelivat myös tämän isännän eripituisten sikojen puolesta, saivat lihansa.

Ei ole kaukana tästä hetkestä tämä vertaus, mistä nyt on kysymys. Nimittäin ketkä ovat neuvottelemassa? Siellä on MTK:n toimistosta melkein tyhjennetty koko toimisto Ahon esikuntaan, ne ovat kaikki MTK:laisia. Ja ne myös, jotka ovat kokoomuksesta, ovat MTK:sta. Ja sitten on erilaisia säätiöitä, jotka myös rupeavat saamaan mukavasti rahaa. Kunhan tässä aika menee, niin nähdään, mistä tässä loppujen lopuksi on kysymys.

Ja sitten tämä meidän kepu. Se polttaa vaino- valkeita siellä niemennokassa: "ei EY". Ei ole kohta paikkaa, missä niitä poltetaan. Täytyy lautalla ruveta vetämään vainovalkeaa siinä aluevesirajan ulkopuolella.

Suomi on hätätilassa. Se on ajettu aivan surkeaan tilaan. Tällaisesta toiminnasta, mitä nyt kepu ja porvarit tekevät, tositilanteessa korson takana näille olisi annettu nappituomio.

Ed. R ä t y: Arvoisa puhemies! Äänestin Etäa vastaan ja tulen myös äänestämään EY:tä vastaan. Tämä on erittäin selkeä näyttö siitä, mitä tuleman pitää. Noudattaako Maastrichtin sopimus kansojen tahtoa säilyttää itsemääräämisoikeus, joka itsenäisen valtion peruspiirteisiin kuuluu? Näin katson, että suomalaisten on itse päätettävä maansa ja siihen liittyvien kiinteistöjen omistuksesta, joten näen, että nyt on eduskunnan mietittävä tarkkaan ja tehtävä päätös, joka koskee ulkomaista oikeutta omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä suomalaisia yrityksiä. On kysyttävä, mitä meille merkitsee maapohjan omistusoikeus, ja myös, millä oikeudella meillä suomalaisilla on oikeus omistaa muiden maiden kansojen omistuksessa olevia maapohjia, rantatontteja jne. Onko meillä oikeutta puolustaa omia rantojamme, metsiämme, soita, tuntureita jne?

Uskon, että tunne omistaa omaa maapohjaa on luonut perinteen ja rakennuskulttuurin, johon juuremme pohjautuvat hyvin vahvasti. Tiedän, että eurooppalaiset tietävät juuremme. Tiedän, että he tietävät myös metsiemme ja luonnon sisällön.

Jälleen palaan peruskysymykseen: Kuka tulevaisuudessa todella päättää asioistamme? Onko se Suomen kansan valitsema parlamentti, joka

säätää lakeja niin, että suomalaiset pysyvät maassaan ja rakentavat sitä, mikä erillisten historiallisten vaiheiden kautta on rakennettu tämän näköisiksi alueiksi? Minkälainen on maa-seutemme tänä päivänä, taajamat, kylät, kauppalat, kaupungit, tiet, linjat, voimajohtolinjat, koskien partaalla olevat voimalaitokset, jopa tekoaltaat jne? Eli siis haluammeko me rakentaa lisää vai suojella suomalaista luontoa?

Maamme luonnonsuojelu kuuluu meille, ei muille. Sen johdosta kaikki luonnonsuojelua koskevat lait tulisi säätää ennen kuin on myöhäistä. (Ed. Skinnari: Ennen joulua ainakin!) Kyseessä oleva laki tekee mahdolliseksi ulkomaalaisille omistaa rantojamme ja muuttaa ne vieläkin huonommiksi kuin millaisiksi itse olemme jo rantamme ja ympäristömme tehneet. Tarkoitan kysyä tällä sitä, eikö Euroopassa voisi olla edes yksi maa, Suomi, joka olisi esimerkkinä muille kansoille, kuinka rantojen suojelun kautta kaikille maata omistaville henkilöille luonnonsuojelu olisi yhdenmukainen ja nimenomaan meidän tekemämme suojelun mukainen, joka koskee Suomen luontoa.

Me suomalaiset matkustamme paljon ulkomailla ja olemme nähneet ja kokeneet, kuinka järjettömän paljon on rantoja rakennettu lomavien ja turismin käyttöön. Onko meidän tehtävä sama virhe perässä? Minusta on hyvin lyhytnäköistä, jos metsät ja rannat on tuhottu tulevilta polvilta niin Suomessa kuin koko Euroopassa.

Mielelläni näen, että eurooppalaiset voivat hiljentyä nauttien luonnon rauhasta meidän kotiossa Suomessa. Se on minusta keskeinen kysymys turismin kannalta, ja sitä myös tällä hetkellä eurooppalaiset turistit arvostavat, meillä on Suomessa vielä luonnon rauha, jonne voi palata rauhoittumaan. Menoa ja hulinaa on maailma täynnä, ihmiset kaipaavat luonnon rauhaa. Haluammeko rakentaa Suomen sille pohjalta, että se rauha menetetään? Mielestäni sitä virhettä ei meidän kannata tehdä.

En ymmärrä, miksi Suomi ei voi edes seurata Tanskan mallia. Vai onko hallituksella kiire raivata kaikki esteet, ne vähäisimmätkin esteet ja reunaehdot ja ajaa Suomi EY:hyn jäseneksi?

Uskon, että kaikki olemme samaa mieltä, että vihreiden taistelu suomalaisen kansallisuutensa puolesta ei ole turha. Miksi vihreät olisivat eduskunnassa, jos eivät luonnonsuojelun puolesta? Se on nimenomaan tämän päivän keskusteluissa tullut erittäin hyvin ja voimakkaasti esille.

Vetoan kaikkiin edustajiin, että rantojen suojelulaki saataisiin voimaan ennen kuin Eta-sopi-

mus tulee voimaan, mihin Sveitsi on antanut meille erittäin hyvin lisäaikaa. On muistettava, että EY:ssä ympäristönsuojelu ei saa olla tuotannollisen kasvun este. Se on minusta yksi peruskysymys, joka on muistettava joka päivä.

Tämä keskustelu on tuottanut myös erittäin hyvän hedelmän, koska ed. Paloheimo on ilmoittanut tästä eteenpäin vastustavansa Euroopan yhteisöön liittymistä, joten vihreiden eduskuntaryhmässä tilanne on 5—5.

Ed. Paloheimo on taistellut erittäin tarmokkaasti ympäristön puolesta, samoin on ed. Pulliainen erittäin ansiokkaasti taistellut ympäristön puolesta, ed. Haavisto ja varsinkin ed. Halonen sosiaalidemokraateista, mikä minulle oli erittäin suuri yllätys.

Markkinavoimat säätelevät tulevaisuuttamme, ja tähän ei kenelläkään näytä olevan lääkkeitä. Pelimiehet ovat saaneet vallan, ja valitettavasti syyttömät rehelliset kansalaiset maksavat laskun veroina ja erilaisina maksuina. Tulevaisuus on epävarmuuksia täynnä niin idässä kuin Euroopassakin.

Arvoisa puhemies! Meidän todella täytyy miettiä tarkkaan, minkälaiseen Eurooppaan Suomi on menossa, minkälaisille arvoille maattamme rakennamme. Myös on annettava suuri arvo sille suomalaiselle luonnolle, jonka puolesta luonnollisesti kaikki kansanedustajat tässäkin salissa tulevaisuudessa taistelevat.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Hallitukselta puuttuu näkemys siitä, mitä markkinoiden ja kaupan vapautuessa maailman laajuisesti pitäisi tehdä, jotta politiikan ulottuvilta ei menetettäisi lopullisesti valtaa rahan ja talouden maailmaan. — Tässä yhteydessä sivuhuomautuksena haluan sanoa, että arvostan ed. Vesa Laukkanen puheenvuoroa siitä, että vaihtoehtoista talouspolitiikkaa on mietitty luvattoman vähän ja tässä eduskunnassa sitä on käsitelty tuskin lainkaan. Keskustelimme äsken siitä, että voisimme hyvin ryhtyä tätä asiaa selvittämään, koska nimenomaan siihen, miten vapautuvaan yhdyntään maailmantalouteen pitäisi suhtautua, miten sitä tulisi säädellä niin, että ihmisille jäisi valtaa omaan elämäänsä, että politiikka ei häviäisi taloudelle, on uusia ajatuslääkkeitä.

Mutta keskityn nyt tähän hallituksen lakiesitykseen, joka koskee vapaa-ajan kiinteistöjen ulkomaalaisomistuksen vapauttamista.

Lähden siitä, että nykyään ei voi enää suojautua maailmalta ja sen paineilta kansallisiin rajoiin muuten kuin erittäin perustelluissa poikkeusta-

pauksissa. Lähten siitä, että on löydettävä kokonaan uudet pelisäännöt ja periaatteet, joilla vapautuvaa taloutta ja kauppaa voidaan hallita. Suomen hallituksella ei ole mitään näkemystä tähän tilanteeseen. Suomen hallituksen kauppaja teollisuusministeri Pekka Tuomisto käyttäytyy kuin banaanasavallan ministeri, joka lähtee siitä, että meidän on myytävä kaikki mitä myytävissä on ja hintaan mihin tahansa. Pidän hyvin tärkeänä ed. Seppäsen vaatimusta siitä, että koko tämän lakipaketin voimaantulo tulisi lykätä siihen asti, että Suomen talous on saatu jaloilleen ja Suomi ei ole enää alemyynnissä. Pelkään, että Suomi tulee olemaan yhdyntävässä taloudessa yhä enemmän suhdannevaihtelujen armoilla, jotka rasittavat ja saattavat kansalaiset ja yritykset kohtuuttomiin vaikeuksiin ilman, että heillä on itse asiassa omin valinnoin ja toimintamahdollisuuksin mitään keinoja suojautua niiltä.

Täällä on puhuttu sellaisesta käsitteestä kuin maan pääomittaminen. Ymmärrän kyllä, että maata ostetaan ja myydään, mutta pidän sitä tämän päivän maailmassa yhä absurdimpana ajatuksena. Maailmassa yleistyy se näkemys, että ihmiskunnalla on yhteinen perintö, josta suuri osa on maata ja sillä eläviä lajeja, jotka ovat häviämässä ja katoamassa. Ihmiskunnan yhteisen perinnön suojeleminen on meidän kaikkien velvollisuus. Suomen parlamentin kautta olemme myös mukana Ympäristön ja kehityksen maailmankonferenssin aikaansaamassa työssä. Sen tavoite on ihmiskunnan yhteisen perinnön suojelu.

Suomessa on poikkeukselliset mahdollisuudet maanomistajana hävittää, muuttaa ja vaurioittaa maata, vaikka tätä maata ei kukaan täältä pois lähtiessään mukanaan viedä, vaan se jätetään jonkun muun siivottavaksi. Meillä maanomistaja on jopa oikeutettu rahalliseen korvaukseen, jos ei saa lupaa rakentaa haja-asutusalueella niitä mökkejä ja rakennuksia, jotka meillä katsotaan ns. perusrakennusoikeuteen sisältyviksi.

Hallituksen puolelta on puolustettu lakiesitystä sillä, että kunnille jää kyllä riittävästi mahdollisuuksia valvoa, että tässä ei mennä aivan päistikkaa päin metsää. Mutta valitettavasti, ed. Sirkka-Liisa Anttila, uskon, että kunnissa pikemminkin käytännöksi tulee se, että periaate on rahat tai lupa, koska jos rakennuslupia ei myönnetä, niin myöskään korvauksiin ei ole varaa, ei ainakaan tässä tilanteessa, jolloin kunnat ovat käytännössä meidän erittäin huonon rakennus-

lainsäädäntömme antaman perusrakennusoikeuden armoilla.

Ruotsi on maankäyttölainsäädännöltään ihan toisella tasolla. Siellä maanomistajille korvataan se, että omistaja ei voi käyttää maata aikaisempaan tarkoitukseen. Pidän avainkysymyksenä koko tässä lakiesityksessä sitä, että meiltä puuttuu sivistynyt maankäyttöpolitiikka.

Nyt kun Eta-sopimuksen voimaantulo lykkääntyy Sveitsin kansanäänestyksen takia, olisi ollut erittäin tarpeellista odottaa, mitä ympäristöministeriön asettama maankäytön ohjauksen uudistamistyöryhmä esittää. Jos täällä ollaan valmiit vetämään pois kolmannelta käsittelystä sellaisia lakiesityksiä kuin esimerkiksi surullisenkuuluista Kemijoki-lain lakkauttamisesitys, niin miksi ei hallitus käytä tätä samaa mahdollisuutta vetääkseen kolmannelta käsittelystä pois vaikkapa tämän ulkomaalaisomistuksen vapauttamispaketin? Siinäkin voitaisiin nojata siihen, että Eta-sopimuksen voimaan saattaminen lykkääntyy.

Mutta Suomen hallituksella on linja. Sillä on harvinaisen kova ympäristöpolitiikka. Tämä on nyt myös julkisesti Helsingin Sanomissa julkaisussa erään tutkijan kirjoittamassa artikkelissa todettu. Suomen hallituksella on erittäin vähän näyttöä siitä, että se ottaisi vakavasti ympäristönsuojelun vaatimukset. En käy läpi sitä kaikkea, mistä hallitusta voitaisiin syyttää, mutta hallitus on myös täysin kyvytön rakentamaan sellaista Suomi-kuvaa, jolla Suomen talous voisi nousta jaloilleen. Jos hallitus katsoisi peiliin, se todennäköisesti kauhistuisi sitä Suomi-kuvaa, joka yhä useammin koostuu siitä, että Suomi on valmis hintaan mihin hyvänsä tarvelemään omaa ympäristöään ja luontoaan.

Olin kuuntelemassa muutama kuukausi sitten saksalaista matkailutoimittajaa nimeltä Betz, joka sanoi, että hyvin huomattava osa saksalaisista matkailijoista on tänä päivänä kiinnostunut aivan todellisesta ekoturismista, ei siitä, että he haluaisivat jotakin vähän luontoon vivahtavaa, vaan he aivan oikeasti ovat kiinnostuneet tutustumaan koskemattomaan luontoon ja myös matkailemaan sillä tavalla, että koskematon luonto säilyy. Hän varoitti suomalaisia siitä, että jos me emme ota tosissamme tätä trendiä, niin meille voi käydä niin, että me itse omilla toimillemme pilaamme mahdollisuutemme saada esimerkiksi tätä kautta matkailuelinkeinoon lisää kysyntää. Me tuhoamme oman luontomme, ja matkailijat kyllä löytävät tältä planeetalta vielä uusia paikkoja, joihin heidän kiinnostuksensa

voi siirtyä. Tässä suhteessa mielestäni jälleen sivistyneen maankäyttölainsäädännön ja sivistyneen rakennuslainsäädännön aikaansaaminen olisi ensisijaista.

Arvoisa puhemies! Julkisuudessa on rantakeskustelun yhteydessä useaan otteeseen viljelty kahta myyttiä. Toinen on se, että meillä olisi hirveän paljon vapaata rantaa. Toinen on se, että tästä hirveän paljosta vapaasta rannasta hirveän suuri osa olisi jotenkin suojeltu, vaikkapa rantojensuojeluohjelmalla. Tosiasia on se, että meillä on varsinkin arvokkaimmat rannat aika tarkkaan otettu yksityiskäyttöön Järvi-Suomessa, Saimaalla ja lounaassa Saaristomeren saaristossa. Vapaista rannoista alkaa olla todellinen pula. Rantojensuojeluohjelmalla on suojeltu periaatteessa 5 prosenttia Suomen rannoista. Kun hallitus on suuressa rahapulassa ja Suomi on suuressa rahapulassa, niin rantojensuojeluohjelma edes tämän 5 prosentin osalta näyttää siirtyvän jonnekin ikuisuuteen. Itse en ole koskaan uskonut, että rantojensuojeluohjelma olisi mikään ratkaisu tähän ongelmaan, josta olen puhunut, vaan ratkaisu on se, mistä opposition piirissä näyttää olevan aika lailla yksimielisyyttä. Tänne on saatava rantalaki, joka pääsääntöisesti rajoittaa rakentamista rantaviivan tuntumaan esimerkiksi 100 metrin etäisyydeltä.

Tässä keskustelussa ja hallituksen toimintalinjassa näkyy myös maaseudun hätä. Olin hyvin hämmästynyt, kun MTK:n edustaja Tornberg esitti ympäristövaliokunnassa tämän äkkikäänkösen, josta on tänään puhuttu. En voinut uskoa korviani, koska kyseessä on järjestö, joka vielä pari vuotta sitten oli sitä mieltä, että suomalaisen maapohjan ja rantojen säilyminen suomalaisessa omistuksessa on jonkinlainen kynnyksikysymys Euroopan integraatiossa. Nyt MTK:n edustaja oli sitä mieltä, että Suomelle on elinehto saada myytyä mahdollisimman paljon rantoja, jotta maaseutu säilyttäisi elinvoimansa. Ed. Hassi puhui siitä, miten maaseudun elinvoimaa voitaisiin lisätä. En mene tähän sen tarkemmin, mutta pidän tätä rantojenmyyntikampanjaa aika epätoivoisena, ja mielestäni se sopii paremmin banaalitasavallalle kuin Suomelle, joka tietävästi on vielä jonkinlaisten teollistuneiden valtioiden kirjoissa.

Kun nyt hallitus ei ole halunnut odottaa sitä, että meillä maankäytön ohjausta uudistettaisiin niin, että ei olisi väliä sillä, kuka rannat ja vapaa-ajankiinteistöt omistaa, ja kun hallitus ei ole myöskään halunnut toteuttaa sitä poikkeusta, joka meillekin Maastrichtin sopimuksella on

osoitettu mahdolliseksi, niin en näe mitään muuta mahdollisuutta kuin kannattaa toisen lakiehdotuksen hylkäämistä. Jos hallitus tosissaan haluaa Suomen liittyvän EY:n jäseneksi, mitä tavoitetta minäkin olen toistaiseksi varovasti kannattanut, hallitus toimii täydellisesti omaa tavoitettaan vastaan.

Se tapa, jolla hallitus on liittämässä Suomea Euroopan yhteisöihin, on tapa, jota itseään kunoittava kansanedustaja ei voi hyväksyä.

Ed. Vähäkangas merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensiksi totean väärinkäsitysten välttämiseksi, että olen edustajien Rätty, Hautala, Paloheimo, näiden kaikkien vihreiden, kanssa samaa mieltä siitä, että Suomen rantoja ei tulisi niin kevein perustein myydä ulkomaalaisille EY-kansalaisille kuten tämä lakiesitys edellyttää. Olen jopa sitä mieltä, että meidän pitäisi neuvotella tiukemmat ehdot kuin Tanska, jonka rannat ja niiden kauneus ei ole verrattavissa siihen, mitä Suomesta löytyy.

Edelleen olen sitä mieltä, että rantalaki on paras tapa tämän asian ratkaisuksi, rantalaki, johon kokoomus ei Holkerin hallituksen aikana suostunut, vaikka sitä vaadimme. Se olisi rauhoittanut rakentamiselta 40—50 prosenttia rakennuskelpoisista rannoista.

Jokin asia kuitenkin vihreiden, vasemmistoliiton ja SMP:n erittäin hyvissä puheenvuoroissa sinänsä vaivaa tässä riehumisessa. On aivan niin kuin vasemmistoliitossa kuljettaisiin edelleen samalla radalla kuin pari kolme vuotta sitten, ihan niin kuin ei tiedettäisi, mitä maailmassa on tapahtunut. Vihreät puhuvat ainoastaan luonnonsuojelusta, ja SMP puhuu kumpujen yöstä, niin kuin jo taannoin totesin. He tarrautuvat yleensä kaikissa EY-asioihin liittyvissä laeissa johonkin yksityiskohtaan saadakseen sitä kautta kielteisen ilmapiirin EY:n täysjäsenyyteen liittymiselle. Sama pätee sivumennen sanoen ydinvoimaan. Mainitaan jopa, että ydinvoimaa ei pidä rakentaa, koska Hiroshima ja Nagasaki tuhoitiin ydinvoimalla.

Olen näiden lakiesitysten, kuten totesin, hylkäämisen kannalla. Mutta totean, että meidän on nimenomaan mentävä EY:hyn ja neuvoteltava tässäkin asiassa parempi ratkaisu. Tähän irtipisteitä hankkivaan määkimiseen, mitä vihreät harrastavat, en yhdy.

Ed. Halonen: Arvoisa puhemies! Ensin vastauksena ed. Hautalalle, joka ääneen ihmetteli, miksi hallitus ei vedä tätä pois: Tässäkin suhteessa hallitus on tietysti nyt nukahtanut oman etsikkoaikansa ohitse, koska sen jälkeen kun toinen käsittely on päättynyt, niin muistikuvani mukaan tehokas katuminen ei enää tässä mielessä hallitukselta onnistu. Sen sijaan asian lykkääminen tammikuussa jatkuville valtiopäiville olisi antanut mahdollisuuden miettiä sitä, olisiko hallituksen piiristä esimerkiksi voitu tulla jollakin rantalain tyypillisellä väliaikaisehdotuksella mukaan niin, että olisi tullut turvallisempi mieli mennä eteenpäin. Siihen olisi voinut yhdistää erilaisia hyväksymis- tai hylkäämisvaihtoehtoja tämän paketin osalta.

Arvoisa puhemies! Minä haluan muutaman keskeisen kysymyksen nimenomaan siitä näkökulmasta tuoda esille, mikä on mielestäni ollut hyvin läheistä sosialidemokraattiselle ryhmälle ja ennen kaikkea lakivaliokuntaryhmälle, kun me näitä päätöksiä teimme.

Ensimmäinen asia on se, että meidän olemme olleet hyvin Eurooppa-myönteisiä ja olemme edelleenkin. Me haluamme vakuuttaa kuitenkin, että meidän Eurooppa-myönteisyytemme on nimenomaan ihmiskasvoista Eurooppa-myönteisyyttä. Sen vuoksi meistä on käsittämätöntä, että kaikki tämä koneisto, mitä on käytetty näiden ehtojen aikaansaamiseksi Eta- ja EY-neuvottelujen yhteydessä, on nyt heitetty pois. Olen täsmälleen samaa mieltä muiden puhujien kanssa ja olen sitä jo aikaisemmissa käsittelyvaiheissa painottanut, että strategisesti minusta on käsittämätöntä, että juuri silloin, kun me olemme lähdössä näitten neuvottelujen jatkokierrokselle, me ilmoitamme yhden keskeisistä kysymyksistämme olevan sellainen, ettei edes meidän oma eduskuntamme käytä sitä pykälää, mikä olisi käytettävissä. Jos minä olisin Veli Sundbäck tai joku muu, jotka siellä neuvottelevat, niin joulunpyhinä ottaisin ja joisin ylimääräisen kupin kahvia — kauniisti sanottuna — tämän asian unohtamiseksi.

Mutta sitten toinen asia. Meille sosialidemokraattisille kansanedustajille ja puolueen muillekin kannattajille on ollut aina hyvin läheistä pohjoismainen yhteistyö. Meistä on ollut hyvin helppo jakaa pohjoismainen demokratia-käsite, johon on kuulunut toisaalta kansanvalta ja toisaalta hyvinvointiyhteiskunnan mukana taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Me olemme viime vuosien aikana lisänneet niihin myöskin ympäristöoikeuksia. Olemme pu-

huneet täälläkin luultavasti väsyksiin asti teille siitä, että on ihmisoikeuksien kolme porrasta, joista ensimmäisenä ovat poliittiset ja kansalaisoikeudet. Toisen polven edustajina ovat taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet. Kolmannen polven edustajina kansainvälisessä oikeudessa pidetään nimenomaisesti oikeutta itsemääräämisoikeuteen, samoin ympäristöasioita ja monia muita tämän aikakauden mukanaan tuomia asioita.

Muut Pohjoismaat ovat, kuten me olemme vastalauseen ensimmäisessä osassa todenneet, käyttäneet näitä oikeuksia, niin kuin Tanska jo tähän mennessä, tai ovat niitä käyttämässä niin kuin Norja ja Ruotsi. Mikä tekee meidät niin erilaisiksi? Onko meillä jotenkin tilanne, jossa me voimme ajatella, että me emme tarvitse samanlaista suojaa ympäristöllemme kuin Ruotsi taikka Tanska?

Tämän keskustelun alkuvaiheessa eräät kansanedustajista sanoivat, että johan on hölmöä, jos me emme huomaa sitä, että Saksasta pääsee Tanskaan niin nopeasti ja tämän takia tietysti paine on paljon kovempi. Tanskalaiset ovat tehneet moninkertaisen järjestelmän suojataksien omia rantojaan eikä suinkaan sen vuoksi, että heillä olisi muuten jotain erityistä eteläisiä naapureitaan vastaan. Hehän ovat päinvastoin rajan yli avioituneet ihan niin kuin mekin länsirajamme ylitse. Minusta onkin nähtävä asian keskeisin puoli, se että pienemmän alueen on pidettävä ajoissa huoli siitä, että kaikkien hyväksi jäisi mahdollisimman paljon koskemattomaa luontoa.

Mutta minusta tuntuu, arvoisa puhemies, että toinen asia, mikä meiltä unohtuu, on se, että maailma on muuttunut. Meidän itäinen rajamme ei ole enää maailman loppu. Meidän itäinen rajamme on samanlainen alue kuin on Tanskan ja Saksan välinen alue. Meiltä on myöskin näytännyt unohtuvan se, että nyky-Pietarin väkimäärä on erittäin kilpailukykyinen koko Suomen väkimäärään nähden. Kun siellä on tapahtunut varallisuuden uusjako, on siellä myöskin äkkiä rikastuneita monimiljonäärejä tähän väkilukumäärään nähden hyvin huomattava osa.

Minä itse heräsin sunnuntaiaamuna puhelinoittoon, jossa ulkoministeriön palveluksessa ja nimenomaan entisen Neuvostoliiton alueella oleva virkamies kääntyi hädissään puoleeni ja kysyi, onko totta, että tämän tyypistä lainsäädäntöä suunnitellaan, mikä lehdissä on näkynyt. Hän ihmetteli sitten kovasti, eikö asialle ole mitään tehtävissä, eikö oteta huomioon sitä, että

rantalaki tai jokin muu suojajärjestelmä pitäisi luoda ihan sitä silmälläpitäen, että räjähdysmäisen nopeasti kasvava epätasaisesti jakautunut taloudellinen varallisuus saattaa olla hyvin hankalasti ohjattavissa. Minusta tuntuu, että tulee olemaan erinomaisen hedelmällinen ja hyvä yhteistyö, mitä me tulemme saamaan itärajan ylitse aikaan tulevaisuudessa. Siitä tulee todennäköisesti, jos hyvin käy, ihan yhtä rauhallinen, ihan yhtä mukava yhteistyön raja kuin meillä on nykyinen läntinen raja. Mutta minä sanon: jos hyvin käy. Minun mielestäni meillä puolin ja toisin tällä hetkellä, kun on sekä Suomessa että Venäjällä vähän taloudellisesti epävakaiset olot, olisi eduksi se, että me voisimme katsoa pitkällä aikavälillä näitä ympäristöasioita. No, tämän talon ympäristöasiainvaliokunta tietysti tietää, että tässä suhteessa meillä on tietysti — miten se nyt olikaan — enemmän huolehtimista itsestämme kuin naapurista. Minulle pikkuisen on kyllä tullut toinen kuva.

Tässä mielessä on ihme, että yleensä aikaisemmissa keskusteluissa hyvinkin ennakkoluuloisesti ulkomaalaisiin suhtautuneet ihmiset ovat nyt niin todella innokkaita avaamaan kaikki portit. Minun käsitykseni on se, että eivät he avaa portteja naapureille, ei itään eikä länteen eikä etelään, vaan tässä avataan nyt portteja rahalle. Eikä todellakaan tunnu kovin uskottavalta, että nyt yhtäkkiä ponkaistaisiin hallituksen puolelta hyvin ympäristömyönteinen lainsäädäntöketju.

Kun me olemme hyväksyneet tai jos me olemme hyväksyneet tämän lakipaketin, joka nyt on käsissämme, sen jälkeen meillä onkin todella mielenkiintoinen Gordionin solmun ratkaiseminen. Kun keskustapuolue on sanonut, että rantalaki ei heille sovi, mutta sentapainen järjestelmä olisi sopinut, jota me tässä ehdotimme, ja kokoomus puolestaan on sanonut päinvastoin, niin miten kähän tämä hallitus aikoo tämän ongelman ratkaista?

Kun sosialidemokraatit olivat kokoomuksen kanssa hallituksessa, kokoomus ei hyväksynyt rantalakiesityksiämme, ja keskustapuolue vielä vähemmän oppositiosta, joten jo on maailmankirjat sekaisin, jos nämä kaksi kaverusta keskenään nyt löytäisivät ympäristöystävällisen linjan. Mutta tietysti sitä ei nyt sovi epäillä. Minusta vain tuntuu hieman falskilta sellainen järjestelmä, että vuorotellen täältä nousee keskustan ja kokoomuksen kansanedustajia, joista sitten osa sanoo hyvin kauniisti, että eihän heillä voi olla mitään sitä vastaan, että muut tulevat tänne ja nauttivat meidän luonnostamme, joten tämä laki

on hyväksyttävä ja pitäisi mieluummin hoitaa asia rantalailla. Sitten nousee taas toisia, jotka sanovat, että kyllä me tämän asian olisimme hyväksyneet, mutta te vain salakuljetatte tähän rantalakia mukaan. Kyllä susi syitä löytää, jos vain lampaan tahtoo syödä. Minusta nämä selvittelyt eivät tunnu uskottavilta. Tässä yhteydessä olisi ollut mahdollista maltillisesti edetä ja saada aikaa pohtia sitä nyt työn alla olevaa uutta suunnitelmaa rantalaista.

Kuka mitäkin oppii mistäkin tilanteesta? Kun ed. Rätty tällä piti pitkän puheenvuoron siitä, missä kaikessa vihreät ovat hyviä, minä ehdotaisin heille vielä yhden kohdan lisää kannattaen useimpia puhujia, mitkä tällä ovat olleet. Nimittäin on tietysti ollut ihan hyvä oivallus ja se on mennyt erinomaisen hyvin kaupaksi, että ihmisen suhde luontoon on erittäin keskeinen asia. Se on asia, jonka nimenomaan vihreät ovat kaupanneet muille poliittisille ryhmille paljon nopeammin, kuin aikoinaan sosialistit ja sosialidemokraatit nimenomaan ovat onnistuneet kauppaamaan yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden. Olen ollut lukuisissa sellaisissa paneeleissa mukana, joissa sekä minua että muita, jotka ajattelemme samalla tavoin, on naureskeltu työväentalolle jysähtäneinä sosiaalianttona. Kuitenkin tämä lama ja nämä ensimmäiset lait osoittanevat nyt hyvin sen, että ei ole riittävää, että tutkaillaan ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, vaan myös on tutkittava sitä, miten se yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisesti ratkaistaan. Näistä kahdesta tekijästä — yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta ja suhteesta luontoon — uskon, että voitaisiin rakentaa uusi inhimillisempi Eurooppa. Valitettavasti, herra puhemies, käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei sovi siihen pakettiin.

Ed. Hautala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä ovat sosialidemokraatit esittäneet sitä, että aina ne vihreät vain puhuvat siitä luonnosta. Haluan täydentää omaa puheenvuoroani kahdella minuutilla ja kertoa, että olen esittämässä tämän toisen lakiehdotuksen hylkystä myös sen takia, että se aiheuttaa yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta. Se vähentää tavallisten maata omistamattomien ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Huomautan ed. Hautalalle, että vastauspuheenvuorossa ei täydennetä omaa varsinaista puheenvuoroa, vaan sen tulee olla joko vastaus tai kommentti edelliseen puheenvuoroon.

Puhuja: Arvoisa puhemies! Otan tästä neuvosta vaarin ja kommentoin sosialidemokraattien näkemyksiä sanomalla, että yleiset virkistysalueet, mahdollisuudet tavallisille ihmisille, jotka eivät omista rantaa, päästä virkistytymään vapaan rannan ääreen vähenevät huomattavasti varsinkin arvokkaimmilla ja suosituimmilla alueilla tämän lakiehdotuksen myötä.

Toinen syy on lakitekninen, ja se on se, että tähän lakiehdotukseen sisältyy loistavia poraanreikiä. Kun vain työllistää veroneuvojan tai kiinteistökeinottelijan, niin voi ulkomaalaisena perustaa yhtiön, joka on 49-prosenttisesti ulkomaalaisten omistuksessa ja 51-prosenttisesti suomalaisten omistuksessa, ja tällä tavalla bulvaanin kautta pääsee kiertämään koko 5 §:n. Tämä hallitus näyttää rakastavan sellaisia lakeja, joita voi kiertää, kun vain on varaa palkata neuvoja.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielestäni ed. Hautala kiertää ongelmaa hyvin kummallisella tavalla puheenvuorossaan. Nimittäin ed. Halosen kritiikki oli täysin oikeutettua. Siihen ed. Hautala ei vastannut, siis että tärkeätä on myös ihmisten suhde toisiin ihmisiin, nämä yhteiskunnalliset suhteet. Kyllä minä kovasti hämmästelän, että vihreät tässä keskustelussa niin yksipuolisesti puhuvat rannasta ja maasta, kun kysymyksessä on koko Suomen pääomakannan myyminen tarvittaessa myös ulkomaalaisille, pääomakannan, joka on syntynyt suomalaisten työn tuloksena ja joka edustaa työn kasaumaa Suomessa. Tässä mielessä vihreät ovat koko keskustelun ajan olleet yhden asian liike.

Erityisesti hämmästelän ed. Hautalaa, joka nyt on kriittinen, mutta on EY-jäsenyyteen nähden myönteinen. Nyt tulee taas tämä kummallinen asetelma esiin, että ed. Hautala hyväksyy EY-jäsenyyden muodossa kaiken isänmaamme myymisen ulkomaalaisille, itsenäisyyden myymisen, politiikan alistamisen bryssien politiikalle ja kuitenkin sitten löytää tämmöisen luontosuhteen, jota hän katsoo mahdolliseksi vastustaa. Mielestäni edustajat Paloheimo ja Pulliainen ovat tässä kysymyksessä rehellisiä ja lähtevät johdonmukaisista loogisista lähtökohdista, mutta ed. Hautalan esityksiä täällä kyllä kovasti kummastelen. Toivoisin, että hän tekisi päätöksen siitä, millä puolella hän on, eikä vain näytteisi kriittistä, kun kuitenkin on hyväksymässä ja ottamassa vastaan kaiken annettuna, mikä meilä brhyssiltä tulee.

Ed. Laakso: Herra puhemies! Pyydän ensiksi saada kannattaa ed. Polven tekemiä perustelulausemaehdotuksia.

Nähdäkseni käydyssä keskustelussa on liian vähän kiinnitetty huomiota siihen, mikä vaikutus alkaviin EY-neuvotteluihin eduskunnan enemmistön ilmeisesti vielä tänään tekemällä päätöksellä hyväksyä ulkomaalaisomistuksen vapauttaminen on. Täytyy muistaa se, että eduskunta hyväksyessään tietyt päätökset Eta-neuvotteluihin lähettäessä edellytti näitä päätöksiä noudatettavan myös itse neuvotteluissa. Näin ei ole tapahtunut. Hallituksen nimenomaisella päätöksellä eduskunnan käsittääkseni yksimielisestä päätöksestä on luovuttu. Ulkomaalaisomistus toisin sanoen vapautetaan tavalla, joka on ristiriidassa eduskunnan aikaisemmin tekemän päätöksen kanssa, ja ulkomaalaisomistus vapautetaan tavalla, joka on ristiriidassa, kuten täällä jo moneen kertaan on todettu, kaikkien merkittävimpien suomalaisten poliitikkojen omien kannanilmaisujen kanssa.

Tuntuu oudolta se, että tiedotusvälineet eivät ole kiinnittäneet huomiota tähän ristiriitaan juuri lainkaan. Suomalaisten poliitikkojen sallitaan puhua mitä vain. Suomalaiset poliitikot saavat antaa minkälaisia lupauksia tahansa ilman, että tiedotusvälineet kriittisellä tavalla kiinnittävät asiaan huomiota. Todettakoon kuitenkin se, että tiedotusvälineiden kritiikiton suhtautuminen näyttää olevan sidoksissa hallituksen päätösten EY-myönteisyyteen. Jos hallitus olisi tehnyt toisenlaisen päätöksen, ottanut huomioon eduskunnan kannan ja neuvotellut tavalla, jota eduskunta edellytti mm. ulkomaalaisomistusta vapauttaessa, tuskinpa valtaosa suomalaisista tiedotusvälineistä olisi silloin hallitukselle hurrannut. Hallitukselle hurrataan toisin sanoen vain siksi, että se on vapauttamassa ulkomaalaisomistusta sillä tavalla, jota pääomapiirit Suomessa pitävät tarkoituksenmukaisena ja maanomistajat itselleen edullisena.

On aivan selvää, että myös tällä päätöksellä, jonka eduskunta nyt tekee, on vaikutuksensa EY:n kanssa alkaviin neuvotteluihin. EY:ssä seurataan Suomen eduskunnankin — ei vain siis hallituksen, vaan myös eduskunnan — tekemiä päätöksiä tarkemmin, kuin me kuvittelemme. On aivan selvää se, että kun eduskunta ei valvo itse tekemiensä päätösten noudattamista, vaan sallii näiden päätösten loukkaamisen, EY:n taholta nähdään, että ei ole esteitä EY:n tahdon mukaisten neuvottelutulosten saavuttamiselle myös niissä neuvotteluissa, joissa on kysymys

Suomen jäsenyydestä Euroopan yhteisössä. Eli tekemällä tänään päätöksen ulkomaalaisomistuksen vapauttamisesta tavalla, joka on ristiriidassa eduskunnan aikaisemmin tekemien päätösten kanssa, itse asiassa eduskunta näyttää vihreää valoa tulevaisuudessa neuvotteluissa sellaisille päätöksille, joissa EY saa tahtonsa lävitse. Eduskunta näin itse asiassa on tekemässä päätöstä, jolla ilmoitetaan EY:lle, että kaikenlaiset reunaehdot on tehty vain silmälumeeksi, vain verukkeiksi, eikä niistä ole tarkoitukseen pitää kiinni tulevaisuudessa.

Jotta Suomi saisi EY:n kanssa käytävissä neuvotteluissa mahdollisimman hyvän lopputuloksen, olisi tietenkin tarkoituksenmukaista se, että Suomessa olisi edes yksi valtiovallan osa, jonka päätöksiä EY:kin joutuisi kunnioittamaan. Nyt sellaista valtiomahtia ei ole. Presidentti on ilmoittanut Suomen hyväksyvän kauttaaltaan ja kokonaisuudessaan Maastrichtin päätökset. Saman on ilmoittanut myös Suomen hallitus. Mistä me oikein neuvottelemme, kun jo etukäteen sekä tasavallan presidentti, joka päättää ulkopoliitikasta, että maamme hallitus ilmoittavat varauksetta ja täydellisesti maamme hyväksyvän Maastrichtin päätöksen?

Neuvotteluasemamme toisin sanoen voimistuisi ja vahvistuisi siitä, että eduskunta uskaltaisi olla eri mieltä kuin Euroopan yhteisön kanssa neuvotellut Suomen hallitus. Näin eduskunnan enemmistö ei kuitenkaan näytä rohkenevan tehdä, ja on aivan selvä, että tästä syystä eduskunnan tekemällä päätöksellä tulee olemaan kielteinen vaikutus Euroopan yhteisön kanssa alkaviin neuvotteluihin.

Minua on myös hämmästyttänyt se, että tässä keskustelussa pääsääntöisesti kiinnitetään huomiota vain ulkomaalaisomistukseen mahdollisesti siirtyvien rantapalstojen tulevaan kohtaloon, vaikka kysymys on paljon suuremmasta. Kysymys on koko maamme tulevaisuudesta, maamme kansallisomaisuudesta, myös teollisuudesta ja pääomista eikä vain maaperästä ja rantapalstoista. Tästä syystä luulisi ainakin kaikkien niiden, jotka suhtautuvat kriittisesti Suomen jäsenyyteen Euroopan yhteisössä, laajentavan tarkastelukulmaansa ja arvostelevan sitä, että tällä lainsäädännöllä vapautetaan kokonaisuudessaan ulkomaalaisomistus tavalla, joka sallii Euroopan yhteisön suurrikkaiden ramiesten laajentavan vaikutusvaltaansa Suomessa.

On sanottu, että tämä laki tuo runsaasti ulkomaalaisia pääomia Suomeen, ja väitetty,

että ulkomaalaiset pääoman omistajat suorataan kilpailevat pääomasijoituksista Suomessa. Opel Calibrin esimerkki kertoo meille kokonaan toisenlaista kieltä. Se kertoo varsin surullista kieltä, mitä tapahtuu tilanteessa, jossa huomattava teollisuuslaitos on yksinomaan ulkomaalaisessa omistuksessa. Se osoittaa hyvin konkreettisesti ja kouriintuntuvalla tavalla ne vaarat, mitä sellaisesta ulkomaalaisomistuksesta on seurauksena, jota me emme itse pysty valvomaan. Se osoittaa, että ulkomaalaisomistuksen myötä voidaan ulkomailla tehtävällä päätöksellä lopettaa sadoittain työpaikkoja Suomessa. Tästä meidän pitäisi olla huolissamme.

Varsin vähän tässä keskustelussa on puututtu siihen, mitä tapahtuu sitten, kun ulkomaalaisomistuksen tuloksena pääomasijoitukset Suomeen vapautetaan, minkälaisista valvontaa meillä suomalaisilla, Suomen eduskunnalla ja hallituksella, on mahdollisuus tehdä näihin sijoituksiin nähdén. Vai syntyykö todellakin tilanne, jossa pelkästään ulkomailla tehtävillä päätöksillä voidaan ratkaista tuhansien ja taas tuhansien suomalaisten työläisten ja tulevien työpaikkojen kohtalo?

Vasemmistoliitto haluaa kiinnittää huomion molempiin: ei vain siis ulkomaalaisten mahdollisuuksiin omistaa rantapalstoja Suomessa vaan myös siihen, että on olemassa vaara ulkomaalaisomistuksen vapauttamisen myötä, että suomalainen teollisuus joutuu ulkomaiseen valvontaan. Tällainen valvonta ei ole hyvä asia. Tästä syystä me kannatamme näiden lakiesitysten hylkäämistä.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen äsken vastauspuheenvuorossaan esitti kritiikkiä vihreitä kohtaan siksi, että vihreät ovat keskustelleet hyvin vahvasti tästä hallituksen esityksestä niiltä osin, kuin se liittyy rantojensuojeluun ja rantojen omistukseen. Tämä puhe on varsin outoa ympäristövaliokunnan puheenjohtajan suusta. Hänenhän voisi olettaa olevan erittäinkin kiinnostunut rantojensuojelusta, ja hänen voisi olettaa olevan jokseenkin samaa mieltä kuin vihreät rantojensuojelukysymyksen tarkeydestä.

Mitä tulee kokonaisuuteen rantojensuojelun kannalta, olen pitkälti samaa mieltä kuin ed. Haavisto vihreiden ja sosialidemokraattien vastalauseessa ja puheenvuorossaan. Käsittäakseni suomalaisia rantoja ei uhkaa niinkään se, minkämaalaisia omistajat ovat, vaan lähinnä se, kuinka kysyntäpaineet kohdistuvat. Ongelma suo-

malaisten rantojen kannalta on myös rantalain puuttuminen. Tämä on asia, johon vihreät kiinnittävät erityistä huomiota, kun Eta-sopimus oli täysistunnossa hyväksyttävänä. Moni vihreiden eduskuntaryhmästä äänesti sopimuksen hyväksymistä vastaan keskeisenä osasyynä se, että Suomen hallitus ei ole omaehtoisin toimin pyrkinyt varautumaan Eta-sopimukseen. Eräs keskeinen puute on rantalain puuttuminen.

Mielestäni tässä yhteydessä on syytä esittää vakava kysymys, mitä hallitus ylipäättään aikoo tehdä Suomen rannoille. Ed. Halonen on erittäin ansiokkaasti tuonut esiin ristiriidan, joka vallitsee keskustan ja kokoomuksen politiikassa ja niissä toimenpiteissä, joita nämä suuret hallitusryhmät ovat valmiita hyväksymään. Kokoomuksen ja keskustan ristiriita saanee aikaan sellaisen tilanteen, että hallitus ei tee mitään Suomen rantojen suojelemiseksi.

Surullisesti tämä suuntaus on nähtävissä myös siinä, miten rantojensuojeluohjelmalle on käymässä. Rantojensuojeluohjelmaa vartenhan on varoja budjetin kohdassa Luonnonsuojelualueiden hankkiminen. Vuoden 1991 tilinpäätöksessä tällä kohdalla oli vajaat 110 miljoonaa markkaa varattuna luonnonsuojelualueiden hankkimiseen. Tämän vuoden budjetissa varoja oli 120 miljoonaa, mutta ensimmäisessä lisäbudjetissa näitä varoja vähennettiin. Keltaisessa budjettikirjassa esitetään 92 miljoonaa markkaa ensi vuodelle, mutta hallituksen säästöpäätökset isivät tähänkin momenttiin ja määrärahoja on esitetty vähennettäväksi. Kaikki tämä kuitenkin tapahtuu tilanteessa, jossa maanomistajat olisivat valmiita myymään rantojaan, jotka kuuluvat suojeluohjelmiin liitettiin alueisiin.

Arvoisa puhemies! Mielestäni on erittäin surullista, että luonnonsuojelualueiden hankkimiseen tarkoitettuja määrärahoja on vähennetty ja niitä ei todellakaan ole tarpeeksi siihen nähden, mitä maanomistajat olisivat valmiita myymään maa-alueitaan. Hallinnollinen kapasiteetti ympäristöhallinnossa olisi sellainen, että noin 200 miljoonan markan alueostot olisi mahdollista hallinnoida kevyestikin, mutta todellakaan budjetissa näitä varoja ei ole.

Näyttääkin siltä, että tulevaisuudessa luonnonsuojelualueiden hankkimiseen tarkoitettut määrärahat eivät todellakaan kasva. On mahdollista, että keskusta pyrkii pala palalta murentamaan rantojensuojeluohjelman. Tällainen politiikka on erittäin lyhytnäköistä ja koituu Suomen rantojen tuhoksi.

Mikäli samanaikaisesti lunastusmäärärahoja vähennetään ja saadaan aikaan kysyntäpainetta, mitä selvästikään tämä hallituksen esitys ei ole tasoittamassa tai purkamassa, tilanne saattaa ajan oloon käydä katastrofaaliseksi. Itse pelkään, että näitä kokonaisen rantapolitiikan vaihtokutsia ei ole tarkaan mietitty. Todellakin vaikutelmaksi jää, että hallitus on erittäin välinpitämätön rantojensuojelun suhteen.

Arvoisa puhemies! Käydyssä keskustelussa on pohdittu myös sitä, mitä tämä hallituksen esitys merkitsee tasavertaisuuden kannalta ja toisaalta luonnon hyväksikäytön ehtojen kannalta. Ed. Halonen otti tämän kysymyksen hyvin pontevasti esiin. Olen ed. Halosen kanssa samaa mieltä siitä, että ympäristöpolitiikka ei ole erillinen politiikan lohko, joka voidaan vain sektoroida ja viipaloida. Jos mietitään sitä, millä ehdoilla ihmiset hyödyntävät luonnonvaroja, missä tilanteessa luonnonvaroja haaskataan, luontoa saastutetaan, niin totta kai on kyse myös ihmisten keskinäisestä tulonjaosta, luonnonvarojen jaosta. Siltä kannalta myös suomalaista ympäristöpolitiikkaa tulee suhteuttaa muuhun yhteiskuntapolitiikkaan.

Jos ajattelemme tilannetta, jossa kansallinen aspekti — kuka omistaa Suomen rannat — on keskustelussa silloin, kun maassa vallitsee lama, raha ei liiku ja on pelkoja siitä, että ulkomaalaiset tulevat ja ostavat suomalaisten rannat, pelkään pahoin, että tilanne ei ole mikään paras mahdollinen sen suhteen, että kansalaisten mielipide tukisi nopeaa vapauttamista.

Mutta kuten sanottu, omassa kritiikissäni pääpaino on siinä, että rantalaki tulisi saada aikaiseksi ja tulisi välttää sitä, että äkillisiä kysyntäpainetta suomalaisten rantojen ostamiseen tulisi.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Vihreiden edustajat ovat haikailleet joitakin sellaisia asioita, jotka eivät varsinaisesti liity tämän asian käsittelyyn yhteyteen. Ed. Hautala puhui vaihtoehtoisesta talouspolitiikasta. Jos puhumme vaihtoehtoisesta talouspolitiikasta, se tarkoittaa tietysti silloin vaihtoehtoista talouspolitiikkaa tämän hallituksen harjoittamalle deflaatiopolitiikalle eli deflatoidaanko vai ei, hyväksytäänkö varallisuusarvojen romahdus vai ei. Näihin kysymyksiin vihreät joutuvat ottamaan myöskin kantaa puhuessaan vaihtoehtoisesta talouspolitiikasta. Ei vaihtoehtoinen talouspolitiikka ole mitään tämän päivän realiteeteista ja politiikasta riippumatonta keskustelua.

Vähän samanlainen ajatus tuli mieleen ed. U. Anttilan puhuessa, kun hän esitti sen suuntaista, että minä jotenkin vastustaisin rantojensuojelulakia ympäristövaliokunnan puheenjohtajana. Ed. U. Anttila, ei nyt käsiteltävänä ole rantojensuojelulaki, enkä minä vastusta rantojensuojelulakia. Eli minä en hyväksy sellaista kritiikkiä, että minä kuulun rantojensuojelun vastustajiin, jos minä käytän puheenvuoroja nyt käsiteltävänä olevasta asiasta, joka on ulkomaalaisten oikeus omistaa Suomessa maata ja yrityksiä.

Yritysten omistaminen on jäänyt yllättävän vähälle huomiolle siinä kritiikissä, jota tätä lakia kohtaan on täällä esitetty. Haluan huomauttaa, niin kuin aikaisemmin todistelin, että maan yksityisomistus vakiintui Suomessa 1700-luvulla ja tuotantovälineiden ja sitä kautta yritysten yksityisomistus vakiintui Suomessa 1800-luvulla. Voin huomauttaa, että ne, jotka tulivat Suomeen omistamaan suomalaisia yrityksiä, olivat hyvin suuressa määrin ulkomaisia omistajia, jotka näkivät Suomessa mahdollisuuden harjoittaa kapitalistista tuotantotoimintaa, näkivät mahdollisuuden käyttää suomalaisia luonnonvaroja hyväksi. Nimet Gutzeit esimerkiksi tai Nottbeck esimerkiksi tai Rosenlew, von Freneckell, Ehrnrooth, Serlachius, Wasastjerna, Donner, kaikki ovat tänne ulkomaalaisina tulleet, saaneet täältä läänityksiä, ja aloitteellisimmat heistä ovat sitten ruvenneet kapitalisteiksi. (Eduskunnasta: Finlayson Tampereella!) — Finlayson Tampereella, mutta joutui myöhemmin tämän Nottbeckien suvun haltuun, joka sitten rupesi harjoittamaan samanlaista puuvillateollisuutta. — Merkittävää on se, että tänne tulivat ulkomailta ensimmäiset kapitalistit.

Olisiko Suomeen syntynyt teollista toimintaa ilman ulkomaisia kapitalisteja? Minä uskon, että olisi. Kysymys on vain siitä, olisiko tullut se suomalaisten hallussa oleva yritystoiminta pari tai viisi tai kymmenen vuotta myöhemmin, mutta uskon, että maamme olisi teollistunut, vaikka tänne ei olisikaan tullut ulkomaisia kapitalisteja omistamaan suomalaisia tuotantovälineitä ja nimenomaan sellaisissa paikoissa, joissa oli hyvät tuotannon harjoittamisen edellytykset.

Mitä tulee maanomistukseen, haluan huomauttaa, että siihenhän meillä on olemassa jokamiehenoikeus. Jokamiehenoikeus on sillä tavalla yksipuolinen oikeus, että se ei anna suomalaisille EY-maissa vastaavaa oikeutta. Eli me olemme antaneet yksipuolisesti bryssille oikeuden käyttää Suomessa jokamiehenoikeuksia, mutta emme saa itse vastaavia oikeuksia muualla.

Mutta peruslähdekohta on se, että maan yksityisomistukseen liittyy rasitteena jokamiehenoikeus.

Kiinnitän huomiota siihen, että vastaavaa jokamiehenoikeutta ei ole teollisuuteen eikä vastaavaa jokamiehenoikeutta ole myöskään suomalaisiin pääomiin. Eli jos jokamiehenoikeus onkin maanomistukseen ja kiinteistöön, se on myönteinen asia, mutta kyllä minusta olisi kohutuullista, että suomalaisia yrityksiä omistettaisiin Suomessa ja suomalaisiin pääomiinkin olisi suomalaisilla ihmisillä sellainen jokamiehen ja -naisen nautintaoikeus, että niitä pääomia ei aina vain korkeimman tuoton perässä vietäisi maasta ulos suomalaisten tappioksi.

Käsillä oleva Eta-sopimus pitää sisällään myöskin pääomaliikkeiden vapauden ja muodostaa sen takia ongelman suomalaisille, koska siihen ei liity oikeutta suomalaisten nautintaan suomalaisten ihmisten työn tuloksena syntyneisiin pääomiin. Tämä yhteys, joka meillä syntyy pääomien kansainvälistymisen myötä, on sama ongelma, joka meillä syntyi jo 1980-luvun loppuvuosina, jolloin pääomien maahantuonnin avulla tuhottiin suomalaisen pääoman ja suomalaisen työn, välinen herkkä hintasuhde pääoman eduksi.

Vastaavanlainen tapahtuma on käymässä nyt myöskin tämän lain säätämisen yhteydessä. Kun me avaamme rajamme ulkomaisten pääoman omistajien maahan tulla ja vapaasti pääomia Suomeen tuoda, syntyy ongelmia, koska silloin tuhoutuu Suomessa työn ja pääoman, työn ja kasautuneen työn välinen hintasuhde. Eikä tämä ole ongelmaton asia, eikä tämä ole mikään rantojensuojelukysymys, eikä tämä ole mikään maanomistuskysymys, vaan tämä on yhteiskunnallinen suure, kysymys talouspolitiikasta, ja siinä mielessä me olemme käsittelemässä nyt myöskin asiaa, joka menee ohi sen, mistä vihreät haluavat puhua eli pelkästään rantojensuojelusta ja maanomistuksesta.

Minä ihmettelen, että vihreillä ei ole kantaa tähän kysymykseen, kysymykseen siitä, miten yhteiskunnassa järjestyvät ihmisten suhteet ja nimenomaan oikeudenmukaiselta ja tasa-arvoiselta pohjalta. Ihmettelen sitä, että vihreät ovat niin valmiita, niin kritiikittömiä, niin yksioikoisia antamaan suomalaisten yritysten omistuksen ulkomaalaisille omistajille näkemättä, että siihen liittyy merkittäviä strategisia linjauksia sen suhteen, että ulkomaiset omistajat voivat säädellä suomalaisen yhteiskunnan talouspolitiikkaa myös tätä kautta. Lakiesitys, joka nyt on esillä,

käsittelee myös ihmisten suhdetta toisiin ihmisiin ja suomalaisten suhdetta ulkomaalaisiin ihmisiin. Sitä ei voi typistää vain rantojenomistusoikeudeksi tai maanomistusoikeudeksi, niin kuin vihreät ovat tekemässä.

Toivoisin, että ongelmat, jotka tämän lain myötä tulevat, tunnustettaisiin myös siltä osin, kuin kysymys on yritysten vapaasta ulkomaalaisomistuksesta. Yritysten ulkomaalaisomistus on vihreiden sokea täplä ja sitä kautta Suomeen tuovat valtasuhteet, jotka estävät suomalaisten suvereniteetin suomalaisiin yrityksiin ja poistavat suomalaisten nautintaoikeuden Suomessa syntyneisiin pääomiin pääomien vapaan liikuttelun myötä.

Käydyssä keskustelussa olen ymmärtänyt niin, että ongelma käsillä olevan lakipaketin yhteydessä on vain suppea ongelma eli ei koske sitä markkinavoimien vapautta, joka nyt ollaan ujutummassa tämän lakiesityksen myötä Suomeen siltä osin, että vahvat pääomat pystyvät ostamaan heikompia pääomia, ja unohdetaan se, että markkinavoimien vapaus on vahvempien pääomien vapautta heikompisiin pääomiin. Ja kun meillä Suomessa on Euroopan valtakesitymiin ja -keskuksiin nähden heikompi asema, ongelmat, jotka tulevat yritysomistuksen kautta, ovat suomalaisen yhteiskunnan talouspolitiikkaan liittyviä ongelmia.

Henkilökohtaisesti olen vakuuttunut siitä, että markkinavoimien vapauden avulla, talouden avoimuuden avulla emme voi ratkaista sitä ongelmaa, joka meillä on tällä hetkellä primääriin tässä yhteiskunnassa talouspolitiikan näkökulmasta.

Jos ed. Hautala puhuu talouspolitiikkaa, hänen on nähtävä, että talouspolitiikan keskeisiä ongelmia tällä hetkellä on reaalikorkojen korkea taso. Siis Suomen kansantalouden elpymisen, nousuun saattamisen suurimpia esteitä on korkea reaalikorkojen taso. Haluan kiinnittää huomiota siihen, että edellisen keran reaalikorot olivat näin korkealla vuosina 30—31 eli edellisen laman sydämessä, edellisen laman tärkeimpinä vuosina. Edellisen laman poistamiseksi puututtiin markkinavoimien vapauteen. Otettiin käyttöön korkokartelli, jolla pankkien ottolainauksen hintaa alennettiin. Sen seurauksena reaalikorkotaso aleni Suomessa jo 1936 mennessä negatiiviseksi, eli 10 prosentin reaalikorkojen tasolta tultiin viidessä vuodessa nollareaalikorkojen tasolle. Se on talouspolitiikan kysymys numero yksi. Väitän, että avoimessa taloudessa me emme voi rat-

kaista tätä ongelmaa, että korot pitäisi saada alas.

Käsillä oleva lakiesitys liittyy myös mitä suurimmassa määrin siihen, millä tavalla me pyrimme voittamaan käsillä olevat taloudelliset ongelmamme. Henkilökohtaisesti en usko, että sen vapauden myötä, jonka tämä laki tuo suomalaiseen talouselämään, voitaisiin saada korkoja alas. Sen takia tämä ongelma on monimutkaisempi kuin rantojenomistusongelma. Vihreät välttelevät nyt sitä kysymystä, joka on Suomen perusongelma tällä hetkellä, miten me ratkaisemme Suomen saamisen nosuun. Se ei ole luonnonsuojelukysymys, vaan se on ihmisensuojelukysymys. Joudumme puolustamaan hyvinvointiyhteiskuntaa, jota avoimempien markkinoiden oloissa emme pysty puolustamaan markkinavoimia vastaan.

Herra puhemies! Eta-sopimuksen hyväksyminen, jonka olen ollut hyväksymässä, ei merkitse, että olisin antanut avoimen asianajovaltakirjan Suomen hallitukselle tehdä ratkaisuja, jotka eivät ole isänmaallisia. Tämän takia olisin toivonut, että Eta-lainsäädäntöä säädettäessä — Eta-laista myös nyt on kysymys — Suomen etu olisi otettu enemmän huomioon kuin on otettu tässä lakiesityksessä. Sen takia lainkaan kipua tuntematta katson voivani Eta-sopimuksen hyväksyä mutta tätä lakia vastaan äänestää lähtien siitä, että hallituksella ei ole avointa asianajovaltakirjaa toimia isänmaan etujen vastaisesti sillä tavalla kuin tässä toimitaan eli ottaa Suomessa käyttöön sellaisia markkinavoimien vapauksia, jotka ovat suomalaisille heikommille markkinavoimille epäedullisia, jotka vaikuttavat siihen, että tuhoutuu yhtä radikaalilla tavalla suomalaisen työn ja suomalaisen kasautuneen työn, suomalaisen työn ja suomalaisen pääoman, välinen hintasuhte kuin kasinotalousaikana kävi 1980-luvun loppupuolella.

Olemme käsittelemässä yhtä mittavaa ongelmaa tässä suhteessa kuin oli rahan tuonnin vapautuminen, pääomarkkinoiden liberalisointi. Pääomarkkinoiden liberalisointi toi Suomeen ilman mitään rajoituksia velkapääomaa. Silloin Suomeen otettiin syömävelkaa, ja se on tullut nyt maksuun. Oli virhe mennä täydelliseen pääomamarkkinoiden liberalisointiin ilman mitään rajoituksia. Samanlainen virhe, jota joudumme katumaan 90-luvun loppupuolella, on mennä vapaaseen ulkomaalaisomistukseen ilman mitään rajoituksia, ilman mitään sääntelytoimia, ilman mitään pehmennyksiä.

Ongelma, josta nyt varoitamme, on todellinen ja liittyy siihen, että me olemme kaikki hyväksyneet sen kritiikin, että pääomamarkkinoiden liberalisoinnin yhteydessä olisi pitänyt olla pehmennyksiä, olisi pitänyt olla rajoituksia, olisi pitänyt säätää lakeja, joilla ne kielteiset vaikutukset, jotka sitä kautta tulivat, eivät olisi päässeet kohdistumaan suomalaisen yhteiskuntaan sillä tavalla kuin ne kohdistuivat, mistä seurauksena olivat kasinotalous ja kaikki ne haitat, jotka meillä nyt ovat ilmeisiä.

Samalla tavalla me olemme nyt ottamassa käyttöön suomalaisen maan, suomalaisten kiinteistöjen ja suomalaisten yritysten vapaan yksityisomistuksen ulkomaalaisomistukseen siltä osin, että me emme yhtään lievennä ongelmia, joita on tulossa. Tämän takia on erinomaisen helppo hyväksyä yleisesti Eta-sopimus mutta jyrkästi ja aggressiivisesti vastustaa lakiesitystä, jossa hallitus ei pyri pienimmälläkään tavalla suojaamaan Suomea bryssiltä. Tämän takia pidän kansalaisvelvollisuutena tämän lain vastustamista.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Parissa aikaisemmassa puheenvuorossani on jäänyt joitakin aukkoja, jotka täytyy tilkitä ennen kuin tämä merkittävä keskustelu on päättymishetkillä.

Arvoisa ed. Seppänen, juuri käytitte varsin laajan ja perustellun puheenvuoron, ja totean, että tulen vastaamaan teille siihen kritiikkiin, jota vihreisiin kohdistitte, mutta teen sen puheenvuoroni loppupuolella.

Arvoisa puhemies! Jokaisen Eta-lain käsitteilyn mukana lähtee Suomen eduskunnasta signaali bryssien joukkoon Brysseliin. Joka ikisen lain perustelut, joka ikisen Eta-lain pykäläsäilytö ja joka ikisen valiokuntamietinnön ja siihen liittyvän vastalauseen sisältö on merkityksellinen. Meille on jopa valiokunnissa kerrottu, että on äärimmäisen tärkeää, mitä sinne laitamme, ja että ne tullaan kääntämään ulkomaan kielille, jotka ovat Brysselissä luettavissa ja ymmärrettävissä. Tässä katsannossa on äärimmäisen tärkeää, minkälaisia signaaleja me eduskunnasta lähetämme.

Olen monessa yhteydessä todennut, että hallitus teki perustavaa laatua olevan virheen niela-

tesaan Maastricht-koukun kaikkine karvoineen ja hampaineen. (Ed. Laakso: Se oli edellytys neuvottelujen aloittamiselle!) — Niin se kuulemma oli. — Mutta tämä osoittaa sitä, että meidän nykyinen hallituksemme ei ole ymmärtänyt sitä todellisuutta, jossa EY:ssä eletään.

EY on itsekkäiden valtioiden yhteisö, jonka kehitys itse asiassa perustuu siihen, että siinä käydään itsekkäiden välistä debattia. Siis kehitys perustuu itsekkyyteen. Altruismia siellä ei esiinny juuri lainkaan eli epäitsekkyyttä. Toisin sanoen Eurooppa-myönteisesti, sanotaanko suorastaan EY-fanaattisesti, arvioiden Suomi osallistuisi tähän debattiin kaikkein parhaimmalla tavalla olemalla tiettyssä kohtuullisessa määrin itsekäs, määrätietoinen ja debatoiva. Siis toisin sanoen nöyrystelypolitiikka toimii Suomea vastaan kaikilla mahdollisilla tuomariäänillä.

Arvoisa puhemies! Siis minä toistan. Euroopan etu ja Länsi-Euroopan etu, Eta-todellisuuden ja EY:n etu on olla kriittinen ja tuoda erilaisia näkökulmia esille. Tässä on erinomaisen tärkeä asia, että juuri kriittisyydellä, juuri erilaisen näkökantojen esiin tuomisella tehdään kukin Euroopan osa-alue, täällähän puhutaan paljon alueiden Euroopasta, tutuksi toisillemme. Jos koko ajan sanotaan, että joo-joo-joo, joo-joo-joo, niin ei mitään tule tutuksi. Tutuksi tulee ainoastaan se joo-joo-joo. Aivan erikoinen suuntaa tarvetta on kaikissa tilanteissa, olipa kantamme Etaan tai EY:n täysjäsenyyteen mikä tahansa, tehdä Pohjois-Eurooppa tutuksi EY:lle. Nyt käsiteltävässä lakiesityksessä olisi juuri mahdollisuus tehdä tämä temppu, tehdä se mahdollisimman hyvin ja taitavasti. Se olisi erinomaisen hyvää koulutusta Brysselin virkamiehistöille.

Muistan äärimmäisen hyvin, kun Strasbourgin Eurooppa-palatsin käytävällä tuli Henning Christophersen vastaan ja sanoi: "Doctor Pulliainen, you are from the remote country of Europe. — Olette Euroopan takamaasta kotoisin." Niin hän sanoi tarkoittaen sillä Suomea. Sanoin kohtuullisen korjauksen hänen käsitykseensä Suomesta Euroopan takamaana.

Toisin sanoen me tarvitsemme oikeaa koulutusta Brysselin suuntaan, niitä jotka kertovat, mitä Suomi on, minkälainen Suomen luonto on, mikä on meidän lainsäädäntömme, mitkä ovat meidän elinolosuhteemme, kuinka me täällä toimimme ja kuinka luontoomme suhtaudumme. Juuri tätä koulutusta me tarvitsemme Eta-todellisuutta vastaan, ja mikä onkaan sen parempi väline kuin käyttää yritystoimintaan liittyvää lainsäädäntöä ja maanomistukseen eli tuotan-

non välineeseen liittyvää lainsäädäntöä hyväksi tässä koulutustehtävässä. Valitettavasti sitä ei ole haluttu käyttää.

Ei edes tämän päivän keskustelu, jota on käyty, ole antanut tässä suhteessa pienintäkään toivetta tulevaisuuteen. Keskustan eduskuntaryhmäkin on kaksi kokousta kuulemma pitänyt eikä mitään rakentavaa tässä suhteessa ole saanut aikaiseksi. Ei nimenomaan haluta käyttää sitä mahdollisuutta hyväksi, jonka Sveitsin kansanäänestyksen tulos meille antoi, joka siirti lopullisen Eta-ratkaisun ratifioinnin tuonemmaksi. Nyt juuri olisi mahdollisuus palata Tanskan mallin mukaiseen ratkaisuun tässä kriittisessä asiassa ja sillä tavalla lähettää Brysseliin bryssille tieto, signaali siitä, että kaikkea ei nielaista sellaisenaan, kaikkeen suhtaudutaan kriittisesti, ja samalla kertoa niistä perusteista, miksi olemme päätyneet tähän tulokseen.

Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron, jossa hän kytki oman puheenvuoronsa ja ed. Halosen aikaisemmin käyttämän puheenvuoron, joissa ydin on se, mikä on asiaa koskevassa debatissa yhteiskunnallisen ulottuvuuden ja ympäristön- ja luonnonsuojellisuuden ulottuvuuden suhde. Minä myönnän oitis ja auliisti sen, että meidän vihreiden ajattelussa ympäristön- ja luonnonsuojellisilla asioilla on aivan erityinen paino ja merkitys. Mutta sen ei suinkaan tarvitse merkitä sitä, että me unohtaisimme yhteiskunnallisen ulottuvuuden. Mutta täytyy olla myös aivan selvää, että jos joltakin niin juuri meidän ryhmältämme edellytetään ja odotetaan ympäristön- ja luonnonsuojellisuuden ulottuvuuden merkittävää esille tuomista. Mutta jälleen aivan samanlaista kuin suhtautumisessa EY-kriittisyyteen ja signaalien lähettämiseen sinne ovat signaalit sisäänpäin. Debatti syntyy juuri siitä, että yhteiskunnallisesti orientoituneet vasemmistoliitto ja Suomen sosiaalidemokraattinen puolue tuovat omat näkemyksensä esiin, joissa yhteiskunnallinen ulottuvuus painottuu, ja me vihreät taas tuomme oman ympäristön- ja luonnonsuojellisesti painottuneen ulottuvuuden ja näkemyksemme esiin ja näin syntyy ajatuksellinen kokonaisuus.

Arvoisa puhemies! Vaikeushan, joka liittyy lainsäädäntöön, jota nyt ollaan säätämässä, on juuri se, että me sovitamme yhteen kaiken tämän, siis kaksi erinomaisen vaikeaa ja vaikeasti yhteensulatettavaa ja yhteensovitettavaa ulottuvuutta sovitetaan yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi. Siihen liittyy juuri se ongelma, että jos ulkomalaisomistus mahdollistetaan juuri sillä

tavalla yrityspuolella ja maanomistuksen puolella kuin nyt ollaan tekemässä, juuri näillä menetelytavoilla vaikeutetaan yhteensovittamisen ongelmaa. Se mielestäni on perimmäistä, ehdotonta ja vaikeaa, ja siihen meidän pitäisi löytää ratkaisu.

Mutta sitä ratkaisua ei voi löytää, jos päätös tehdään tänä iltana tässä salissa. Pitäisi ehdottomasti saada aikalisä tammikuun puolelle, niin että itse kussakin ryhmässä voitaisiin — erikokoisesti niin vähän täällä edustettuna olevan oikeistoryhmittymän puolella — miettiä asiaa vielä kerran, ollaanko nyt todellakin sillä asialla, mihin tehtävään kansa on heidätkin valinnut. (Ed. Laine: Ei ole yhtään kokoomuslaista!) — Ei yhtään kokoomuslaista ole ylipäättään paikalla juuri viime aikoina paljon ollut. Sen sijaan keskustasta on viime aikoina sentään muutama edustaja ollut paikalla, mikä mieltymyksellä merkitään aikakirjoihin. (Eduskunnasta: Ei ole muuten seuraavien vaalienkaan jälkeen!) — No, se taas ennakoinee sitä, että painopiste täällä salissa muuttunee jonkin verran tiettyyn suuntaan erikoisesti nyt odotettavissa olevan äänestystuloksen jälkeen. (Eduskunnasta: Entä Ahvenanmaa, sieltä ei saa ostaa muutenkaan!) — Kyllä. Siellä on rantalaki muuten. Sitä ei Manner-Suomessa ole.

Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen on kiinnittänyt parissa puheenvuorossa huomiota siihen, onko nyt suhdannepoliittisesti oikea tilanne hoitaa asiaa. Ensimmäisessä lyhyehkössä puheenvuorossani kiinnitin samaan asiaan huomiota ja totesin, että nyt on mahdollisimman huono aika hoitaa asiaa. Tilannehan on se, että meidän pörssinoteerattujen yhtiöidemme pörssinoteerattu arvo on tällä hetkellä 65 miljardia markkaa, niiden käytössä ollen substanssiarvo noin parisataa miljardia markkaa. Toisin sanoen on mahtava alemmyynti tarjolla lähipäivinä ja lähiviikkoina, jos tämä lakiehdotuspaketti hyväksytään.

Ei ihme, että pari päivää sitten vai oliko se peräti eilen pörssistä ilmoitettiin johdon taholta, että nyt odotetaankin alemmyyntikampanjan alkamista ensi vuoden alussa ja muutama miljardi heti tulee nokkiin Suomelle eli jälleen merkittävä osa Suomen yrityksistä siirtyy ulkomalaisomistukseen, mistä voi olla vain niitä seurauksia, joita ed. Seppänen talouspoliittisena asiantuntijana taitavasti juuri kuvasi puheenvuorossaan. En muista nyt sen numeroa, mutta puheenvuorossa joka tapauksessa.

Arvoisa puhemies! Ei meillä ole mitään muuta järkevää mahdollisuutta kuin tässä tilanteessa

hylätä nämä lait, antaa laiskanläksy hallitukselle niin, että se tuo nämä esitykset paremmin valmisteltuina, huolellisemmin mietittyinä eduskuntaan tulevien valtiopäivien alussa. Silloin on aikaa hoitaa Eta-ratifiointiin mennessä nämä sellaiseen tilaan ja asuun, että ne vastaavat Suomen kansallista etua.

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Täällä puhutaan nyt erittäin tärkeästä asiasta eli ulkomaalaisomistuksesta Suomessa. Siksi lyhyesti haluaisin tästä asiasta todeta omana mielipiteenäni seuraavaa:

Minä pidän integraatiota talouden osalta välttämättömänä, välttämättömänä ja hyödyllisenä. Yhtä välttämättömänä pidän kuitenkin myös sitä, että päätösvaltaa pidetään maksimaalisen paljon omissa käsissä. Minun mielestäni ihmisten eduista lähdettäessä on kiinnitettävä huomiota erityisesti demokratiakysymykseen, ja juuri sen vuoksi olen sitä mieltä, että kansallisvaltioiden aika ei ole ohi, niin kuin jotkut ovat ajattelemassa, ne jotka haluavat luoda ylikansallisen Euroopan unionin ja sen hallinnon. Minusta kansallisvaltioilla on edelleen tehtävänsä ja se tehtävä liittyy ennen muuta siihen, että ihmiset voivat vaikuttaa sen kautta omiin asioihinsa hyvinkin paljon. On tietysti monia muitakin tekijöitä, jotka tosiasiallisesti ja tosielämässä pitävätkin huolta siitä, että kansallisvaltiot säilyvät vielä varmasti hyvin pitkään.

Minä siis kannatan integraatiota, mutta olen myös sitä mieltä, että päätösvaltaa pitää maksimaalisesti pitää omissa käsissä. Siksi olen Etan kannalla, mutta Euroopan unionia vastaan. Minusta tällainen näkemys on perusteltavissa. Eta on sekin integraatiota, mutta kuitenkin mahdollistaa sen, että me oleellisissa asioissa pidämme päätösvaltaa omissa käsissämme ja puolustamme Suomen ja suomalaisten etua.

On kuitenkin ilmaantunut eräitä ongelmia selvästikin, kun tätä Eta-prosessia on nyt jonkin aikaa eletty ja sen kanssa on lähdetty eteenpäin kulkemaan. Ensimmäinen ongelma, jonka jokainen voi havaita, on tietty euronöyryys, joka Suomessa on hyvin voimakas. Joku on sanonut sitä direktiivitaudiksi. Meillä on pyrkimystä monillakin tahoilla, ei vähiten oikeusministeriössä, ikään kuin mieltä Brysselin aivoilla ja toimia siten, että täytyy ehdottomasti tehdä niin, ettei vain kenelläkään sielläpäin olisi mitään huomautettavaa siitä, että on vedetty kotiin päin tai että on tulkittu asioita toisin kuin siellä toivotaan.

Minusta tämä euronöyryys tuli näkyviin esimerkiksi liikennevaliokunnan reviiiriin kuuluvien asioiden osalta silloin, kun käsiteltiin lakia ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta. Siinä oli mahdollisuus pitää Suomen puolta, kun laivamiehistön kokoonpanoa tulevaisuuden osalta ratkaistiin, mutta oli semmoista henkeä, ettei edes Suomessa asumista voitu panna kriteeriksi sille, kun katsotaan mistä laivamiehistö koostuu. Kuitenkin se olisi käynyt aivan hyvin Etan puitteisiin ja olisi ollut, luulisin niin, sellainen tulkinta, jota ei olisi voitu edes protestoida tosiasiallisesti. Ja jos vaikka olisikin, niin olisihan meidän pitänyt katsoa, missä se raja kulkee. Onhan olemassa tuomioistuinmenettely.

Minusta sellainen euronöyryys on erittäin tuhoisaa, joka lähtee siitä, että me emme voi edes katsoa, missä raja kulkee, vaan meidän pitää itse jo mennä mahdollisimman kauas ja sitten toimia niin, että ei vain kellään olisi mitään huomautettavaa. Muutetaan sitten päätöstä aikanaan, jos jokin tuomioistuimen päätös siihen meidät on pakottamassa. Mutta tässä tapauksessa euronöyryys voitti ja päätös oli Suomen merenkulun kannalta huono, koska se uhkaa johtaa jopa siihen, että meillä ei ehkä vuosikymmenen, parin kuluttua, jos näin lähdetään elämään, ole merimiehiä, jotka pystyvät meriä kulkemaan, kun tulevat muiden Eta-valtioiden työntekijät ja tulee halpatyövoimaa. Sitten voi tullakin jokin kriisi eikä meillä ole enää omaa merenkulkuväkeä. Se on minusta strateginen kysymys ja pidin suurena virheenä sitä, että tällaiseen euronöyryyteen sorrittiin.

Nyt me olemme käsittelemässä ulkomaalaisomistusta Suomessa. Minusta tämä asia on tähän saakka mennyt aivan liian pienellä huomiolla. Me olemme mahdollisimman suuren luokan kysymyksen edessä, ja tietysti tähän asiaan olisi pitänyt kiinnittää suurempi huomio heti alusta lähtien, ja ehkäpä se olisi vaikuttanut siihen, että olisi saatu toisenlaisia tuloksiakin aikaan tässä prosessissa tai sitten ei, koska tässä on nyt selvästi myös intressikysymys.

Keskustapuoluehan on kovastikin EY-kriittistä tai ainakin osassa keskustaa tuntuu olevan vahvasti aitoakin EY-kriittisyyttä, Euroopan unioni -kriittisyyttä ainakin, Maastricht-kriittisyyttä, miten vain. Mutta nyt sitten yhtäkkiä keskusta onkin mitä innokkaimmin ajamassa maaomaisuuden myymisoikeutta ulkomaalaisille. Tämä ei voi tietenkään olla mikään sattuma, vaan siellä tietysti on takana se tunnettu tosiasia, joka on tiedossa, että hyvin monet keskustalaiset

omistavat maata ja tässä on nyt varmaankin ja ilman muuta kysymys siitä, että nähdään, että kun ulkomaalaiset voivat ostaa, hinnat voivat nousta. Raha on nyt se, joka ratkaisee: Kun D-markka kilahtaa, niin sielu EY:n puolelle vilah-taa. Näin se nyt näyttää valitettavasti olevan.

Minusta tässä ei ole muuta selitystä tämmöi-selle toimenpiteelle, koska mikään Eta-sopimus-kaan ei ole meitä velvoittamassa tämmöiseen toimenpiteeseen. Ei ole olemassa sitä paitsi mitään Eta-sopimustakaan vielä, joka olisi voimas-sa, koska Sveitsi on tunnetun kansanäänestys-ratkaisunsa tehnyt. Tämä on nyt sitä suomalaista kotikutoista kiirettä, jonka taustalla ovat selvät taloudelliset intressit.

Täällä on puhuttu erittäin paljon rannoista ja hyvä niin, koska ne ovat meidän suurta kansa-laisomaisuuttamme ja pitää pitää huolta siitä, että kaikilla ihmisillä on oikeus rantoihin eli kaikki ihmiset voivat rannoilla virkistäytyä. Jos ne rakennetaan kaikilta osiltaan, niin tähän ei ole mahdollista, vaan ne, jotka omistavat, ovat sitten rantojen käyttäjiä. Ilman muuta ulkomaalaisomistuksen mahdollistaminen lisää painetta siihen, että rantoja menee kaupaksi yhä enem-män. Se on aivan selvää.

Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota sii-hen, että erittäin voimakasta loma-asutusta on jo olemassa myös Lapissa eikä vain rannoilla vaan tunturialueilla. Nekin ovat minusta semmoisia alueita, joita pitäisi kyllä kansallisuusmuutena pitää ja suurella arvonnolla niihin suhtautua ja lähteä ajoissa niitä suojaamaan.

Nyt on vielä se tilanne, että Lapin matkailun osalta menee erittäin huonosti, niin kuin tiede-tään. Siellä on ihan konkurssikiypsä tilanne, ja tämmöisessä tilanteessa on täysin mahdollista, että menee erittäin pienellä hinnalla erittäin pal-jonkin ulkomaalaiseen omistukseen loma-asu-tusta, joka siellä jo on olemassa. Se hinta voi olla äärettömän matala, ja pitää muistaa, että loma- ja virkistysasutuksen rakentamiseen on käytetty paljon Suomen markkoja tukimuodoissa ja se nyt voidaan tavallaan kierrättää ulkomaalaisiin käsiin hyvinkin pienillä hinnoilla eli ei saada edes pois sitä, mikä niihin valtion rahana on mennyt. Tämmöinen tilanne, joka meillä on, houkuttaa siihen, että jos vain ostaja jostakin löytyy, niin siitä vain. Minusta on kauhea ajatus, että jossai-kin Ylläksellä koko homma on jonain päivänä jonkin saksalaisen suuryhtiön käsissä ja siellä lukee, että: "Only Germany." Sitten on muilta eli Lapin ihmisiltä pois jokin tunturin käyttäminen virkistysmahdollisuuksiin tai peräti suomalaisil-

ta pois, esimerkiksi otetaan jonkin suuren eu-rooppalaisen firman työntekijöiden käyttöön.

Kyllä nämäkin näkökulmat pitää tässä poh-tia. Tämmöisiäkin näköaloja tässä selvästi mi-nusta on olemassa, ja nämä pitää minusta vaka-vasti ottaa ja vakavalla tavalla niihin suhtautua eikä vain todeta, että katsotaan, miten käy. Jos sillä mielin lähdetään tähän integraatioproses-siin, niin käy kyllä tavattoman huonosti.

Minusta tämmöiseen euronöyryyteen pitäisi todella saada nyt muutos ja kannattaa varmaan ruveta ottamaan oppia muualta. Tanska on ollut EY:n jäsen pitkään, toista vuosikymmentä muis-taakseni jo reilustikin, ja siellä on kuitenkin pidetty huolta siitä, että esimerkiksi rantojen osalta on olemassa hyvin tiukka kontrolli. (Ed. Rinne: Siellä ei ole kepu!) — Kyllä sielläkin on porvarit, mutta niitäkin on ilmeisesti erilaisia. — Siellä tietysti se tilanne nähtiin. Kun tanskalaisten kanssa keskusteltiin, miten päädyitte tähän, niin kerrottiin, että kun vieressä on niin väkirik-kaita maita ihan lähellä, niin kaikki menee, jos ei suojella. Tämä oli tanskalaisten arvio, ja he lähtivät siitä, että heidän rantansa suojataan, jotta ne säilyvät myös yhteisessä käytössä. Miksi tämmöisestä ei sitten Suomessa haluta ottaa oppia, sitä ihmettelen. Me olemme nyt hyvin sinisilmäisiä, jotkut ovat rahanahneita, jotkut ovat sinisilmäisiä. Tässä on nyt tämmöinen oma-laatuinen yhdistelmä.

Mikä on vasemmistoliiton vaihtoehto? Va-semmistoliitolla on vastalause tähän lakipaket-tiin. Edustajamme on valiokunnassa tehnyt huo-lellista ja hyvää työtä ja ehdottanut hyvin selke-än vaihtoehdon.

Yritysostojen osalta olemme ehdottamassa sitä, että seurantaan tulevien yritysten kokoa pienennetään. Ehdotus on se, että jos työnteki-jöitä on 500, niin silloin tulee seuranta päälle, ja se seurantahan on tietty turva sille, ettei mitään meille hyvin tärkeitä yrityksiä tuosta vain ja ikään kuin läpihuutojuttuna mene ulkomaalais-ten omistukseen. 500 työntekijän raja on sem-moinen, että sen piiriin tulee jo aika iso määrä suomalaista yritystoimintaa ja ainakin se tärkeä osa. 1 000 työntekijän raja on liian korkea, ja se on tässä mietinnössä enemmistön kanta. Tämä on meidän yksi tärkeä esityksemme, ja sen mu-kaan me olemme tietysti esiintymässä.

Kun emme ole näitä kantoja saaneet läpi, niin eihän tässä muu auta kuin olla hylkäämässä koko tätä pakettia ja koettaa saada sitten aikaan semmoinen tilanne, että asiat käsitellään uudel-leen ja ilman tätä euronöyryyttä ja toisaalta tätä

talousintressiä, ettei se pääsisi niin paljon vaikuttamaan, joka nyt minusta aivan selvästi tässä vaikuttaa.

Mitä tulee maaperän, metsien ja rantojen ulkomaalaiseen omistukseen, niin siinä pitää olla minusta tiukka ja pitää maksimaalisen paljon tietysti panna niitä portteja, jotka turvaavat sen, että rantoja, metsiä, tunturialueita jää myös tavallisen Suomessa asuvan ihmisen käyttöön eikä vain niin, että tulevat jotkut muut muualta ja elelevät siellä muutaman viikon tai kuukauden vuodesta, lyövät sitten portit kiinni, ja se on sitten pois kuitenkin täällä Suomessa asuvalta väeltä. Minusta tähänkin asiaan pitää suhtautua siten, että ne ovat Suomessa asuvia, jotka saavat näitä ostoja tehdä. Se on minusta jo Eta-filosofiaa, mutta monisakin näissä Eta-laeissa Suomessa asuminen on minusta kohtuullinen edellytys, joka voidaan käyttöön ottaa. Jossakin sitä on myös käytetty. Onhan liikenteen puolellakin aika mielenkiintoista, että kun ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta käyntiin keskustelua ja pohdittiin, minkälainen voi olla laivaväki, niin siinä ei se Suomessa asuminen tullut kuuloonkaan. Perään tuli ilmailulakiesitys, joka on tätä Eta-lainsäädäntöä, ja siinä esityksessä, ja aivan oikein minusta, lähdettiin kuitenkin siitä, että lentoliikennelupa Suomen sisäisessä liikenteessä voidaan antaa sellaiselle, joka asuu Suomessa, Eta-alueen yrittäjälle, mutta pitää asua Suomessa. Näin tämä kysymys minusta pitääkin asettaa, että katsotaan meidän kansallisista intresseistämme lähtien samalla, kun tähän prosessiin sopeudutaan ja siinä ollaan mukana.

Kaiken kaikkiaan me olemme nyt sellaisen suuren kysymyksen edessä, ja se on se, millä asenteella tähän integraatioon mennään. Se on väistämätön. Se on välttämätön, niin kuin sanoin jo, mutta tämä euronöyryys minua syvästi huolettaa. Mutta niin kuin jo aikaisemmin totesin, ihan pelkästään siitä ei ole kysymys, vaan kyllähän kysymys on myös siitä, että nyt tulevat nämä intressit kuvaan. Tämä on sitten aika pelottava näköala, jos yksi ryhmä tässä kysymyksessä ja toinen ryhmä jossakin toisessa kysymyksessä omien intressiensä vuoksi on valmis luopumaan siitä, että Suomen asioista päätetään mahdollisimman paljon Suomessa suomalaisten ja Suomessa asuvien etujen pohjalta. Sitten ollaan pahassa tilanteessa, jos toisin ajatellaan.

Tässä on nyt ensimmäinen hyvin valitettava esimerkki siitä, miten nämä taloudelliset intressit pääsevät vaikuttamaan ihan liian paljon, kun

keskustapuolue — EY-kriittisenä voimana ainakin aika laajasti — on valmis antamaan suomalaisen maaperän ulkomaiseen omistukseen vain sen vuoksi ja nimenomaan sen vuoksi, ja se on ihan toinen asia kuin ”vain”, että siitä on tiedossa rahaa joillekin.

Ed. P a l o h e i m o : Herra puhemies! Haluan lyhyesti puuttua eräisiin kommentteihin, joita ed. Seppänen esitti täällä aikaisemmassa puheenvuorossaan vihreistä. (Eduskunnasta: Hän ei ole täällä!) — Ei ole, ei sille voi mitään, hän kuuntelee varmaan jossain radiosta tätä puhetta. — Tämä johtuu siitä, että täällä ei vähään aikaan ole saanut kovasti vastauspuheenvuoroja. Olisin pyytänyt vastauspuheenvuoron, mutta koska sitä ei sallittu, niin joudun vastaamaan tavallisella puheenvuorolla ed. Seppäsen esittämiin kommentteihin.

Siis lyhyesti: Ed. Seppäsen väite vihreistä oli se, että vihreät ovat kiinnostuneita tässä kysymyksessä pelkästään rantojensuojelusta, pelkästään luonnonsuojelukysymyksistä, että vihreitä ei kiinnosta esimerkiksi yritysten omistus laisinaan.

Pitää paikkansa, että vihreät näkevät tämän asian tietyllä tavalla hyvin kaksijakoisena, kuten yhteiskunnassa nykyisin asiat voidaan nähdä yleisestikin. Meillä on toisaalta luonnon ja ihmisen keskinäiset suhteet ja koko niihin sisältyvä problematiikka. Toisaalta meillä ovat ihmisten sisäiset suhteet, jotka periaatteessa ovat sitten toisella, niin sanoakseni alhaisemmalla hierarkisella tasolla.

Jos tarkastelen ensin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta, johon ed. Seppänen täällä viittasi mainitsen, että vihreiden kiinnostus koskee ainoastaan rantoja. Kuten on useista vihreiden puheenvuoroista käynyt ilmi, niin kysymys ei suinkaan ole pelkästään rannoista. Kysymys on koko maisemasta, kysymys on erilaisista maisemakokonaisuuksista Suomessa, ja kysymys on luonnon biodiversiteetistä, lajien monimuotoisuudesta. Tätä kaikkea voidaan tarkastella eettisin tai esteettisin perustein tai hyötynäkökohdista.

Eettisistä näkökohdista katsoen vihreät ovat luonnollisesti sillä kannalla, että kaikilla muillakin lajeilla on elämisen oikeus ja että luontoa pitää pyrkiä säilyttämään näistä syistä. Samasta syystä on erittäin tärkeätä, että me säilytämme esimerkiksi Suomen kaltaisessa massa useita erilaisia ekologisia kokonaisuuksia, eri biotooppeja, koska ne ovat ainutkertaisia ja jonkun bio-

toopin kadotessa joitakin lajeja saattaa kadota peruuttamattoomsti. Tässä ei välttämättä ole kysymys esimerkiksi nisäkkäistä. Kysymys saat-
taa olla hyönteisistä tai kasveista, kuten useim-
missa tapauksissa onkin. Nämä ovat ne syyt,
minkä tähden vihreät eettisin perustein katsovat,
että kaikki olemassa olevat luonnonkokonaisuu-
det ovat välttämättömät säilyttää. Jos sellaiset
menevät, ne menevät peruuttamattomasti, niitä
ei koskaan voida saada takaisin.

Esteettiset perusteet luonnon säilyttämiseksi
ovat täysin toiset. Esteettiset kysymykset ovat
luonnon ja ihmisen välisiä kysymyksiä. Ne liitty-
vät ihmiskeskeiseen ajatteluun siitä syystä, että
luonto sisänsä ei ole muodostunut ollakseen
esteettiin, vaan luonto on muodostunut oman
rationaalisuutensa perusteella ja ihminen on
muokannut omat esteettiset käsityksensä luon-
non mukaisiksi. Siis luonto ei ole esteettinen,
esteettinen on luonnon mukainen, näin se kuu-
luu.

Nämä kaksi ensimmäistä perustavaa syytä
liittyvät siis vihreiden käsitykseen luonnon mo-
nimuotoisuudesta ja luonnon korvaamattomuus-
desta.

On tietysti kolmaskin syy, miksi vihreät pitä-
vät luontoa — erimuotoista, erilaatuista, eri-
tyyppistä luontoa — säilyttämisen arvoisena,
välttämättömänä säilyttää. Nämä ovat tietysti
hyötynäkökohtia, joita ymmärtääkseni täällä
hallituspuolueissakin ymmärretään enemmän.
Ne ovat hallituspuolueita lähempänä kuin eetti-
set ja esteettiset kysymykset, jotka ovat vaikeam-
min tajuttavia ja vaativat syvällisempää näke-
mystä elämästä yleensä.

Hyötynäkökohdat näissä kysymyksissä liitty-
vät luonnosta saataviin materiaaleihin, luonnon
hyödynnettävyyteen siten, että ihminen pystyy
luonnosta ammentamaan materiaalista hyötyä
itselleen. Tämä kolmas seikka joka ohjaa ehdot-
tomasti vihreidenkin ihmis- ja luontokäsitystä,
on perussyinä siihen, että vihreät haluavat säi-
lyttää ei pelkästään Suomen rannat vaan myös-
kin muut maisemakokonaisuudet koskematto-
mina. On kuitenkin nähtävä, että vihreillä esteet-
tiset ja eettiset perusteet kulkevat hyötynäkö-
kohtien edellä. Kuitenkin kaikki nämä kolme
yhdessä sisältävät ensimmäisen perusteen sille,
että vihreät vastustavat nyt käsiteltävänä olevaa
lakia, siis kokonaisuudessaan ihmisen ja luon-
non väliset suhteet.

Puutun lyhyesti ed. Seppäsen mainitsemaan
ihmisten keskinäisten suhteitten kysymykseen.
Tämähan on ikään kuin lajin sisäinen asia. Tässä

puhutaan erilaisista yrityksistä ja erilaisten yri-
tysten omistuksesta, siitä omistavatko suomalaiset
vai ulkomaalaiset nuo yritykset.

Arvoisa puhemies! Omistaminen on moni-
piippuinen asia. Omistaminen on vain valtaa, se
on vain tietynlaista valtaa. On kysymys siitä, että
jos joku jotakin omistaa, hän pystyy määrää-
mään omistamansa objektin käytöstä. Näin ol-
len, jos ulkomaalaiset omistavat suomalaisia
yrityksiä, on odotettavissa ja oletettavissa, että
nämä ulkomaalaiset määrääjät määräävät suo-
malaisia yrityksiä omien intressiensä, omien
hyötynäkökohtiensa, kannalta, ei suomalaisten
hyötynäkökohtien kannalta.

Sen tähden on ehdottomasti erotettava, mitä
ed. Seppänen mielestäni ei tehnyt ja mikä hänen
olisi pitänyt tehdä, erilaiset yritykset toisistaan.
Meillä on tietysti sellaisia yrityksiä, joiden pää-
asiallisena tarkoituksena on hyödyntää suoma-
laisia luonnonvaroja, kuljettaa ne jonnekin muu-
alle ja jalostaa niitä siellä edelleen. Se merkitsee
silloin sitä, että tämä yritys itse asiassa ei raken-
nakaan Suomea, ei lisää Suomessa minkäänlaisia
hyvinvointia, ei esteettistä eikä ekonoomista,
vaan ainoastaan käyttää Suomea hyväkseen,
hyödyntää Suomea parantaakseen jonkun
muun, meille vieraan valtion hyvinvointia. Tä-
män tyyppistä suhdetta olemme tottuneet näke-
mään esimerkiksi Keski-Amerikan ns. banaani-
tasavalloissa, joita Yhdysvaltojen ehkä perustel-
lustikin väitetään hyödyntävän.

Tämän tyyppistä suhdetta me emme Suomeen
halua. Me emme halua tänne yrityksiä, jotka
hyödyntävät suomalaista metsää, suomalaista
kallioperää, suomalaisia malmivaroja, suomalai-
sia soravaroja, suomalaista pohjavettä jne. vie-
däkseen ne jonnekin muualle, sen jälkeen jalos-
taakseen ne edelleen siellä lisätäkseen hyvinvoin-
tia omissa maissaan, työllisyyttä niissä, omien
kansalaistensa varallisuutta, omaa taloudellista
toimintaansa, omaa know-howtaan jne. Tämän
tyyppiseen toimintaan me vihreät suhtaudumme
ehdottoman kielteisesti. Toivon, että ed. Seppä-
nen kuuntelee tätä jossakin radiostaan ja pystyy
tämä nyt päättelemään, että vihreät ovat otta-
neet huomioon hyvinkin painokkaalla tavalla
myös tämän kysymyksen, joka liittyy yritysten
omistamiseen. Vihreät eivät siis puhu yksin-
omaan maaperän ja luonnonvarojen omistami-
sesta, vaan myös yritysten omistamisesta.

Otan esimerkkinä toisen ääripään toisen
tyyppisestä yrityksestä, joka toimii hyvin eri
tavalla, päinvastaisella tavalla kuin äskeinen
yritys. Se saattaisi olla sellainen yritys, joka

hyödyntää keskieuropalaisia luonnonvaroja, riistää sieltä malmia, riistää sieltä metsää, soraa, pohjavettä jne., kuljettaisi ne Suomeen ja lisäksi suomalaista hyvinvointia siten, että kaikki jalostustoiminta tapahtuisi täällä Suomessa. Minä ymmärrän, että tällaisen esimerkinkin esittäminen tuntuu melko hätkähdyttävältä, koska kukaan ei varmaankaan ole ajatellut, että tämän tyyppisiä yrityksiä saattaisi edes olla olemassa, vaan kaikki ovat jatkuvasti yrityksiä pohtiessaan ajatelleet ensimmäisen kaltaista yritystä, joka siis hyödyntää suomalaisia luonnonvaroja, meille korvaamattomia, kuljettaa ne jonnekin muualle ja lisää oman kansansa hyvinvointia. Esitinkin jälkimmäisen vain esimerkkinä siitä, millaista oikea, todellinen ja isänmaallinen taloudellinen toiminta olisi. Kukaan ei tietyksi ajattelekaan, että sellaista voisi olla olemassa.

Kolmas esimerkkiyritykseni asettuu näiden kahden väliin. Silloin luonnonvaroja ei erityisemmin hyödynnettäisi, vaan kysymys olisi esimerkiksi tietotaidon viennistä toiseen maahan. Tällöin suomalaista tietotaitoa hyödynnettäisiin Suomessa, meillä tehtäisiin esimerkiksi elektroniikan softwarea eli tietokoneohjelmia, joissa luonnonvaroja ei hyödynnettäisi, mutta jokin suuri kansainvälinen yritys perustaisi Suomeen filiaalinsa ja täällä työllistäisi suomalaisia nuoria, ammattitaitoisia, päteviä ihmisiä omalla alallaan siten, että ne tuotteet, joissa suomalaisia luonnonvaroja ei olisi hyödynnetty, olisivat monistettavissa ja myytävissä kaikkialle maailmaan. Tämä kolmannen kaltainen yritys olisi siis sellainen, jossa materiaalia ei siirtyisi vaan siirtyisi yksinomaan tietoa. Tämä kolmannen kaltainen yritys on sellainen, jota me varmasti kannatamme ja joka meidän mielestämme Suomeen saisi tulla. Kaikki sen tyyppiset yritykset, joissa Suomea ja Suomen perustavimpia arvoja ei riistetä eikä hyödynnetä, vaan lisätään suomalaista hyvinvointia epäitsekäästi, ovat meille tervetulleita.

Arvoisa puhemies! Koska tätä keskustelua on käyty aika pitkään ja koska tässä on viimeisten tuntien aikana tullut esille useita sellaisia näkökohtia, jotka näyttävät olevan monillekin kansanedustajille epäselviä, ja koska olisi varmasti hyvä, että tätä itsenäisyytemme ajan kaikkein merkittävintä lakia ei vietäisi läpi hätiköidysti, vaan sitä pohdittaisiin perusteellisesti ja että jokaisella ryhmällä olisi tilaisuus keskustella kannattajakuntansa kanssa tästä asiasta, ehdotan, että tämä laki pantaisiin pöydälle tammi-

kuussa pidettävään seuraavaan eduskunnan istuntoon saakka.

Ed. H a u t a l a : Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä keskustelussa on tullut esiin uusia näkökohtia aivan viime tunteina. Itse painotan erittäin paljon sitä, mistä ed. Seppänen puhui, eli sitä, että Suomen kansantalous ei juuri tässä suhdannevaiheessa kestä sitä avautumista, jota laki ulkomaalaisomistuksen vapauttamisesta merkitsee. Niin kuin ed. Seppänen sanoi, korkotaso on saatava alas ja talous on saatava terveeksi. Sitten on aika vakavasti pohtia, miten tämä vastavuoroisuus ulkomaalaisomistuksessa toteutetaan. Suhtaudun itse tästäkin syystä hyvin kriittisesti koko tähän lakiesitykseen, en pelkästään siltä osin kuin se koskee vapaa-ajan kiinteistöjen omistusta. Mutta myös siltä osin on tullut esiin varteenotettavia kriittisiä näkökohtia, mm. tämän lakiesityksen toteuttamisen peruuttamattomuus. Meillä ei ole mahdollisuutta tiukentaa suhdettamme ulkomaalaisomistukseen vapaa-ajan kiinteistöjen osalta sen jälkeen, kun Eta-sopimus on tullut voimaan.

Hallituksen pitäisi kiireellisesti ryhtyä pohtimaan sitä, miten lainsäädäntöä voidaan tarkistaa niin, että Suomella olisi saman tasoiset mahdollisuudet kestävästä kehityksen periaatteen pohjalta ohjata rantojen käyttöä ja suojelua kuin muilla pohjoisen Euroopan mailla. Tässä on valmistelu käynnissä, joten miettimisaika on paikallaan ja kannatan siis ed. Paloheimon tekemää uutta pöydällepanoehdotusta.

P u h e m i e s : Koska on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja sitä on kannatettu ja koska pöydällepano keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, totean, että eduskunta on jo tässä istunnossaan päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä, joten ehdotusta ei voida esitellä äänestykseen.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Pyyin puheenvuoron ottaakseni kantaa juuri pöydällepanoehdotukseen.

Arvoisa puhemies! Mielestäni keskustelussa viimeisten neljän tunnin aikana on tullut esiin erittäin merkittäviä näkökohtia, sellaisia, jotka ovat tuoneet asiaan uutta valaistusta. Siihen on erinomaisen hyvin tuotu valaistusta talouspoliittiselta näkökannalta, ajankohtaisuusnäkökannalta, EY:n kehittämis- ja kriittisyysnäkökannalta jnp. Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, olisin mielelläni nähnyt, että eduskunta olisi voinut äänestyksellä vielä arvioida pöydällepa-

non merkityksen ja sillä tavalla katsoa Suomen tulevaisuutta ja katsoa, että asia on loppuun saakka harkittu, että mitään hätiköityä ratkaisua eduskunta ei tässä istunnossa tekisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Paloheimon kannattamana ehdottanut, että toisessa käsittelyssä päätetty toinen lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Polvi on ed. Laakson kannattamana ehdottanut III vastalauseen mukaisia kahta perustelulausumaa.

Ed. Rajamäki on ed. Haaviston kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että lääninhallituksen harkitessa ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistön hankintojen valvontaa koskevan lain 5 §:ssä tarkoitettua vapaa-ajan asuntojen tai virkistysalueiden hankintaa koskevan luvan myöntämistä, luvan myöntämisen edellytyksenä tulee pääsääntöisesti olla, että hakija asuu pääosan vuodesta Suomessa."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. S. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

P u h e m i e s : Ensin on päätettävä lakiehdotuksista. Hyväksytyn menettelytavan mukaisesti lakiehdotuksista päätetään yhdessä samalla kertaa.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi,

Korkeaaja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahtinen, Laitoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkonen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luttinen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Peltari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pura, Rehn E., Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Rönholm, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uusukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Laukkanen V., Leppänen P., Lindroos, Luukkainen, Muttillainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestää ed. Puhakka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Alho, Antvuori, Jurva, Koski, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Morri, Norrback, Nyby, Pesälä, Pokka, Rauramo, Röntynen, Saari, Särkijärvi, Tuomioja ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 73 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 19. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Polven 1) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Polven 1) ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 73 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 23. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Polven 2) ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Polven 2) ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 70 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 24. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Rajamäen ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Rajamäen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 77 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 21. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Rajamäki: Herra puhemies! Pyydän, että pöytäkirjaan merkitään myös perustelulausuman osalta, miten kukin edustaja on äänestänyt.

Puhemies: Totean, että kun vähintään 20 edustajaa on yhtynyt ed. Rajamäen pyyntöön, työjärjestyksen 45 c §:n perusteella pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Aula, Biaudet, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jo-

kiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pura, Rehn E., Rehn O., Renlund, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riijharvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Rätty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Björkenheim, Puhakka ja Vuorensola.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Alho, Antvuori, Jurva, Jääskeläinen, Koski, Louekoski, Luhtanen, Morri, Norrback, Nyby, Pesälä, Pokka, Rauramo, Renko, Roos T., Röntynen, Saari, Särkijärvi, Tuomioja ja Väyrynen.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotukset laiksi sähköverosta sekä laiksi polttoaineverosta annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta ja verotaulukon väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 187

Toivomusaloitteet n:ot 70 ja 136/1991 vp

Valtiovainvaliokunnan mietintö n:o 88

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätehtään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista. Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätehtään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee haja-asutusalueille muun muassa linja-auto-, pienoisbussi-, taksi- ja raideliikenneyhteyksistä koostuvan liikenneverkkojärjestelmän, joka tarjoaa vaihtoehdon henkilöauton käytölle, jonka käyttö kiristävän polttoaineverotuksen vuoksi tulee entistä kalliimmaksi."

Arvoisa puhemies! Tämä ehdotus on jo sinänsä itsensä selittävä, mutta totean, että kehitys on parhaillaan menossa juuri päinvastaiseen suuntaan ja on paitsi mainitusta syystä myös muuten erinomaisen paikallaan ja tässä yhteiskunnallisessa ja lamatilanteessa erinomaisen paikallaan, että juuri tämän laatuinen ponsi tulee eduskunnan hyväksymäksi.

Ed. Apukka: Herra puhemies! Ed. Pulliainen puheenvuorosta kävi jo ilmi, että polttoainevero erityisesti koskettaa suomalaisia hyvin epäoikeudenmukaisella tavalla erityisesti haja-asutusalueilla ja varsinkin laajoissa harvaanasutuisissa lääneissä, mistä joukkoliikenne on lähes kokonaan viety pois. Varsinkin sen jälkeen, kun polttoaineiden tasahintajärjestelmä on poistunut, on hyvin epäoikeudenmukainen tämä polttoaineveron kohdentuminen, jos se pannaan koskettamaan kaikkia ihmisiä samalla lailla. Sen vuoksi ed. Pulliainen esitys on erittäin paikallaan. Mutta myös muualla maassa on sellaisia väliinputoajia, jotka joutuvat ajamaan esimerkiksi työmatkansa omalla autollaan, kun ei ole

joukkoliikennemahdollisuutta.

Herra puhemies! Sen vuoksi teen mietintöön liittyvään I vastalauseeseen sisältyvän perustelulausumaehdotuksen, jossa sanotaan: "Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän pikaisesti keinot polttoaineveron osittaiseksi korvaamiseksi niille, jotka eivät voi käyttää joukkoliikennettä työ- tai välttämätöntä asiointimatkaa tehdesään, ja antavan siitä pikaisesti esityksen eduskunnalle."

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Pulliaisen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Laaksonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Apukan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut I vastalauseen mukaista perustelulausumaa.

Ed. Pulliainen on ed. Luukkaisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee haja-asutusalueille muun muassa linja-auto-, pienoisbussi-, taksi- ja raideliikenneyhteyksistä koostuvan liikenneverkkojärjestelmän, joka tarjoaa vaihtoehdon henkilöauton käytölle, jonka käyttö kiristävän polttoaineverotuksen vuoksi tulee entistä kalliimmaksi."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Nyt on päätettävä perusteluja koskevista ehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Apukan ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Apukan ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 75 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 17. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Äänestys ed. Pulliaisen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Pulliaisen ehdotus ”ei”.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 104 jaa- ja 76 ei-ääntä; poissa 19. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 142
Toivomusaloitteet n:ot 99 ja 144/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 89

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteista.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen toivomusaloitteiden hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi eräiden valtion ammatillisten oppilaitosten luovuttamisesta Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 333
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 90

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotus laiksi valtiokonttorista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 282
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 91

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi eräiden entisen Jugoslavian kansalaisten tekemien turvapaikkahakemusten poikkeuskäsittelystä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 294
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 17

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittomies: Herra puhemies! Tämä erityislaki, jolla Kosovon albaaneille annetaan vuoden oleskelulupa Suomessa, on perusteeton. Kysymyksessä pitäisi olla karkotuslaki, jolla heidät ajetaan tästä maasta pois, koska heillä ei ole täällä mitään oikeutta oleskella.

Kun Kosovon albaanit ovat lähteneet, he ovat tulleet Puolan kautta. Kosovon olot ovat olleet rauhalliset. He ovat tulleet tänne viimeksi turvallisesti maasta. Näin ollen on kaksinkertainenkin peruste sille, että heillä ei ole sen paremmin oikeutta turvapaikkaan kuin että he olisivat suojelun tarpeessa. Näin ollen Koso-

von albaanien kohdalla oikeanlainen ratkaisu olisi ollut se, että heidän asiansa olisi ratkaistu ulkomaalaislain 34 §:n ns. nopeutetussa järjestyksessä.

Nyt kuitenkin hallitus perustelee tätä sillä, että ei ole varoja antaa Ulkomaalaiskeskukselle lisää resursseja ja vakansseja, jotta näiden lähes 2 000 henkilön asia, joista valtaosa on Kosovon albaaneja, voitaisiin käsitellä. Mitä nämä lähes 2 000 albaania tulevat maksamaan Suomessa? Kun verrataan sitä vastausta, jonka sisäasiainministeriö antoi minulle parisen vuotta sitten, että pakolaisen oleskelukustannukset Suomessa ovat 162 000 markkaa aikuisen kohdalta, lasten osalta vähän vähemmän, niin voidaan karkeasti laskien arvioida, että heidän oleskelukustannuksensa tulevat Suomessa maksamaan yhteiskunnalle 250—300 miljoonaa markkaa tämän yhden vuoden aikana. Kukaan ei ole niin huono laskemaan, etteikö ymmärrä sitä, että kustannukset olisivat olleet huomattavasti halvempia, kun Ulkomaalaiskeskukselle olisi varattu lisää resursseja ja näiden henkilöiden asia olisi käsitelty ulkomaalaislain mukaan nopeutetussa järjestyksessä.

On vielä huomattava se, että kun vuosi kuluu ja 250—300 miljoonaa markkaa palaa suomalaisen yhteiskunnan varoja, ollaan samassa tilanteessa kuin nytkin. Täytyy tehdä uusi poikkeuslaki tai sitten alkaa käsitellä heidän asioitaan turvapaikkahakemusjärjestyksessä. Näin ollen tämä on vain yhden vuoden siirto ja maksaa 250—300 miljoonaa markkaa.

Herra puhemies! Minä en eikä SMP:n eduskuntaryhmä voi hyväksyä tämän tyyppisiä lakeja. Sen vuoksi ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Mäkelä: Herra puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen tekemää hylkäysehdotusta.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä poikkeuslaki tässä tilanteessa on tarpeen. Yleensä ei pitäisi järjestää pakolaisasioita tällä tavalla, vaan Suomessa pitäisi olla turvapaikkaprosessi, joka normaalin ulkomaalaislain puitteissa hoitaisi tämänkin kokoiset määrät. Nyt on puhe 1 500—2 000:sta kerralla tulleesta henkilöstä, mutta koska järjestelmä ei lähtenyt käyntiin heti heidän tänne tultuaan, vaan hakemukset on vielä käsittelemättä, niin on paikallaan tässä tapauksessa hoitaa asia erityislailla, jotta näiden ihmisten asia tulee käsitellyksi.

Mutta tässä yhteydessä täytyy kyllä kiinnittää huomiota siihen, että meillä turvapaikkaprosessin ja ulkomaalaislain sovellutusten pitäisi toimia paljon nopeammin ja paljon tehokkaammin tällaisten henkilöiden kohdalla. Mutta kannatan ilman muuta tässä vaiheessa lain hyväksymistä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Tässä asiassa on mielestäni hyvin merkittävää se, että hallintovaliokunta oli täysin yksimielinen mietinnön sisällöstä. Asiasta käytiin syvälinen keskustelu, kuunneltiin asiantuntijoita. Mutta nimenomainen henki oli myöskin se, että tällaista poikkeusmenettelyä pitäisi ylipäätään käyttää, niin kuin mietintöön kirjattiin, ”vain äärimmäisessä poikkeustapauksessa”. Siis kriittisyys oli tällä puolella, ei sillä puolella, mitä ed. Aittoniemi näkemyksineen edustaa. Toisin sanoen tähdennän sitä, että yksimielisyys itse substanssista vallitsi valiokunnassa. Olen myöskin ehdottomasti poikkeusmenettelylain kannalla tässä nimenomaisessa tapauksessa. Toivon, että turvapaikkatutkimusten kehittyä nopeasti sellaiseksi, että mitään äärimmäistä poikkeustapaustakaan ei enää tulisi vastaan, jolloin tulisi vastaavanlainen lakiesitys eduskunnan käsiteltäväksi.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen sanoi, että tällaiseen ei pitäisi mennä. Käsitakseni mukaan tämä menettely on sinällään poikkeuksellista, että lähdetään säätämään poikkeuslaki, vaikka voimassa olevan lain mukaan käsittely olisi pystytty järjestämään, mikäli ministeriössä olisi ollut halua ja olisi siirretty ne 10—12 hakemuskäsittelijää virastosta toiseen, jotka varmasti osaavat suorittaa kuulustelut, niin kuin lakiesityksen perusteluista käy ilmi. Tämän johdosta tuntuukin käsittämättömältä, että tällainen lakiesitys on yleensä tuotu. Tämä saattaa olla erittäin negatiivinen sen johdosta, että tämä on ennakkotapaus. Jos tänne tulee enemmän porukkaa, niin sen jälkeen hallitus tuo poikkeuslain, jonka eduskunta sitten näköjään hyväksyy.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Mäkelän kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Andersson, Anttila S-L., Anttila U., Apukka, Asatala, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korhonen, Korkea-osa, Korva, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laine, Laitinen, Laitvoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louvo, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Muttilainen, Myller, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Ojala O., Ollila, Paasio, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Polvi, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renko, Renslund, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rätty, Rönnholm, Saario, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suholä, Särkijärvi, Taina, Takala, Tennilä, Tiuri, Toivonen, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vähäkangas, Vähänäkki, Väistö, Wahlström, Westlund ja Zyskowiec.

"Ei" äänestävät edustajat Aittoniemi, Mäkelä, Mäkipää, Suhonen ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alaranta, Antvuori, Jurva, Koski, Louekoski, Luhtanen, Morri, Mäki-Hakola, Nyby, Paakkinen, Pesälä, Pokka, Riihijärvi, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Tuomioja, Vuoristo ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 173 jaa- ja 5 ei-ääntä; poissa 21. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus laiksi ilmailulain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 334

Liikennevaliokunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotus laiksi oppisopimuskoulutuksesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 311

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus laiksi eräistä opetus- ja kulttuuritoimen vuoden 1993 rahoitusta koskevista järjestelyistä

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 160

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 19

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hyljätä.

Keskustelu:

Ed. Gustafsson: Arvoisa herra puhemies! Eduskunta kävi jo pitkäähkön keskustelun lakiesityksen sisällään pitämän ateriamaksun ympäriltä. Käyty keskustelu kertoi siitä, että kysymys on enemmästä kuin 4 markan ateriamaksusta, jota 4:ää markkaa kepun veroguru ed. Ala-Nissilä verokeskustelussa vähätteli ja halvensi. Sosialidemokraatit eivät, kuten ei muukaan oppositio, voi hyväksyä ateriamaksua, on sen nimi mikä tahansa. Viimeiseksi nimiehdotukseksi näyttää jäävän ruokahuollon järjestämismaksu.

Käydyssä keskustelussa oli mielenkiintoista havaita, että keskustapuolueen eduskuntaryhmän pieneksi kutistunut alkiolaissiipikin vastusti sanoissa maksua ja toivoi sen jäävän vain yksi-vuotiseksi.

Lain aiemmissa käsittelyissä oli mielenkiintoista havaita myös kokoomuksen lähes täydellinen vaikeneminen. Peräti yhdellä edustajalla oli asiasta mielipide. Välinpitämättömyys oli paljastavaa. Välinpitämättömyys osoittaa, kuinka hyvin koulumaksut sopivat kokoomuslaiseen koulutuspolitiikkaan.

Suurta ihmetystä kuitenkin herättää se, että keskustapuolueen alkiolaiset: ryynäset, rengot, suholat, ovat jääneet Aho — Pekkarisen ohjastaman tandempyörän alle niin, että hirvittää, 760 markan ateriamaksut kun ovat askel suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja erityisesti sen yhden arvokkaimmista osista, tasa-arvoisen koulutusjärjestelmän, murentamiseen.

Hallituksen politiikan kritiikissä ei voi muuta kuin yhtyä ed. Eeva Kuuskosken täällä viime viikolla esittämään arviointiin. Hallitus harjoittaa brutaalia uusoikeistopolitiikkaa. Tämä oli niin kovin sanottu keskustapuolueen kansanedustajalta, että minun piti oikein tarkistaa, olenko ymmärtänyt oikein, mitä sana brutaali tarkoittaa. Ja aivan oikein, se on sanakirjan

mukaan raakaa, karkeaa, häikäilemätöntä politiikkaa.

Hallituksen esittämä ateriamaksu on mielestäni ja sosialidemokraattien mielestä hylättävä mm. seuraavista syistä:

Ensiksikin hallitus lisää entisestään nuorten ja lapsiperheiden kuormaa, etenkin kun hallitus ei itsekään tiedä tekemiensä lukuisien leikkausten yhteisvaikutusta. Kiistattomaksi tosiasiaksi kuitenkin jää lapsiperheiden rasisutusten valtava kasvaminen, monissa tapauksissa aivan kohtuuttomiksi.

Toiseksi hallitus on rikkomassa koulutuksellisen tasa-arvoisuuden periaatetta. Alkuperäisen lukukausimaksun tilalle esitetty ruokamaksu on johtamassa huoltajien maksukyvyn arviointiin. Se tuo lisäbyrokratiaa kouluihin. Maksut merkitsevät vähävaraisten nuorten leimaamista ja nöyryyttämistä. Siirrymme sivistisyhteiskunnasta porvarilliseen Suomeen. Porvarihallitus tuo sosiaalitoimistot suomalaisten koulujen arkeen, koulujen sisälle.

Kolmanneksi sosialidemokraateille tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet ovat erityisen vaalimisen kohde. Suomalaisen koulutusjärjestelmän paras ydin on monilta osin sosialidemokraattien yhdessä maalaisliitto-keskustapuolueen kanssa luomaa ja toteuttamaa. Näemme, että peruskoulun, lukion ja ammatillisen koulutuksen on oltava oppilaille maksutonta myös vaikeina aikoina. Tasa-arvoiset koulutus- ja kasvatusmahdollisuudet ovat meille silmäterän luontoisia asioita. Niiden tulee olla yhteisen vastuun piirissä olevia asioita, siis verotuksella hoidettavia asioita, ei maksullisesti hoidettavia asioita.

Arvoisa puhemies! Voimme enää tässä vaiheessa vain toivoa, että maalaisliitto-keskustapuolueen alkiolaiset edustajat voivat olla periaatteidensa takana myös teoissa ja äänestävät lain hylkäämisen puolesta.

Herra puhemies! Ehdotan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Astala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Gustafssonin tekemää hylkäysehdotusta.

Eduskunnassa käytiin viime viikolla mielenkiintoinen maksupolitiikkaan liittyvä keskustelu nimenomaan koulutusta koskevasta. Oli ilo silloin havaita, että koulutuspolitiikkakin kiinnostaa kansanedustajia. Yksi vain puuttui joukostamme keskustelemasta. Hän muuten puuttui lakiesityksen ensimmäisestä käsittelystäkin, ja kun katselen salia, huomaan, että näin on käynyt

tälläkin kerralla. Hän on tämän lakiesityksen antaja, opetusministeri Riitta Uosukainen, joka varsin usein hyvin ansiokkaasti on täällä keskustelemassa ollut. Mistä sitten johtune, että tämä asia ei ole häntä keskusteluttanut, ei sen vertaa, että hän olisi edes paikalla ollut yhtään kertaa täällä käsittelyn aikana. Tosin tällä hetkellä keskustelun ajankohta ei kovin suotuisa enää olisikaan, mutta kiinnitän kuitenkin huomiota siihen, että hän ei ole täällä ollut koskaan paikalla tämän lakiesityksen käsittelyn aikana.

Hänen olisi kyllä sietänyt olla siksi, että nyt on kysymys kokoomuslaisesta koulutuspolitiikasta, kun tätä lakiesitystä käsitellään. Nyt ollaan ottamassa dramaattinen käänne suomalaisessa koulutuspolitiikassa, jonka eräänä arvokkaana ja tuloksetta perusparina on ollut tarjota kouluttautumisen mahdollisuudet kaikille riippumatta vanhempien varallisuudesta, asuinpaikasta, sukupuolesta ja kielestä. Nyt otettavalla askeleella ollaan todella murtaamassa koulutuksellisen tasa-arvon periaatetta. Nyt tehdään varsin ideologista politiikkaa, jossa porvarillinen arvo- ja moraalipohja ovat ratkaisseet. Siksi minä todella yhdyn ed. Gustafssonin ihmettelyyn siitä, että keskustapuolue on mukana tällaisessa puuhastelussa. Kun keskustan puheenjohtajakin juuri saapui paikalle, totean vielä kerran, että alkio-olaisista periaatteista ei kovin paljon jäljellä käytännön politiikassanne enää ole.

Nyt siis ryhdytään perimään ateriamaksuja, ns. ruokahuollon järjestämismaksua, mikä itse asiassa on tietynlainen lukukausimaksu. Tässä lakiesityksessähän lähdetiin liikkeelle lukukausimaksusta. Ensimmäinen se oli 250 markkaa, sitten oli tulossa 500 markan lukukausimaksu, mutta opetusministeri taisi sitten pelästyä opiskelijajärjestöjen varsin yksimielistä reaktiota: ei lukukausimaksuja! Minä olenkin hyvin ylpeä näistä opiskelijajärjestöistä siksi, että heidän perustelunaan oli nimenomaan se, että koulutuksellista tasa-arvoa ei saa murentaa, ja tätä mieltä oli jopa kokoomuslaisten johtama Lukiolaisten liittokin. Muuten, prikulleen samaa mieltä nämä kaikki opiskelijajärjestöt olivat myös tästä ateriamaksusta, myös Lukiolaisten liitto. Itse asiassa koko asia palautuu alkuruutuunsa, tietynlaisen lukukausimaksun perimiseen.

Tähän ruokahuollon järjestämismaksuun, jonka nimisenä se nyt tulee historiaan jäämään, sisältyy varsin paljon kummallisuuksia, joista olemme jo puhuneet edellisissä käsittelyissä, joten en enää toista näitä kannanottoja. Totean vain, että nimenomaan myös kuntia kohtaan

tämä on varsin kummallista ja varsin epäoikeudenmukaista politiikkaa. Nimittäin jos ne eivät ryhdy perimään tätä ruokahuollon järjestämismaksua, niitä aletaan rokottaa siitä, ja se rokotus tapahtuu valtionosuuden alentamisella. Varsin juonikas malli muuten kyllä.

Vasemmistoliitto ei missään tapauksessa hyväksy näitä askeleita, joilla koulutuksellista tasa-arvoa ollaan murentamassa, ja siksi olemmekin tämän lakiesityksen hylkäämisen kannalla.

Lakiesitykseen liittyy toki muitakin heikennyksiä. Muun muassa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden perusteena käytettäviä yksikköhintoja alennettaisiin toiminnan laajuuden ja laadun muutosten mukaisena arviona 8 prosenttia, ja siinä menee sitten 900 miljoonaa markkaa. Muutos tehdään lakiin, joka ei ole vielä astunut edes voimaan. Tämän lisäksi kansanopistojen valtionosuutta vähennetään 10 prosentilla. Se on varsin paljon. Edelleen opintokeskusten valtionapuun oikeuttavista menoista poistettavaksi esitetään eräiden toimintamuotojen kustannukset. Siis myös opintokeskusten toimintaa vaikeutetaan hyvin selkeästi tällä lakiesityksellä.

Lopuksi haluan vielä todeta vasemmistoliiton kannan siihen lukukausimaksupäätökseen, joka opetusministeriössä on tehty, kun pidempään opiskelleille ja opiskeleville on päätetty lukukausimaksuksi 1 000 markkaa lukukaudessa eli 2 000 lukuvuodessa, varsin korkea maksu. Erikoisen ikävä tämä asia on myös siksi, että tämä päätetään valtioneuvoston taholla, eikä eduskunnalla näytä olevan mitään osaa eikä arpaa lukukausimaksun hylkäämisessä tai hyväksymisessä. Hallitus tekee tämän maksuperustelun suomalla mahdollisuudellaan. Varsin epädemokraattinen menettely sinänsä.

Nämä toimet eivät ole ainoastaan epäoikeudenmukaisia ja epäsosiaalisia, vaan lisäksi Suomen tulevaisuuden kannalta vahingollisia. Olen todella myös ihmetellyt, miten ihmeessä tällaisena aikana saatetaan ajatellakin, että ryhdytään perimään ikään kuin rangaistusmaksua niiltä, joilla opiskelussaan on kaikkein eniten vaikeuksia ja jotka juuri sen tähden ovat joutuneet pidentämään opiskeluaikojaan. Heitä nyt aletaan rokottaa. Se on myös eräs tyypillisiä porvarihallituksen elkeitä. Niitä, joilla on vaikeuksia, rokotetaan yhä enemmän, sumeilematta näköjään.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Astala toi hyvin selkeästi esille järjestömyyden, joka tämän ruokahuollon järjestämismaksun

yhteydessä aiotaan toteuttaa kunnissa. Häveliäisyssyyt ilmeisesti todella johtivat siihen, että hallitus ei uskalla kutsua sitä enää lukukausimaksuksi. Merkillistä tässä maksussa on juuri se, että se peritään opiskelijalta riippumatta siitä, ruokaileeko hän vai ei. Olisi mielenkiintoista ajatella, että tavarataloissa ruvettaisiin perimään näytteillääpitomaksua, sehän olisi vähän samanlainen; mutta siellä ainakin asiakas voi itse päättää siitä, ottaako tuotteen vai ei. Mutta kouluissa nyt siis tuotteesta, jota ei välttämättä edes käytetä, joudutaan maksamaan.

Kaiken kaikkiaan tämä on uusi avaus mielestäni. Tässä kyse ei ole pelkästään siitä, että hallitus häveliäisyssyyt kutsuu sitä toisella nimellä, vaan tämä on aivan uusi avaus. Tämä antaa aivan uusia mahdollisuuksia kunnissa perä esimerkiksi pururadan kunnostusmaksua tai jotakin vanhustenhuollon pihanhiekotusmaksua tai vastaavia, jos tälle tielle lähdetään.

Lähes 2,9 miljardia markkaa valtio säilyttää lisää kustannuksia kunnille opetustoimen osalta ensi vuonna. Se on täysin kohtuuton tilanne, mihin kunnat nyt joutuvat näiden valtion supistus- ja leikkaustoimenpiteiden osalta. Tässä mielessä, arvoisa puhemies, kannatan näiden hylkäämistä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Gustafsson ed. Astalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi,

Korkeaoja, Korva, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Peltari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renlund, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihtariälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowiec.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Kuuskoski, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Renko, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Sepänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoris-to, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Antvuori, Jurva, Koski, Lindqvist, Louekoski, Luhtanen, Morri, Nyby, Pesälä, Ranta, Riihijärvi, Röntynen, Saari, Tuomioja ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 80 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotukset laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 6 §:n ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 291

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 46

Puhemies: Toisessa käsittelyssä pääteytyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 15) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Olemme nyt toisessa asiassa ihmisiä koskien. Rantojen, kiinteistöjen ja osakkeiden omistaminen koskee Euroopassa asuvaa ihmistä, ja tässä tapauksessa asia koskee suomalaista. Ensimmäinen koskee terveydenhuollon asiakasmaksuja ja toinen työterveyspalvelujen maksuja.

Herra puhemies! Ehdotan, että 14) kohdassa olevat terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevat lakiehdotukset hylättäisiin.

Tämä hallituksen esitys on oiva osoitus siitä taitamattomuudesta, lyhytjänteisyydestä ja ideoitten ja ajan puutteesta, joka hallitusta on vaivannut koko syksyn ajan. Tässä hallituksen esityksessä, kun se viimein saatiin loppusuoralle sosiaali- ja terveysvaliokunnassa pari viikkoa sitten, paperit ja asetuseronnokset olivat vaihtuneet tiuhaan tahtiin. Tällä hetkelläkään Suomen 459 kunnassa ei ole kovin tarkkaa kuvaa siitä, minkälaisesta lakiehdotuksesta ja asetuseronnoksesta on kysymys.

Hallitus on perustellut tätä esitystä nimenomaan säästöillä, mutta kansanterveyden ja terveyspolitiikan sekä suomalaisen ihmisen näkökulmasta ei ole tuotu yhtäkään syytä, miksi tähän uuteen järjestelmään pitäisi käytännössä siirtyä.

Toisaalta meillä Suomessa kunnille on annettu vapaus päättää itse omista asioistaan. Mutta tässä esityksessä kuten seuraavassakin tämä vapaus kunnilta viedään pois. Tämä on hallinnollisesti erittäin huono ratkaisu, kansanterveyden kannalta huono ratkaisu, Maailman terveysjärjestön Who:n näkökulmasta myös huono ratkaisu, koska Suomi on tähän mennessä ollut Who:n mallimaa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Skinnarin hylkäysehdotusta.

Kuten hän totesi, kunnissa ei varmasti tiedetä, mitä hallituksen esitys ja sen perusteella annettava asetus tulee pitämään sisällään. Lakiesityshän tunnetaan, mutta tästä ei käy selville se, mikä on hallituksen tarkoitus, miten maksuja peritään. Asetuseronnos voidaan antaa vasta sen jälkeen, kun laki on hyväksytty, eli joulun jälkeisellä viikolla, ja nämä tulevat voimaan heti vuoden alusta. Kunnissa ei näitä päätöksiä ainakaan vielä ole tietysti voitukaan tehdä, mutta luulen, ettei pystytä tekemään ennen vuodenvaihdetta. Luulen, että monessa kunnassa vieläkin on varsin suuri epäselvyys siitä, mitä kaikkea tämä pitää sisällään.

Vielä suurempi epäselvyys on niillä ihmisillä, jotka joutuvat heti vuodenvaihteessa menemään terveyskeskukseen, mitä he siellä joutuvat maksamaan. Suurin yllätys varmasti näille ihmisille tulee olemaan se, että jos he menevät terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoisen sairaalan poliklinikalle, heiltä voidaan periä 100 markan maksu, jota tähän mennessä ei ole voitu periä. Tästä asiasta ei millään tavalla ole varoitettu eikä tiedotettu, että näin on tapahtumassa. Näin ihmiset eivät myöskään voi kotikunnissaan esittää mitään vastalauseita, koska heillä ei ole mitään käsitystä siitä, että tällainen maksu on tulossa.

Tällä maksulla ei ole mitään tekemistä avosairaanhoidon lääkäripalvelumaksun kanssa. Se on aivan eri juttu. Tämä maksu peritään todennäköisesti hyvin monessa kunnassa joka ikisestä lääkäri- ja poliklinikkakäynnistä, joka terveyskeskuksen sairaalaan tulee tehtäväksi. Näin ollen juuri pitkäaikaissairaiden, jotka tarvitsevat myös erikoislääkäripalveluja terveyskeskuksesta, maksut tulevat nousemaan aivan eri luokassa kuin he nyt kuvittelevat sen keskustelun pohjalta, jota tämän syksyn mittaan on käyty.

Avohoidon lääkäripalveluistahan hallitus esittää kahta mallia. Toinen on, että voidaan periä enintään 50 markkaa ja korkeintaan kolmelta kerralta, jolloin enimmäismaksu olisi 150 markkaa vuodessa ja sen jälkeen tulevat käynnit olisivat maksuttomia. Toinen vaihtoehtoinen malli on, että on 100 markan vuosimaksu ja jos ei tätä vuosimaksua maksa, sitten peritään joka kerta enintään 50 markan maksu sen mukaan, miten kunta päättää. Mutta näissä maksuissa siis on kysymys terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista, joista puhutaan asetuksen

7 §:ssä. Nämä maksut eivät tule kattamaan terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoisen sairaalan poliklinikkamaksuja, joiden maksullisuus nyt liitetään 8 §:ään.

Olisi toivonut, että tästä ministeriön taholta-kin olisi kansalaisille kerrottu, että tällainen tulee, että he voisivat omissa kotikunnissaan esittää valtuutetuille omat näkemyksensä, miten näitä maksuja tulee kerätä. Nyt ne tulevat määrättäviksi jälleen sellaisena aikana, että kansalaiset eivät monessa tapauksessa pysty seuraamaan, mitä tehdään. On oikeus, että ihmiset voivat joululomaa viettää rauhassa.

Toinen asia, josta ei ole hallituksen toimesta kansalaisille paljonkaan tiedotettu, on kotisairaanhoidon maksut. Tällä hetkellä kotipalveluista peritään maksuja, kun on kysymys sosiaalipuolen kotipalveluista. Siis kotiavustajien ja kodinhoitajien käyntimaksuja voidaan periä. Mutta nyt myös kotisairaanhoidosta, joka tähän asti on ollut maksutonta, voidaan periä maksu. Suunnitelmien mukaan se voisi olla lääkärin käynnistä enintään 50 markkaa kerta ja muun henkilön käynnistä enintään 30 markkaa kerta. Kun hallituksen arvion mukaan maksukertymä olisi 50 miljoonaa markkaa ja kun tällä hetkellä kotipalvelun kokonaismaksukertymä — siis nyt puhutaan sosiaalipuolen maksuista — on 275 miljoonaa markkaa, nousu on melkein 20 prosenttia.

Siinä kotisairaanhoidopalvelujen tarvitsijat joutuvat maksamaan käyntimaksuina, kun heidän luonaan käydään kotona, ns. tilapäisestä hoidosta. Toinen vaihtoehto on se, että jos he saavat jatkuvaa hoitoa, heille tulee sama maksujärjestelmä kuin pysyvästi sosiaalihuoltoasetuksen mukaisia kotipalveluja saavien kohdalla. Nämä maksut tulevat kohtuuttomasti rasittamaan jälleen kerran pitkäaikaissairaita, joilla on vaikeita sairauksia, taikka myös akuutissa sairaudessa, jossa esimerkiksi sairaalahoidon jälkeen tarvitaan kotisairaanhoidon apua, näiden potilaiden tilannetta. Tästä ei kansalaisille ole mitään kerrottu.

Yhteenvetona siitä, mikä on toisen käsittelyn aikana useaan kertaan tullut jo esille, on se, että kansanterveyslain mukaisista palveluista perittävät maksut ovat terveystaloudellisesti epäviisaita. Lopputuloksena ovat varmasti lisääntyvät kustannukset, koska sairauden johdosta ei hakeuduta riittävän ajoissa hoitoon. Toisekseen, vaikka hakeudutaan hoitoon, saattaa olla, ettei pystytä noudattamaan sitä hoitoa, minkä lääkäri määrää.

Kun me olemme eri yhteyksissä esittäneet, että tulisi kattomaksu, joka käsittäisi paitsi palvelumaksut myös sairausvakuutuslain mukaiset omavastuusuodet, toivon todella ja uskon, kun sosiaalivaliokunta on yksimielisesti hyväksynyt ponnit näihin esityksiin, että sosiaali- ja terveysministeriössä vakavasti ryhdytään välittömästi tutkimaan, millä tavalla tällaiset katot voitaisiin asettaa kokonaiskustannuksille niin, että pitkäaikaissairaiden tilanne ei kävisi kohtuuttomaksi.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Maailmalla Suomi on tullut tunnetuksi pohjoismaisena hyvinvointiyhteiskuntana ja Maailman terveysjärjestön Who:n mallimaana. Näyttää nyt kuitenkin siltä, että Ahon porvarihallituksessa tarvittiin ministerin muutos, ennen kuin tässä maassa hyvin keskeinen terveystalouden osa eli maksuttomat terveyskeskuspalvelut, lääkärikäynnit, romutetaan. Kaikki hyvin tiedämme, että ministeri Kuuskoski ansiokkaasti aikoinaan taisteli terveyskeskusmaksuja vastaan, mutta valitettavasti nyt ministeri Huuhtanen on antanut totaalisesti tässä asiassa periksi.

On totta, että hallitus ei ole yrittänyt — onneksi sen verran rehellisiä ovat — esittää mitään terveystaloudellisia syitä terveyskeskusmaksun käytölle, ne ovat puhtaasti säästö- ja rahapääätöksiä, joilla nämä aiotaan nyt ottaa käyttöön. Mutta kyse, arvoisa ministeri, on enemmästä kuin pelkästä rahasta. Kyse on hyvin keskeisen periaatteen romuttamisesta, maksullisuuden käyttöönotosta terveyskeskuksen lääkärikäynneillä. Ja kun se kantava periaate on kerran menetetty kansanterveystyössä, sitä on hyvin vaikea varmaan takaisin saada. Näin valitettavasti epäilen, vaikka ainakin itse aion jatkossakin tehdä työtä sen puolesta, että tämän huonon hallituksen huonot päätökset voitaisiin aikansa kumota.

Kun me kuulumme asiantuntijoita sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, haluan siteerata mm. Unto Häkkistä, joka on sosiaali- ja terveyshallituksen tutkijoita ja myös Suomen Akatemian tutkijana toiminut. Hän toi hyvin selvästi esille sen, että terveyskeskuskäynnit ovat sairaalan vuodeosastohoidon jälkeen eniten pienituloisille ja myös sairaille henkilöille kohdistunut hoitomuoto eli lukuun ottamatta sairaaloiden hoitopäivämaksujen korottamista terveyskeskusmaksujen säättäminen kohdentuu eniten pienituloisille ja sairaille henkilöille. Terveystaloudellisesti kaksi kolmasosaa kohdistuu potilaille, jotka mm. pitkäaikaissairauden takia käyvät lääkärin-

sä yli kolme kertaa vuodessa ja ovat näin jatkuvana lääkärihoidon tarpeessa.

Arvoisa puhemies! Kansainväliset esimerkit ovat aina myös hyviä ja paikallaan. Edelleen samainen asiantuntija totesi, että Euroopassa, mm. Hollannissa, Englannissa ja Ruotsissa, vaikka niissä monissa on käynnissä hyvin markkinahenkisiä ja tarjonnan kilpailuttamiseen perustuvia terveydenhuollon uudistushankkeita, näissä maissa kuitenkin maksupolitiikan rooli nähdään erittäin toissijaisena. Sitä ei pidetä merkittävänä. Nimittäin terveydenhuollon kustannushaasteisiin, siis taloudellisuuteen, ja muihin tavoitteisiin, kuten saatavuuteen tai tasa-arvoon, uskotaan näissä maissa päästävän paljolti muilla keinoilla kuin maksupolitiikalla operoimalla. Maksuilla on nimittäin hyvin vaikea ohjata kysyntää lopulta. Ei käyttäjämaksuilla nimittäin terveydenhuoltoa tehosteta. Pääosan terveydenhuollon voimavarapäätöksistä tekee lääkäri. Potilaan päätöksenteko perustuu siihen, hakeutuuko hän hoitoon vai ei. Mutta todellakin lääkäri päättää hoidosta ja myös mahdollisista turhista, tai ylikorostetuista hoitomuodoista, jotka yleensä maksavat yhteiskunnalle huomattavan paljon.

Kaikki tutkimukset osoittavat selvästi, että palvelumaksuilla on vaikutusta lähinnä pienituloisten ja sairaiden henkilöiden hoitoon hakeutumiseen. Kun hallituspuolueista RKP, kokoomus, keskusta ja ilmeisesti myös kristilliset painavat nappia lakiesityksen hyväksymisen puolesta, he samalla painavat nappia tietäen, että se vaikeuttaa pienituloisten ja sairaiden hoitoon hakeutumista. Tässä mielessä tämä päätös on mielestäni osoitus raakalaispolitiikasta, jota tämä hallitus harjoittaa.

Joku voi tietysti sanoa, että ei tämä maksu nyt niin suuren suuri ole. Ei se tietenkään olekaan hyvätuloisille eikä keskituloisillekaan. Ei se heidän ja meidän hoitoon hakeutumistamme mihinkään muuta. Mutta me tiedämme jo nyt, että pienituloiset ja pitkäaikaissairaantuneet ihmiset ovat jo nyt vähentäneet lääkäriä käyntejään ja ovat jättäneet lunastamatta lääkkeitä. Tämä on yksi isku edelleen heidän elämäntilanteeseensa. Jos hallitus todella haluaisi saada kustannussäästöjä aikaan, sen pitäisi ohjausvaikutuksella kiinnittää huomiota siihen, että lääkärit muuttaisivat hoitokäytäntöjään ja pyrkisivät todellisiin kustannussäästöihin.

Arvoisa puhemies! Oman messunsa väärti olisi kokonaan se, miten hallituspuolueet asian osalta valiokunnassa toimivat. Nimittäin kun

meille tuli erittäin kiire monien muiden lakien osalta, nimenomaan tämän lain ja työterveyshuoltomaksun osalta hallituspuolueiden edustajat pompottivat meitä muita, opposition edustajia, toistuvia kertoja valiokunnan kokouksiin, kun olivat sisäiset kiistat meneillään. Keskusta oli asettanut terveyskeskumaksun käyttöönoton ehdoksi sen, että myös työterveyshuollossa peritään vastaavan suuruinen maksu, ja kokoomus sitä vastusti. Kun hallituspuolueet eivät olleet päässeet asiassa yksimielisyyteen, toistuvia kertoja me istuimme tyhjän pantteina ja pyöritelimme peukaloitamme, kun ei sopua hallituspuolueiden kesken syntynyt. Minusta se on todella masentavaa lainsäädäntötyötä, kuten olen eräissä muissakin yhteyksissä aikaisemmin todennut. Sitten meidät opposition edustajat pistettiin tosiasioiden eteen niin, että asiantuntijoiden kuuleminen jouduttiin tapaturmavakuutuslain uudistuksen osalta äänestyksen kautta keskeyttämään.

Tämä on myös merkittävä päänavaus siinä suhteessa, että jatkossa, kun näistä maksuista voidaan päättää asetusteitse, eduskunnalla ei ole yhtään mitään sanansijaa enää, minkä suuruisia maksuja tässä maassa säädetään. Se on minusta erittäin valitettavaa myös siinä suhteessa, että parasta aikaa istuu toimikunta, jonka tehtävänä on selvittää terveyden- ja sosiaalihuollon palvelumaksuja. On aivan järjetöntä tässä vaiheessa ottaa nämä käyttöön. Tietysti toivon, että hallituspuolueistakin löytyisi ryhtiä ja ne olisivat hylkäämisen kannalla.

Mutta vähintään, mitä hallitus ainakin voisi tehdä, asetusluonnoksesta tämä ei käynyt selkeästi ilmi, on mielestäni mm. se, että kun nyt on puhuttu siitä, että terveyskeskumaksua ei perittäisi alle 15-vuotiailta, vaikka aikaisemmin puhuttiin 18 vuoden ikäraja, niin muutettaisiin edes ikäraja 18 vuoteen. Toinen asia on se, että hallitus perusteluissaan toteaa, että sosiaalisiin perustein kunnat voivat jättää perimättä tämän maksun. Mutta kun me hyvin tiedämme, että joka tapauksessa valtio rokottaa kuntia, perivät ne tämän maksun tai ei, niin taloudellisissa vaikeuksissa olevat kunnat todennäköisesti tulevat maksun valtaosissa kuntia säättämään. Mutta mitkä ovat ne sosiaaliset perusteet, joilla maksuja jätetään perimättä, siitä meillä ei ole tietoa. Epäilen vahvasti, että tässä maassa tulee varsin kirjava käytäntö olemaan siinä, miten kunnat maksuja perivät.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä todeta, että Kaupunkiliitto ja Kunnallisliitto ovat toimitta-

neet kaikille kansanedustajille tiedot siitä, mitä valtion toimenpiteet merkitsevät kuntien taloudelliseen tilanteeseen ensi vuonna. Kuten jo aikaisemmin totesin, opetusministeriön eli opetus-toimen alueella lähes 2,9 miljardia markkaa tulee rokotuksia kuntiin nähden. Sosiaali- ja terveysministeriön puolella yli miljardi markkaa kohdistuu siis kuntiin kustannusrasitetta ja sisäasiainministeriön toimien johdosta yli 150 miljoonaa markkaa. Eli tällä tavoin yli 4 miljardia markkaa tulee tavallaan palvelutuotannon osalta kuntien rasitus lisääntymään valtion toimenpiteiden johdosta. Sen lisäksi, kun laskemme mukaan Kelan lisäosuuksien korottamisen 1,5 miljardia markkaa, eläke- ja työttömyysvakuutusmaksun verovähennyksen 1,2 miljardia markkaa, työttömyysvakuutusmaksun korotuksen 700 miljoonaa markkaa ja työllisyysvelvoitteen poistumisen noin 100 miljoonaa markkaa, niin tästä tulee vielä 3,5 miljardia markkaa lisää kunnille. Sitten on tietysti muutamia pieniä kunnallistaloutta parantavia tekijöitä kuten kvTELin alennus ja kiinteistövero-otto, joka sekin lasketaan yllätys, yllätys — jollakin tavoin valtion helpotukseksi kunnille, mitä se ei kuitenkaan mielestäni ole, ja edelleen ateriamaksun ja terveyskeskusmaksujen tuotto, minkä valtio ottaa itselleen, niin näitä helpotuksia on 2,6 miljardia markkaa. Eli kun näitä huonontavia tekijöitä oli yhteensä 7 588 miljoonaa markkaa ja parantavia tekijöitä yhteensä 2 620 miljoonaa markkaa, niin kuntiin kohdistuu lähes 5 miljardin markan ylimääräinen rasitus valtion toimenpiteiden johdosta ensi vuonna. Kun me tiedämme, että kunnat ovat muutoinkin suurissa vaikeuksissa, niin kyllä tämä kuorma, jonka hallitus nyt sälyttää kunnille, on täysin kohtuuton.

Arvoisa puhemies! Terveyskeskusmaksu on mielestäni häpeäpilkku tälle eduskunnalle ja tälle hallitukselle. Sen taloudelliset merkitykset eivät valtiontaloudellisesti ole merkittäviä, mutta se periaatteellinen linjamuutos, jonka tämä hallitus nyt tekee, on aivan vastaavanlainen kuin se, mitä nyt tehdään opetus-toimen puolella: luku-kausimaksu tai sanotaan sitten ruokahuollon järjestämismaksu tai mikä maksu se nyt sattuu olemaankaan. Näiden kahden maksun käytönotolla hallitus jatkaa sitä hyvinvointiyhteiskunnan romuttamislinjaa, joka kaikkein eniten kohdistuu pienituloisiin ihmisiin.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Käsitlemme terveyskeskusmaksua, mutta samassa yhteydessä on syytä puhua myös muista esityk-

sistä, jotka siirtävät maksurasitetta valtiovallalta sairaille ihmisille ja ylipäänsä kansalaisille.

Hallituksen esitys terveyskeskusmaksusta ja kotisairaanhoidon maksusta on tarkoitettu sen suuruiseksi, että sen lisätulot ovat valtiolle 200 miljoonaa markkaa ja kunnille 280 miljoonaa markkaa. Eli käytännössä tämä merkitsee sitä, että toisessa lakiehdotuksessa kuntien valtion-apuja leikataan maksukertymän mukaisella määrällä tai sanotaan tarkemmin: oletetun maksukertymän mukaisella määrällä.

Tälle esitykselle on hyvin niukanlaisesti yritetty esittää terveyspoliittisia perusteluja, mikä, kuten aiemmin on tullut esiin, on rehellistä. Niitähän ei käytännössä ole olemassa.

Se, mikä mielestäni tässä esityksessä ja sairausvakuutuslain muutoksessa sekä työterveysmaksussa on ongelmana, on se, että näiden esitysten yhteisvaikutukset eivät ole ennakoitavissa. Tutkimuksellisesti tällainen ennakoiminen on kerrassaan mahdotonta, ja käytännössä jää myöhemmin arvioitavaksi, mikä kansanterveyden tilan heikennys lopulta johtui mistäkin. Tämä tekee myöhemmässä vaiheessa erittäin ongelmalliseksi sen, että voitaisiin esittää tarkkaa kritiikkiä näiden maksujen ja kustannussuirtymien vuoksi.

Näen, että terveyskeskusmaksu on omiaan vaikuttamaan siihen, mitkä väestöryhmät käyttävät terveyspalveluita. Tutkimuksissa on havaittu, että eri väestöryhmissä ja sosiaaliryhmissä on erittäin suuria sairastavuuden eroja jo tällä hetkellä. Ylemmät keskiluokat käyttävät terveyspalveluita. Niillä on siihen varaa ja myös tietämystä, henkistä pääomaa arvioida omaa terveydentilaansa enemmän kuin vähemmän koulutetulla väestönosalla.

Mielestäni on erittäin selkeää, että terveyskeskusmaksu vaikuttaa voimakkaaimmin niihin väestöryhmiin, joilla on vähemmän koulutusta ja pienemmät tulot. On erittäin selkeää, että sairastavuuden erot tämän esityksen toteutumisen myötä tulevat Suomessa kasvamaan.

Eräänä suurena kritiikin kohteena pidän tässä esityksessä myös sitä, että meillä ei ole mitään takuita, että terveyskeskusmaksu pysyisi sen suuruisena kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle on tämän esityksen valiokuntakäsittelyn yhteydessä kerrottu. Nyt muutetaan lakia, ja tämän jälkeen on asetuksenmuutoksella, kuten jo aiemmin on todettu, mahdollista muuttaa myös terveyskeskusmaksua. Pelkään pahoin, että tämän lain käy samalla tavoin kuin sairausvakuutuksen. Sairausvakuutuspäivärahojahan on lukuisia

kertoja lyhyessä ajassa pienennetty. Nyt näen, että on erittäin todennäköistä, että rahaa ryhdytään keräämään näillä terveyskeskusmaksuilla kasvavia määriä. Tai siinä tapauksessa, että maksujen tuotto jää oletettua pienemmäksi, maksun määrää korotetaan, ja tällöin nämä kansanterveyttä heikentävät vaikutukset voivat kumuloitua.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen toisen käsittelyn yhteydessä tein esityksen, jossa terveyskeskusmaksu olisi poistettu lakiesityksestä ja toisaalta sallittu rinnasteisina kotipalveluille kotisairaanhoidon maksun periminen kuitenkin siten, että hoitoon liittyvät aineet ja tarvikkeet eivät olisi voineet kuulua maksun piiriin. Koska eräissä tilanteissa kotisairaanhoido ja kotipalvelut ovat rinnasteisia, niin tällainen esitys olisi mielestäni ollut aivan kohtuullinen. Mutta tätä hallituksen esitystä valiokuntakäsittelyn jälkeen, jossa terveyskeskusmaksu saatetaan voimaan, en voi hyväksyä. Kannatan siis tehtyä hylkäsesitystä.

Mitä tulee muuhun maksupolitiikkaan, josta tässä salissa on valitettavan vähän keskusteltu, pidän ongelmana sitä, että näitä maksuja käsitellään yksi kerrallaan. Kokonaisuus häviää. Nyt on oletettavissa, että poliklinikkamaksuja korotetaan, muitakin maksuja korotetaan ja taas edelleen sama suuntaus vahvistuu ja on vaikea eritellä lopullisia vaikutuksia. Selvää on, että sairastavaan väestönsaan sekä sairausvakuutuspäivärahojen heikennykset että lääkekustannusten korvausten heikennykset ja tämä terveyskeskusmaksu kohdistuvat pahimmin.

On ilo havaita, arvoisa puhemies, että sosiaali- ja terveysministeri Huuhtanen on vihdoinkin läsnä, kun tätä lakiehdotusta käsitellään täysistunnossa. Toivon, että ministeri tarkoin tutkiskelee tässä keskustelussa esitettyä kritiikkiä ja, jos ja kun tämä esitys hyväksytään, ryhtyy asianmukaisesti toimiin esimerkiksi sairastavuuden erojen kärjistyisestä ja kansanterveystilan heikentymisestä syntyvien haittojen vähentämiseksi.

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Ilmoitan aivan ensimmäiseksi sen, että en ole hyväksymässä enkä tule hyväksymään terveyskeskusmaksua, mutta käsittelen tässä puheenvuorossani asiaa hieman toiselta kannalta eli hallinnon kannalta.

Tämä terveyskeskusmaksu samoin kuin ruokahuollon järjestämismaksu — aiemmin luku-kausimaksu ja mitä niitä nimiä olikaan — ovat

osoitus siitä, että tämä hallitus ei kyllä nyt tiedä, mitä se on tekemässä ja mihin se on menossa. Nämä kaksi esimerkkiä mielestäni osoittavat sen, että päättämättömyys leimaa meidän hallitustamme. Haluan perustella väitettäni.

Parhaillaan on voimassa asetus. Luen sen 7 §:n: "Terveyskeskuksen laboratoriopalveluista voidaan periä enintään 25 markkaa tutkimuskäynniltä ja röntgenpalveluista enintään 40 markkaa tutkimuskäynniltä. Terveyskeskuksessa annetusta yksilökohtaisesta fysioterapiasta voidaan periä enintään 20 markkaa hoitokerralta." Asetus on annettu 9 päivänä lokakuuta. Kunnat ovat ottaneet huomioon tämän lain ja asetuksen voimassa olevassa muodossa, kun ovat talousarvioitaan tehneet. Näin on ainakin suurimmassa osassa kuntia. Muun muassa omassa kotikaupungissani kaupunginhallitus teki päätöksen, että voimassa olevaa lakia ja asetusta noudatetaan ja ensi vuoden alusta aletaan periä laboratorio- ja röntgenmaksuja.

Vaikka siihen on varauduttu, ei tiedetä vielä, mikä on terveyskeskusmaksun sisältö. Ei tiedetä, miten se peritään. Ei ole asetusta olemassa. Sen takia arvostelen hyvin voimakkaasti tätä nimenomaan hallinnon kannalta. Ei voida olettaa, että kunnat ovat selvänäkijöitä, samoin kuntien terveyskeskuksen johtavat lääkärit, vaan täytyy pystyä siihen vaikeinkin aikoina, että jos jotain kerran päätetään, niin sen päätöksen pitää — ainakin kun on kysymyksessä maan hallitus — pysyä voimassa enemmän kuin 2—3 viikkoa tai kuukauden. Se täytyy sen verran huolellisesti miettiä, että kun tehdään päätös, sen takana pystytään sitten seisomaan kuin tatti.

Mutta sitten toiseen asiaan. Sain tänä aamuna puhelun kotikaupungistani ja sainkin oikein kipeän puhelun johtavalta kotisairaanhoidalta. Hän arvosteli erityisesti kotisairaanhoidosta nyt perittäviä maksuja. (Ed. Stenius-Kaukonen: Sitä valiokunnassa eniten arvosteltiin!) Asetusluonnoksen 3 §:ssä on voimassa olevasta asetuksesta lokakuulta lueteltu ensin, mitkä ovat maksuprosentit ja mitkä tulorajat, joista maksu peritään. Otan vain esimerkin: Jos henkilöitä on kotitaloudessa yksi ja tuloraja 2 500, sen yli menevältä osalta peritään kotisairaanhoidosta maksua enintään 35 prosenttia. Kunnalla on siinä päätösvaltaa.

Mutta sitten on tämä asetuksen osa, jossa sanotaan: "Tilapäisestä kotipalvelusta voidaan periä kunnan päättämä kohtuullinen maksu." Tässä kyllä määritellään "kohtuullinen maksu": "Tilapäisestä kotisairaanhoidosta voidaan periä

enintään 50 markkaa lääkärin suorittamasta kotikäynnistä ja enintään 30 markkaa muun henkilön suorittamasta kotikäynnistä.” Tämän ed. Stenius-Kaukonen jo aikaisemmin totesi.

Tästä minä sain oikein kipunoivat terveiset, jotka lupasin tuoda tänne kansanedustajille. Minulle sieltä sanottiin terveisinä, että eduskunta ja kansanedustajat ovat arkielämästä vieraantuneita ihmisiä, jotka eivät tiedä sairaiden, kotipalvelun hoidossa olevien ihmisten arjesta mitään. (Ed. Stenius-Kaukonen: Kyllä me tiedämme. Siksi me vastustamme tätä!) — Mutta näin minulle sitten sanottiin. Kyllä minäkin kerroin tietäväni sen. — ”Kun viime vuosina on”, terveiset jatkuvat, ”systemaattisesti vähennetty laitospaikkoja, kun oli se ihanne, että ihminen voidaan hoitaa mahdollisimman pitkään kotona, sen vuoksi systemaattisesti järjestettiin kotisairaanhoido ja kotipalvelu, että nämä ihmiset voisivat olla kotona.”

Useimmat vanhat ihmisethän haluavat olla kotona ja se heille sallittakoon. Kotihoito on muutenkin halvempaa kuin laitoshoido, mutta ne, joita nyt kotona hoidetaan, ovat suurimmaksi osaksi sellaisia ihmisiä, jotka tulevat toimeen pelkän kansaneläkkeen varassa. He ovat sen ikäluokan ihmisiä, ja korkeintaan heillä on aivan pieni työeläke. Sitten he ovat vielä sen ikäluokan ihmisiä, jotka eivät mene toimeentulotukea hakemaan. Se on heille niin arka paikka. He eivät halua olla kunnan elätettä, ja vaikka heille kuinka toisin todistettakoon, että he ovat oikeutettuja saamaan toimeentulotukea silloin, kun heidän rahansa eivät riitä, niin he eivät usko. He sanovat, että he eivät halua olla kunnan elätettä. Kotisairaanhoidajan terveiset ovatkin ne, että nämä ihmiset jäävät hoitamatta. He eivät ota yhteyttä kotisairaanhoidoon, jos näyttää siltä, että heidän kansaneläkkeensä ei riitä. Siitä nämä kotisairaanhoidon ihmiset ovat erityisen huolissaan ja varmasti myös suuri osa kansanedustajista.

Täällä jo aikaisemmin tuli puheeksi, että myös kotisairaanhoidossa on huomattu, samoin apteekeissa, että vanhat ihmiset eivät osta lääkkeitään, vaikka lääkäri antaa määräyksen. Tästä tullaan oikeastaan samaan asiaan, josta puhuin kotisairaanhoidon osalta. Kun ihminen elää pelkän kansaneläkkeen tai pienen työeläkkeen varassa, hänellä voi olla 2 500:n tai alle 3 000 markan eläke, josta menee vero. Kun siitä ei riitä kaikkeen ja kun omavastuuosuuksia on lääkkeissä nostettu, vanhuksat katsovat, että he eivät osta lääkkeitä. He arvelevat, että voi puolittaa

lääkeannoksen, ja tekevät niin. He eivät suinkaan lääkäreille puhu siitä, koska lääkärit heitä moittisivat, mutta kaikessa hiljaisuudessa he tekevät sitä. Se taas sitten tuottaa aivan päinvastaisen tuloksen näihin yhteiskunnan säästöihin kuin mitä varmaan näillä kaikilla maksuilla on tarkoitus.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Kun ed. U. Anttila sanoi olevansa iloinen siitä, että olen vihdoinkin täällä läsnä, haluan sen verran puolustautua kertomalla, että tämä syksy on ollut paitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnalle myös ministerille erittäin kiireinen ja paineinen. Toinen syy, miksi en juuri ole sattunut täällä olemaan, on se, että on ollut aika vaikeata ennustaa, milloin näitten asioiden käsittelyt ovat olleet päällä, ja olen joutunut olemaan sitten kokonaan muualla. Mutta myöhemmästä ajankohdasta huolimatta haluan muuttaman ajatuksen esittää tavallaan vastaväitteeksi niille ajatuksille, joita täällä on kuultu.

Olen varsin hyvin tietoinen siitä, että suhtautuminen terveyspalveluista kerättäviin maksuihin jakaa mielipiteitä täällä salissa ja jakaa myös kansalaisia hyvin huomattavalla tavalla. Mutta yllättävää on ollut se, että viimeaikaisissa tutkimuksissa toistuvasti on käynyt ilmi, että kansalaiset hyväksyvät terveyspalveluista kerättävät maksut. Tämä on ollut hyvin selkeä tulos. Ja kun täällä on puhuttu siitä, että näillä maksuilla ei ole terveyspoliittista vaikutusta, (Ed. Stenius-Kaukonen: Nimenomaan sillä on vaikutusta!) niin näissä mielipiteissä on tullut esille se, että eräs vaikutus niillä ainakin on: Kansalaiset ovat huolissaan siitä, onko heillä tulevaisuudessa julkisen sektorin tarjoamia palveluja vai ei. Tällä maksupolitiikan kiristämällä eli sillä, kun otetaan enemmän kuin aikaisemmin maksuja, nähdään se vaikutus, että näillä osaltaan voidaan turvata nämä palvelut. Olen hyvin tietoinen, että ei pelkästään maksujen keräämisellä näitä palveluja turvata. Toki tarvitaan huomattava julkisen sektorin satsaus näihin palveluihin, mutta osaltaan maksut ovat rikka rokassa.

Kunnioitettu edeltäjäni Eeva Kuuskoski oli asettanut jo maksutoimikunnan ennen kuin itse otin nämä tehtävät vastaan. Näin ollen on aivan ilmeistä, että jo hänen aikanaan hallituk-

sessä on ollut asiasta puhetta ja on ollut tarkoitus tehdä maksupolitiikasta uusia arvioita. Olin myös hyvin tietoinen siitä, että hallituksen linjana maksupolitiikan uusimisessa oli selkeästi maksujen sosiaalisen kohdentumisen oikeudenmukaisuuden periaate ja toisaalta selkeästi edellytettiin, että maksujen keräämisestä ei tulisi olla huomattavia hallinnollisia kuluja. Tästä lähtien olemme sitten kaavailleet maksupolitiikan kehittämistä.

On rehellisesti myönnettävä, että ministeriössä olimme varustautuneet maksupolitiikan uudelleenarviointiin vasta vuoden 94 alusta ja jouduimme tämän tehtävän eteen tavallaan vastoin tahtoaamme mutta kuitenkin ymmärtäen, että maan taloudellinen tilanne edellytti uudelleenarvioita ja näin ollen myös maksujen lisäkeräämistä.

Kun maksut nyt on asetusluonnoksessa valittu, on siinä selkeästi johtavana periaatteena ollut sosiaalisesti oikeudenmukainen kohdentuminen, ja se tulee kaikkein selvimmin esiin siitä, että kunta voi niin halutessaan määrätä 100 markan vuosimaksun käyttäjälle, jolloin hän vuoden ajan voi tätä maksua vastaan saada kaikki terveyskeskuslääkäripalvelut. Mielestäni tämä summa on kaikkien suomalaisten kestävässä, (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei kaikkien!) ja mikäli näin ei olisi, silloin on toimeentulotuen kautta turvattava, että kyseinen henkilö ei jää näiden palvelujen ulkopuolelle. Maksupolitiikka on kaikilta osiltaan varsin kohtuullinen. Myös ns. rinnakkaismallissa asiakas joutuu maksamaan vain 150 markan verran vuodessa, (Ed. Skinnari: Vain!) ja uskon, että myös tämän vaihtoehtoisen järjestelmän vähävaraisimmatkin henkilöt kestävä. Selkeästi on myös otettu kantaa perhepolitiikan sisältöön sillä tavoin, että alle 15-vuotiaat esitetään maksun ulkopuolelle. (Ed. Stenius-Kaukonen: Miksi pudotettiin 15:een kun alun perin esitettiin 18?) — Maksukertymän takia ja muutoinkin.

Täällä sanottiin, että maksut eivät ole keino hallita tätä tilannetta ja säästöihin tarvitaan käytäntöjen muutosta. Haluan todeta, että aivan oikein käytäntöjen muutosta tarvitaankin ja sillä tiellä vahvasti ollaan. Jo vuosien ajan on määrätietoisesti pyritty väestövastuuperiaatteen kehittämiseen. Noin 2 miljoonaa suomalaista on jo tämän palvelusysteemin piirissä, ja tästä on erinomaisten hyvät kokemukset. Tämä on hoitoonohjauksen kannalta aivan keskeinen tulevaisuuden ase hallita menojamme perusterveydenhuollon palveluissa. Me tarvitsemme parempaa hoi-

don porrastusta, ja me tarvitsemme entistä parempia avohoidon keinoja.

Täällä on kritisoitu erityisesti kotisairaanhoidon maksuja, (Ed. Stenius-Kaukonen: Eikä syyttä!) ja olemme toki tietoisia, että tämä on ollut alue, jossa on pitänyt liikkua hyvin varovasti. Sen vuoksi maksut on mitoitettu todella niin pieniksi, että avohoidon palvelut eivät vaarannu maksujen takia ja niitä ei vaihdeta niiden vuoksi laitoshoitoon. Kokonaisvaltaiseen hoitoon mielestäni kuuluvat kotisairaanhoidon piirissä myös palvelut, jotka annetaan sosiaalipuolen palveluina, ja siihen kuuluu myös seurata tarkoin, mikä on potilaan maksukyky ja mikä on hänen kannaltaan tarkoituksenmukaisin hoito.

Nimenomaan kunnalla on tässä suhteessa hyvin laaja liikkumavara. Toisin kuin valiokunnan herra puheenjohtaja sanoi väittäen, että kunnilla ei ole vaihtoehtoja, kunnilla on mielestäni hyvin paljon vaihtoehtoja valita maksupolitiikka. Mehän puhumme näissä maksuissa ylärajoista emmekä suinkaan yhdestä ainoasta mahdollisuudesta.

Lopuksi haluan todeta, että kritiikki siitä, että asetuksen suhteen olemme joutuneet arvioimaan tätä tilannetta näin nopeasti uudelleen, on oikeutettu eikä tällaista pitäisikään tapahtua ns. normaaleina aikoina. Mutta Suomen valtiontalous on nyt kerta kaikkiaan sellaisessa kunnossa, että sen pelastamiseksi tarvitaan hyvin nopeita toimenpiteitä, ja siihen ovat kyllä kuuluneet myös uudet arvoinnit maksupolitiikan puolella. Asetusta emme luonnollisestikaan ole voineet antaa aikaisemmin kuin nyt kykenemme antamaan, kuukauden loppupuolella, siksi että eduskunnan vastaustahan ei valtioneuvosto ole vielä saanut. Kuitenkin olemme pyrkineet kertomaan hyvin avoimesti, mikä hallituksen politiikka asetuspuolella tulee olemaan näiden maksujen keräämisen suhteen.

Olen hyvin iloinen, että valiokunta pyrkii antamaan ja on antanut mietinnössään opastusta siihen, miten maksupolitiikkaa tulisi jatkossa kehittää. Luemme ne viestit hyvin tarkoin ja arvioimme niitä jo vuotta 1994 koskien.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveyskeskusmaksuun on valtiontaloudelliset syyt eritoten, mainitsi ministeri Huuhtanen. Hän siis huutaa sairast pelastamaan valtion kurjan talouden. Hän myös puheenvuorossaan vähätteli terveyskeskusmaksua ja mainitsi, että se on "vain" 150 markan verran vuodessa. Tämän tyyppiset puheenvuo-

rot asettavat minut kysymään, onko nyt todellakin korkeapalkkaisilla päättäjillä ja kansalaisilla näin eri käsitykset siitä, mikä Suomessa on laman keskellä iso raha ja mikä pieni raha. Nähdäkseni kysymys on tässä siitä, että terveyskeskusmaksu ei ole ainoa lisäkustannus, mikä tulee sairaille tämän hallituksen aikana ja tämän vuoden aikana, vaan kaikkien muiden hinnankorotusten ja maksujen korotusten päälle edelleen tuleva raha, joten hämmästelen kovasti sitä väitettä, että tämä on "vain" 150 markkaa. Tämä on liikaa.

Ed. Muttilainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri arvioi, että terveyskeskusmaksulla ei ole terveystaloudellisia vaikutuksia. Minun mielestäni sillä on ennen kaikkea negatiivinen vaikutus. On aika erikoista myös se, että ministeri arvioi, että näiden maksujen linjauksena oli se, että ne ovat sosiaalisesti oikeudenmukaisia, ja hän perusteli sitä sillä, että kunnilla on mahdollisuus vapauttaa erilaisia ryhmiä tästä maksusta. Itse asiassa kuntien mahdollisuudet ovat vähäisiä, koska valtio perii kuitenkin kunnilta valtionapuna takaisin 53 markkaa per yli 15-vuotias asukas ja tämä kyllä pakosti rajoittaa kuntien mahdollisuuksia.

Mielestäni on myös vaarallista, jos terveyskeskuksista tulee sosiaalitoimistoja, jotka arvioivat asiakkaittensa maksukykyä, pystyvätkö he maksamaan vai eivät. Myöskin arvio siitä, että tämä maksu on niin pieni, että vähävaraisimmatkin sen kestävätkin, on mielestäni erikoinen, koska nyt taas unohtuu kokonaisvaikutus. Tämä voi olla se viimeinen pisara näiden maksujen suhteen. Koko ajan lääkekorvauksia on heikennetty, matkakustannukset ovat lisääntyneet ja muita erilaisia palvelumaksuja on tullut. Silloin kun arvioidaan, mikä on suhde avohoidon ja laitoshoidon hakeutumisen välillä, pitää muistaa, että palvelumaksujen lisäksi avohoidossa oleville potilaille tulee myös kalliit lääkekustannukset ja myöskin tämä on sitä kokonaisvaikutusta, jota ministeriön ja eduskunnan pitäisi miettiä, kun lakeja säädetään.

Ed. Kuuskoski (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vain lyhyesti todeta sen, että jo silloin kun vuoden 1992 budjetti valmisteltiin ja itse hoidin ministeri Huuhtasen tehtävää, päätettiin keskimäärin 25 prosentin maksukorotuksista sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuihin, joka on hyvin merkittävä keskimääräisluku.

Kun katsotaan terveyskeskuksen käyntimaksua, siihen liittyy hyvin suuresti mielestäni periaatteellinen kannanotto. Se vaatii nyt lainmuutoksen, ja mielestäni se myös hoitoon hakeutumisen ja koko hoitojärjestelmän kannalta on hyvin merkittävä. Se on se ensimmäinen kynnyks, jonka kohdalla potilas ratkaisee, hakeutuuko hän hoitoon vai ei. Mielestäni sillä portaalla ei tällaista taloudellista porrasta tarvittaisi.

Kun ministeri viittasi hoitokäytäntöihin ja niiden muuttamiseen, olen ymmärtänyt keskustelun aikana, että on saanut lämmintä tukea, että näin pitää tehdä ja sitä kautta pyrkiä saamaan säästöjä ja tehokkuutta lisää tähän järjestelmään. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että kunnissa kokonaisajattelu ei ole kovin hyvin vielä mennyt läpi. Päinvastoin, omalääkärijärjestelmiä jopa joissakin puretaan vedoten siihen, että ne ovat kalliita. Silloin mielestäni kalleutta katsotaan aika kapeasti palkkakustannusten näkökulmasta, jotka joidenkin lääkäreiden kohdalla ovat nousseet. Mutta silloin ei ole otettu huomioon sitä, että omalääkärijärjestelmässä on pystytty vähentämään päivystyskäyntejä, sairaalakäyntejä ja kaikkea muuta. Kokonaissaldo on ollut potilaan kannalta hyvä ja myös kustannusten kannalta ollut hyvä. Sen vuoksi toivoisi, että tämä järjestelmä saisi tukea taakseen. Mutta pelkään, että terveyskeskusmaksu tulee näitä järjestelyjä estämään.

Ed. Härmälä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terveystalouden maksupolitiikka ei ole oikeudenmukainen, se on epäoikeudenmukainen. Se ei ole kohtuullinen, se luo uutta byrokratiaa, ja tuotto maksuista ei kehittä terveydenhuoltoa, vaan tuotto koituu lähinnä valtion taskujen paikkaamiseen.

On lähdetty kokonaan väärästä päästä etsimään kustannussäästöjä ja tehokkuuden lisäämistä määräämällä maksuja ja leikkaamalla sosiaaliturvaa. Olisi pitänyt puuttua rakenteisiin, olisi pitänyt vanhanaikaista laitoshoidoa purkaa ja kehittää avohoidoa. Näin ei tapahdu. Ei kukaan pyri avohoidosta laitoshoidon, mutta se tapahtuu, kun kunnat supistavat voimavarojaan avohoidossa ja valtio vaatii maksuja kotisairaanhoidon.

Ei ole maksupolitiikan uudelleenarviointia se, että määrätään terveyskeskusmaksu. Se on porvareiden iankaikkisen ideologisen tavoitteen toteuttamista. Meidän on turha kinata siitä, onko maksu, jota nyt suunnitellaan määrättäväksi, suuri vai pieni. Periaate on se, että nyt avataan

mahdollisuus periä terveyskeskusmaksu ja myöhemmin asetuksella tullaan tämän pykälän nojalla säättämään juuri sen kokoisia maksuja, joita kulloinkin istuva hallitus suvaitsee kansalaisille määrätä.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin surullinen siitä, että ministerillä oli niin vähän sanottavaa maksupolitiikan vaikutuksista kansanterveyteen ja sairastuvuuteen, asiasta jonka otin puheenvuorossani esille. Mielestäni tämä näkökulma liittyy olennaisesti siihen, mitkä ovat tämän maksun ja muiden tänä iltana terveyssektorilta käsiteltävänä olevien esitysten vaikutukset kaiken kaikkiaan. Mielestäni on tarpeellista miettiä vaikutuksia myös pitkällä jäniteellä, heijastuuko tietty maksu myöhemmin siihen, että sairastuvuutta jossakin väestöryhmässä esiintyy.

Eihän kukaan tässä salissa ole esittänyt, että terveyskeskusmaksulla olisi olennaista merkitystä hyvin toimeentulevien ja hyvin koulutettujen ihmisten terveydentilaan. Totta kai nämä vaikutukset kohdentuvat muihin, ja siinä mielessä myös ministeriössä pitäisi olla systemaattisempia näkemyksiä maksupolitiikasta. Ei auta se, että todetaan, että ryhmiä on joskus perustettu ja niiden työ on vähitellen edennyt, mikäli työryhmät eivät ole pystyneet näitä asioita kunnolla selvittämään. Yhtä lailla jää selvittämättä, mitkä ovat todella kaiken kaikkiaan yhteisvaikutukset, jotka kumuloituvat näistä vajaan kahden vuoden aikana tehdyistä esityksistä.

Mielestäni mielipidetiedustelujen taakse meneminen näin vakavassa asiassa ei ole rehellistä politiikkaa. Toki moni voisi vastata, jos tulee vastaan kysymys, voisitko itse esimerkiksi maksaa terveyskeskusmaksun tai pitäisikö sitä sopivana, oman kokemusmaailmansa pohjalta niin, että mikäpäns siitä, mutta yleiset suuret vaikutukset jäävät silloin arvioimatta.

Ed. Mäkelä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että ministeri Huuhtanen vaivautuu tänne keskustelemaan salissa meidän kansanedustajien kanssa. Monet ministerit eivät ole vaivautuneet, vaikka asiat ovat olleet vähintäänkin yhtä tärkeitä kuin tämä kysymys.

Vaikka olen iloinen ministerin läsnäolosta, niin hänen sanoistansa en tietenkään ole iloinen, sillä hän sanoi, että nyt tarvitaan valtiontalouden pelastamiseksi nopeita toimenpiteitä, ja hän esittää toimenpiteenä valtion velkojen maksami-

sen lääkkeeksi köyhiltä ottamista eli terveyskeskusmaksua ja kotisairaanhoidomaksua. Se ei tietenkään voi olla oikein. Väistämättä herää kysymys, miten voi olla mahdollista, että nyt mennään kaikkien sairaitten ja köyhien kukkarolle samanaikaisesti, kun kuitenkin valtiolta löytyy veromarkkoja kymmeniä miljardeja markkoja pankeille. Muun muassa tänään on puhuttu roska-pankeista ja niistä periaatteista, joilla näitä asioita hoidetaan. Kuinka paljon sinne sitten tullaankaan miljardeja upottamaan, on vielä avoin kysymys.

Kun täällä on puhuttu terveystaloudellisesta vaikutuksesta, niin kyllä itse tiedän sen varsin hyvin sairaanhoitajana: Kun ei ole rahaa, niin ei pysty menemään hoitoon. On oikeastaan muutama semmoinen asia — hampaidenhoito, terveydenhoito ja ruoka — mistä voi tinkiä. Asumisesta on aina joku penni maksettava tai joutuu hyvin pian kadulle. Tällä tulee olemaan se vaikutus, että ihmiset menevät yhä sairaampina ja sairaampina hoitoon, vasta sitten kun sinne on pakko mennä. Silloin kyllä tulee todella kalliita hoitokustannuksia ja huomattavasti raskaampaa hoitoa tarvitaan kuin silloin, kun ihminen pystyisi varhaisessa vaiheessa hakeutumaan hoitoon, puhumattakaan siitä, että jo vähän ennalta ehkäisevästi voisi itseänsä hoidattaa.

Jos vuosittainen hoitomaksu on 150 markkaa, se ei ehkä jonkun mielestä ole paljoa, joillekin se on myös todella liikaa. Mutta ennen kaikkea se on suuri periaatteellinen kysymys. Minun mielestäni tässä valtakunnassa tulisi tarjota perusterveydenhoidon palvelut maksutta, ja näitä ovat juuri terveyskeskuspalvelut.

Ed. Suhonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puutu nyt terveydellisiin vaikutuksiin, vaan puhun hallinnon kannalta. Runsaan viikon päästä vaihtuu vuosi, ja vuodenvaihteessa pitäisi tämän systeemin lähteä pyörimään. Onko tämä päätösvalta kunnissa? Onko ohjattu terveystaloutta, kunnanhallitusta tai valtuustoa? Suurin osa valtuustoista ilmeisesti valitsee vuodenvaihteen jälkeen uudet hallintokunnat, jotka lähtevät tekemään valmistelua. Se on teknisesti aika vaikea tämä prosessi, joka tulee olemaan tässä kaaoksessa. Olisi mielenkiintoista tietää, että jos joku kunta ottaa käyttöönsä johonkin aikaan vuodesta sen homman vasta, niin mitä sitten tapahtuu, mitkä ovat ohjeet, mikä ylimeno- ja liukumakausi. Kyllä minä sanon, että tämä aika soppatilanne on monessakin kunnassa. Ja tämä hallinto, niin kuin ed.

Törnqvist sanoi, on käsittämätöntä, että tämmöistä voi olla. Monet kunnat ovat olettaaneet, että maksu tulee, mutta eivät tiedä, minkä suuruksena. Nyt puhutaan, että se voi olla 0—100 markkaa. Se voi taas eriarvoistaa rikkaat kunnat. Kauniainen ja vastaavat varmaan eivät ota mitään keneltäkään jne.

Monesta kunnasta tuli näissä vaaleissa ns. vasemmistoenemmistö kunta. Ne pistävät vasemmiston seinää vasten sanoen, että te olette vastustaneet tätä, mutta se on budjetista pois, valtionosuus putoaa joka tapauksessa. Kyllä tämä suomeksi sanottuna aika pirullinen keksintö, jolla tähän on tultu, pistetty päättäjät seinää vasten tällä järjestelmällä, kuten oli näissä ruokahuoltomaksuissakin. Kyllä tässä erikoisessa tilanteessa ollaan. Mutta olisi ollut hyvä tietää, millä systeemillä ja missä tasossa päätös tehdään ja miten otetaan käyttöön tämä homma, että olisi ollut jonkin näköiset ohjeet, mutta ei mitään ole. Siinä mielessä hallitus on kyllä möhlinyt. Terveyspolitiikastahan asiaa voisi puhua vaikka kuinka paljon, mutta minä katsoin sitä nyt pelkän hallinnon kannalta.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Härmäläinen, kuten myös ministeri Huuhtanen, unohti erikoislääkärijohtojen terveyskeskusten sairaaloiden poliklinikkamaksun. Ed. Härmäläinen ei varmaan ole siitä paljon kuullutkaan, mutta ministeri Huuhtanen varsin hyvän tietää, että tällainen maksu on tulossa. Kun ministeri sanoo, että tämä 100 markan vuosimaksu ei ole kenellekään liikaa, niin ministeri ensinnäkin yliarvioi ihmisten maksukykyä. Miksi turhaa byrokratiaa lisätään, miksi pitää mennä hakemaan se 100 markkaa sosiaalitoimistosta toimeentulotukena? Se maksaa aika paljon, että sekin käynti sinne tehdään. Mutta ministeri kokonaan unohtaa, että hänen ministeriönsä arvioi, että terveyskeskusten erikoislääkärijohtojen sairaaloiden poliklinikkamaksuista kertyy vuodessa 17,5 miljoonaa markkaa, koska näitä poliklinikkakäyntejä on vuonna 1991 ollut 175 000 kappaletta ja ministeriö lähtee siitä, että jokainen kunta kerää jokaisesta poliklinikkakäynnistä 100 markan maksun. Juuri ne samat pienituloiset ihmiset, ne kaikkein sairaimmat, joilla on pienimmät tulot ja suurimmat sairaudet, joutuvat nämä maksamaan.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! On ikävä pitkittää tällaista joulunalusistuntoa käyttämäl-

lä puheenvuoroja tähän aikaan, mutta en katso, että vastuu kuuluu ainakaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenille istunnon pitkittämisestä, vaan niille edustajille, jotka ovat tämän istunnon aikana tehneet ylipitkillä puheenvuoroilla henkilökohtaista politiikkaa vaimon siivotessa kotona ja silittäessä paitoja.

Arvoisa ministeri, puhuessanne terveyskeskusmaksuista sanoitte, että kansalaiset ovat valmiit ottamaan nämä maksut vastaan ja hyväksyvät nämä. Ihmettelen suuresti, mihin perustuu tämä tietonne. Varmasti on tehty kyselyjä kansalaisten keskuudessa, mutta ne eivät voi perustua tämänhetkiseen tilanteeseen. Kansalaiset eivät ole voineet tietää, vastaavatko he 10, 20, 50, 100 vai 150 markan terveyskeskusmaksuun, kun asiaa eivät pari viikkoa sitten tienneet edes STM:n virkailijat. Kansalaiset vastatessaan kyselyihin eivät myöskään ole voineet olla tietoisia kaikista niistä säästöpäätöksistä, joita täällä on tehtailtu tämän syksyn aikana ja joiden ainoa perustelu on ollut säästö. Nämä joululahjat ovat kohdentuneet hyvin yksipuolisesti suomalaisille. Niille, joilla on vähän, on tullut paljon hallituksen lahjoja.

Ministeri Huuhtanen, sanoitte, että olette huolestunut siitä, onko tulevaisuudessa julkisia palveluja. Samasta olen syvästi huolissani. Tiedämme sen, että sellaisilla alueilla, missä väestövastuinen omalääkärijärjestelmä on todella tehokkaasti hoitunut, on säästetty kustannuksia, potilaat ovat olleet tyytyväisiä ja tämän seurauksena myös yksityiset lääkärikeskukset ovat voineet huonosti. Ei ole tarvinnut mennä yksityiselle lääkäriasemalle, kun julkinen terveydenhuolto on kyennyt hoitamaan potilaat.

Terveyskeskusmaksun tulo palvelee yksityisiä lääkäriasemia. Tiedän esimerkiksi, että Imatralla on tehokas omalääkärijärjestelmä. Nyt yksityiset lääkäriasemat ovat laskemassa omia lääkäripalkkioitaan siten, että Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuksen kautta saadun korvauksen jälkeen omavastuuosuudeksi jää sama kuin terveyskeskusmaksun kertamaksu.

Sanoitte, että maksupolitiikka on ollut erityisenä huolena sosiaali- ja terveysministeriössä ja että sillä ei ole kuitenkaan kovin suuria vaikutuksia. Maksupolitiikasta voi sanoa, että se on tällä hetkellä todella levällään. Ei ole kenenkään hanskassa, kenenkään tiedossa, mitä tämä maksupolitiikka tarkoittaa. Sanoitte myös, että varattomat tulevat hoitoon joka tapauksessa. Mikä on se systeemi, jolla taataan se, että varattomat henkilöt pääsevät päivystysaikana esimer-

kiksi terveyskeskukseen hoitoon, jos heiltä ei löydy rahaa? Kuka on siellä se henkilö, joka on valmennettu siihen, että hän voi sanoa, että selvä, te voitte tulla hoitoon?

Entäs sosiaalinen kohdentuma? Olette varmasti tietoinen siitä, ministeri Huuhtanen, että vuodesta 89 tähän päivään julkisen sektorin palvelumaksut ovat nousseet 100 prosenttia. Se tarkoittaa sitä, että sosiaalinen kohdentuminen olisi varmasti korkea aika selvittää. Lakien toisen käsittelyn yhteydessä ed. S.-L. Anttila kertoi, että keskustapuolueen ryhmä on tehnyt oikein ryhmäpäätöksen siitä, että tullaan selvittämään, mitä nämä hakuammuntalait tarkoittavat. Hyvä lainsäädäntö ja vastuullinen edustajien työskentely olisi kai velvoittanut tutkimaan asian etukäteen.

Ainoa perustelu asiantuntijoilla on ollut päivämäärä 14.10.92, jolloin on tehty päätös, että maksut tulevat voimaan tai varat on joka tapauksessa kerättävä. Ministeri Huuhtanen, olette ollut allekirjoittamassa lakeja, jotka ovat erittäin lyhytnäköistä politiikkaa. Ne ovat pikavoittoja, joiden laskut ovat edessä, laskut, joita todennäköisesti ei edes rahalla pystytä korvaamaan. Toivon, että sydämessänne joululoman aikana mietitte, ovatko nämä säästöt todella oikeudenmukaisesti jakautuneet tässä yhteiskunnassa.

Terveyskeskus- ja kotisairaanhoidomaksu ja yleensä nämä maksut ovat tietysti kautta linjan olleet porvarien erityisessä tavoitelistassa. Erityisesti tästä ryhmittymästä erottuu kokoomus, joka on vuosia pyytänyt tähän maahan terveyskeskusmaksua. Tosin valiokuntakeskustelun yhteydessä totesimme, että jos osa keskustan edustajista olisi saanut tahtonsa läpi, meidän terveydenhoitajamme tervehtiminenkin pian olisi maksullista. Tämä varmasti on seuraavien säästöjen yhteydessä odotettavissa.

Kokoomus, joka on suuresta valinnan vapaudesta aina puhunut tässä maassa ja ollut sitä vaalimassa, on nyt ollut mukana tekemässä todella keskusjohtoista maksupolitiikkaa. Kunnilla ei ole enää tässä taloudellisessa tilanteessa mitään todellista valinnan vapautta. Valinnan vapautta olisi ollut, jos olisitte reilusti vain leikanneet valtionosuudesta sen siivun yhtenä klimppinä, mitä ei kyetä kunnille antamaan, ja kunnat olisivat todella vapauden innosta voineet sitten itse päättää, miten nämä säästöt tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon ja sivistyksen alueella. Mutta näin ei tapahtunut, koska haluttiin puuttua rakenteisiin ja purkaa peruspilareita tästä maasta.

Sairauskulujen verovähennysten poiston yhteydessä meille tarjottiin silloinkin terveyskeskusmaksua, heikennettiin erilaisia etuuksia ja luvattiin hammashuoltoa. Muistan sen yön tässä salissa, jolloin ed. Louvo puoltaessaan kaikkia sairausvakuutuksen heikennyksiä kertoi tämän linjan ja hammashuollon eteenpäin viemisen olevan porvarillisen terveydenhuollon, mikähän voitto se oli, hurmosvoitto sillä hetkellä. (Eduskunnasta: Riemuvoitto!) — Riemuvoitto se oli, jonka hän kertoi silloin tulleen. — Nyt hammashuolto on syöty. Lisää on tullut heikennyksiä. Toivon, että hallitusryhmien edustajat, nyt kun teillä on aikaa keskustella kansalaisten kanssa, kerrotte heille tästä uudesta porvarillisesta linjastanne.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! On aivan totta, että kaikkein parhaimmillaan nämä säästöt olisivat todella toteutuneet rakenteisiin puuttumalla, ja sosiaali- ja terveysministeriö on säästöissään pääsääntöisesti myös tästä lähtenyt. Mutta rakenteisiin puuttumalla me saamme säästöt tietyllä viiveellä, ja paitsi että nekin säästöt aikanaan tulevat noukittavaksi, joudumme valtiontalouden tilanteen kannalta tekemään ratkaisuja myös lyhyellä aikavälillä. Sen vuoksi nämä todella tuntuvat ratkaisut, jos kokonaisuutena ajattelemme sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaa, on jouduttu tekemään.

Mutta uskon kuitenkin, että verrattuna hyvin moniin maihin Euroopassa ja maailmassa laajemmin edelleenkin suomalainen tulee saamaan palvelunsa kohtuullista maksua vastaan. Uskallan väittää, että varallisuutensa takia (Vasemmalta: Entä varattomuutensa?) meillä ihmiset eivät kuitenkaan jää hoidon ulkopuolelle. He eivät saa jäädä. Siitä on pidettävä huoli.

Kun ed. U. Anttila arvosteli minua siitä, että en kovinkaan paljon käyttänyt aikaa puheessani maksujen vaikutuksista kansanterveyteen, se pitää paikkansa. Se oli ihan tietoinen valinta. Jotain minä kyllä siitä tiedän. Mutta totean, että vielä olemme siinä hyvässä tilanteessa ja uskoakseni siinä pysymekin verrattuna jälleen moniin maihin maihin rajojemme ulkopuolella, että meillä on hyvä ehkäisevä terveydenhoitosysteemi ja ehkäisevä hoito säilyy myös ilmaisena. Se on suuri merkittävä yhteiskunnallinen satsaus, sijoitus, ja siitä voimme olla ylpeitä, ja juuri tällä on syvällisesti ottaen kaikkein suurin merkitys kansanterveydelle.

Kun ed. Suhonen valitteli tätä ratkaisua huonoksi siltä osin, että sen hallinnollisia vaikutuksia on ollut vaikea ennakoida, se tietysti pitää paikkansa. Mutta kunnilla on omassa tahdissaan mahdollisuus järjestää maksuliikenteen toteuttaminen, eikä se nyt kaikkein vaikeimpia asioita tämän päivän Suomessa ole järjestää tämä kohtuullisen nopeasti.

Mitä tulee ed. Stenius-Kaukosen jo pariinkin otteeseen esillä pitämiin kansanterveystyön erikoissairaanhoidon poliklinikkamaksuihin, kaikkia näitä maksuja seuraamme luonnollisesti ensi vuoden aikana, mikä niiden merkitys on, millä tavalla ne vaikuttavat palvelujen kysyntään ja miten ne kaiken kaikkiaan hoidon porrastukseen sopivat. Jos niin kuin kaikissa muissakin maksuissa olemme tehneet joitakin virheitä, korjaamme ne 94:n budjettiin.

Erityisesti ja oikeutetusti kiinnitettiin huomiota varattomiin ja siihen, miten heidän tulee jatkossa käymään. Minä luulen, että kunnissa ja terveyskeskuksissa nämä asiat ratkaistaan huomattavasti rauhallisemmin kuin täällä salissa. Niillä ihmisillä on enemmän käytännön kokemusta.

Palvelumaksut ovat näin määriteltyinä, kuin ne asetusluonnoksessa ovat, sosiaali- ja terveydenhuollon puolella eurooppalaista keskitasoa. Siinä suhteessa kyllä saamme jatkossa olla varovaisia, lähdenmekö hyvin nopeasti etenemään maksujen tiellä vaiko emme. Kuitenkin tämä asia on selvitettävissä ja se tullaan ministeriössä selvittämään ensi vuoden aikana. Uskon, että vuoden 94 alusta meillä on ehkä tasapainoisempi ja vielä parempi maksupoliittinen järjestelmä sen takia, että todella olemme kovassa kiireessä ja oikeastaan ennen kuin maksutoimikunta ehti lopettaa työtään joutuneet määrittelemään vuoden 93 maksut.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että ministeri edes näin kalkkiviivoilla, jos näin voisi sanoa, eli tämän lakikäsittelyn viime vaiheessa on täällä eduskunnassa nyt selvittämässä aivoituksiaan. Kuten kritisoiimme aikaisemmin, ykkös- ja kakkoskäsittelyn yhteydessä ministeriä ei näkynyt.

Todella tilannehan on se, että sosiaali- ja terveystoimi on joutunut ja joutuu tämän hallituksen taholta kohtuuttomien supistus päätösten kohteeksi ja ministeri Huuhtanen hyväksyy ne toisin kuin ministeri Kuuskoski aikoinaan. Kansliapäällikkö Heikki S. von Hertzen on myös useaan otteeseen todennut tämän katastro-

faalisen tilanteen, missä nyt olemme. Liikaa nyt säästetään ja kuritetaan sosiaali- ja terveystointa.

Kun ministeri Huuhtanen ei tunnu millään uskovan sitä, että tästä maksusta kärsivät kaikki pienituloisimmat, niin siteeraan edelleen erään asiantuntijan lausuntoa, joka valiokunnassa oli. Hän viittasi yhdysvaltalaisiin ja kanadalaisiin aineistoihin, joissa tutkittiin hyvin laajasti, mitä sairauskassajärjestelmässä tapahtui, kun otettiin käyttäjämaksut käyttöön.

Alun perin luultiin niin, että käyttäjämaksut karsisivat turhia käyntejä, vähäpätöisiä ja vaarattomia käyntejä pois, mutta toisin kävi. Nimenomaan käyntejä vähensivät eniten vähäraisimmat ihmiset. Tämä on se asia, joka on suuri huolenaihe, että tulee käymään nyt Suomessa juuri näin. Ne monisairaajat erityisryhmät, jotka terveyspalveluja tarvitsisivat ja ovat muutenkin vaarassa syrjäytyä, jättävät käyttämättä näitä tämän maksun takia. Tämä, ministeri Huuhtanen, on se asia, josta te ette pääse mihinkään.

Ed. Kasurinen: Arvoisa puhemies! Ministeri Huuhtanen verratessaan Suomen oloja ja jonkin nimeltä mainitsemattoman maan olosuhteita rakensi ajatuskulkunsa sillä tavoin, että jos naapurin sauna palaa, minunkin tulee polttaa saunani, jotta me olisimme yhdenvertaisia. Kun te totesitte omassa puheenvuorossanne aiemmin, että voitte 1994 palata näihin maksuihin, ymmärsin siitä virkkeestä niin, että te katsoitte, että voitte ne poistaa silloin. Mutta sitten muutaman virkkeen päästä totesitte, että teillä on sitten vuonna 94 mahdollisuus laatia tasapainoisempi maksuohjelma. Minusta tämä on aivan ristiriitaista puhetta.

Kysynkin nyt vielä uudelleen ihan sitä samaa asiaa, mitä ed. Virpa Puisto omassa puheenvuorossaan totesi, että kun kerran nämä maksut on pääosin perusteltu valtionaloudellisilla syillä, miksi te ette valinneet sitä yksinkertaisempaa mallia ja ottaneet sitä valtionosuutta kunnilta pois, jonka te joka tapauksessa tullette ottamaan, perii kunta terveyskeskuskäyntimaksun tai ei perii. Kun te sanoitte, että kunnissa otetaan rauhallisemmin, koska siellä on kokemusta, ministeri Huuhtanen, minulla on 20 vuoden kokemus kunnallispolitiikasta ja kyllä minä todella haluaisin silloin, kun olen oman kaupunkini valtuustossa päättämässä tulo- ja menoarviosta, tietää, mitä minä päätän. Minä en valitettavasti ollut siitä tietoinen, kun esimerkiksi kotikaupun-

gissani viimeisin tulo- ja menoarvio tehtiin. Kylä tämä on aikamoista sekamelskaa, mutta kaikki ei varmaan ole, ministeri Huuhtanen, teidän syyttänne.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Moneen kertaan on jo todettu, että yhteiskunnan talouden kannalta terveydenhuollon maksuilla ei synny säästöjä, ja arvoitukseksi sen vuoksi jää vielä ministerin äskeisenkin puhevuoron jälkeen, miksi niitä ryhdytään perimään, vahingoitetaan terveydenhuollon tuloksellisuutta ja ajetaan kansalaisia ahdinkoon. Minusta on ollut hyvin leimallista kaikkien budjettilakien käsittelyn yhteydessä oikeastaan se, että ministerit ja hallituspuolueiden kansanedustajat lohdutautuvat täällä opposition paineiden alla sillä, että kyllä sitten viime kädessä kuntien toimeentulotuki korvaa ihmisille ja auttaa ihmiset tästä ahdingosta.

Ihmetellä sopii, miten pitkälle kuntien toimeentulotuen myöntäminen venyy, ja ennen kaikkea täytyy ihmetellä sitä, eikö hallitukselta pitäisi löytyä jokin muu näköala tähän taloudelliseen ahdinkoon kuin se, että maksuja kierrätetään, ihmisiä työllistetään byrokratiassa maksujen perintään ja toisaalta toimeentulotuen maksutukseen. Jokin muu visio tälle yhteiskunnalle ja yhteiskunnan myöntämille palveluille pitäisi löytyä.

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin ministerin puheenvuoroa ja hän sanoi, että kunnat voivat omassa tahdissa toteuttaa tätä maksupolitiikkaa, niin tuli mieleen se, että ilmeisesti hän on onnistunut käymään sellaisissa kunnissa terveyskeskuksissa, missä on todella rauhallinen tahti. Toivoisin, että hänellä olisi mahdollisuus tutustua erittäin raskaan paineen alla toimiviin terveyskeskuksiin ja miettiä, miten näissä mietitään mm. se, kenellä on varaa maksaa ja miten maksetaan nämä hommat.

Kun hän nostaa esille ehkäisevän terveydenhoidon, niin näissä kunnissa nimenomaan terveyskeskus, missä ei ole ollut kynnystä, on ollut tietyllä tavalla osa ehkäisevää terveydenhoitoa, eli kellään ei ole ollut suurta kynnystä mennä näitä palveluja saamaan. Siinä mielessä, kun hän sanoi, että rakenteisiin puuttumalla kestää kauan, ennen kuin saadaan taloudellisia etuja, niin kuitenkin, kun mennään lyhyellä tähtäimellä tammöiseen, minä uskoisin, että lasku tulee olemaan paljon kalliimpi kuin jos mentäisiin

todella ei pelkästään terveyskeskusten vaan myös aluesairaanhoidon ja erikoissairaanhoidon puitteissa syvemmälle rakenteisiin.

Ed. Mäkelä: Rouva puhemies! Kun kuuntelin ed. Kasurisen puheenvuoroa, en malta olla sanomatta, että hänen kotikuntansa ei ole ainoa, missä ongelmia on ollut, kun budjetteja on käsitelty eri kaupunkeissa tämän terveyskeskusmaksun osalta.

Muistuu hyvin elävästi mieleeni pari viikkoa sitten tapahtumat Jyväskylän kaupunginvaltuustossa, jossa ei toden tottakaan tiedetty, tuleeko terveyskeskusmaksu, kuinka suurena se tulee, jos se toteutuu. Äänestelimme siellä ristiin rastiin jopa oletettujen asioiden puolesta ja teimme todella budjetin sellaiselle pohjalle, että en tiedä, miten se pitää. Se on kuin ilmapallo. Siellä oli arvioitu summa, jos tulee terveyskeskusmaksu, se on näin ja näin paljon. Sen jälkeen äänestettiin, että jos se on, sitten äänestämme, jos jos jos. En koskaan ole ollut semmoisessa budjetin käsittelyssä kuin siellä oli. Se kyllä ei johtunut meistä Jyväskylän kaupunginvaltuutetuista, vaan se johtui valtiovallan päättämättömyydestä. Elikkä meillä ei ollut mitään pohjaa, mille me olisimme voineet tukevasti rakentaa budjetin.

Kun ministeri Huuhtanen huonojen asioiden kohdalla aina vetoaa siihen, että voivatahan kansalaiset hakea toimeentulotukea, niin minä kysyn, kuinka pitkälle se toimeentulotuki riittää, kun on sitten kyse koululaisten tai opiskelijoiden ateriamaksuista tai on kyse terveyskeskusmaksusta tai mistä tahansa hallituksen säästöpäätöksestä, niin kaikki nämä köyhät ja kurjuuteen ajatut ihmiset ajetaan toimeentuloluukulle. Jo tällä hetkellä kunnat ovat täysin vaikeuksissa toimeentulotukiosuusiensa kanssa. Minä sanon niin, että se on kansan pettämistä, se on itsensä pettämistä, ennen kaikkea meidän päätöksentekijöiden itsemme pettämistä, jos joka huononukseen sanotaan, että se korvataan toimeentulotuesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhu-nen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koisti-nen, Komu, Korkeaoja, Korva, Kuittinen, Kää-riäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Lau-ri-la, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norr-back, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäi-nen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryynä-nen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolai-nen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosu-kainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viina-nen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gus-tafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Kuuskoski, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuut-tila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pul-liainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönn-holm, Savolainen, Seppänen, Skinnari,

Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomi-oja, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Urpilai-nen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Koski, Morri, Nyby, Paakki-nen, Rehn E., Riihijärvi, Röntynen, Saari ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 106 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 11. (Koneään. 11)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotus laiksi työterveyshuoltopalvelujen li-säksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripal-velujen vuosimaksusta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 325

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 47

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voi-daan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Ehdot-tan myös tätä lakiehdotusta hylättäväksi.

Minun täytyy kertoa, että kun mietin, minkä-laisia hallituksen esityksiä oikein tänäkin vuon-na annetaan, muistuu mieleeni ed. Pirjo Antvuoren viime joulukuussa lähettämä kortti, jossa hän kirjoitti seuraavasti: ”Joululahja Joukolle sanaston laajentamiseksi, kun taas kuvailet hal-lituksen esityksiä. Esimerkiksi kelvoton, maho, torso, heikko, surkea, typerä, mätä, kyvytön, hikinen, avuton, roisi, löperö, tautinen, onneton, uunelo, uimeloinen, impotentti, lattea, pimeä, pimeä, tyhmä, tollo, lälläri, äimelö, saamaton, tunari, lepru, rujo, homeinen, uupelo, limbo, lälly, taantumuksellinen, nipottava ja käsittämä-tön.”

Itse olen sitä mieltä, että näillä perusteilla, joita täällä on tuotu esille, tämä hallituksen

esitys, kuten hallituspuolueittenkin edustajat voivat kuvailla, on erittäin heikosti tehty. Kiistely valiokunnassa kuukauden aikana osoitti sen, kuinka hallituspuolueitten edustajat hallituksessa ja eduskunnassa eivät pystyneet näitä käytännössä toteuttamaan. Toteutuessaan hallituksen esitys johtaa siihen, että suomalainen yhteiskunta, palkansaajat ja yritykset menettävät yhteisesti ylläpitämänsä, kustannuksiltaan edullisen ja tehokkaan terveyttä ja työkykyä edistävän palvelujärjestelmän.

Kun suomalainen kansanterveystyö ja työterveyshuoltokin on kansallisesti korkeatasoista, tällä hallituksen esityksellä tämäkin kansallinen etu tullaan menettämään. Tässä mielessä 50 miljoonan markan säästö käytännössä on hyvin suuri yhteiskunnallinen menetys. Tämän vuoksi hallituksen esitys pitää hylätä.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta.

Uskon, että ed. Antvuori voisi lisätä vähintään 20 uutta nimitystä koskien nimenomaan tätä ehdotusta. Tämä on kerta kaikkiaan järjestön esitys. Kaikki ne perusteet, minkä vuoksi kokoomuksen sosiaalivaliokuntaryhmässä oltiin sitä mieltä, että tämä esitys pitäisi hylätä, pätevät kyllä yhtä lailla edellä käsitellyn terveyskeskusmaksuun, mutta sen osalta taas kokoomuksen edustajat eivät olleet sitä mieltä, että se olisi pitänyt hylätä.

Näissä molemmissa on sama asia, että ensimmäisen askeleen terveydenhuoltoon on oltava mahdollisimman matala, jotta voidaan sairauksien syntyä ja myös niiden pahenemista ennalta estää ja torjua. Täällä on aikaisemmin tuotu esille, että 75 miljardia markkaa, ministeri Viinanen, menetetään vuosittain työtapaturmien, työstä aiheutuvien sairauksien, ennenaikaisten eläkkeelle siirtymisten ja ennenaikaisten kuolemien johdosta. Tässä olisi pitkä penni säästettäväksi. Ministeri Viinanen, oppositio voi varmasti ilmoittautua valmiiksi säästötalkoisiin, joilla jokainen näistä 75 miljardista markasta voitaisiin säästää. Heti kun ministeri kutsuu meidät koolle, ryhdytään neuvottelemaan, miten me tämän 75 miljardin markan potin saamme säästöjä aikaan. Sen jälkeen ministeri voi unohtaa kaikki murheensa, mistä muualta säästöjä haetaan.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Kuten edellisessä puheenvuorossani toin esiin, hallituksen terveyspolitiikka on hyvin poukkoilevaa. Käsitellyssä oleva esitys on osoitus siitä. Tie-

dämme, että valiokunnan hallitusryhmien edustajista ennen kaikkea kokoomus yritti puolustaa sitä, että tätä terveydenhuoltomaksua ei olisi tullut, ja kun he kävivät neuvotteluja, lopputulos oli onneton. Kun alkuperäisessä esityksessä oli se, että olisi ollut terveydenhuoltomaksu joko terveyskeskuksessa tai työterveydenhuollossa, neuvottelut kariutuivat valitettavalla tavalla: Saimme molemmat.

Ministeri Huuhtasen maksupolitiikkalausuntoihin: Tämä on eniten levällään oleva asia. Ei ole mitään järjestelmää laadittu, joilla työterveysmaksua ruvetaan perimään. Lääninhallitusten edustajat ovat esittäneet, että tämä edellyttää uusien ohjelmien laadinnan, joka on kallista sekä lisätyövoimaa vaativaa, ja tähän ilmeisesti ei ole varauduttu. Tämän jälkeen myös porvariryhmittymät voivat miettiä uudelleen eläkelakeja, joissa eläkkeelle pääsyn ikärajoja korotetaan. Eläköityminen tulee ehdottomasti tulemaan aikaisemmaksi, koska työterveydenhuoltoon heikennetään ja kansalaisten terveydentila heikkenee.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! En tiedä, kuka neropatti on ollut se Smolnan ajattelija tai nerokas tyyppi, joka on keksinyt koko työterveyshuoltomaksun. Nimittäin nythän kävi ilmi myös valiokunnassa se, että tämä on eräänlainen vapaaehtoinen vero, jonka voi maksaa, jos haluaa. Työterveyshuollon edustajat totesivat aivan selkeästi, että he voivat maksukuitteja jakaa ihmisille mutta kukaan ei tule kontrolloimaan sitä, maksetaanko maksuja vai ei. Tässä itse asiassa Uudenmaan lääninverovirasto toimii eräänlaisena postikonttorina, jonka kautta rahat kulkeutuvat Kansaneläkelaitokselle, mutta ei heillä ole mitään mahdollisuuksia luoda minikäänlaista kontrollijärjestelmää tähän. Itse asiassa kansalaisille voisi viestittää suoraan, että alkää ihmeessä maksako tätä maksua, ei tule mitään kontrollijärjestelmää. Ei kai lainsäätäjä voi lähteä siitä, että tehdään lakeja, joiden ei ole tarkoitukseen tulla voimaan. Vapaaehtoinen vero tämä on.

Ed. Takala: Arvoisa puhemies! Kun ed. Stenius-Kaukonen piti asiaa saman arvoisena ja vastaavana kuin terveyskeskusmaksua, haluaisin todeta, että mielestäni näin ei mitenkään ole. Nämä ovat kaksi ihan eri asiaa eri perustein. Niin kuin ed. O. Ojalan puheenvuorossa kävi ilmi, työterveyshuollon maksuhan on vero. Minusta on järjestöntä esittää yksityiselle palvelulle

veroa. Edellisen käsittelyn yhteydessä esitin puheenvuorossani perusteluja, miksi esitys on mielestäni huono, ja niillä perusteilla ehdotan, että se näistä syistä ei tule hyväksyttyä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukonen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Antvuori, Apukka, Astala, Backman, Bell

von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Kuuskoski, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paasio, Paloheimo, Perho-Santala, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Taina, Takala, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Koski, Lehtinen, Morri, Nyby, Paakkinen, Rehn E., Riihijärvi, Röntynen, Saari ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 86 ei-ääntä; poissa 12. (Koneään. 12)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotus laiksi kuntien valtionosuuslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 276
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 18

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. **Metsämäki:** Arvoisa puhemies! Ed. Skinnari esitti monia adjektiiveja edellisen lain käsittelyn yhteydessä. Kaikki eivät ehkä sovi tämän lain yhteydessä, suurin osa niistä kuitenkin. En ryhdy niitä nyt luettelemaan. Totean

kuitenkin, että monet niistä kantavista periaatteista, jotka valtionosuusuudistuksen yhteydessä sovittiin, romutetaan tämän lakiuudistuksen myötä.

Tämän johdosta ehdotan, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Urpilainen: Arvoisa puhemies! Pyydän saada kannattaa ed. Metsämäen hylkäysehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Metsämäki ed. Urpilaisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Kauppinen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pekkarinen, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Vilja-

nen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Karhunen, Markkula ja Saario.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Heikkinen, Jurva, Kemppainen, Koski, Morri, Nyby, Paakkinen, Rehn E., Riijijärvi, Röntynen, Saari, Törnqvist ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 102 jaa- ja 80 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 14. (Koneään. 13)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotus laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 337

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 51

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 18) ja 19) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Voin edustajien iloksi ilmoittaa, että vielä yhdeksän hylkäänestystä tulee jo tehtyjen kolmen hylkäysehdotuksen jälkeen eli täysi tusina hallituksen huonoja esityksiä pitäisi saada kaadetuksi.

Nyt on käsillä kolme työttömyysturvaan liittyvää esitystä, ne esitykset, jotka jäivät jäljelle tupon jälkeen. Mutta vaikka tupon yhteydessä monia leikkauksia nimenomaan ansioturvasta poistettiin, ei esityksiä, jotka nyt ovat käsiteltävänä, voi kehua. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tulee näiden kaikkien kolmen osalta esittämään niiden hylkäämistä.

Ensimmäisessä eli hallituksen esityksessä n:o 337 ehdotetaan ensinnäkin, että erorahan luonteisten järjestelyjen kohdalla työntekijälle maksetut palkat tai erorahat jaksetaan siten, että siltä ajalta ei makseta työttömyyspäivärahaa. Tämä on selvä heikennys nykyiseen tilanteeseen. Nämä rahat, jotka ovat usein nimeltään kehittämis- ja kouluttautumisasiaroja, on tarkoitus todella käyttää uudelleenkoulutukseen, jotta irtisanomislapun saanut työntekijä olisi kykenevä hakeutumaan uudelleen työelämään ja mahdollisesti saamaan uuden työpaikan. Tänä aikana se on hyvin vaikeata. Hallitus on monella eri tavalla heikentänyt koulutusetuuksia, joten on tuiki tarpeellinen kouluttautumisraha, jota maksetaan. Missään tapauksessa siitä ei nyt saa tehdä toimeentulorahaa, koska koulutusmaksaa ja siitä aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia.

Toisena esitykseen sisältyy kotihoidon tuen perusosan ja sisaruskorotuksen huomioon ottaminen päivärahaa vähentävänä, eli työttömyyspäivärahasta vähennetään täysimääräisenä kotihoidon tuen perusosa ja sisaruskorotus. Tämä johtaa erittäin epäoikeudenmukaiseen käytäntöön. Henkilön, joka on töissä ja saa täyden palkan mutta jonka lapset eivät ole kunnallisessa päivähoidossa vaan hoidetaan kotona mummon tai jonkun sukulaisen tai palkatun lastenhoitajan toimesta, perhe voi saada täyden kotihoidon tuen täyden palkan lisäksi. Molemmilla vanhemmilla voi olla hyväkin palkka, ja kotihoidon tuki perusosan ja sisaruskorotuksen osalta maksetaan niin nyt kuin edelleen. Mutta jos onneton joudut työttömäk-

si, se vähennetään. Niissä perheissä, joissa tilanne on vielä sen verran parempi, että vain toinen on työtön, voidaan maksatus siirtää työssä olevan puolison osalle, ja silloin useimmiten tietysti marginaaliveroprosentin nousun johdosta käteen jäävä osuus pienenee, mutta jotakin sentään jää vielä käteen. Mutta jos tilanne on niin heikko, että molemmat vanhemmat ovat työttöminä, silloin tämä selvästi heikentää perheen toimeentuloa. Yhtä huonosti käy yksinhuoltajille. Sama kertautuu vielä työvoimapolitiittisen koulutuksen aikaisessa koulutuksessa, vaikka ei aivan täysimääräisenä.

Tätä emme voi pitää hyväksyttävänä, ja tämän esityksen tulemme siis hylkäämään. Ainoa, mikä olisi ollut hyväksyttävää, oli yritystoiminnasta saadun työtulon huomioon ottaminen päivärahaa vähentävänä. Mutta kun nämä heikennykset kaiken kaikkiaan ovat niin paljon suuremmat, tulemme siis esittämään koko lain hylkäämistä. Esityksellä leikataan 595 miljoonaa markkaa työttömyysturvasta.

Hallituksen esityksellä n:o 338 asetetaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville odotusaika nykyisestä kuudesta viikosta kolmeen kuukauteen eli kaksinkertaiseksi. Hallitushan esitti tupon mukaisesti, että tämä olisi ollut neljä kuukautta, mutta kun perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella kävi ilmi, että oppositiolla olisi ollut mahdollisuus ehdottaa laki lepäämään yli seuraavien valtiopäivien, sosialidemokraatit menivät hätäisesti tekemään hallituspuolueiden kanssa sopimuksen ja tämä toki nyt lyheni kuukauden mutta edelleen on kaksinkertainen nykyiseen verrattuna. Tulen seuraavassa asiakohdassa esittämään lepäämään jättämistä, koska nyt sitä ei voi vielä tehdä.

Mutta siis olemme tämän esityksen hylkäämisen kannalla. On erittäin vaikea ymmärtää sosialidemokraattien menettelyä tämän asian kohdalla, koska tämä koskee, kuten jo sanoin, nuoria mutta myös monia sellaisia, joilla on tosiasiaa ollut aivan pätevä syy olla poissa työmarkkinoilta jonkin aikaa. Mutta tulkinnat ovat varsin tiukat, niin että vaikka olet ollut aikaisemmin työmarkkinoilla ja sitten ollut pidemmän aikaa poissa ja se pitkä aika ei useinkaan ole hirveän pitkä, sinun katsotaan taas tulevan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille, ja niin karenssi koskee myös näitä henkilöitä.

Tähän liittyy myös erittäin ikävä ehdotus siitä, että vammaisen, vanhuksen tai pitkäaikaissairaan kotihoidon tuki otetaan myös huomioon päivärahaa vähentävänä. Tätä ei voi pitää mil-

lään tavalla sen linjan mukaisena, jonka hallitus on ilmoittanut omaksuvansa. Hallitus sanoo, että laitoshoidon pyritään vähentämään ja lisäämään kotona tapahtuvaa hoitoa. Silloin, kun hoidettava itse sitä haluaa ja hoitajat, jotka ovat usein omaisia, ovat siihen valmiit, tämä on inhimillisempi tapa ja sitä pitäisi kaikella tavalla tukea. Kauniista puheista huolimatta hallitus toimii tässäkin asiassa aivan päinvastoin. Tässäkin asiassa on yksi osa, mikä voitaisiin hyväksyä, ja se on lisäeläkkeiden huomioon ottaminen, mutta koska nämä kaksi muuta asiaa ovat niin suuret heikennykset, emme voi tätä siis myöskään hyväksyä. 380 miljoonaa markkaa nypättään tällä työttömiltä. Siinä on jo miljardi kasasaa.

Kolmantena esityksenä on palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, jolla nyt pitäisi vähän paikata valtion avointa pussia. Palkasta perittäisiin siis 0,2 prosentin suuruinen vero ennakkoerinnän yhteydessä ja maksu olisi verovähennyskelpoinen. Se on aina epäoikeudenmukainen, se suosii suurituloisia. Tätä rahoitustapaa emme pidä oikeana. Hyväksymme sen, että työssä olevat osallistuvat työttömyysturvan rahoitukseen, näinhän väistämättä on tapahduttava, mutta sen tulisi tapahtua nimenomaan progressiivisen verotuksen kautta kiristämällä progressiota yläpäästä. Siis myös tämän esityksen osalta tulemme tekemään hylkäysehdotuksen.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan heikennysvaaran oli huomattavasti paljon suurempi ennen tuponeuvotteluja. Sosialidemokraatit, jotka ovat olleet tuponeuvotteluissa, ovat voimakkaasti olleet torjumassa näitä heikennyksiä ja saavuttaneet suuria voittoja. Olen aikaisemmin luullut, että vasemmistoliittokin on ollut siellä mukana, mutta tämän asian käsittelyn yhteydessä varsinkin salikeskustelussa olen tullut tästä epävarmaksi enkä ole tässä kiireessä ehtinyt sitä tarkistamaan.

Ed. Stenius-Kaukonen antama tieto siitä, että olisimme hätäisesti tehneet joitakin sopimuksia, ei pidä paikkaansa. (Ed. Stenius-Kaukonen: Sen pahempi!) Me olemme pyrkineet omalta osaltamme parantamaan sitä tuposopimusta, jota myös omalta osaltamme arvostamme, mutta katsomme, että tuponeuvotteluissa ei kuitenkaan päätetä laista, vaan lepäämäänjättämislanteessa oli mahdollisuus neuvotella siihen kevennystä. Myönnän, että mieluummin olisimme

tietysti ottaneet sen kuusi viikkoa, mutta haluta ja saada ei ole sama asia.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puistona en ihan niin suurella äänellä puhuisi tästä. Ed. Puisto tietää varsin hyvin, että vasemmistoliitto osallistui voimakkaasti siihen kampanjaan, että ansioturvan leikkaukset saatiin torjutuiksi, ja se oli merkittävä tulos. Sen sanoinikin ensin, ed. Puisto ei varmasti vain kuunnellut sitä kohtaa tarkasti.

Kun on ollut mahdollista keskustella useiden sosialidemokraattisten kansanedustajien kanssa, niin en todellakaan ymmärrä, että ed. Puisto puolustaa sitä, että nuorilta leikataan työttömyyspäivärahaa niin paljon kuin nyt tapahtuu ja että kotihoidon tuen ja sisaruskorotuksen osuus voidaan ottaa pois. Ettehan te sitä hyväksyneet, mutta lopputuloksena tietysti näissä nyt niin tapahtuu. Sen sijaan kun te kävitte neuvotteluja, niin siihen verrattuna, jos te olisitte yhtään käyttäneet sitä mahdollisuutta, minkä lepäämäänjättämismahdollisuus avasi, kyllä tämä oli tosi keho tulos, mitkä nyt saavutettiin. Pari onnetonta pontta tuli sen lisäksi, että kolme kuukautta on nyt ensi kertaa työmarkkinoille tulevien karenssi.

Edelleen olen sitä mieltä, mistä viimekertaisessa keskustelussa puhuttiin, että ei tässä nyt kannattaisi vasemmistopuolueiden edustajien päällimmäisinä toistensa tukassa olla. Kyllä tässä hallituspuolueet ovat pääasiallisesti vastuussa näistä heikennyksistä, mutta kuten todettu oppositiolla ja nimenomaan sosialidemokraateilla ja vasemmistoliitolla yhdessä olisi ollut mahdollisuus estää hallituksen esityksen n:o 338 sisältämät heikennykset.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti vasemmistolla ei ollut mahdollisuutta estää näiden heikennysten voimaantuloa. Nehän olisivat tulleet vuoden kuluttua aivan hallituksen esittämässä muodossa, elleivät sosialidemokraatit olisi neuvottelutietä esitystä kohentaneet siten, että pitkä alkukarensi ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville lyheni neljästä kuukaudesta kolmeen kuukauteen.

Ed. Stenius-Kaukonen varmasti tuntee eurooppalaista käytäntöä. Tämän muutoksen jälkeenkin uuden, työmarkkinoille tulevan työttömän turva on huomattavasti parempi kuin yleensä Länsi-Euroopan maissa, ja on tietysti

ammattiyhdistysliikkeen ja poliittisen vasemmiston ansio, että näin on.

Toiseksi oikaisisin pitkähkön aikaa työmarkkinoilta poissa olleen henkilön työttömyysturva-kohtelua. Heidä koskee aivan oma säännöksensä työttömyysturvallaissa, ja heillä säilyy tämä kuuden viikon karenssi, sellaisilla jotka ovat jo työmarkkinoilla olleet, mutta palaavat sitten jostakin syystä poissa oltuaan. Heidän osaltaan tämä ei tilannetta muuta, vaan tosiaankin ne, jotka ensimmäistä kertaa ilman ammatillista koulutusta tulevat työmarkkinoille, joutuvat kuudesta viikosta valitettavasti kolmeen kuukauteen pitenevän alkukarenssin piiriin.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Koskinen toi esiin meidän näkemysiemme ja pahoittelujamme siitä, että valitettavasti näillä voimasuhteilla emme kykene kuin vuodeksi jäädyttämään asioita, mutta emme kykene niitä totaalisesti korjaamaan.

Ed. Stenius-Kaukonen, haluan edelleen alleviivata: Me emme ole olleet ajamassa tätä nuorten karenssiajan pidentämistä vaan hallitus. Me emme myöskään ole kertaakaan esittäneet kotihoidon tuen yhteydessä sitä, että työttömät ja yksinhuoltajat saatetaan yhteensovituksessa heikompaan asemaan, vaan me olemme tuoneet epäkohdat valiokunnassa esiin. Muistutan myös ed. Stenius-Kaukoselle — varmasti tekin puheessanne otitte vasemmiston tuloksettoman riitelyn täällä esiin — että erityisesti sen teidän puheenvuoronne jälkeen otti edellisessä käsittelyssä ed. Muttilainen.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustelemme näistä kolmesta lakiesityksestä kaikista yhtä aikaa, niin totean tässä yhteydessä, että tarvittaessa yksityiskohtaisessa keskustelussa tulen kannattamaan näitten hylkäysesitystä ja mahdollisesti lepäämäänjättämisesityksiä myös.

Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt todella ollaan monella tavalla tekemässä heikennyksiä työttömien asemaan, niin itse olisin halunnut puuttua erityisesti siihen, mikä nyt heikentää nimenomaan aikuiskoulutuksessa olevien työttömien asemaa. Erityisesti tilanteessa, jossa todellakin kaksi työtöntä esimerkiksi ovat työvoimapolitiisessa koulutuksessa ja heillä on pieniä lapsia ja he saavat kotihoidon tukea, sen 750 markkaa ylittävältä osalta kotihoidon tuki vähentää heidän koulutustukeaan. Se on täysin kohtuuton tilanne. Kaksi hyvätuloista, työssä olevaa henkilöä saavat kotihoidon tukea. Hei-

dän kohdallaan yhteiskunta ei rokota siitä mil-lään tavalla. Mutta kun kaksi työtöntä ovat esimerkiksi työttömyyskoulutuksessa tai työllisyyskoulutuksessa, niin kuin sitä kutsutaan, heidän on pakko järjestää lapsilleen hoito tavalla taikka toisella. Useasti on niin, että he eivät voi laittaa lasta kunnalliseen päivähoittoon, koska saattaa olla, että matkat ja muut vaikuttavat sillä tavoin, että he joutuvat järjestämään lastenhoidon esimerkiksi yksityisesti. Nyt heidän kohdallaan käy niin, että muuten jo alennettu ansioturvataso heikkenee entisestään. Minusta se on jotenkin niin katalaa, se on kerta kaikkiaan niin masentavaa, että en voi ymmärtää, miksi hallitus näin tekee.

Tässä yhteydessä olisin todennut myös sen, mikä tuli myös valiokunnassa esille, että työttömyysturvalautakunnan toimintaedellytykset alkavat olla uhattuina ensi vuoden aikana. Nimit-täin olemme saaneet tietoomme, että valitusten määrä on vuoden 90 jälkeen, kun työttömyys on lähtenyt kasvuun, kasvanut valtavasti. Esimerkiksi tänä vuonna on 2 000 sisään tulevaa juttua enemmän kuin vuonna 91. He ovat myös todeneet, että työttömyysturvan piiriin on hakeutunut ja edelleen hakeutumassa uusia asiakasryhmiä, joiden kohdalla kielteisten päätösten osuus ensimmäisessä asteessa on melko suuri. Edelleen he ovat kaikesta kasvaneesta työ- ja juttumäärästä huolimatta pystyneet pitämään, niin kuin he itse sanovat, työttömien kansalaisten oikeusturvan kohtuullisella tasolla. Käsittelyajat ovat olleet 5—6 kuukautta. Jos pidetään kiinni ensi vuoden budjettiin varattujen henkilötyövuosien enimmäismäärästä, se tulee merkitsemään sitä, että he eivät yksinkertaisesti selviä enää työmäärästä. Vetoan nyt vakavasti, toivottavasti täällä on valtiovarainvaliokunnan jäseniä paikalla, että kun olette nyt loppusuoralla budjetissa, niin pidätte huolta tältä osin siitä, että ensi vuodelle saadaan välttämättömät henkilöstöresurssit lisää budjettiin. Se merkitsisi sitä, että lisää rahaa tarvitaan 856 000 markkaa, jolloin kaikkiaan toimintamenoihin vuodelle 93 myönnettäisiin varoja 6 890 000 markkaa. Siis kyse ei ole suurista lisäyksistä, mutta kyse on näiden hakijoiden oikeusturvasta, että käsittelyajat eivät kohtuutomasti pääse pidentymään.

Arvoisa puhemies! Ennen kuin unohdan, ehdotan hallituksen esitykseen n:o 337 sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämistä, samoin kuin hallituksen esitysten n:ot 338 ja 339 osalta.

Toteaisin, vaikka sosialidemokraatit jo täällä totesivat sen, mikä on olennaista nuorten ka-

renssiajan pidennyksen yhteydessä: On totta, että ei sitä ole ammattiyhdistysliike keksinyt. Se on hallituksen katalien tekojen sarjassa yksi katala teko. Kysymys on lähinnä vain siitä, miten hallituksen kataliin esityksiin pitää suhtautua. Totta kai me vasemmistoliitossa myönämme sen, että kolme kuukautta on parempi kuin neljä kuukautta. Emme me ole sitä missään yhteydessä halunneet kiistää. Mutta kun hallitus todella lähtee romuttamaan perusturvaa ja nyt se tehdään nimenmaan nuorten kohdalla, joille hallitus ei kykene tarjoamaan sen paremmin työpaikkoja kuin opiskelupaikkojakaan, niin emme me voi tämän pienen parannuksen takia olla hyväksymässä myöskään tätä lakiesitystä.

Arvoisat sosialidemokraatit, ehkä me olemme liian optimistisia vasemmistoliiton puolella, mutta me olisimme kyllä katsoneet, että vuodenkin lykkäys on arvokas sikäli, että me ainakin toivomme, että vuoden kuluttua samainen porvarihallitus ei enää istu vaan meillä on uusi hallitus, jolloin tätä lakiesitystä ei koskaan tarvitsisi saattaa voimaan. Epäilen kuitenkin, että täältä ei voimia ja resursseja riittävästi löydy lepäämään jättämisen osalta. Joka tapauksessa me pidämme kiinni siitä ja esitämme lakiesityksen lepäämään.

Ensimmäinen varapuhemies: Totean, että tämän asian kohdalla voidaan tehdä ehdotukset vain tähän lakiin kohdistuen ja muut ehdotukset tehdään asianomaisessa päiväjärjestyksen kohdassa.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojala kiinnitti mielestäni ansiokkaasti huomiota siihen, mitä ongelmia yhteensovittamisissa tulee. Siis joudutaan käsittelemään oikeudenmukaisuutta siinä suhteessa, mitkä ovat yhteensovitukset työssä käyvien ihmisten osalta ja toisaalta niiden ihmisten osalta, jotka ovat työttöminä. Itse en pidä sitä, että yhteensovituksia katsotaan tietyltä yhdenvertaisuusperiaatteelta, minään huonona asiana. Mutta kun esimerkiksi tarkastellaan sitä epäkohtaa, jonka ed. O. Ojala toi esiin kotihoidon tuen osalta, niin pidän tätä epäkohtaa erittäin suurena. Oppositioiryhmät toivat tämän kritiikin hyvin voimakkaasti esiin valiokuntakäsittelyssä, mutta valitettavasti hallitusryhmien kansanedustajat eivät syntyneet ajatukselle siitä, että tämä kohta olisi pitänyt poistaa, koska tässä tilanteessa työttömät vanhemmat ja työssä käyvät vanhemmat ovat erit-

täin eriarvoisessa asemassa, jos lakiehdotus hyväksytään tässä muodossa.

Ed. Lindroos: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan ed. O. Ojalan tekemää ehdotusta siitä, että hallituksen esitys n:o 337 hylätään.

Kun tehdään valintoja ja ratkaisuja, osa niistä aina tehdään järkeen nojautuen, osa tehdään tarkoituksenmukaisuussyistä ja osa valinnoista on tietysti tällaisia arvovalintoja. Jos itse ajattelisin, että hallitus on tehnyt ehdotuksessaan 337 arvovalinnan, niin minulla on perusteltua syytä kritisoida sitä ja olla varsin vahvasti eri mieltä hallituksen kanssa. Tämän lakiehdotuksen 5 §:ssä ehdotetaan, että siltä ajalta, jolta työntekijällä on oikeus saada työnantajalta lain tai työehtosopimuksen taikka työehtosopimuksen mukaista irtisanomisajan palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta, se yhteensovitetään mm. työttömyysavustusten kanssa.

Olen henkilökohtaisesti varsin vakavasti sitä mieltä, että eri asia ovat eräät esimerkkitapaukset, mm. pankinjohtajien satojentuhansien markkojen kultaiset kädenpuristukset, kun he ovat ilmoittaneet halunsa lähteä viroistaan pois ja sen jälkeen heille on tämä kädenpuristus annettu. Se on vallan eri juttu kuin se, että annetaan irtisanomisajan palkka sopimukseen perustuen. Irtisanomisajan palkkaetu, vaikka aika olisi pidempikin, oli se sitten koko palkka taikka osapalkka, hyvin monta kertaa, lähes aina, perustuu voimassa oleviin sopimuksiin ja taustalla on irtisanominen työstä eikä irtisanoutuminen. Ne ovat aivan eri luokan kysymyksiä.

Tähän tulee vielä lisää se, että tällä lakiehdotuksella myös yhteensovitetään tilanne sellaiseksi, että tavallaan kahta sosiaalietuutta ei voi nauttia. Kun tähän asti mm. työtön ihminen on voinut hakemuksesta saada täytettyään muut ehdot lasten kotihoidon tukea, niin tämän hallituksen ehdotuksen mentyä läpi se käy täysin mahdottomaksi. Tämä hallituksen ehdotus tältä kohdin koskee erityisesti työttömyyden kohdanneita perheitä. Ajatellaanpa sellaista yksinhuoltajaa, jolla on oikeus lasten kotihoidon tukeen ja joka joutuu työttömäksi. Tähän asti hän on saanut sekä työttömyyskorvauksen että lasten kotihoidon tuen. Nyt se käy mahdottomaksi. Hallitus on jälleen hyökännyt heikommassa asemassa olevan kimppeun ja kovalla kädellä. Se on toisaalta kautta rantain lisäämässä myös sosiaaliluukkujen taakse toimeentuloturvan hakijoitten lukumäärää. Se työtön tarvitsisi autta-

van käden eikä poisvieviä voimia. Aivan samoin ja vielä pahemmin käy silloin, jos perheessä joutuvat molemmat vanhemmat työttömäksi. Silloin heillä ei ole oikeutta lasten kotihoidon tukeen, vaikka muut ehdot täyttyisivät.

Otetaan ihan pieni esimerkki. Vaikka en tiedä, niin voisin kuitenkin veikata, että Saab-Valmetin Uudenkaupungin tehtailta on lomautettu määräämättömänkin pitkäksi aikaa 1 150 henkilöä. En tiedä totuutta, mutta minulla on oikeus olla sitä mieltä, että siinä porukassa on yksinhuoltajia, joilla on sen ikäisiä lapsia taikka lapsi, joille voitaisiin hakea lapsen kotihoidon tukea. Vuoden alusta se hakemus tulee tavallaan bumerangina takaisin. Minä jopa luulen, että sieltä löytyy avioparejakin, jotka molemmat ovat lomautettuja tai työttömiä ja menettävät tämän saman edun siinä perheessä. (Ed. Gustafsson: Turun Päivälehti kertoi, että on 70 tällaista perhettä!)

On siis perusteltua olla sitä mieltä, että köyhät kyykkyyn -linja jatkuu ja eduskunta on rähmälään tämän hallituksen edessä osittain oikealla ja osittain myös meillä vasemmalla. Näitten muitenkaan lakiehdotusten, kahden seuraavan, kohdalla ei kannata myöskään vasemmiston lyödä rintoihinsa. Ei siinä ole mitään ilosanoman julistamista, eikä kannata taiteilla myöskään meidän sosialidemokraattien siit, että me olemme voittaneet jonkun suuren kilpailun tässä asiassa. Ei sinnepäinkään. Tämä on varsin merkittävä heikkennys nuorten ihmisten kohdalla, mutta se on nyt tällä hetkellä näin ja siitä pitää ottaa jotain opikseen.

Arvoisa puhemies! Ainakin sen verran pitää ottaa opikseen, että pitäisi nostaa kunniaan vanha sanonta: Ne on eri miehet, mitkä ruumiita tekee, ja eri miehet niitä sitten pesee. Poliitiikka tällä hetkellä on kuin pienistä pätkistä kerätty villalankarulla taikka -kerä, joka on niin kietoutunut itseensä, että tavallisella ihmisellä ei ole mahdollisuutta löytää oikeata langanpäätä.

Hyvät ystävät, työtoverit, tänään on jaettu kansanedustajille pöydälle kaksi kirjallista kysymystä. Muun muassa kansanedustaja Tykkyläinen on saanut hallitukselta varsin myönteisen vastauksen kysymykseen 586, joka koskee yksinhuoltajien aseman turvaamista. Siihen kysymykseen oli otettu 14 sosialidemokraatin allekirjoitus tukemaan kysymystä. Hallitus on vastannut siihen asiallisesti, tunnustanut epäkohtia ja luvannut osittain myös olla vaikuttamassa myönteiseen kehitykseen. Näin pitää ollakin, mutta tämä kysymys liittyy tavallaan äskeiseen esityk-

seen n:o 337; olen erittäin huolissani todella yksinhuoltajien ja heikossa asemassa olevien nuorten ihmisten kohdalla.

Samaten meille on annettu pöydille tänään tiedoksi vastaus kirjalliseen kysymykseen. Kysymyksen numero on 592. Ed. Kaarilahti on tehnyt sen kysymyksen, ja se kysymys kysymyksen osuudelta kuuluu näin: "Miksi maa- ja metsätalousministeriö hätävarjelun liioitellun tautivaaran vuoksi määräsi Suomeen tuodun marakatinpoikasen lopetettavaksi, vaikka eläimen uudelleensijoitustoimet olivat mahdollisia?"

Voi rakkaat ystävät, kyllä minullakin on ollut siellä kotona "viisi marakattia". Kyllä minä haluaisin, että niistä koettaisiin vähän enemmän vastuuntuntoa kuin tämän kaltaisista. Ed. Kaarilahdella on oikeus kantaa huolta tästä marakattista. Mutta vetoan varsin voimakkaasti siihen, että niitä samanlaisia marakatteja ja marakatin pitäjiä on puoli Suomea. Kyllä hallituspuolueitten edustajien pitäisi vakavasti harkita esimerkiksi hallituksen ehdotuksen n:o 337 hylkäämistä. Jos ei näin tapahdu, minä ainakin joudun olemaan hyvin vakavasti sitä mieltä, että marakatti on sentään marakatti, ja yksinhuoltajat ja lapset ovat vain yksinhuoltajia ja lapsia.

Ed. Kaarilahti: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lindroosille haluan huomauttaa, että edustajilla on oikeus tehdä kirjallisia kysymyksiä asioista, joista he ovat huolissaan. Itse lähdän tässä marakattiasiaa siitä, että elämää kunnioitetaan kaikissa sen muodoissa.

Ed. Lindroos: Arvoisa puhemies! Tuolta puhujakorokkeelta yritin sanoa sen, en tiedä tuliko se kirjoihin merkittyä, että ed. Kaarilahdella on todella tähän oikeus. Sitä en ole tehnyt kyseenalaiseksi. En varmasti pystynyt perusteita tuomaan niin hyvin esille äskeisestä kuin haluaisin, mutta jos hallituspuolueiden kansanedustajat sydämettömästi painavat hallituksen ehdotuksessa n:o 337 vihreätä nappulaa hallituksen ehdotuksen läpiviemiseksi, se on säälimätön teko.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. O. Ojala ed. Lindroosin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-aho, Korva, Kuittinen, Kuus-koski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikka-nen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luukkai-nen, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Peltta-ri, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Pieti-käinen S., Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saario, Salolainen, Sasi, Savela, Sei-västö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Toivo-nen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virran-koski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zysko-wicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gus-tafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhoneri, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ran-ta, Rask, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomi-

oja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehka-oja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkan-gas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Koski, Laivoranta, Morri, Nyby, Paakkinen, Pekkarinen, Pokka, Rehn E., Riihijärvi, Röntynen, Saari, Saastamoinen, Tiuri ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 105 jaa- ja 78 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 14)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Ehdotus laiksi työttömyysturvalain muuttami-sesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 338

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 48

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voi-daan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että hallituksen esitykseen n:o 338 sisältyvä lakiehdotus hylätään ja, jos se ei tule hylätyksi, se jätetään lepäämään seuraavi-nen valtiopäivien jälkeen pidettäville varsinaisille valtiopäiville.

Perustuslakivaliokunta totesi sosiaali- ja ter-veysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa: ”Lakiehdotuksen 13 § merkitsee työttömyyspäi-värahan saamisedellytysten tiukentamista taval-la, joka on sisällöltään olennaisempaa ja syvälli-sempää kuin vain niiden tarkistamista jonkin verran. Ehdotetunlaisena lakiin ei sisälly mitään takeita siitä, että päivärahan saamisedellytysten tiukennus ei heikennä sellaisten henkilöiden ase-maa, joille päivärahan saaminen on välttämätön toimeentulon perusturvan kannalta. Päinvastoin laki voisi hyvinkin johtaa voimassa olevaan lakiin verrattuna niiden perusturvan heikkene-

miseen, jotka olematta vasta peruskoulun tai lukion päättäneitä eivät ennen ole olleet työmarkkinoiden käytettävissä, mutta jotka sitten olosuhteidensa muutosten vuoksi hakeutuvat ensi kertaa työmarkkinoille.” — Tämä on varsin selvää tekstiä.

Tämä pykälän muuttaminen niin, että neljä kuukautta muuttuu kolmeksi kuukaudeksi, ei muuta tämän toimeentulon lakisääteisen perusturvan heikentävää luonnetta. Toivon, että nyt ed. Lindroosin puheenvuoroon vedoten todella tämä esitys hylättäisiin tai seuraavassa istunnossa pantaisiin lepäämään.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyssä tähän lakiehdotukseen tuli pieniä parannuksia. Karenssiaika ensi kertaa työmarkkinoille tuleville lyheni neljästä kolmeen kuukauteen. Hoitokorvauksen huomioon ottamiseen saatiin lisäys ”lukuunottamatta kustannusten korvauksena maksettavaa osaa”.

Näistä parannuksista huolimatta esitys merkittävästi heikentää perusturvaa ja nimenomaan tämä heikennys koskee karenssiajan pidennystä kolmeen kuukauteen, mistä on edellä mainittu perustuslakivaliokunnan lausuntokin olemassa. Myös minun käsitykseni mukaan tämä kolmeen kuukauteen pidentäminen oikeuttaa lakiesityksen lepäämäänjättämiseen, ja pidän tätä esitystä erittäin epäoikeudenmukaisena. Se kohdistuu hyvin raa’asti nuoriin työnhakijoihin, joita mielestäni tämän esityksen myötä pidetään toisen luokan työnhakijoina.

Edellä olevan perusteella, arvoisa puhemies, kannatan tehtyä hylkäysehdotusta ja kannatan edelleen tehtyä lepäämäänjättämisehdotusta.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kannatusta ei enää tarvita hylkäykselle ja lepäämäänjättämiselle, koska ed. Ulla Anttila sen jo teki, mutta toteaisin vielä kerran näiden nuorten kohdalla, että jos tämä laki menisi lävitse, pidentyminen kolmeen kuukauteen, kyseessä ei ole mikään abiturienttilaki. Abiturienttilain me olemme säätäneet täällä jo aikaisemmin elikkä silloin, kun pidensimme abiturienttien kohdalla kuuteen viikkoon karenssiajan. Tämä on kyllä todellakin monille pysyvästi työmarkkinoille tuleville nuorille nöyryyttävää, että heidät katsotaan aivan eri luokan kansalaisiksi työnhakijoina kuin muut.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että tässä on kysy-

mys sellaisesta työttömyysturvan heikennyksestä, joka kolahtaa yhteen kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ryhmistä, nimittäin nuoriin, joista ammattiyhdistysliike ei tänä syksynä vääntäessään kättä hallituksen kanssa ole välittänyt, vaan ammattiyhdistysliike on ollut valmis uhraamaan tämän ryhmän edut, jotta saisi turvattua suhteellisesti huomattavasti paremmassa asemassa olevien omien jäsentensä edut.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Kuten aiemmassa keskustelussa olen tuonut ilmi, arvostan ammattiyhdistysliikkeen tuponeuvotteluissa aikaansaamia torjuntavoittoja hallituksen kaavailemia työttömyysturvan heikennyksiä kohtaan. Koska tupossa ei kuitenkaan kaikkia lakeja loppuun tehdä, vaikka joskus täällä niin on väitetty, tämä oli paikka, jossa saatoimme vielä korjata tuponeuvotteluja siitä huolimatta, että olemme pahoillamme, että tämä heikennys tässä vaiheessa tulee.

Pahoillamme olemme siitä, että emme saaneet lakiin sitä kohtaa, jossa olisimme voineet poisulkea tästä asevelvollisuuspalvelusta tulevat nuoret, jotka ovat jo 9 tai 11 kuukautta joutuneet olemaan todella minimipäivärahalla. Sen sijaan olemme iloisia, että sosialidemokraattien toimesta saimme tänne huomion siitä, että näissä hoitokorvauksien yhteensovituksessa ei oteta huomioon sitä kustannusosaa, joka maksetaan korvauksena kuluista.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ed. Hassi sanoi väärän todistuksen lähimmäisistä, kun hän sanoi, että ay-liike ei ole välittänyt työttömistä. Kehotan ed. Hassia hiukan muistelemaan sitä, minkä vuoksi ammattiyhdistysliike oli valmis menemään jopa niin pitkälle kuin yleislakkoon. Syynä oli nimenomaan työttömien etujen puolustaminen. Tämä kolmen kuukauden karenssi ei ole miellyttävä asia hyväksyä, sen myönnän, mutta olemme eduskunnassa hyvin usein keskustelleet siitä, mikä merkitys tulopoliittisilla kokonaisratkaisilla ja niihin liittyvillä laeilla on. Olemme saaneet hyvin paljon arvostelua lähinnä oikeiston taholta silloin, kun olemme parannuksia saaneet, että nämä on tupon yhteydessä saneltu.

Kunnioitan tuporatkaisua niin paljon ja sitä, että hyvin monet työttömyysturvan heikennykset saatiin torjuttua, että tulen äänestämään tämän lain hyväksymisen puolesta, koska se liittyy tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Hassille olisin vain todennut sen, että ei ammattiyhdistysliike ole vaatinut tämän lain säätämistä. Tiedän, että he ovat tähän olleet valmiit hyväksymään jopa sen neljän kuukauden ajan. Eivät he ole sitä olleet ensin esittämässä. He ovat olleet sen tosiasian edessä, että te olette vaatineet säästöjä. Kyllä me, ed. Kempainen, tiedämme. Tämä debatti on käyty täällä. He hyväksyivät sen saadaksensa jonkun muun säilytettyä, mutta eivät he ole vaatineet tämän lain säätämistä. Sitä on aivan turha hallituspuolueidenkaan taholta väittää. Kyllä minusta, ed. Hassi, tämän lain osoite on hallituspuolueissa ja hallitusrintamassa eikä missään muualla.

Ed. Hassi: Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvistille ja ed. O. Ojalalle haluaisin vielä selvennyksen vuoksi todeta, etten ole todellakaan väittänyt, että ay-liike olisi tämän lain säätämistä vaatinut, mutta tämä on sellainen asia, jonka vuoksi se ei ole yleislakolla uhannut. Ay-liike ei uhannut yleislakolla semmoissa yhteyksissä, kun oli kysymys kaikkein heikoimmassa asemassa olevien työttömien eduista.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ei pidä esittää vääriä todistuksia. Ay-liike esitti neuvotteluissa, että nuorten karenssi aika on kuusi kuukautta. Hallitus ei suostunut, vaan edellytti, että neljä kuukautta, eduskunta sanoi, että kolme kuukautta. Ay-liike esitti, että täytyy säästää peruspäivärahoista. Tämä on sitä solidaarista ay-politiikkaa, mitä on tupossa harjoitettu. On ihan turha väittää, että tämä ei ole tupolaki. Tämä on tupolaki ja sillä siisti.

Anteeksi rouva puhemies! En kyllä aio tämän jälkeen enää puhua. Tämä oli ensimmäinen puheenvuoroni, ja toivottavasti minua ei enää ärsytetä pitämään toista.

Ed. Gustafsson: Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolalla on tunnettu viha — rakkaus-suhde ay-liikkeeseen ja sosialidemokratiaan. Toivoisin, että näin joulun alla rakkaus olisi etusijalla eikä viha.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Stenius-Kaukonen ed. U. Anttilan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus, mikäli se tulee hyväksytyksi, jätettäisiin lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Backman, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Mutttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Ollila, Paasio, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Puisto, Pura, Rajamäki, Ranta, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänänen, Rönholm, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Vilja-

nen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Haavisto, Hassi, Hautala, Helle, Kasurinen, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Laitinen, Leppänen P., Luukkainen, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala O., Paloheimo, Polvi, Polvinen, Pulliainen, Pykäläinen, Rask, Rimm, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Ukola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestää ed. von Bell.

Poissa äänestyskäsittelystä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Koski, Morri, Nyby, Paakkinen, Pekkarinen, Pesälä, Rehn E., Riihijärvi, Röntynen, Saari ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 46 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 13. (Koneään. 15)

Eduskunta on on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies: Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt, mutta kun on tehty ehdotus nyt hyväksytyn lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, pannaan asia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaisesti pöydälle seuraavaan täysistuntoon.

19) Ehdotus laiksi vuodelta 1993 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 339

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 49

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Jo aiemmin esittämieni perustelujen

mukaisesti ehdotan, että tämä lakiehdotus palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta hylätään.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Minä kannatan hylkäysehdoista. Tämä raha olisi voitettu kerätä, jos se halutaan ehdottomasti kerätä, näppärämmin muulla kuin esitetyllä tavalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alho, Anttila S.-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Moilanen, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ojala A., Olila, Paasio, Paloheimo, Pelttari, Perho-San-

tala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Rehn O., Renko, Renlund, Rinne, Roos J., Roos T., Rossi, Ruusanen, Ryytänen, Rätty, Rönholm, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Suhonen, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Leppänen P., Ojala O., Polvi, Polvinen, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Heikkinen, Jurva, Koski, Miettinen, Morri, Nyby, Paakkinen, Pekkarinen, Pesälä, Rauramo, Rehn E., Riihijärvi, Röntynen, Saari ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 164 jaa- ja 19 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 16)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhetta ryhtyy johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

20) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain ja kuntoutusrahain 9 §:n muuttamisesta sekä kuntoutusrahain 14 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 313
Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus n:o 50

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Kun sairauskuluvähennys poistettiin, luvattiin, että mm. sairausvakuutukseen tehdään parannuksia, mutta niitä ei edes hammashuollon osalta hallitus loppujen lopuksi toteuttanut. Tässä leikataan sairausvakuutuksen etuuksia vähän yli miljardilla. Tämän hallituksen aikana on leikattu ihmisten sairausvakuutusetuksia noin 1,6 miljardilla markalla.

Näistä syistä ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! (Välihuutoja) Kysymyksessä on lakiesitys, joka on muidenkin kuin minun toimestani todettu tämän hallituksen raukkamaisimmaksi esitykseksi, ja te kehtaatte näille sairaille ihmisille ruveta buuaamaan. Olkaa hyvät ja poistukaa salista, jos ette halua kuunnella, mitä sanon. (Vasemmalta: Hyvä!) Tällä esityksellä leikataan miljardi markkaa sairausvakuutuksen korvaustasosta. Me olemme yhdessä hallituspuolueiden edustajien kanssa sosiaalivaliokunnassa sanelleet nyt kolmatta kertaa, että sairausvakuutuksen korvaustasoa ei enää saa leikata. Siellä ovat olleet mukana kaikki hallituspuolueiden sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa olevat edustajat, jotka ymmärtävät onneksi näistä asioista jonkin verran ja joilla onneksi sen verran vielä on omaatuntoa, että he tietävät, että he tekevät sairaille ihmisille erittäin ikäviä seurauksia, kun tämä esitys hyväksytään.

Heidän toimintansa tuloksena, totta kai oppositio tuella — ei näitä muutoksia olisi saatu, jollei oppositio olisi tukemassa niitä — tätä esitystä on muutettu ja eräitä heikennyksiä täältä on poistettu, jotka kaikki ovat olleet erittäin tervetulleita poistoja. Mutta siitä huolimatta tällä edelleen leikataan miljardi markkaa sairausvakuutuksen tasosta.

Minua erityisesti kiinnostaisi tietää, miksi kustannuspuolue ei ole ollut valmis leikkaamaan suurista sairauspäivärahoista, esimerkiksi niistä 2 000 markan päivärahoista, joita meillä maksetaan, ei kovin monta vuodessa mutta kuitenkin. 50 000 markkaa kuukaudessa, tietysti miinus verot, napsahtaa tilille henkilölle, jonka palkka on ollut 146 666 markkaa vähintään kuukaudes-

sa. Mielestäni tällaisella henkilöllä on ollut mahdollisuus panna vähän sukanvarteen pahan päivän varalle, niin että häneltä olisi voitu leikata nyt eikä siltä, jonka palkka on 3 000:n ja 9 400 markan välillä. Juuri tähän palkkatasoon nämä leikkaukset kovimpina kohdistuvat, kun tätä jo kahteen kertaan leikattua korvaustasoa — siis joka viime vuonna oli 80 prosenttia, sitten pudotettiin 75:een vuoden alusta, syyskuun alusta 70 prosenttiin — hallitus nyt ehdottaa pudotettavaksi 66 prosenttiin. Miksi ei voitu ottaa näistä ylimmistä päivärahoista, leikata sitä korvaustasoa, joka on nyt 25 prosenttia silloin, kun palkka on yli 15 800 markkaa, ed. Kääriäinen?

Toinen tämän korvaustason leikkuri on kohdassa noin 9 400 markkaa kuukaudessa, siis tällä palkkatasolla. Sen ylimenevältä osalta maksetaan 40 prosenttia, siis 15 800 markkaan saakka. Tämä oli viime vuonna 50 prosenttia, vuoden alusta 45 prosenttia, syyskuun alusta 40 prosenttia. Nyt siihen ei esitetä mitään leikkausta. Korkeimpaan kohtaan on tehty ainoastaan yksi 5 prosenttysikön leikkaus. Miksei sitä pantu nolnaan ja alempaakin leikkuria käytetty enemmän? Me olisimme yhdessä voineet hyväksyä sen, että 220 miljoonaa markkaa tällä tavalla olisi leikattu, jos kerran pakko on leikata. Tämän me olisimme voineet hyväksyä.

Tämä käsitykseni mukaan vastaa sitä keskustan linjaa, mistä te kaikissa juhlapuheissa kukaanisti puhutte, mutta yhtään kertaa, kun on ollut tilaisuus siihen, että olisi menetelty niin, että olisi leikattu suurimmista enemmän, te ette ole olleet valmiit sitä toteuttamaan. Ainoa oli pakkolaina, joka sekin maksetaan takaisin. Sitten te huudatte, että vasemmistoliitto ei hyväksy progressiivista verotusta. Mehän esitimme juuri sosiaaliturvamaksuihin progressiivista verotusta, jotta sairausvakuutusetuudet olisi voitu turvata.

Päivärahan leikkaus koskee myös äitiyspäivärahoja ja vanhempainrahoja. Lisäksi vanhempainrahakautta leikataan 12 päivällä, mikä kaikkein voimakkaimmin koskettaa yksinhuoltajia. On niitäkin, jotka jo tässä vaiheessa ovat joutuneet yksinhuoltajaksi.

Näiden lisäksi tässä leikataan lääkekorvauksia jälleen kerran todella tuntuvasti, vaikka pahin leikkaus eli 80-prosenttisesti korvattavien lääkkeiden leikkaus 75 prosenttiin saatiinkin torjutuksi. Mutta edelleen täällä on esitetty jatkettavaksi peruskorvattavien lääkkeiden omavastuuosuuksien korotuksia ja korvaustason leikkausta, jotka ovat jo aikaisemmin tulleet voimaan. Vuotuista omavastuuosuutta lääke-

kustannuksissa nyt nostetaan tämänvuotisesta 2 500:sta 3 100:aan. Hallitus esitti kyllä 3 700:aa, mutta me palaamme nyt alempaan tasoon, mutta korkeammalle, missä viime vuonna oltiin. Tämä oli se ainoa kompensatio verovähennys-oikeuden poistamisesta. Sillä otettiin 1 300 miljoonaa markkaa ja tällä annettiin 40 miljoonaa markkaa kompensatiota. Nyt sekin otettiin pois.

Edelleen matkakustannusten omavastuuosuuksia esitetään tuntuvasti korotettavaksi. Myöskin terveyskeskusmatkoihin tulee lisäkustannuksia. Nimenomaan kuntien edustajat terveyskeskuksista, ambulanssinkuljettajat erityisesti, ovat esittäneet valiokunnalle, että näitä ei olisi pitänyt hyväksyä. Tämäkin johtaa eriarvoisuuteen maan eri osissa.

Kaiken kaikkiaan tällä esityksellä leikataan yli 1 000 miljoonaa markkaa. Kun tämä laskeaan yhteen tänä vuonna voimaan tulleiden muutosten kanssa, on summa noin 1 600 miljoonaa markkaa ensi vuonna. Sen lisäksi päivärahojen TEL-indeksiin muutoksella leikattiin monta sataa miljoonaa.

Sairausvakuutuksen heikentäminen on ollut niin voimakasta, että jatkuvasti saamme lukea yläkertajuttuja, yleisönosastokirjoituksia, pääkirjoituksia päivälehdissä, joissa ihmetellään, että ketkään eivät ole näistä kiinnostuneita. Poliittiset päätöksentekijät yrittävät vaivihkaa tehdä näitä leikkauksia. Voidaanhan se sanoa, että vaivihkaa yritetään näitä tehdä, kun nämä tapahtuvat aina keskellä yötä, nytkin kello on viisi yli kaksitoista. Näin on tapahtunut joka kerta, kun olemme näitä kolmea viimeistä esitystä käsitelleet. Näitä ei ole kertaakaan päivänvalossa käsitelty. (Ed. S-L. Anttila: Kenen syy!) Ei ole meidän vika, että tämä viesti ei mene täältä talosta ulos, koska meidän on hyvin vaikea saada näitä asioita ulospäin. Mutta minä toivon kyllä todella, että siitä buuauskonsertista, jonka te äsken esititte, saa tietää jokainen ihminen, jolla on paljon sairauksia. Meidän maassamme on 700 000 ihmisellä pitkäaikaissairauksiksi luokiteltavia sairauksia, parantumattomia, ja näitä sairauksia on yli miljoona kappaletta.

Arvoisa puhemies! Kannatan sitä, että lakiehdotukset hylätään.

Sen lisäksi ehdotan, arvoisa puhemies, että myös nämä lakiehdotukset pantaisiin lepäämään sen vuoksi, että mielestäni tässä toimeentulon lakisäätöistä perusturvaa selvästi leikataan. Toisessa käsittelyssä toin jo esille sen, minkä vuoksi: Perustuslakivaliokunta on ver-

rannut vain, kansaneläkkeen bruttoa, joka on sama kuin netto, koska siitä ei mene veroa, sairauspäivärahan bruttoon. Mutta sairauspäiväraha on verollista tuloa ja siitä menee noin 20 prosenttia veroa 2 500 markan kuukausitulon tasolla.

Näin ollen tätä asiaa ei ole ollenkaan riittävästi selvitetty. Jos tämä olisi selvitetty, tässä ei olisi voinut tulla mielestäni mihinkään muuhun johdopäätökseen, kuten osa perustuslakivaliokunnan jäsenistä onkin tullut, että tämä heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturtaa ja on siten jätettävissä lepäämään.

Ed. Savolainen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Arvoisa kokoomus täällä ensinnäkin buuasi, kun ed. Stenius-Kaukonen meni puhujakorokkeelle, ja sitten huuteli, että kenen syy on, kun näitä lakeja käsitellään näin yöllä.

Syy on siinä, että tähän maahan ei ole saatu minkäänlaista budjettia aikaiseksi tänä syksynä. Se on ollut aivan ennenkuulumaton käsittelytapa, budjettilakien vetkuttelu, jatkuvasti budjettirahojen muuttaminen. Koskaan minun aikaanani neljäntoista vuoden aikana ei ole ollut tällaista budjettisyyksiä, arvoisa kokoomus. (Ed. Kempainen: Eikä tällaista taloudellista tilannetta!) — Ed. Kemppaisellekin, joka hallitsee kaiken äärestä laitaan, sanon, etten ole nähnyt koskaan tällaista budjettikäsitelyä kuin tässä eduskunnassa tänä syksynä on koettu. Enkä katsoisi paljon aihetta buuaamiseen enkä huuteluun, arvoisa kokoomus.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös niihin, jotka paheksuvat tapaa, jolla kohdeltiin ed. Stenius-Kaukosta. Toivon, ettei näiden buuaajien joukossa ollut niitä mieskansanedustajia, jotka täällä sitä puhe-rulettia pyörittivät ja kuluttivat aikaansa vaimon kotona leipoessa.

Muistutan, että tämä on vuoden aikana kolmas kerta, kun sairauskuluvähennyksiä poistetaan. Arvostan suuresti, toisin kuin ed. Stenius-Kaukonen toi esiin, niitä ponnisteluja, joita valiokunnan kokoomuslaiset edustajat suorittivat yrittäessään korjata näitä esityksiä, ja arvostan, että saitte edes jotain muutoksia. Ymmärsin, miten kovilla olitte todella kovan keskustan ryhmittymän kanssa tässä asiassa.

Toistan myös sen, että kaikki sairaskuluvähennysten poiston hyödyt on nyt syöty. Kysyn ed. Louvolta: Tarkoititteko todella tätä sanoes-

sanne silloin, että tämä on porvarillisen terveyspolitiikan riemuvoitto?

Sosiaali- ja terveysministeri Huhtanen: Arvoisa puhemies! On aivan totta, että kun näitä säästöjä tarkastelee kokonaisuutena, sairausvaikutuskorvaussäästöt ovat olleet kaikkein vaikeimpia. Voi sanoa hyvin rehellisesti, että siinä on nyt menty niin pitkälle kuin se on ylipäättänsä ollut mahdollista. (Ed. Halonen: Tulette hämmästyttämään, mitä kaikkea vielä tehdään!) Mutta kun ed. Stenius-Kaukonen sanoi, että olisimme tehneet päivärahaleikkaukset väärin päin, emme olisi puuttuneet ns. suuriin päivärahoihin, niin sehän ei pidä paikkaansa, niin kuin ed. Stenius-Kaukonen tietää. Erityisesti edellisellä kierroksella leikkaus kohdistui suhteessa kovemmin nimenomaan suuriin päivärahoihin, ei tosin tällä kierroksella, mutta edellisellä kierroksella.

Mitä tulee ed. Puiston puheeseen siitä, minkä hän varmaan provokatorisesti sanoikin, että nimenomaan kokoomus olisi ollut näitten korjausten takana, niin teimme ne toki hyvässä yhteistyössä hallitusryhmien kesken, ja myöskin ministeriö oli siinä mukana. Meillä avautui pieni tilaisuus ja pystyimme säästämään siinä 100 miljoonan markan verran.

Ed. Rinne (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Edustajatoveri Stenius-Kaukonen ihmetteli, miksi kokoomusporvari buuau. Se johtuu siitä, että edellisessä asiassa käsiteltiin tätä marakattikysymystä. Se johtuu siitä.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käyty läpi sitä, onko valiokunnassa hyväksytyillä muutoksilla suurtakaan terveyspoliittista merkitystä. Näen asian siten, että sillä, että lääkekorvausprosentti ei alentunut 80:stä 75:een ja vuotuisen omavastuuosuuden katto saatiin lasketuksi, on ihan merkittävääkin terveyspoliittista merkitystä. Siitä sanoisinko pieni hatunnosto hallituspuolueiden sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenille.

Mitä tulee kokonaisuuteen, niin tähän on miljardipottiesitys, eli edelleenkin sairaiden maksettavaksi tulee yhä suurempi osuus kustannuksista. Tämä esitys on sinänsä erittäin epäoikeudenmukainen, ja kun sen vaikutukset kasautuvat esimerkiksi terveyskeskusmaksun kanssa, niin seuraukset ovat erittäin ennalta-arvaamattomat. Näillä perusteilla olen ollut tämän esityksen hylkäämisen kannalla, kun näitä

muutosesityksiä ei toisessa käsittelyssä hyväksytty.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Huuhtasen puheenvuoron johdosta on vielä pakko todeta se, että viime vuonna korvaustasot olivat 80 prosenttia, 50 prosenttia ja 30 prosenttia. Näitä kaikkia kolmea leikattiin tammikuun alusta 5 prosenttiyksiköllä. Mutta syyskuun alusta leikattiin alinta tasoa 75:stä 70:een ja keskimmäistä 45:stä 40:een prosenttiin. Silloin ei koskettu enää ollenkaan ylimpään korvaustasoon eli suurimpiin päivärahoihin. Tällä kertaan esitetään vain alinta eli 70:tä prosenttia pudotettavaksi 66 prosenttiin. Kyllä tämä on mielestäni erittäin epäoikeudenmukaista, koska suurempien palkkojen saajilla olisi ollut mahdollisuus osallistua enemmän näihin leikkauksiin ja nimenomaan olisi voitu asettaa katto 15 800:aa markkaa suurempien palkkojen kohdalle.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Odotin buuauksia. Niitä ei tullut. Ilmeisesti hallituspuolueidenkin edustajat uskovat, että me emme aio leikkiä täällä. Meille nämä asiat ovat niin tärkeitä, että me puhumme niistä, vaikka ne ajoitettaisiin tänne keskelle yötä. Ne ovat niin tärkeitä asioita, että meitä te ette sillä ainakaan hiljennä. Buuatkaa aivan vapaasti. Nimittäin me emme ole pitkittäneet tätä keskustelua sosiaali- ja terveydenhuollon osalta ollenkaan.

Eduskunnan ja valiokunnan arvovallasta voit tietenkin todeta jotakin. Puolentoista vuoden kansanedustajakauteni aikana en muista, kuinka mones kerta tämä on, kun valiokunta yksimielisesti toteaa mietinnössään edellyttävänsä, että sairausvakuutuksen korvaustasoa ei enää heikennetä. Ne, jotka ovat istuneet pitkään valiokunnassa, kertovat, että sama litania on vuosikautia toistunut, ja aina vain heikennetään. Kolmannen kerran vuoden sisällä taas heikennetään. Kyllä tämä hallitus on kuin vampyyri, joka imee veret kuiviin sairailta. Ei tarvita mitään muita toimenpiteitä kuin tämän hallituksen jatkuvat leikkaukset ja säästöt, joilla se todella kaltoin kohtelee kansalaisiaan. Pimeyden töitä nämä ovat, näin voi sanoa.

Kun ministeri Huuhtanen yritti täällä väittää, että etupäässä nyt olisi leikattu nimenomaan hyvätuloisten toimeentuloa, niin kyllä minä kiinnitin huomiota siihen, että tämä tulkinta on perustuslakivaliokunnan ottama, jossa se todella tulkitsee toimeentulon lakisääteisen perusturvan

ristiriitaisesti ja mielestäni täysin kohtuuttomasti. Siis perustuslakivaliokunnan enemmistö pitää mahdollisena, samanaikaisesti kun se on sitä mieltä, että täyden kansaneläkkeen määrään saakka pitää olla perustuslain suoja, leikata noin 2 500 markan kuukausittaista sairausvakuutuksen päivärahaa ilman lepäämään jättämistä. Tämä summa nettona merkitsee todellakin hie-man pienempää summaa, se jää joka tapauksessa alle täyden kansaneläkkeen tason väistämättä. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Samoin käsittämätöntä on se, että kun kesäkuussa 92 perustuslakivaliokunta on todennut, että karenssipäivien lisääminen kahdella heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa, niin joulukuussa 92 ed. Zyskowiczin, kokoomuslaisen puheenjohtajan, johtaman perustuslakivaliokunnan tulkinta onkin taas erilainen.

Täytyy todeta, että minulta alkaa mennä usko koko perustuslakivaliokunnan asemaan eduskunnassa näiden päätöskien jälkeen, joita kokoomuslaisen ed. Zyskowiczin johdolla perustuslakivaliokunnasta tulee. Aikaisemmin olemme täällä kiistelleet siitä, tarvitaanko perustuslakituomioistuinta, ja olen itse sanonut, että alan pikkuhiljaa epäillä, että sitä kenties tarvitaan, jos tämä meno, jota nyt eduskunnassa ja sen perustuslakivaliokunnassa harjoitetaan, jatkuu.

Arvoisa puhemies! Toteaisin vielä, että olemme II vastalauseeseen liittäneet tiedoksi sen, mitä heikennyksiä on tehty 1.1.92, 1.9.92 ja 1.1.93 sairausvakuutukseen. Minä toivon todella, että myös hallituspuolueiden kansanedustajat vaihtuisivat lukemaan ne sieltä. Kun he menevät kentille ja tapaavat äänestäjiä ja äänestäjät ihmettelevät, mitä on tapahtunut sairausvakuutuksen osalta, niin sieltä te näette kaiken, mitä te olette ajaneet täällä lävitse. Tämä on hyvin helppo näyttää tästä, sillä vajaan sivun liuskassa on osoitettu kaikki, mitä valtavia leikkauksia on tehty. Nämä näyttävät teistä kenties numeroilta ja ne ovat pelkkiä numeroja ja lukuja, joille te sokeudutte täysin. Mutta totean, että nämä vaikuttavat ihmisten, elävien ja tuntevien ihmisten, elämään ja arkeen sekä heikentävät heidän etujaan sairauden johdosta.

Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää lepäämäänjättämishetkotusta. Hylkyhän on kannatettu jo.

Ed. Laine: Herra puhemies! Ymmärrän erittäin hyvin sen vihan, joka kävi ilmi ed. Stenius-Kaukosen puheenvuorossa. Mutta en millään voi ymmärtää sitä sivistymätöntä käy-

töstä, jota niin koulutetun ryhmän kuin kokoomuksen ja sieltä oikealta muutkin kansanedustajat äsken esittivät. Minä puhuin siinä pitkässä keskustelussa tänään yhden puheenvuoron, mutta en siitä huolimatta buuannut, koska ei se, että sosiaali- ja terveyssektorin asioihin kiinnitetään huomiota, oli vuorokauden aika mikä tahansa, voi olla sellainen aihe, johon pitää suhtautua mielenosoituksin.

Herra puhemies! Minusta se, mihin ed. Stenius-Kaukonen ja äsken myös ed. O. Ojala kiinnittivät huomiota — lakisääteisen toimeentulon perusturvan käsite ja perustuslakivaliokunnan rooli — oli kyllä aiheellista. Haluaisinkin todeta, että tämä oli itse perustuslakivaliokunnassakin kovan kiistelyn kohteena. Ensimmäisessä käsittelyssä äänet menivät tasan 8—8, koska ed. Moilanen pidättäytyi. Toisessa äänestyksessä tulos oli 9—8, siitä muodostui valiokunnan enemmistön kanta.

Olen myös ed. Stenius-Kaukosen kanssa samaa mieltä, että pitäisi ottaa huomioon nettotaso, kuten hän äsken puheenvuorossaan esitti.

Lopuksi, herra puhemies, en malta olla sanomatta, että kyllä meillä on lepsu sosiaaliministeri.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Haluan puuttua perusturva-käsitteeseen. Pyysin tämän ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoron jälkeen. On valitettavaa, että ministeriön virkamiehet eivät ole kyenneet vastaamaan, missä kulkee perusturvan raja, eikä siihen ole asiantuntijana pystynyt vastaamaan myöskään ministeri Huuh-tanen, joten tämä on todella siirtynyt perustuslakivaliokuntaan, jossa juristit valtaosaltaan päättävät, mikä on perusturvaa, kuunneltuaan juristeja asiantuntijoina. Tämä on se taso, jolla päätetään perusturvasta.

Äänestyksestä siltä osin, kuin ed. Moilanen on pidättäytynyt ottamasta kantaa: Toivoisin, että ed. V. Laukkanen, joka aikaisemmin tänään on puhunut ryhmäkurista ja syytellyt siitä sosiaalidemokraatteja, nyt osoittaisi, mikä on kristityn tahto (Ed. Rinne: Kristityn vastuu!) tässä vaiheessa sairaita kohtaan. Aiemmin olette kristityn vastuun osoittaneet mm. näkövammaisten kirjastokysymyksessä, jossa kaikki olitte silloin hyllyn kannalla. Toivottavasti nyt olette hylkäämässä sairaisiin kohdistuvat heikennykset.

Ed. Törnqvist: Arvoisa puhemies! Ruokahuollon järjestämismaksu ja terveyskeskusmaksu — vai mikä sen nimi onkaan, asiakaspal-

velumaksu — olivat niitä maksuja, joihin kunnat eivät tienneet varautua talousarvioissaan. Tuskinpa ne ovat osanneet varautua myöskään siihen, että sairaankuljetuksen kustannuksiin ei enää ensi vuoden alusta tule valtionosuuksia. Luulen, että se aiheuttaa hyvin monenlaista eriarvoisuutta kunnissa.

Tämä hallituksen esitys täydentää terveyskeskusmaksun ja kotipalvelumaksun ohella sosiaaliturvan romuttamista eli lisää sitä kasautumaa, joka kasautuu heikompiin.

Valiokunta on harvinaisen rehellinen ollut mietinnössään. Mietinnössä sanotaan näin: ”Esitettyjen toimenpiteiden sosiaali- ja terveyspoliittisia vaikutuksia ei ole selvitetty. Kun toimenpiteet suunnitellaan vain yhtä vuotta koskevin taloudellisin perustein, saattavat vaikutukset pidemmällä aikavälillä olla kansantalouteen ja jopa valtiontalouteenkin päinvastaiset kuin tavoiteltu muutos. Koska sairastavuus vaihtelee väestöryhmittäin, on pelättävissä, että sairastavuuden erot kärjistyvät ennestään. Myöskään toimenpiteiden kohdentumista eri väestöryhmiin, tulotasoihin tai perhetyyppeihin ei ole selvitetty. Tästä syystä muutosten vaikutuksia on seurattava kytkien seuranta myös kuntien valtionosuusuudistukseen.” Tällä perusteella, arvoisa hallitus, taas kerran vaadin, että heti ensi helmikuussa hallitus tuo selonteon eduskunnalle siitä, miten näiden lakien vaikutus kohdistuu eri väestöryhmiin.

Ed. V. L a u k k a n e n: Arvoisa herra puhemies! Ed. Puisto puhui hyvin vakavasta asiasta, ja en voi muuta sanoa kuin rehellisen mielipiteeni, että syvästi olen itsekin huolissani tästä kielteisestä kehityksestä. Olen pohtimalla pohtinut, mistä tämä voisi johtua, ja olen tullut siihen tulokseen, että kun rahat on loppu, niin kaikkea ei voida saada, mihin rahaa tarvittaisiin. Miksi rahat on loppu, olen vakuuttunut siitä, että suurin yhteinen tekijä tälle kaikelle on se, että Suomi harjoittaa väärää talouspolitiikkaa.

Pahinta tässä tilanteessa on vain se, että edes oppositiolla ei ole minkäänlaista vaihtoehtoista talouspolitiikkaa, vaan päinvastoin sosiaalidemokraatit hakemalla innokkaasti EY-jäsenyyttä suorastaan pakottavat Suomea siihen vaihtoehtoon, jossa Suomella ei ole enää mitään talouden ohjauskeinoja. Ei voida säännellä enää rahapolitiikkaa, ei talouspolitiikkaa, ei kauppapolitiikkaa, ja näin ollen Suomi on markkinavoimien armoilla. Niin kauan kuin Suomi on markkinavoimien armoilla, en kerta kaikkiaan ymmärrä,

että mikään inhimillinen voi Suomea pelastaa tästä talouden syöksykierteestä.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n : Arvoisa puhemies! Haluan korjata vain yhden pienen yksityiskohdan, jonka mielestäni ed. Törnqvist on ymmärtänyt väärin. Hän sanoi, että kuntien järjestämä sairaankuljetus, joka on saanut tähän mennessä kelakorvauksia, ei tämän jälkeen niitä enää tulisi saamaan. Kuitenkin ensi vuoden puolella sama korvausmäärä on suoraan valtionosuuksissa, jotka menevät kunnille. Tässä suhteessa ei mitään muutosta tapahdu.

Ed. Törnqvist: Herra puhemies! Minä yritän olla provosoitumatta ed. V. Laukkasen puheita. Totean vain sen, että tuskinpa Euroopan yhteisö on syypäänä siihen, että Suomi on nyt markkinavoimien armoilla, ja tuskinpa oppositiopuolueetkaan ovat syypäitä siihen, miten eduskunnassa nyt viedään hallituksen esityksiä läpi. Muistutan vain ed. Laukkasta, että heidän puolueestaan istuu ministeri hallituksessa.

Ed. Koskinen: Herra puhemies! Muun muassa edustajat O. Ojala ja Puisto ovat kovasti kritisoineet sitä, että perustuslakivaliokunta joutuu antamaan lausuntonsa siitä, mitkä lakiesitykset voidaan jättää lepäämään lakisääteistä toimeentulon perusturvaan loukkaavina.

Lakimiehillä voi kuitenkin olla myös inhimillinen katse lasisilmässä. Sen osoitukseksi juuri tässä lakiesityksessä selvä enemmistö asiantuntijoista oli sitä mieltä, että omavastuunajan pidentäminen sekä vanhempainrauhakauden lyhentäminen loukkaavat lakisääteistä toimeentulon perusturvaan.

Ed. Zyskoviczin johtama porvarillinen lievä enemmistö perustuslakivaliokunnasta katsoi äänestyksen jälkeen, että siitä ei olisi kysymys. Juuri tämän hallituksen esityksen kohdalla selkeimmin loukattiin sitä vanhaa periaatetta, että perustuslakivaliokunta sitoo sen aikaisempi tulkintalinja sekä valtiosääntöasiantuntijoiden ja muiden juristien asiantuntijoiden kanta esillä olevissa kysymyksissä. Tässä suhteessa kritiikki on ollut perusteltua.

Viitataan vihreiden, sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton perustuslakivaliokunnan lausuntoon jättämään eriävään mielipiteeseen. Sieltä löytyy huomattavasti pitävämmät perusteet siihen, milloin sairausvakuutuslakiin tehtävät muutokset ovat toimeentulon lakisääteisen perusturvan vastaisia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Ed. Stenius-Kaukonen on ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset, mikäli ne tulevat hyväksytyiksi, jätettäisiin lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Toinen varapuhemies: Lakiehdotusten lepäämään jättämisestä koskevasta ed. Stenius-Kaukosen ehdotuksesta totean, että se on vastoin perustuslakivaliokunnan lakiehdotusten säätämisjärjestyksestä hyväksymää lausuntoa, minkä vuoksi en katso voivani esitellä ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta äänestettäväksi.

Keskustelu puhemiehen menettelystä:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Puhemiehen menettelyä ei voi mitenkään hyväksyä. On totta, että perustuslakivaliokunta on näin todennut, mutta koska se ei mielestäni ole oikein tulkinnut tätä, ehdotan, että puhemiehen menettely lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Tämän asian käsittelyjärjestys osoittaa juuri sen, että sosiaalivaliokunnassa ja sen mietinnössä on tullut paljon olennaista uutta, ja tämä olisi johtanut siihen, että perustuslakivaliokunta todennäköisesti olisi voinut tehdä myös toisenlaisen lopputuloksen. Tämän vuoksi kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää ehdotusta.

Keskustelu puhemiehen menettelystä julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut, että eduskunta ei tyytyisi puhemiehen menettelyyn, vaan että puhemiehen menettely lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Puhemiehen menettely ”jaa”, ed. Stenius-Kaukosen ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 78 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 17)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen menettelyn.

Toinen varapuhemies: Nyt on äänestettävä lakiehdotusten hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohokana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskiewicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Härmäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Kuuskoski, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuutila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Kemppainen, Koski, Miettinen, Morri, Nyby, Pekkarinen, Pesälä, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 84 ei-ääntä; poissa 14. (Koneään. 18)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

21) Ehdotus laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 327

Sosiaali- ja terveystieteiden mietintö n:o 52

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

22) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 110

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 53

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 23) ja 24) asiasta.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Valtion eläkelainsäädännön muutos olisi pitänyt käsitellä kaikkien muiden eläkelainsäädäntöön liittyvien muutosten yhteydessä ensi helmikuussa. Hallituksen on sanonut, että ensi helmikuussa tulee Suomessa eduskuntaan uusi suomalainen eläkejärjestelmä. Tämän vuoksi tämä olisi pitänyt liittää tähän kokonaisuuteen eikä näin, että valtion eläkelainsäädäntö paloittain tuodaan eduskuntaan.

Tämän takia ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämisestä. Tulemme ehdottamaan myös kahta seuraavaa tai oikeastaan kolmea seuraavaa lakia hylättäväksi.

Julkisen sektorin palveluksessa on noin 700 000 ihmistä. Me emme ole saaneet tarkkaa lukua siitä, kuinka monta kymmentätuhatta ihmistä laki koskee, sellaista ihmistä, jotka ovat käytännössä aina olleet julkisen sektorin palveluksessa ja tulevat aina olemaan. Hallituksen yrittää uskotella, että esitykset koskevat vain ensi vuoden alussa alkavia uusia palvelussuhteita. Mutta kun hyvin monella julkisella sektorilla työskentelevällä ei ole vakituista virkaa tai työsuhdetta, niin jos tulee yli kuukauden katkos palvelukseen, silloin katsotaan, että kyseessä on uusi palvelussuhde ja eläke-etuudet menevät heti yksityisen sektorin eläkelakien mukaisiksi ja eläkeikä nousee 65 vuoteen.

Nämä ovat niitä esityksiä, joita ei ole riittävästi valiokunnassa selvitetty. Kuten ed. Skinnari

ri sanoi, tulee muita esityksiä, joista tosin valitettavasti monet ovat hyvin huonoja, mutta esimerkiksi siirtymäsäännökset vanhojen työntekijöiden osalta tulevat niissä olemaan paremmat, jos tupoesityksen mukaiset ehdotukset hyväksytään. Mielestäni on täysin väärin, että samassa työpaikassa ja tosiasiaa samanlaisessa työssä ja samanlaisessa asemassa olevia ihmisiä tullaan kohteilemaan täysin eri tavalla.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Paitsi niitä perusteita, joita edustajat Skinnari ja Stenius-Kaukonen ovat todenneet lakiesitysten hylkäämisestä, myös valtion eläkelain, totean sen, minkä valiokunta on kirjannut myös mietintönsä, eli valiokunta on todennut sen, että määräaikaisten palvelussuhteissa tulee suuria ongelmia. Nyt sitten niin kuin kasvopesuvedeksi on laitettu ponsi, jossa pyydetään selvittämään nyt näiden määräaikaisten kohtaloa tulevaisuudessa. Kuitenkin me tiedämme, että tuhannet ja kenties kymmenetuhannet valtion ja kuntien palveluksessa määräaikaisina olevat joutuvat kärsimään nyt tästä lakiesityksestä.

Näillä muodoilla ei ole mitään muuta järkevää ratkaisua, kuin että lakiesitykset tässä vaiheessa hylätään ja eduskunnalle tuodaan eläkepoliittinen uudistusohjelma kokonaisuudessaan, myös niine parannuksineen, joita eläkekomitea 90 esittää, keväällä 93.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukonen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen,

Huhtanen, Håkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppi-nen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kää-riäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Lau-rila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norr-back, Näsi, Ollila, Paloheimo, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivo-nen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuo-rensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gus-tafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-pää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykä-läinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rim-mi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kau-kenen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläi-nen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Kaarilahti, Koski, Malm, Morri, Nyby, Pekkarinen, Pesälä, Pokka, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen, Viinanen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyk-sessä on annettu 102 jaa- ja 81 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 19)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

23) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 242

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön mietintö n:o 54

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Aivan vastaavasti kuin äsken valtion eläkelain kohdal-la totesin, kunnallisten viranhaltijain ja työnteki-jäin eläkelakia ollaan muuttamassa epätarkoi-tuksenmukaisesti ottaen huomioon, että ensi vuoden alkupuolella hallitus on tuomassa edus-kuntaan suuren eläkepoliittisen uudistuksen eli käytännössä heikennyksen.

Näistä syistä ehdotan, että lakiehdotus hylä-tään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra pu-hemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta.

Kuntien palveluksessa, erityisesti päiväko-deissa, kouluissa ja sairaaloissa, on paljon jatku-vasti määräaikaissa työsuhteessa työskentele-viä henkilöitä. Kun hallitus on asettanut tavoit-teeksi, että julkisella sektorilla pitää saada 4 prosentin palkkakustannusten säästö, monissa paikoissa nyt jo esitetään, että yksi tapa säästää on nimenomaan se, että määräaikaisten palve-lussuhteiden täyttöjä siirretään. Esimerkiksi päi-väkodeissa tällä hetkellä on kielto ottaa sijaisia, joten tämä vain tulee kasvattamaan hyvin nope-asti niiden määrää, jotka putoavat yksityisen sektorin eläke-etuuksien piiriin eli menettävät eläke-etuuttaan siitä, mitä ovat tähän mennessä saaneet. Tämä on hyvin epäoikeudenmukainen esitys niin kuin edellinenkin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskuste-lussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukonen kan-

nattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvi-lahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaaja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Peltari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuonsola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Mutttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Polvi,

Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Koski, Metsämäki, Miettinen, Morri, Nyby, Pekkarinen, Pesälä, Pokka, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen, Viinanen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 103 jaa- ja 80 ei-ääntä; poissa 16. (Koneään. 20)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

24) Ehdotus laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 316

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 56

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Tämä hallitus ei edes joulun alla jätä evankelis-luterilaista kirkkoakaan rauhaan vaan esittää vastavia heikennyksiä kirkon henkilöstön asemaan.

Näistä ja äsken mainituista erityisistä syistä ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan ed. Skinnarin ehdotusta.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Itse olen sitä mieltä, että äskeiset kaksi lakiehdotusta olisi tullut hylätä, mutta tämän lakiehdotuksen kohdalla, joka koskee samoja etuja nimenomaan

niiltä osin, jotka koskevat alkavien työsuhteiden eläkeikää, muutoksen olen valmis hyväksymään uusien työsuhteiden osalta. Olen sitä mieltä, että muut muutokset olisi pitänyt jättää ensi kevään suurempaan pakettiin hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Minä en kuulu kirkkoon. Voinko minä osallistua tähän äänestykseen?

Toinen varapuhemies: Kyllä, koska kysymyksessä ei ole valtiopäiväjärjestyksen 61 §:ssä tarkoitettu evakelis-luterilaisen kirkon kirkkolaki tai siihen rinnastettava laki.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kempainen, Kohjoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Kuitinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Peltari,

Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Puhakka, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rätty, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Alho, Andersson, Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Hacklin, Halonen, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Muttillainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Polvi, Polvinen, Puisto, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rönnholm, Savolainen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tuomioja, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestää ed. Suhonen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Jurva, Kanerva, Koski, Metsämäki, Morri, Nordman, Nyby, Pekkarinen, Pesälä, Pokka, Rauramo, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen, Seppänen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 111 jaa- ja 69 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 18. (Koneään. 21)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

25) Ehdotus laiksi valtion eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 343

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 57

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Vaikka Euroopassa ja Suomen lähialueilla on turvallisuuspuolella ja muutenkin rauhatonta, Suomen hallitus päättää tässä tilanteessa puuttua myös armeijan henkilöstön asemaan sitä heikentäen. Suomen ilmavoimat, rajavartiolaitos ja merivoimat ovat erityisesti hallituksen huonossa kohtelussa, ja Hornet-hävittäjät, joita hallitus innokkaana hankkii, ilmavoimien asiantuntijoitte-
 muksella ovat jäämässä tulevaisuudessa ilman ohjaajia.

Näistä syistä ehdotan, että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylätään.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kannatan myös tätä ed. Skinnarin ehdotusta.

Kuten hän viime istunnossa totesi, on aikoihin eletty, kun vasemmisto joutuu puolustamaan armeijan palveluksessa olevan henkilöstön eläkeoikeuksia. Myös erikoista on se, että me jou-
 dumme puolustamaan kirkon työntekijöiden oikeuksia, mutta porvarihallitus toteuttaa porvarillista politiikkaa, niin kuin tämän hallituksen alkutaipaleella jo meille sosiaalivaliokunnassa ilmoitettiin, ja se on näkynyt. Eivät ole jääneet rauhaan sen paremmin kirkon miehet kuin sotilaat, armeijan palveluksessa olevat. Tämä on kerrassaan keho esitys, koska turvallisuusy-
 stä — ei pelkästään niistä turvallisuusy-
 stä, joista ed. Skinnari puhui, vaan näiden henkilöiden oman turvallisuuden tähden ja myös siviiliväestön turvallisuuden vuoksi — tarvitaan eräitä erityismääräyksiä, jotka tulee ottaa huomioon. Tämän järjestelmän täytyy poiketa osittain yleisistä järjestelmistä.

On aivan erikoista se, että esitystä ollaan nyt hyväksymässä, ja käsittelyn heikkoutta kuvastaa se, että nyt ovat hallituspuolueiden edustajat esittämässä ponsilausemaa niiden kömmähdysten korjaamiseksi, joita esityksessä on, koska esitystä käsiteltiin valiokunnassa tasan yhden kerran.

Ed. Kemppainen: Herra puhemies! Hallitus esittää julkissektorin eläkeuudistuksen yhteydessä, että sotilaseläkejärjestelmän piiriin kuuluvia lukuun ottamatta siirrytään yksityisen

sektorin tasoiseen eläkejärjestelmään. Nyt esityksessä on se puute, että rajavartiolaitoksen palveluksessa olevat eivät kuulu sotilaseläkejärjestelmään, ja jos pelkästään tässä muodossa hallituksen esitys hyväksytään, se kohtelisi epäoikeudenmukaisesti rajavartiolaitoksen palveluksessa olevia. Sen takia ehdotan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää rajavartiolaitoksen raja- ja merivartijoiden sekä ilma-aluksen päälliköiden eläkeperusteet. Valtion eläkelain muutoksen yhteydessä hyväksytty eläkekarttuma ei muodosta ennakkokannanottoa selvitystyölle.”

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kemppaisen ehdotusta.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Haluan puuttua turvallisuuskysymykseen, jonka ed. Stenius-Kaukonen toi esiin, ja uskon, että se on vakava kysymys: Kovin iäkkäitä henkilöitä ei voi pitää esimerkiksi pelastustehtävissä. Muuten eivät olisi aivan viime minuuteilla ministeri Pekkarinen ja kansliapäällikkö Perttunen tulleet valiokunnan käytävälle antamaan ohjeita, ja vielä sitten ed. Sasi vammaisia jäseniä töniä tuli antamaan viimeiset ohjeet hallituspuolueen jäsenille, joten asian pitää olla todella tärkeä. Toivon, että todella huolehditaan siitä, että esimerkiksi avomerelle ei laiteta yli 60-vuotiaista merivartiomiestä myrskyllä pelastustehtäviin.

Ed. Vähänäkki: Herra puhemies! Olen kannattamassa ed. Stenius-Kaukonen esitystä tämän lakiesityksen hylkäämisestä, mutta haluaisin lyhyesti kritisoida kuitenkin hänen äskeitä lyhyttä puheenvuoroaan. Hän totesi jotenkin tähän tapaan, että on aikoihin eletty, kun vasemmisto puolustaa armeijan palveluksessa olevien upseerien ja muun henkilökunnan etuja. Olisin toivonut, että ed. Stenius-Kaukonen olisi tyytynyt toteamaan, että on aikoihin eletty, että vasemmistoliitto puolustaa tätä henkilöstöä.

Ed. Helle: Arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että lakiesitysten yhteydessä voidaan hyväksyä ponsia, mutta asianomaiset ponnet eivät voi olla vastoin juuri hyväksyttyä lakiesitystä, ja mielestäni tämä ed. Kemppaisen ehdotus viimeisen virkkeen osalta nimenomaan toteaa, että tätä lakia ei tarvitse noudattaa, kun

esityksessä on kirjoitettu: "Valtion eläkelain muutoksen yhteydessä hyväksytty eläkekarttuma ei muodosta ennakkokannanottoa selvitystyölle." En ymmärrä, että tällainen ponsi voitaisiin edes muodollisesti tässä yhteydessä hyväksyä.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Mieleeni tuli myös samanlainen epäily kuin ed. Helteen mieleen eli mitä mieltä on tällaisessa ponnessa tilanteessa, jossa tehdään aivan päinvastaiseen suuntaan menevä esitys. Eli olen sitä mieltä, että rehellisyyden nimissä tuosta ponnesta äänestettäessä en voi äänestää mitään muuta kuin tyhjää, koska tämä ponsihan on tyhjää siihen nähden, mikä päätös tässä salissa tehdään aivan lähitulevaisuudessa.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Täällä ed. Helle ja ed. U. Anttila puuttuivat jo tähän asiaan. Jo toisessa käsittelyssä täällä keskustelussa tuli ilmi, että tuntuu käsittämättömältä, että hyväksytään sellainen lakiesitys, jota hyväksyttäessä tiedetään jo, että se ei toimi. Kyllä eduskunta menettää arvovaltaa, jos sillä enää mitään arvovaltaa on lakeja säädettyä, kun tiedetään, että laki ei toimi. Sitten tuodaan tämän tyylinen ponsiesitys tänne, jossa viimeisessä lauseessa todetaan, että ei kuitenkaan oteta huomioon sitä, mitä juuri äsken on hyväksytty kolmannessa käsittelyssä.

Ed. Kasurinen: Arvoisa puhemies! Tämä ed. Kemppaisen jättämä ponsi noudattelee oikeastaan sitä samaa kaavaa, minkä eteen jouduimme puolustusvaliokunnassa antaessamme sosiaali- ja terveysvaliokunnalle lausuntoa. Lausunto, jonka sisältö oli täysin kielteinen lain hyväksymisen kannalta, tuli kuitenkin valiokunnan saatesanoilla niin muotoiltuna, että laki tulee hyväksyä tarkoituksenmukaisena, vaikka lausunnon sisältö oli aivan päinvastainen eli siinä todettiin, että perusteluja lain hyväksymiselle ei löydy. Eli ed. Kemppaisen esittämä ponsi on verrattavissa aivan puolustusvaliokunnan antamaan lausuntoon kyseisestä laista.

Ed. Taina: Arvoisa puhemies! Tämä ponsi tähtää lähinnä niihin selvityksiin, joita tehdään työssä olevan rajavartiolaitoksen henkilökunnan eläkeratkaisujen osalta. Tämä ei ole mitenkään ristiriidassa hyväksyttävän lakiesityksen kanssa.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Me olemme nyt juuri siinä tilanteessa, mistä me varoitimme valiokunnassa, että kun hätäpäissään tehdään huonoja lakeja, niin sitten käy näin, että yritetään niitä paikata täällä istunnossa ponsiesityksillä, jotka ovat yhtä epämääräisiä kuin lakikin on. Olisin kyllä, arvoisa puhemies, halunnut tietää, mikä on puhemiehen ja pääsihteerin tulkinta. Jos tämä lakiesitys täällä hyväksytään ja heti perään hyväksytään ponsi, joka vesittää lain, niin emmekö me nyt itse sorru todella siihen, että lainsäädäntötyöillä ei ole mitään merkitystä?

Minä muistutan vielä, että sosiaalivaliokunnassa varapuheenjohtaja moneen otteeseen, kun on vaikeita paikkoja ollut ja on jouduttu hosiimaan, todennut, että ainahan lakia voidaan muuttaa. Niin varmaan voidaan, mutta kyllä hyvä lainsäädäntötapa edellyttää, että silloin kun laki on käsittelyssä ja se hyväksytään, pitää ainakin olettaa, että laki toimii ja se on hyväksyttävissä oleva.

Ed. V. Laakkonen: Arvoisa herra puhemies! Kun olen systemaattisesti jo pitkään vastustanut kaikkia ponsia, niin haluan nyt vielä ihan varmuuden vuoksi julkisesti sanoa, että inhoan syvästi tällaisia ponsia, olivat ne substanssiltaan hyviä tai huonoja, enkä tulevaisuudessaakaan tule kannattamaan minkäänlaisia ponsia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Skinnari ed. Stenius-Kaukosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Kemppainen on ed. Tainan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää rajavartiolaitoksen raja- ja merivartijoiden sekä ilma-aluksen päälliköiden eläkeperusteet. Valtion eläkelain muutoksen yhteydessä hyväksytty eläkekarttuma ei muodosta ennakkokannanottoa selvitystyölle."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Toinen varapuhemies: Ensin päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S-L., Aula, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kemppainen, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nordman, Näsi, Ollila, Pelttari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pura, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Rossi, Rusanen, Rynänen, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Seivästä, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Turunen, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowiec.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Anttila U., Antvuori, Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kalliomäki, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Roos T., Rätty, Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Tykkyläinen, Törnqvist, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Kohijoki, Lamminen ja Savela.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Alho, Jurva, Koski, Morri, Norrback, Nyby, Pekkari, Pesälä, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen, Tuomioja, Ukkola ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 99 jaa- ja 81 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 22)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Kemppaisen ehdotus "ei".

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 8 jaa- ja 105 ei-ääntä, 70 tyhjää; poissa 16. (Koneään. 23)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Kemppaisen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

26) Ehdotus laiksi koulutus- ja erorahastosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 336

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 55

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

27) Ehdotukset laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 324

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus n:o 58

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Hallitus esittää tapaturmavakuutuslakia heikennettäväksi siten, että 65 ikävuoden saavuttamisesta lukien eläke putoaa nykyisestä 85 prosentista 70 prosenttiin.

Lisäksi esitetään erityisesti ammattiasbestista kärsimään joutuvien häirtärahaa laskettavaksi tulevaisuudessa niin, että se putoaa nykyisestä yhdestä viidesosasta yhteen kuudesosaan. Vaikka tämä sisältää myös eräitä parannuksia, heikennykset ovat sen verran suurempia, että ehdotan, että lakiehdotukset hylätään erityisesti sen vuoksi, että näitä ei ole käsitelty lakien vaatimalla vakavuudella. Tämä on erittäin iso muutos. Tätä oli valmisteltu seitsemän vuotta ja nyt hallitukselle tuli niin kiire, että eduskunnalle voitiin käsitellä varten jättää vain pari viikkoa. Tämä ei ole oikeaa lainsäädäntöä.

Tamperelainen-kaupunkilehdessä oli sunnuntaina kirjoitus. Olkoon tämä nyt joulusatu teille. Otsikolla "Joulu jää viettämättä, kiitos vakuutusyhtiölle", nimenomaan tapaturmavakuutusyhtiölle, kirjoittaa Pentti Hakala seuraavaa:

"Joulu tulee yksille, vaan ei kaikille. Lahjoja ja jouluherkkuja on mahdoton hankkia, jos ei ole lainkaan tuloja, ja minä en ole elokuun jälkeen saanut penniäkään. Viime vuoden heinäkuussa jäin suojatiellä polkupyörälläni auton alle. Loukkasin jalkani ja satutin ennestäänkin kipeän selkäni. Sain sairauspäivärahaa viime elokuuhun asti, mutta sen jälkeen rahantulo lakkasi. Vakuutusyhtiö väitti minun invaliditeettini olevan alle 10 prosenttia, vaikka työpaikkalääkäri sai kaikki vammani yhteensä laskettuaan tulokseksi 80 prosenttia. Vakuutusyhtiö päätti vedota siihen, että selkäni oli jo ennestään jo ennen onnettomuutta kipeä eikä heidän näin ollen tarvitse maksaa minulle mitään.

Työpaikkalääkäriin lausunto kertoo selvin sanoin, että minä en ole enää kykenevä ras-

kaaseen metallityöhön, jota tein ennen loukkaantumistani. Jalka on edelleenkin kipeä, samoin selkä. Sairaseläkkeen hakemus käsitellään aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua, ja koko tämä aika pitäisi olla ilman rahaa. Jos hakemus hylätään, on odotettava toiset kaksi kuukautta." — Tässä hän kyllä erehtyy, on odotettava vähintään neljä kuukautta, ja jos se edelleen tulee hylkynä, on odotettava vähintään vuosi, eli puolitoista vuotta menee, ennen kuin päätös tulee. Valitettavan usein tapaturma-asioissa lopulliset päätökset ovat hylkääviä. — "Ihmettelen, miten ihminen voidaan jättää täysin ilman tuloja moneksi kuukaudeksi. Toivottavasti muut samaan tilanteeseen joutuvat osaavat hakea eläkettä tai sairauspäivärahaa tarpeeksi ajoissa. Minä uskoin työpaikkalääkäriin lausunnot mielelläni, että ilman muuta sairauspäivärahan tulo jatkuu ainakin tämän vuoden loppuun asti. Minut 80-prosenttiseksi invalidiksi luokitteleva lääkärintodistus on nimittäin voimassa joulukuun viimeiseen päivään asti. Erittäin hauskaa joulua vaan vakuutusyhtiöön koko perheen puolesta." — Luulen, että ne terveiset sopivat myös tälle kansanedustajain joukolle. — "Minä koetan keksiä, mitä sanoa kahdelle joululahjoja odottavalle pojalle ja mätkyjä perivälle verovirastolle. Koettakaa te joulukinkkua sulatellesanne keksiä keinoja, millä toiset ihmiset voisivat välttyä minun kohtaloltani."

Ed. O. Jala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukonen hylkätsehdotusta, vaikka epäilen, ettei joulumieli vielääkään hallituksessa ole valjennut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Toinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Ala-Nissilä, Anttila S.-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Björkenheim, Donner, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jääteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-oja, Korva, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Moilanen, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Näsi, Ollila, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Peltari, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rajamäki, Ranta, Rauramo, Rehn O., Renko, Renlund, Roos T., Rossi, Rusanen, Ryynänen, Rätty, Rönnholm, Saapunki, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Takala, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskiewicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Apukka, Astala, Gustafsson, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Laitinen, Leppänen P., Mäkelä, Mäkipää, Ojala A., Ojala O., Polvi, Polvinen, Puisto, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, Roos J., Seppänen, Stenius-Kaukonen, Suho, Tennilä, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Alaranta, Alho, Halonen, Jurva, Koski, Lax, Louekoski, Morri, Norrback, Nyby, Pekkari, Pesälä, Rehn E., Röntynen, Saari, Salolainen, Viinanen ja Väyrynen.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 145 jaa- ja 36 ei-ääntä; poissa 18. (Koneään. 24)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

28) Ehdotukset laeiksi tavaramerkkilain sekä yhteismerkkilain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 302

Talousvaliokunnan mietintö n:o 57

Toinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään tiistaina kello 1.10.

Täysistunto lopetetaan tiistaina 22 päivänä joulukuuta kello 1.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

